

งานวิจัย

เรื่อง

กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออก
ในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย

อาจารย์ ดร.ทรงยศ บัวเผื่อน

อาจารย์ปริญญา สิริอัตตะกุล

ได้รับทุนสนับสนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติ

ปีการศึกษา 2557

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “ กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ” The Creation Process of Communication Innovation for Preparing the People in the East of Thailand to become a part of ASEAN Country เป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) งบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ซึ่งมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติประเด็นการวิจัยและพัฒนาของการเป็นประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความร่วมมือกับกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยกระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยกระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารและเพื่อสร้างนักข่าวพลเมืองเยาวชนด้านการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

“ กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ” มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้คือ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและทบทวนเอกสารวิชาการต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกประเทศที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยจากนั้นได้ จัดอบรมเครือข่ายเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นนักข่าวพลเมืองด้านการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจข้อมูล และจัดโครงการให้ความรู้เพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งเป็นการกระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อสร้างสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเตรียมพร้อมเกี่ยวกับความร่วมมือกับกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยจัดเวทีประชาชนในพื้นที่หลักที่สามารถครอบคลุมประชากรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี และสระแก้ว

ในการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเรียงลำดับ ดังนี้ ความเป็นมาของประชาคมอาเซียน ความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งได้จากการวิจัยเอกสาร จากนั้นเป็นการนำเสนอกระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองอาเซียน จากนั้นเป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ ตามด้วยการนำเสนอกระบวนการเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งได้จากการสนทนากลุ่ม ถัดมาเป็นการนำเสนอผลการวิจัยในประเด็นปัญหาและการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้สร้างสรรค์สื่อนวัตกรรมจำนวน 2 ผลงาน เพื่อนำไปใช้เป็นสื่อในการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน เป็นวีดิทัศน์ Infographic เรื่อง “ เปิดประตูสู่อาเซียน ” และหนังสือการ์ตูนชุด “ เตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียน ” ด้วยวิธีการสร้างเนื้อหาสาระและรูปแบบการสื่อสารที่ผลิตเพลินและง่ายต่อการเข้าใจในสาระความรู้โดยผู้วิจัยได้นำไปเผยแพร่ให้แก่ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและนำเสนอทางสื่อมวลชนท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีผลทำให้ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกิดความรู้และ

ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความร่วมมือกับกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยกระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานหลายองค์กร คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนสำคัญในการทำให้ได้ผลการวิจัยนี้สามารถจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และเผยแพร่ได้ ดังนี้คือ ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่มีนโยบายให้ความสำคัญและให้ทุนสนับสนุนทุนในการทำวิจัย ขอขอบคุณงานส่งเสริมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา และภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่อำนวยความสะดวกในด้านการจัดทำเอกสารและแนะนำขั้นตอนและระเบียบการต่างๆในการดำเนินงาน อีกทั้งขอขอบคุณมหาวิทยาลัยบูรพา บางแสน มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว และคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ที่สนับสนุนการจัดเวทีประชาชนในการให้ความรู้สู่อาเซียนในครั้งนี รวมถึงขอขอบคุณเครือข่ายสื่อเพื่อเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงและสมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัวภาคตะวันออกเฉียงที่ให้ความร่วมมือในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “สร้างนักข่าวพลเมืองเยาวชนด้านการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ทำให้เกิดนักข่าวพลเมืองเยาวชนด้านการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งจะทำหน้าที่สร้างความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเกี่ยวกับความร่วมมือกับกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยให้สำเร็จราบรื่นจนสามารถสรุปผลการวิจัยจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์พร้อมในการเผยแพร่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป

ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าผลงานวิจัยในครั้งนี้จะ เป็นประโยชน์สำหรับการเตรียมความพร้อมในภาคประชาชนในการเปิดรับกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความร่วมมือกับกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และกระบวนการสร้างนวัตกรรมครั้งนี้จะส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือกันด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างยั่งยืนต่อไปพร้อมจะตอบสนองการเปิดประชาคมอาเซียน อันจะส่งผลให้ประเทศมีกำลังทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจก้าวสู่การเปิดประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คุณประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดามารดา และครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้และอบรมสั่งสอนทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง

กันยายน 2558

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย

อาจารย์ ดร.ทรงยศ บัวเผื่อน

อาจารย์ปริญญา สิริอัสตะกุล

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	6
ขอบเขตการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม	11
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร	17
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์	32
แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร	35
แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ	42
แนวคิดเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	54
แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	77
การวิจัยเชิงคุณภาพ	77
การวิจัยเชิงปริมาณ	78
การวิเคราะห์ข้อมูล	81
บทที่ 4 ความเป็นมาของประชาคมอาเซียนและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	83
ความเป็นมาของการก่อตั้งประชาคมอาเซียน	83
ความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	88
การเป็นฐานการผลิตเดียว	89
การมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง	95
การมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน	100
การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก	102
7 วิชาชีพที่ได้รับสิทธิพิเศษ	103

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
7 วิชาชีพที่ได้สิทธิพิเศษจาก AEC	103
การสร้างนักข่าวพลเมือง	108
● กระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเยาวชน	108
○ การวางแผนโครงการ	108
○ การประสานงาน	109
○ การค้นหาการ	115
○ การบรรยายวิชาการ	117
การสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร	124
○ การผลิตสื่อหนังสือพิมพ์	124
○ การผลิตสื่อเฟซบุ๊ก	127
○ การผลิตสื่อยูทูบ	130
บทที่ 5 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	132
ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์	132
ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	135
บทที่ 6 กระบวนการเตรียมความพร้อมของประชาชนภาคตะวันออก	140
การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร	140
○ มาเลเซีย	140
○ อินโดนีเซีย	144
○ ฟิลิปปินส์	150
○ สิงคโปร์	156
○ ลาว	161
○ เวียดนาม	167
○ ไทย	169
○ พม่า	184

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 7 ปัญหาและการปรับตัวของประชาชนนภาคตะวันออก	192
สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในภาคตะวันออก	192
○ ขาดทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ	192
○ มีการแข่งขันหางานทำสูงขึ้น	194
○ มีความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านน้อย	196
○ การประชาสัมพันธ์ของรัฐยังไม่ดีพอ	206
การปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก	208
○ การพัฒนาภาษาอังกฤษ	208
○ การหาความรู้เพิ่มเติม	209
บทที่ 8 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย	213
สรุปผลการวิจัย	213
อภิปรายผลการวิจัย	230
ข้อเสนอแนะการวิจัย	232
บรรณานุกรม	233
ภาคผนวก	237

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บุญชัย ใจเย็น (2556, น.31) ระบุว่า “ประชาคมอาเซียน” หรือ “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” เป็นองค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากผู้นำประเทศไทย มาเลเซียและฟิลิปปินส์ที่เห็นพ้องต้องกันว่าควรจะร่วมกันจัดตั้งสมาคมเพื่อส่งเสริมความร่วมมือกันทาง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้แก่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้ร่วมกันจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนขึ้น ประกอบด้วย ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมียนมาร์ มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 หลังจากการลงนามในปฏิญญาสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือเป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า ปฏิญญากรุงเทพฯ โดยสมาชิกผู้ก่อตั้ง มี 5 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย โดยพันเอกถนัด คอมันตร์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในขณะนั้น หลังจากจัดตั้งอาเซียนได้เปิดรับสมาชิกใหม่จากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มเติมเป็นระยะตามลำดับ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 8 มกราคม 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 28 กรกฎาคม 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 23 กรกฎาคม 2540 สหภาพพม่า เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 23 กรกฎาคม 2540 ราชอาณาจักรกัมพูชา เข้าเป็นสมาชิกเมื่อ 30 เมษายน 2542 รวมสมาชิก ณ ปัจจุบัน 10 ประเทศ 580 ล้านคน

บุญชัย ใจเย็น (2556, น.32) ระบุว่า ในการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความเข้มแข็งขึ้น โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจซึ่งมีความสำคัญ หากก่อตั้งสำเร็จจะส่งผลให้ภูมิภาคอาเซียนกลายเป็นกลุ่มเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่มีฐานการผลิตร่วมกัน มีการสร้างอำนาจต่อรองให้แก่ประเทศในอาเซียนมากขึ้น ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นสมาชิกอาเซียนที่จะต้องเข้าร่วมเจรจากับผู้นำจากประเทศสมาชิกอาเซียนอีก 9 ประเทศเพื่อเปิดเสรีทางการค้า บริการและการลงทุนระหว่างกันในอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกเลิกกฎ ระเบียบหรือมาตรการต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการและการลงทุน เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของการเปิดตลาด 10 ประเทศ 10 สาขาบริการหลัก ได้แก่ การบริการ

ด้านธุรกิจ การบริการวิชาชีพ การบริการด้านการสื่อสาร การบริการด้านโทรคมนาคม การบริการด้านการท่องเที่ยวและการบริการด้านตัวแทนเที่ยว

ธิดารัตน์ ไชคสุชาติ (2553, น.108) ระบุว่า ผลกระทบทางบวกที่ประเทศไทยจะได้รับจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีดังต่อไปนี้

1. สินค้าไทยส่งออกไปอาเซียนได้มากขึ้นอันเป็นผลมาจากการขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งด้านภาษีและด้านที่ไม่ใช่ภาษี จากการศึกษาเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (“ซีรัฐบาลตื่นตัวประชาคม” 15 กรกฎาคม 2552 : ออนไลน์) พบว่า ภาพรวมการค้าไทยมีผลกระทบต่อ 12 รายการหลัก ไทยจะเกินดุลการค้าในกลุ่มอาเซียนเพิ่มขึ้นเป็นมูลค่า 8,396.9 ล้าน เหรียญสหรัฐ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2551 ที่มีการเกินดุล 1,400.8 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ ทั้งนี้การเกินดุลมาจากการส่งออกไทยไปอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 จะมีมูลค่า 40,126.7 ล้านเหรียญสหรัฐ และสินค้าที่ทำให้ไทยส่งออกเพิ่มขึ้นและเกินดุลมากที่สุด คือ กลุ่มยานยนต์และชิ้นส่วน กับกลุ่มเกษตรแปรรูป นอกจากนี้การส่งออกที่ขยายตัวจะช่วยให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น

2. ประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากขนาดของตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน เพราะประเทศสมาชิกในอาเซียน แต่ละประเทศมีลักษณะ ปริมาณ และคุณภาพของปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีการจัดการและการบริหารที่ต่างกัน ก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาดแก่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการไทยได้

3. เป็นการสร้างภาพลักษณ์ของไทยในเวทีโลกจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่เข้มแข็งกับประเทศสมาชิกอาเซียนจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาคมโลกเกี่ยวกับพัฒนาการในด้านเศรษฐกิจของไทยและของภูมิภาค

4. คนไทยจะมีสินค้าที่หลากหลายทั้งคุณภาพรูปแบบและราคาให้เลือกซื้อได้ตามความพอใจและระดับของรายได้ นอกจากผลกระทบทางบวกข้างต้นแล้วผลกระทบทางลบที่ประเทศไทยอาจต้องเผชิญ ได้แก่

1. อุตสาหกรรมภายในประเทศที่มีความอ่อนแอไม่สามารถแข่งขันได้ เนื่องจากการลดภาษีอาจส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมบางประเภทในประเทศที่มีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ไม่มีศักยภาพในการปรับตัวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันหรืออุตสาหกรรมที่ต้องใช้เวลาในการปรับตัวนานมากซึ่งผลกระทบนี้จะเกิดขึ้นทั้งอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายภายในประเทศและอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออก เช่น น้ำมันพืช สิ่งทอ (ผ้าฝ้าย เส้นด้าย เส้นใย ประดิษฐ์) เหล็ก เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องอิเล็กทรอนิกส์บางชนิด และเคมีภัณฑ์

2. อุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบและชิ้นส่วนจากภายนอกอาเซียนจะมีต้นทุนการผลิตสูง สินค้าสำเร็จรูปที่ผลิตภายในประเทศไทยจึงมีราคาแพงกว่าสินค้าสำเร็จรูปที่นำเข้ามาจากอาเซียนเป็นเหตุให้ไม่สามารถแข่งขันได้

3. ผลกระทบจากกรอบเวลาในการเร่งรัดจัดตั้งประชาคมอาเซียนที่เร็วขึ้นจากเดิม จะทำให้ผู้ประกอบการในภาคเกษตรกรรมและภาคธุรกิจอุตสาหกรรมปรับตัวไม่ทัน และอาจได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่มีความใกล้เคียงจากประเทศสมาชิกอาเซียน

ระบบโลกเสรี โลกไร้พรมแดนหรือโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันระดับโลก องค์กรทั่วโลกต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้รูปแบบการดำเนินการขององค์กรต่าง ๆ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถอยู่รอด และประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงแบบพลวัต องค์กรที่กำลังมองหาหนทางอยู่รอดจะต้องมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ และในทำนองเดียวกันจะต้องสามารถรักษาตลาดในประเทศจากการเข้ามาของคู่แข่งต่างชาติที่นับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ด้วยผู้นำอาเซียนได้ตกลงร่วมกันที่จะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) เพื่อให้อาเซียนสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคต พัฒนาการที่สำคัญดังกล่าว ส่งผลให้ส่งผลให้ทุกประเทศในอาเซียนรวมทั้งประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทำให้มีผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นองค์กรในประเทศไทยทั้งภาครัฐ และเอกชนต้องเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการภายใต้เศรษฐกิจโลกยุคใหม่ และภายใต้ประชาคมอาเซียนให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ประชาคมอาเซียน ประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน สำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป้าหมาย คือ การรวมตลาดของ 10 ประเทศสมาชิกเป็นตลาดเดียวและร่วมฐานผลิต ภายในปีพ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) พิมพ์เขียวของการดำเนินการ 4 ด้าน คือ การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (กระทรวงการต่างประเทศ ประชาคมอาเซียน, 2554) ด้วยความหวังที่กลุ่มประเทศอาเซียน จะมีความเข้มแข็งและมีอำนาจการต่อรองที่เข้มแข็งกลุ่มหนึ่งของโลก ในการก้าวไปเป็นประชาคมอาเซียน จำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมพร้อมในทุกด้าน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่สมบูรณ์ และในยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้กับ

สังคมธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรุนแรง การศึกษาได้มีบทบาทและความสำคัญเพิ่มมากขึ้นต่อการพัฒนาประเทศ มีความต้องการทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อมารองรับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประเทศไทยมีแนวโน้มชัดเจนที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพโดยเน้นการพัฒนากระบวนการ การจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มพลัง ส่งเสริมสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษาอันจะนำไปสู่การพัฒนาเยาวชน และประชาชนที่เป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศต่อไป

อีกทั้งแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 10 (2551-2554) มีวิสัยทัศน์ให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มุ่งตอบสนองของผู้เรียนในวัยเรียน วัยทำงาน วัยสูงอายุ เพื่อรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบนำไปสู่การพัฒนาประเทศในกระแสโลกาภิวัตน์ได้ อุดมศึกษาไทยมีศักยภาพในการสร้างความรู้ และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ บนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การแข่งขันในระดับสากล สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกธรรมชาติของเครือข่ายอุดมศึกษาบนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย เอกภาพเชิงระบบ จึงเห็นได้ว่าการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อเยาวชนของชาตินับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้นรัฐบาลจึงมุ่งให้การสนับสนุนการศึกษาโดยการจัดตั้งให้มีสถาบันทางการศึกษาขึ้นเพื่อรองรับกับความต้องการของประชากรที่มุ่งจะเข้าศึกษาต่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต จะเห็นได้ว่าการเปิดประชาคมอาเซียนจึงมีผลกระทบอย่างยิ่งต่อระบบการจัดการศึกษา หากระบบการจัดการศึกษาไม่สามารถผลิตบุคลากร หรือบัณฑิตที่เป็นไปตามความต้องการของประชาคมอาเซียนแล้ว ความสามารถในการแข่งขันภาคธุรกิจของประเทศไทยก็ไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จเท่าเทียมกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนได้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พร้อมจะตอบสนองการเปิดประชาคมอาเซียน อันจะส่งผลให้ประเทศมีกำลังทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจก้าวสู่การเปิดประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สุพจน์ ภูตายน (2555, น 1) ระบุว่า การเตรียมความพร้อมสู่การเข้าเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยนั้น เยาวชนในสถานศึกษานั้นจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน เนื่องจากอาเซียนประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวน 10 ประเทศ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน เนื่องจากแต่ละประเทศในอาเซียนมีความแตกต่าง

กัน ในหลายประเด็น เช่น ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจ การสร้างความรู้ความเข้าใจจะทำให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และในขณะเดียวกันก็สามารถสร้างลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกันได้ โดยมีวิธีการ ดังนี้

จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นการสร้างความรู้สึกลบในในความแตกต่างว่าในขณะนี้จะเป็นประเทศในกลุ่มเดียวกันกันปรับวิธีการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ ในกรณีของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งอาจจะเคยมีปัญหาการต่อสู้กันในอดีต ในบางช่วงเวลาของประวัติศาสตร์ให้เป็นลักษณะการเรียน โดยมีเนื้อหาเป็นการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในเหตุการณ์ในอดีตตามมุมมองการรับรู้ของแต่ละชาติ การดำเนินการดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งอย่างเช่นที่เคยเกิดมาในอดีต และจะไม่ใช้การเรียนรู้เพื่อพิสูจน์ว่าฝ่ายใดถูกหรือฝ่ายใดผิด

2. จัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งถูกกำหนดเบื้องต้นให้เป็นภาษาราชการของอาเซียนให้แก่คนไทยทุกระดับ โดยจัดให้มีการอบรมภาษาอังกฤษให้แก่ข้าราชการทุกระดับชั้น โดยต้องคำนึงว่าข้าราชการในแต่ละระดับชั้นมีความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน สำหรับข้าราชการที่ไม่มีพื้นฐานมากต้องปูพื้นฐานจนมีความสามารถที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องจัดกิจกรรมให้ข้าราชการสามารถสื่อสารได้จริงเปิดโอกาสให้ข้าราชการได้ไปอบรมภาษาอังกฤษในต่างประเทศเปิดโอกาสให้ข้าราชการได้มีโอกาสไปร่วมปฏิบัติงานกับข้าราชการประเทศอื่น โดยเน้นประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริงเมื่อมีการรวมตัวกันพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และฝึกทักษะด้านภาษาอังกฤษสร้างแรงจูงใจให้ข้าราชการเห็นความสำคัญและมีแรงจูงใจในการใช้ภาษาอังกฤษ

3. การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎบัตรของอาเซียน อบรมและพัฒนาข้าราชการให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียนจัดตั้งกลุ่มงานอาเซียน เพื่อเป็นการเตรียมพร้อม และรองรับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาเซียนจัดอบรมและทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของอาเซียนในบริบทต่าง ๆ รวมทั้งขอขยายที่อาเซียนเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น ASEAN+3 และ ASEAN+6 เป็นต้น

4. จัดการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาของประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนหรือในบริบทที่อาเซียนจะเข้าไปเกี่ยวข้อง จัดการเรียน การสอน การอบรม ในภาษาของประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนอย่างน้อย 1 ประเทศ ซึ่งรวมถึงภาษาในกลุ่มประเทศ บริบทของอาเซียนด้วย เช่น ASEAN+3 และ ASEAN+6 กำหนดให้มีการเติบโตก้าวหน้าในทางวิชาชีพเป็นพิเศษของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน

5. จัดให้มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับผลอันเนื่องมาจากความร่วมมือในเสาต่าง ๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับการรวมตัวของประเทศอาเซียนในบริบทต่าง ๆ เช่น บริบทในด้านเศรษฐกิจเงื่อนไขการลงทุนของต่างชาติที่จะเปลี่ยนแปลงไปก่อนและหลังการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจการปรับลดภาษี ข้อได้เปรียบเสียเปรียบทางการค้า เป็นต้น การสร้างระบบมาตรฐานในกลุ่มอาเซียน โดยต้องมีการยกระดับการทำงานให้เข้ากับมาตรฐานสากลมีการสร้างมาตรฐานสากลสำหรับการทำงานส่งเสริมความร่วมมือกันในระดับรัฐสภาของประเทศในกลุ่มอาเซียน

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ากรณีที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายประการ ประกอบกับประชาชน เยาวชนไทยถูกมองว่ายังต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้วิจัยเห็นว่ากรณีให้ความรู้กับเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งรีบกระทำ รวมถึงการให้ความรู้ประชาชนจากหลากหลายกลุ่มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 7 จังหวัดที่ต้องเร่งรีบกระทำเช่นเดียวกัน จึงจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง“กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ขึ้น เพื่อให้เยาวชนและประชาชนตระหนักถึงการพัฒนาตนเอง เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน และเพื่อสร้างเยาวชนนักข่าวพลเมืองเพื่อรองรับการเข้าเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้สามารถนำความรู้ที่ได้ถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย
2. เพื่อสร้างเยาวชนนักข่าวพลเมืองให้เตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย
3. เพื่อสร้างนวัตกรรมการสื่อสารให้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
4. เพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยกระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร

คำถามนำการวิจัย

1. การเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยมีความเป็นมาอย่างไร
2. กระบวนการสร้างเยาวชนนักข่าวพลเมืองเพื่อรองรับการเข้าเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนประกอบไปด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง อย่างไร
3. ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้รับข่าวสารเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยในประเด็นอะไรบ้าง มีปัญหา อุปสรรคและวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของโครงการวิจัยในที่นี้ประกอบด้วยขอบเขตด้านเนื้อหาและขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ความเป็นมาของการเป็นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย กระบวนการสร้างเยาวชนนักข่าวพลเมืองเพื่อรองรับการเข้าเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน นวัตกรรมสื่อสารให้ความรู้เกี่ยวกับการเข้าเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเปิดรับข่าวสารของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยรวมถึงสภาพปัญหา อุปสรรค วิธีการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้และองค์ประกอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นตลาดฐานการผลิตเดียว โยกย้ายแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี 2) การมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารสารสนเทศและการพัฒนาพลังงาน 3) การมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการขยายตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ (CLMV) เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนา 4) การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี ว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษ

ขอบเขตด้านประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรหลักในการวิจัย คือ ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี และสระแก้ว ประชากรรองในการวิจัย คือ เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี และสระแก้ว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นวัตกรรมการสื่อสาร หมายถึงกระบวนการที่บุคคล กลุ่มบุคคลได้คิดค้นเทคโนโลยี วิธีคิด แบบแผนใหม่ๆขึ้นมาโดยอาศัยเทคโนโลยีที่มีอยู่ในงานวิจัยชิ้นนี้ หมายถึง การที่เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและสร้าง “สาร” ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยนำเสนอผ่านทางช่องทาง

- หนังสือพิมพ์ (Newspaper) หมายถึง การที่เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการผลิตเนื้อหาข่าวและนำเสนอลงในหนังสือพิมพ์
- เฟซบุ๊ก (facebook) หมายถึง การที่เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการผลิตเนื้อหาข่าวและนำเสนอลงในสื่อเฟซบุ๊ก
- ยูทูบ (youtube) หมายถึง การที่เยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการผลิตเนื้อหาข่าวและนำเสนอลงในสื่อยูทูบ

2. ประชาคมอาเซียน หมายถึง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นองค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจุดเริ่มต้นโดยประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ที่ได้ร่วมกันจัดตั้ง สมาคมอาสาเมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2504 เพื่อความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ประกอบด้วย

- ความเป็นมาของอาเซียน หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

3.ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หมายถึง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นองค์การระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจุดเริ่มต้นโดยประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ได้ร่วมกันจัดตั้ง สมาคมอาสาเมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ.2504 เพื่อความร่วมมือกันทาง เศรษฐกิจ ในงานวิจัยชิ้นนี้ ประกอบด้วย

- ความเป็นมาของประชาคมอาเซียน
- ความเป็นมาของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- การเป็นตลาดฐานการผลิตเดียว
- การสร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ
- การสร้างความเท่าเทียมในการพัฒนาเศรษฐกิจ
- การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก
- 7 วิชาชีพที่ได้รับสิทธิพิเศษ

4. กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร หมายถึง การฝึกอบรมให้เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการนำเสนอข่าว บทความ สกู๊ปข่าว ในประเด็นการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินستاแกรม

5. กระบวนการสร้างนักข่าวพลเมือง หมายถึง หมายถึง กระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจและความพร้อมเกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในงานวิจัยชิ้นนี้ประกอบด้วย

- การวางแผนโครงการ หมายถึง การกำหนดแนวทางการจัดโครงการให้ความรู้เยาวชนและประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย การระดมสมองเพื่อจัดโครงการ
- การประสานงาน หมายถึง การที่คณะผู้วิจัยติดต่อไปยังผู้บริหารโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประสานงานห้องพักสำหรับเยาวชน ประสานงานวิทยากรที่เชี่ยวชาญ
- การจัดกิจกรรมสัมมนาการ หมายถึง การสร้างความบันเทิงให้กับเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการให้ความรู้การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความร่วมมือกับกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยใช้กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร การผลิตข่าวหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์และช่องทางการสื่อสารยูทูบ
2. ทำให้ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกิดความเตรียมความพร้อมในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยกระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร
3. ทำให้เกิดนักข่าวพลเมืองเยาวชนด้านการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะทำหน้าที่สร้างความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับความร่วมมือกับกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างต่อเนื่อง เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความร่วมมือกับกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้กับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เป็นการเตรียมความพร้อมในภาคประชาชนในการเปิดรับกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความร่วมมือกับกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และกระบวนการสร้างนวัตกรรมในการวิจัยครั้งนี้ จะส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือกันด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างยั่งยืนต่อไป

5. การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (mixed-method research) ย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักวิจัยอื่น ในการพิจารณานำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความตรง ทั้งความตรงภายใน และความตรงภายนอกสูงยิ่งขึ้น

6. ผลการวิจัยเป็นผลสำเร็จเบื้องต้นซึ่งจะทำให้ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมที่ถูกต้องเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจะเป็นองค์ความรู้ต่อไปที่จะไปต่อยอดการวิจัยได้ว่า เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปีพ.ศ.2558 แล้วประชาชนจะได้เข้าใจว่าจะเกิดผลกระทบกับตนเองอย่างไร วิถีชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพื่อจะได้เตรียมรับมือกับผลกระทบดังกล่าว และสร้างความเข้มแข็ง และสร้างภูมิคุ้มกันของภาคประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป

7. ความคุ้มค่า ผลการวิจัยจะเป็นการเตรียมความพร้อมภาคประชาชนเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในระดับตัวประชาชน อันจะส่งผลต่อภาคเอกชน ภาครัฐ และภาคสังคมต่อไป และสามารถเป็นตัวแบบของภาคประชาชนในภาคอื่น ๆ ในประเทศไทยอีกด้วย รวมไปถึงยังเป็นประโยชน์ทางวิชาการและเป็นข้อมูลที่สำคัญทางด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมด้วยกระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร และยังเป็นการสร้างนักข่าวพลเมืองเพื่อจะได้นำหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” อาศัยแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์
4. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
5. แนวคิดเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
6. แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดนวัตกรรมพบว่า ได้มีนักวิชาการหลายคนให้คำนิยามไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต, (2528,น.12) ระบุว่า “นวัตกรรม” หรือ “นวกรรม” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า "Innovation" โดยคำว่า “นวัตกรรม” มาจากภาษาบาลีคือ นว + อดต + กรรม กล่าวคือ นว แปลว่า ใหม่ อดต แปลว่า ตัวเอง และกรรม แปลว่า การกระทำ เมื่อรวมคำ นว มาสนธิกับ อดต จึงเป็น นวัตกรรม และเมื่อรวมคำ นวัตกรรม มาสมกับ กรรม จึงเป็นคำว่า นวัตกรรม แปลว่า การกระทำที่ใหม่ของตนเองหรือการกระทำของตนเองที่ใหม่ ส่วนคำว่า “นวกรรม” ที่มีใช้กันมา แต่เดิมมีรากศัพท์มาจากคำว่า นว แปลว่า ใหม่ กรรม แปลว่า การกระทำ จึงแปลว่า การปฏิบัติหรือการกระทำใหม่ๆในความหมายโดยทั่วไปแล้ว สิ่งใหม่ อาจหมายถึง ความคิด วิธีปฏิบัติ วัตถุหรือสิ่งของที่ใหม่ ซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักมาก่อน คำว่า “นวกรรม” หรือ “นวัตกรรม” ความจริงแล้วก็เป็นคำๆ เดียวกันนั่นเอง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ อีก ดังคำจำกัดความต่อไปนี้

ฮิวจ์ (Hughes, 1992, p.23) ให้ความหมายว่า “นวัตกรรม” เป็นการนำวิธีการใหม่ ๆ มาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนามาแล้ว โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการคิดค้น (Invention)
2. ขั้นการพัฒนา (Development)

3. ช้่นนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างจากการปฏิบัติเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติ โรเจอร์ (Rogers, 1983, p56) ให้ความหมายของคำว่า “นวัตกรรม” (Innovation) ไว้ว่าเป็นความคิด การกระทำหรือวัตถุใหม่ ๆ ซึ่งถูกรับรู้ว่าเป็นสิ่งใหม่ ๆ ด้วยตัวบุคคลแต่ละคนหรือหน่วยอื่น ๆ ของการยอมรับในสังคม ดังข้อความ

“Innovation is a new idea, practice or object, that is perceived as new by the individual or other unit of adoption”

การพิจารณาว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นนวัตกรรมนั้น Everette M. Rogers ได้ชี้ให้เห็นว่าขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับเขา ดังนั้น นวัตกรรมของสังคมใดสังคมหนึ่งอาจไม่ใช่ นวัตกรรมของสังคมอื่น ๆ ก็ได้ ขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของกลุ่มบุคคลนั้นว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับเขาหรือไม่ อีกประการหนึ่งความใหม่ (new ness) อาจขึ้นอยู่กับระยะเวลาด้วย สิ่งใหม่ ๆ ตามความหมายของนวัตกรรมไม่จำเป็นต้องใหม่จริงๆ แต่อาจจะหมายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นความคิดหรือการปฏิบัติที่เคยทำกันมาแล้วแต่ได้หยุดกันไประยะเวลาหนึ่ง ต่อมาได้มีการรื้อฟื้นขึ้นมาทำใหม่เนื่องจากเห็นว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาในสภาพการณ์ใหม่นั้นได้ก็นับว่าสิ่งนั้นเป็น สิ่งใหม่ได้ ดังนั้น ความใหม่ของนวัตกรรมอาจหมายถึง สิ่งใหม่ ๆ ใน 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. สิ่งใหม่ที่ยังไม่มีใครเคยทำมาก่อนเลย
2. สิ่งใหม่ที่ดีที่เคยทำมาแล้วล้มเลิกไปแต่ได้มีการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่เพราะเหมาะสม
3. สิ่งใหม่ที่มีการพัฒนามาจากของเก่าที่มีอยู่เดิม

อีกความหมายหนึ่งของนวัตกรรม (Innovation) หมายถึง ความคิดใหม่เทคนิควิธีการใหม่หรือสิ่งใหม่ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ นวัตกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สร้างความรู้เป็นของใหม่สำหรับกลุ่มผู้มีความสามารถในการยอมรับนวัตกรรม กฤษมันต์ (2536, น.104) ได้เสนอแนวทางการกำหนดว่าอะไรเป็นนวัตกรรม ดังนี้ 1. เป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน 2. เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วแต่ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ ต่อมาได้มีการนำมาใช้ประโยชน์ 3. เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วแต่ไม่นำมาใช้ในระยะเวลาหนึ่งแต่ไม่ได้รับความนิยมนำมาใช้ใหม่ภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป 4. เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วใช้ได้ดีในสังคมอื่นหรือประเทศอื่นแล้วนำมาใช้ในอีกสังคมหนึ่งหรืออีกประเทศหนึ่ง 5. เป็นการพัฒนาปรับปรุงจากของเดิมที่มีอยู่ให้มีลักษณะต่างจากต้นแบบเพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม

เมื่อนวัตกรรมได้รับการยอมรับนำไปใช้จนเป็นปกติวิสัยแล้วไม่มีความรู้สึกว่าเป็นของใหม่อีกต่อไป นวัตกรรมนั้นจะกลายเป็นเทคโนโลยีซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของอุปกรณ์วัสดุ (Hardware) วัสดุ (Software) และเทคนิควิธี (Techniques) ผลจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น เกี่ยวกับการให้คำนิยามของคำว่า “นวัตกรรม” พบว่า มีการให้คำนิยามในหลายลักษณะ และหลาย

แง่มุมที่แตกต่างกันออกไป ตามพื้นฐานความรู้ และวิชาชีพของนักวิชาการที่ให้คำนิยาม อย่างไรก็ตาม หากได้พิจารณาในประเด็นที่เป็นแก่นหลักสำคัญของคำนิยามต่างๆ แล้ว ผู้เขียนพบว่ามียุ 3 ประเด็นที่เป็นมิติสำคัญของนวัตกรรม ก็คือ

1. ความใหม่ (Newness) สิ่งที่จะได้รับการยอมรับว่ามีคุณลักษณะเป็นนวัตกรรมได้นั้น มิติแรกที่จะต้องมียุคือความใหม่ หมายถึง เป็นสิ่งใหม่ที่ถูกพัฒนาขึ้น ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นตัวผลิตภัณฑ์ บริการ หรือกระบวนการโดยจะเป็นการปรับปรุงจากของเดิมหรือพัฒนาขึ้นใหม่เลยก็ได้

2. ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ (Economic Benefits) ในมิติประการที่สองที่ถูกกล่าวถึงเสมอ ในลักษณะของการเป็นนวัตกรรมก็คือการให้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ หรือการสร้างความสำเร็จในเชิงพาณิชย์ กล่าวคือนวัตกรรมจะต้องสามารถทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นได้จากการพัฒนาสิ่งใหม่นั้นๆ ซึ่งผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอาจจะสามารถวัดได้เป็นตัวเงินโดยตรง หรือไม่เป็นตัวเงินโดยตรงก็ได้

3. การใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ (Knowledge and Creativity Idea) ในมิติที่สำคัญ ประการสุดท้ายของการเป็นนวัตกรรมที่สามารถสรุปได้จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องก็คือการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ หมายความว่า สิ่งที่จะถือเป็นนวัตกรรมได้นั้นจะต้องเกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานของการพัฒนาให้เกิดขึ้นใหม่ ไม่ใช่เกิดจากการลอกเลียนแบบ การทำซ้ำ เป็นต้น

ดังนั้นความหมายของนวัตกรรมในทัศนะของผู้เขียน “นวัตกรรม” หมายถึง “สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้ ทักษะประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ ในการพัฒนาขึ้นซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่หรือกระบวนการใหม่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและสังคม”

ประเภทของนวัตกรรม

การจำแนกประเภทของนวัตกรรมแบ่งได้หลายประเภทตามลักษณะขอบเขต และวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ การจำแนกที่พบบ่อย และมีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงการวิจัย และการจัดการนวัตกรรมค่อนข้างมากก็จะประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ 1) การจำแนกตามเป้าหมายของนวัตกรรม (The Target of Innovation) แบ่งเป็น นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) และ นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) 2) การจำแนกตามระดับของการเปลี่ยนแปลง (The Degree of Change) จะแบ่งนวัตกรรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ นวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลัน (Radical Innovation) และ นวัตกรรมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Innovation) และ การจำแนกประเภทของนวัตกรรมในลักษณะที่ 3) การจำแนกตามขอบเขตของผลกระทบ (The Area of Impact) จำแนกได้ 2 ประเภท คือ นวัตกรรมทางเทคโนโลยี (Technological Innovation) และ

นวัตกรรมทางการบริหาร สามารถสรุปและอธิบายรายละเอียดของการจำแนกประเภทของนวัตกรรมในแต่ละลักษณะ ได้ดังนี้

1. การจำแนกตามเป้าหมายของนวัตกรรม

1.1 นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ไว้ว่า นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ คือ การพัฒนาและนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ไม่ว่าจะ Download จากวารสารบริหารธุรกิจเป็นด้านเทคโนโลยีหรือวิธีการใช้ก็ดี รวมไปถึงการปรับปรุงคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ถือเป็นผลผลิตขององค์การหรือธุรกิจ โดยอาจจะอยู่ในรูปของตัวสินค้าหรือการบริการก็ได้ และตัวแปรหลักที่สำคัญของการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์มี 2 ตัวแปร คือ 1) โอกาสทางด้านเทคโนโลยี หมายถึง องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ และกระบวนการที่จะทำให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดขึ้นได้ และ 2) ความต้องการของตลาด หมายถึงความต้องการของผู้ใช้ที่มีความต้องการในผลิตภัณฑ์ใหม่นั้นและพร้อมที่จะซื้อหรือใช้ และส่งผลทำให้ผู้เป็นเจ้าของนวัตกรรมได้รับประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจหรือสังคม

เช่น บริษัท แอปเปิ้ล ที่ได้มีการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ด้านการออกแบบและการสื่อสารที่เรียกว่า iPod จนทำให้สามารถเป็นที่ต้องการและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคภายใต้รูปแบบและวิธีการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน ซึ่งส่งผลทำให้บริษัทประสบความสำเร็จและได้รับผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจอย่างมากมาย เป็นต้น

1.2 นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ให้ความหมายของนวัตกรรมกระบวนการ หมายถึง การประยุกต์ใช้แนวคิดวิธีการ หรือกระบวนการใหม่ที่ส่งผลให้กระบวนการผลิต และการทำงานโดยรวมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบกระบวนการผลิตใหม่ เป็นต้น (รักษ์ วรกิจโกศาทร, 2547) จากความหมายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่านวัตกรรมกระบวนการเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงในองค์การ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือ กรรมวิธีการผลิต การจัดจำหน่ายหรือรูปแบบการจัดการองค์การ ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายที่จะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ให้ไปถึงมือผู้บริโภคหรือผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์การมากที่สุด แม้ว่านวัตกรรมผลิตภัณฑ์จะถูกมองเห็นได้ชัดเจนมากกว่า แต่นวัตกรรมกระบวนการก็มีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน ในการที่จะทำให้องค์การหรือธุรกิจมีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันทางธุรกิจโดยนวัตกรรมกระบวนการส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในเรื่องของการควบคุมคุณภาพ และการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกิจกรรมหรือกระบวนการที่เกี่ยวข้อง

กับองค์ประกอบในระบบ กล่าวคือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต เช่น บริษัท วอลล์มาร์ท ซึ่งดำเนินธุรกิจค้าปลีก ที่สามารถพัฒนาระบบการกระจายสินค้า และการบริหารต้นทุนการขนส่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าได้ในราคาถูกลงมากกว่าคู่แข่ง และสามารถครองตลาดค้าปลีกในประเทศจีนที่มีกำลังซื้อมหาศาล เป็นต้น

2. การจำแนกตามระดับของการเปลี่ยนแปลง

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจำแนกนวัตกรรมตามระดับของการเปลี่ยนแปลงพบว่า มีดังนี้

2.1 นวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลัน เป็นนวัตกรรมที่มีระดับความใหม่ ในลักษณะที่มีความแตกต่างไปจากกรรมวิธี และแนวคิดเดิมไปอย่างสิ้นเชิง หรือเป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคน ดังนั้น นวัตกรรมที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงแบบเฉียบพลัน จึงมีนัยสำคัญมากกว่าการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิม แต่เป็นการออกแบบและใช้แนวคิดใหม่ทั้งหมดในการพัฒนานวัตกรรม นอกจากนี้หากพิจารณาการให้ความหมายของเฮนเดอร์สันและคลาร์ก (Henderson & Clark's, 1990,p.83) ที่กล่าวว่า นวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลันจะทำให้เกิดการออกแบบที่เป็นต้นแบบใหม่ของนวัตกรรม รวมถึงแนวคิดของการออกแบบ และรายละเอียดขององค์ประกอบและโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมด้วย นวัตกรรมที่มีลักษณะเฉียบพลันจะมีเพียง 10% ของนวัตกรรมทั้งหมด ตัวอย่างนวัตกรรมที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลัน เช่น กล้องถ่ายรูปแบบดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงมาจากกล้องถ่ายรูปที่ใช้ฟิล์ม โทรศัพท์ที่เกิดขึ้นแทนการส่งข้อความด้วยจดหมายหรือบันทึกข้อความ เป็นต้น ซึ่งนวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลันจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นผู้นำตลาดของธุรกิจ รวมทั้งสามารถสร้างมูลค่าทางการตลาดและความอยู่รอดของธุรกิจได้มากกว่านวัตกรรมที่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป

2.2 นวัตกรรมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป นวัตกรรมประเภทนี้เป็นนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมาก และมีความถี่ในการเกิดบ่อยมากกว่านวัตกรรมในลักษณะเฉียบพลัน โดยมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงที่ค่อยเป็นค่อยไป มีการปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นทีละเล็กละน้อย จากเทคโนโลยีหรือสิ่งที่มีอยู่เดิม

ริกซ์ วรวิจิโกคาทร, (2547,น.23) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปว่าเป็นนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงจากความเชี่ยวชาญขององค์การหรือธุรกิจในเรื่องของเทคโนโลยีภายใต้โครงสร้างหรือสถาปัตยกรรมเดิม เช่น เครื่องซักผ้าที่มีการเปลี่ยนระบบการหมุนและประสิทธิภาพในการซักให้มีคุณภาพมากขึ้น หรือเครื่องปรับอากาศที่มีการปรับปรุงระบบการฟอกอากาศ และการทำงานให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ทั้งนี้ถือว่าเป็นตัวอย่างของนวัตกรรมในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปที่เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า นวัตกรรมในลักษณะค่อยเป็น

ค่อยไป เป็นนวัตกรรมที่มีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยจะพัฒนาจากพื้นฐานแนวคิดหรือการออกแบบจากผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการที่มีอยู่เดิม ทั้งนี้ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงจะมีมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ และข้อมูลความต้องการของลูกค้าที่องค์กรมีอยู่

3. การจำแนกตามขอบเขตของผลกระทบ

3.1 นวัตกรรมทางเทคโนโลยี เป็นนวัตกรรมที่มีพื้นฐานหรือขอบเขตของการพัฒนา มาจากเทคโนโลยี โดยในปัจจุบันการพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีมีบทบาทและความสำคัญต่อหลาย ๆ อุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยี ช่วยทำให้การพัฒนานวัตกรรมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภค และสร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นนวัตกรรมที่มีแรงผลักดันที่สำคัญของความก้าวหน้าในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจการเมือง สิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของประชากร (Schilling, 2008,p23) นวัตกรรมทางเทคโนโลยีจึงเป็นได้ทั้งนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมกระบวนการ นวัตกรรมที่มีลักษณะเฉียบพลัน และนวัตกรรมที่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ถ้าการพัฒนานวัตกรรมนั้นอยู่บนพื้นฐานของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมทางเทคโนโลยียังจะส่งผลต่อรูปแบบ และระดับของการแข่งขันในเชิงธุรกิจได้อีกด้วย

3.2 นวัตกรรมทางการบริหาร นวัตกรรมทางการบริหารเป็นเรื่องของการคิดค้น และเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการ ตลอดจนกระบวนการจัดการองค์กรใหม่ ที่ส่งผลให้ระบบการทำงาน การผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการให้บริการขององค์กรมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เช่น การบริหารองค์กรในลักษณะโครงสร้างองค์กรแบบเมตริกซ์ การใช้แนวคิด Balanced Score Card ในการวางแผนและประเมินผลงานของ องค์กร การจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาองค์กร การพัฒนา รูปแบบการดำเนินธุรกิจในลักษณะที่เป็น Open Business Models เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการพัฒนานวัตกรรมแบบเปิดก็จัดได้ว่าเป็นลักษณะของนวัตกรรมทางการบริหาร ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานขององค์กรหรือธุรกิจให้มีประสิทธิภาพหรือประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป นวัตกรรมทางการบริหาร เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับนโยบาย โครงสร้างองค์กร ระบบ รูปแบบ และกระบวนการจัดการในองค์กร ซึ่งต่างจากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมกระบวนการ ถึงแม้ว่าการจำแนกประเภทของนวัตกรรมจะมีได้ในหลายมิติ กระบวนการที่ทำให้เกิด นวัตกรรมก็ยังสามารถพิจารณาได้หลายมุมมองด้วย โดยหากจำแนกตามปัจจัยหลักของการเกิด

นวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วย เทคโนโลยีและความต้องการของผู้บริโภค ทำให้สามารถจำแนกลักษณะของกระบวนการที่ทำให้เกิดนวัตกรรม ได้ 3 ลักษณะ คือ

1) การผลักดันด้วยเทคโนโลยี กล่าวคือ การเกิดนวัตกรรม เกิดขึ้นจากความเข้มแข็งของการลงทุน และพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2) การดึงด้วยความต้องการของผู้บริโภค การเกิดนวัตกรรมในลักษณะนี้ เป็นการพิจารณาจากปัญหาและความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก และนำกลับมาสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

3) การผสมผสานทั้งด้านเทคโนโลยีและความต้องการของผู้บริโภค เป็นการสร้างนวัตกรรม โดยคำนึงถึงทั้งความต้องการของ ผู้บริโภค และเทคโนโลยีที่มีอยู่ เพื่อพัฒนานวัตกรรมให้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคภายใต้การพัฒนาและยกระดับเทคโนโลยีที่มีอยู่ไปพร้อมกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า “นวัตกรรม” หมายถึงความคิด วิธีปฏิบัติ หรือสิ่งของที่บุคคลคิดค้นขึ้นใหม่ซึ่งมีความแตกต่างจากที่เคยมีมา รวมถึงนวัตกรรมบางอย่างอาจเป็นสิ่งที่เคยเกิดขึ้นหรือมีมานานแล้วในสังคม แต่หากเพิ่งนำมาใช้หรือนำมาปฏิบัติในอีกที่หนึ่ง หรืออีกสังคมหนึ่ง ก็ถือเป็นนวัตกรรม เช่นกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร

การสื่อสาร ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Communication ซึ่งรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า Communis หมายถึง การร่วม เมื่อมีการสื่อสารหรือการสื่อความหมาย ก็หมายถึงว่า มีการกระทำร่วมกันในบางสิ่งบางอย่าง นั่นคือการถ่ายทอดหรือการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ ความคิด ของคนเรานั้นเอง กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้สึกและ อารมณ์ ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือมากกว่านั้น การสื่อสารจึงเป็นปฏิกริยาสัมพันธ์ทางสังคมที่สื่อความหมายผ่านระบบสัญลักษณ์ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลต่อกลุ่ม โดยใช้สัญลักษณ์ สัญลักษณ์ หรือพฤติกรรมที่เข้าใจกัน การสื่อสาร มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า การสื่อความหมาย ใน (Webster Dictionary 1978, p.98)

การให้ความหมายของการสื่อสารตามรูปคำข้างต้น ยังไม่ใช่ความหมายที่สมบูรณ์นัก เพราะการสื่อสารที่แท้จริงนั้น มีความหมายกว้าง ครอบคลุมเกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคมมนุษย์ในทุกๆ เรื่อง นักวิชาการด้านการสื่อสารได้ให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน ตามแง่มุมที่แต่ละคนพิจารณาให้ความสำคัญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilber Schramm, 1960, p.23) ให้ความหมายว่า การสื่อสาร คือการมีความเข้าใจร่วมกัน ต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร

ชาร์ล อี ออสกูด (CharlE.Osgood,1956,p.43) ให้ความหมายโดยทั่วไปว่า การสื่อสารเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่ง คือผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่ออีกฝ่ายหนึ่งคือผู้รับสาร โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ซึ่งถูกส่งผ่านสื่อที่เชื่อมต่อกันสองฝ่ายวอร์เรน ดับเบิลยู วีเวอร์ (Worren W. Weaver) กล่าวว่า การสื่อสารมีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่าง ที่จิตใจของคนๆ หนึ่ง อาจมีผลต่อจิตใจของคนอื่นหนึ่ง ไม่ใช่เพียงการพูดและการเขียนเท่านั้น แต่รวมถึง ดนตรี ภาพ การแสดง และพฤติกรรมอื่นๆ ของมนุษย์

ยอร์จ เอ มิลเลอร์ (George A. Miller,1973,p.42) ให้ความหมายว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเจอร์เกน รอย และเกกอรี เบทสัน (JurgenRuesch and Gregory Bateson) ให้ความหมายโดยสรุปว่า การสื่อสารไม่ใช่การถ่ายทอดข่าวสารด้วยภาษาพูดและเขียนโดยมีเจตนาชัดเจนเท่านั้น แต่หมายถึงพฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลหนึ่งกระทำ แล้วส่งผลให้บุคคลอื่นเกิดความเข้าใจ

พจนานุกรมภาษาอังกฤษให้ความหมายว่า การให้ การนำการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้อื่นๆ จากความหมายที่มีผู้ให้ไว้แตกต่างกัน ซึ่งบางคนให้ความหมายครอบคลุมไปถึงพฤติกรรมที่ไม่ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนด้วย บางคนถือว่าการสื่อสารคือการแสดงออกทุกอย่างที่ผู้อื่นเข้าใจได้ ไม่ว่าจะการแสดงนั้นจะมีเจตนาให้ผู้อื่นเข้าใจหรือไม่ก็ตาม จึงอาจสรุปได้ว่า การสื่อสารคือการที่มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์ของตน ไปยังบุคคลอื่น และการรับความรู้ความคิดจากบุคคลอื่น มาปรับพฤติกรรมของตนเอง โดยกระบวนการของการสื่อสาร ซึ่งการถ่ายทอด และการรับความรู้ ความคิดมีอยู่ 3 ลักษณะ

1. การใช้รหัสสัญญาณโดยตรง เช่น การใช้สัญญาณเสียง ภาษาพูด สัญลักษณ์ ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ตลอดจนรหัสสัญญาณอื่นๆ ที่กระทำโดยตรง ระหว่างผู้ถ่ายทอดกับผู้รับ
2. การใช้เครื่องมือในการถ่ายทอด เป็นการสื่อสารโดยผ่านทางเครื่องมือ เช่น การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ วิทยุกระจายเสียง คอมพิวเตอร์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ
3. การถ่ายทอดโดยกระบวนการทางสังคม เช่น การปฏิบัติสืบทอดทางประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม และระบบอื่นๆ ของสังคมโดยมีองค์ประกอบดังนี้

ความสำคัญของการสื่อสาร

การสื่อสาร เป็นกระบวนการเกิดขึ้นเป็นปกติวิสัยของคนทุกคน และมีความเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่น ตลอดจนถึงสังคมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องอยู่ ไม่ว่าจะทำอะไร ล้วนต้องอาศัยการสื่อสาร เป็นเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดประสงค์ทั้งสิ้น จะเห็นได้จากการที่คนพยายามคิดค้นและพัฒนาวิธีการสื่อสารมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ตลอดจนเครื่องมือหรือเทคนิควิธีการต่างๆ ล้วนเกิดจากความพยายามอย่างสูงของคน ต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุ หากการสื่อสารไม่มี

ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งแล้ว เครื่องมือและวิธีการสำหรับการสื่อสารต่างๆ เหล่านี้ก็คงไม่เกิดขึ้นและพัฒนามาให้เห็นดังเช่นในปัจจุบัน

ในสภาพสังคมที่คนจะต้องเกี่ยวข้องกับกันมากขึ้นเช่นปัจจุบัน การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมมากขึ้น หากคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจในการสื่อสาร ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิด หรือทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันได้ ย่อมจะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลและสังคมทุกวันนี้ มีอยู่ไม่น้อยที่เป็นสาเหตุมาจากความล้มเหลวของการสื่อสาร ดังนั้นการสื่อสารจึงมีความสำคัญสำหรับบุคคลและสังคมหลายด้าน คือ

1. ด้านชีวิตประจำวัน ในชีวิตประจำวันหนึ่งๆ แต่ละคนจะต้องสื่อสารกับตัวเองและสื่อสารกับผู้อื่นตลอดเวลา นับตั้งแต่เวลาตื่นนอนก็ต้องสื่อสารกับตัวเองและคนอื่นที่อยู่ใกล้ตัว การฟังวิทยุ อ่านหนังสือ ออกจากบ้านไปปฏิบัติภารกิจประจำวัน ก็ต้องพบปะบุคคลและเหตุการณ์ต่างๆ ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ต้องทำการสื่อสารอยู่ตลอดเวลา ไม่ในฐานะผู้ส่งสารก็ในฐานะผู้รับสาร หากคนเราขาดความรู้หรือทักษะการสื่อสาร ก็อาจทำให้การปฏิบัติภารกิจประจำวันอาจบกพร่องได้

2. ด้านสังคม การรวมกลุ่มในสังคมทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ จะต้องมีการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในเรื่องต่างๆ มีกระบวนการทำให้คนยอมอยู่ในกฎเกณฑ์กติกาของสังคม มีการถ่ายทอดความรู้และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

3. ด้านธุรกิจอุตสาหกรรม เกี่ยวกับการโฆษณาสินค้า การประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร การบริหารติดต่อประสานงาน การฝึกอบรมพนักงาน การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีการสื่อสาร ฯลฯ กิจการด้านธุรกิจอุตสาหกรรมจะต้องมีการสื่อสารที่ดี จึงจะประสบผลสำเร็จได้

4. ด้านการเมืองการปกครอง กิจกรรมด้านการเมืองการปกครองจะต้องใช้การสื่อสารทุกชั้นตอน เช่น การประชาสัมพันธ์ผลงานของรัฐบาล การสร้างความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องต่างๆ การบังคับบัญชาสั่งการ การให้บริการประชาชน การชักชวนให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายซึ่งล้วนจะต้องใช้เทคนิควิธีการของการสื่อสารทั้งสิ้น ด้านการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งต้องมีการติดต่อสร้างความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ เช่น การค้า การทหาร การทำสนธิสัญญา ฯลฯ การมีนักการทูตประจำในประเทศต่างๆ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ มีความจำเป็นต้องใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันอยู่เสมอ หากผู้เกี่ยวข้องมีความรู้และทักษะในการสื่อสารเพียงพอ ย่อมสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้

จุดมุ่งหมายของการสื่อสารในการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายของการสื่อสารในการเรียนการสอน คือการพยายามสร้างความเข้าใจ ทักษะ ความรู้ ความคิดต่างๆ ร่วมกัน ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ความสำเร็จของการเรียนการสอน พิจารณาได้จากพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่ต้น ตามลักษณะ การเรียนรู้ต่างๆ ปัญหาสำคัญของการสื่อสารในการเรียนการสอนคือ ทำอย่างไรจึงจะสามารถสร้าง ความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะใน การสื่อสาร และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งสำหรับครู คือการใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆ อย่างเหมาะสม นอกเหนือการใช้คำพูดของครูแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะสื่อหรือสื่อทัศนูปกรณ์ มีคุณลักษณะ พิเศษบางประการที่ไม่มีในตัวบุคคล คือ

1. จับยึดประสบการณ์ เหตุการณ์ กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น สามารถใช้สื่อต่างๆ บันทึกไว้ เพื่อนำมาศึกษาได้อย่างกว้างขวาง เช่น การบันทึกภาพ บันทึกเสียง การพิมพ์ ฯลฯ
2. ดัดแปลงปรุงแต่ง เพื่อทำสิ่งที่เข้าใจยาก ให้อยู่ในลักษณะที่ศึกษาเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น การย่อส่วน ขยายส่วน ทำให้ช้าลง ทำให้เร็วขึ้น จากไกลทำให้ดูใกล้ จากสิ่งที่มีความซับซ้อน สามารถแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนขึ้น
3. ขยายจ่ายแจก ทำสำเนา หรือเผยแพร่ได้จำนวนมาก เช่น รายการวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพถ่าย จึงช่วยให้ความรู้ต่างๆ เข้าถึงผู้รับได้เป็นจำนวนมากพร้อมกัน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของโลก นับตั้งแต่มนุษย์ได้มีการรวมกลุ่มกันเป็นสังคม ขนาดใหญ่นั้น อาจแบ่งออกเป็น 3 ยุค ที่สำคัญตามลำดับ คือ เริ่มแรกเป็นยุคของเกษตรกรรม ต่อมา เปลี่ยนแปลงเป็นยุคอุตสาหกรรม และถึงปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นยุคของการสื่อสาร เหตุที่ยุคปัจจุบันได้รับการเรียกขานว่าเป็นยุคของการสื่อสาร เพราะเป็นยุคที่เทคโนโลยีด้านการ สื่อสารข้อมูลต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก และอัตราความเจริญเป็นไปอย่างรวดเร็ว หลาย อย่างแทบไม่น่าเชื่อว่ามนุษย์จะสามารถคิดค้นขึ้นมาได้ในศตวรรษนี้ ความเจริญก้าวหน้าของการ สื่อสารดังกล่าว ก่อนที่จะมาถึงจุดนี้นั้น ย่อมจะมีพัฒนาการมายาวนาน พร้อมกับการเกิดขึ้นของ สังคมมนุษย์ตั้งแต่ยุคโบราณ

มนุษย์ใช้การสื่อสารแบบง่าย ๆ ในการดำเนินชีวิต แม้ว่าการใช้ภาษาหรือรหัสสัญญาณ ในการสื่อสารจะอยู่ในขอบเขตจำกัด แต่ก็สามารถสื่อสารกันได้ผลดี เพราะผู้คนมีจำนวนน้อย การ สื่อสารจึงไม่ซับซ้อน และมนุษย์เองก็มีนิสัยชอบบอกกล่าวถึงสิ่งที่ตนค้นพบ หรือเห็นว่าน่าสนใจให้ คนอื่นได้ทราบอยู่แล้ว นอกจากการบอกกล่าวโดยการสื่อสารอย่างง่าย ด้วยคำพูดหรือภาษาท่าทาง แล้ว ภาพเขียนโบราณตามผนังถ้ำ เป็นหลักฐานสำคัญอันหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นความพยายามที่จะสื่อ

ความหมายของมนุษย์ ไม่ว่าจะภาพหรือรอยขีดเขียนเหล่านั้น จะขีดเขียนเพื่อความเพลิดเพลิน หรือเขียนขึ้นเพื่อบอกกล่าวให้ผู้อื่น โดยเฉพาะคนรุ่นหลังได้ทราบก็ตาม ย่อมมีคุณค่าในแง่การสื่อสารเสมอ การสื่อสารในยุคนี้ เป็นการสื่อสารกลุ่มย่อยเท่านั้น เชื่อว่ายังไม่มี การสื่อสารแบบมวลชนเกิดขึ้น การสื่อสารในยุคเกษตรกรรมในยุคนี้เกิดการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีหัวหน้าหรือกษัตริย์ผู้ปกครอง พัฒนาการทางด้านความรู้ ความคิด การเมืองการปกครอง ทำให้จำเป็นต้องคิดค้นภาษา หรือสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การสื่อสารจึงมีความซับซ้อนขึ้นตามไปด้วย เริ่มจากการสื่อสารด้วยการเขียนภาพเหมือนของจริงในสมัยโบราณ กลายมาเป็นอักษรภาพ และตัวอักษรที่มีลักษณะเป็นนามธรรมขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีการค้นพบกรรมวิธีทางการพิมพ์ยังเป็นการช่วยสนับสนุนให้เกิดการบันทึกและเผยแพร่ความรู้ข่าวสารต่างๆ มากขึ้นเป็นลำดับ มีความพยายามที่จะติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนข่าวสาร ศิลปวัฒนธรรมระหว่างชุมชน เมื่อมีการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนขนาดใหญ่ การสื่อสารแบบมวลชนจึงเกิดขึ้น

เนื่องจากประชากรโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้น มีการติดต่อค้าขายระหว่างกลุ่มชนประกอบกับมีการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ เช่น การไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรทุ่นแรง เป็นเหตุผลักดันให้ต้องแสวงหากรรมวิธีในการผลิตสินค้า ให้เพียงพอต่อความต้องการ เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมอย่างขนานใหญ่ โดยเริ่มจากประเทศในยุโรป และขยายไปทั่วโลกในเวลาต่อมา จากสังคมเกษตรกรรม กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนขึ้น ผู้คนทำงานแข่งกับเวลาเพื่อให้ได้ผลผลิตมากๆ เมื่อสังคมมีความซับซ้อน การสื่อสารก็มีความซับซ้อนตามไปด้วย การสื่อสารแบบมวลชนมีความสำคัญและหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในยุคนี้พัฒนาการของเครื่องมือการสื่อสาร ไฟฟ้า โทรเลข วิทยุ โทรทัศน์ และความก้าวหน้าทางการพิมพ์ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่งเสริมให้การสื่อสารทั้งระหว่างบุคคลและการสื่อสารแบบมวลชนขยายตัวอย่างกว้างขวาง

ปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นยุคของการสื่อสารอย่างแท้จริง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทุกๆ ด้าน ทำให้การสื่อสารกลายเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมาก สภาพของสังคมปัจจุบัน ทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศหรือระดับโลก เกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การแก่งแย่งทางการค้า จากอดีตที่เคยทำสงครามรบพุ่งฆ่าฟันกันด้วยอาวุธ เพื่อครอบครองดินแดน และหาแหล่งทรัพยากร กลายเป็นการทำสงครามทางการค้า และสงครามทางวัฒนธรรม สภาพของสังคมเช่นนี้ ผู้ที่ทราบหรือครอบครองข่าวสารข้อมูลมากกว่า ย่อมเป็นผู้ได้เปรียบ ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ย่อมได้มาโดยวิธีการของการสื่อสาร ซึ่งนับว่าปัจจุบันมีความก้าวหน้าอย่างยิ่ง ทั้งในด้านเทคนิควิธีการ และเครื่องมือสื่อสารอันทันสมัย เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ประสิทธิภาพสูง และใช้งานได้อย่างหลากหลาย การสื่อสารทางไกล ไม่ว่าจะ เป็นวิทยุ

โทรทัศน์ ไม่เพียงเฉพาะการสื่อสารระหว่างอำเภอ จังหวัด หรือระหว่างประเทศ ข้ามทวีปเท่านั้น ปัจจุบันเราสามารถสื่อสารได้ถึงระดับดวงดาว ทั้งภาพ และเสียง

นักวิชาการด้านการสื่อสารมวลชน ได้จำแนกประเภทของการสื่อสารไว้แตกต่างกันหลายลักษณะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการจำแนก (ประมะ สตะเวทิน 2526 ,น.48)

ในที่นี้จะแสดงการจำแนกประเภทของการสื่อสาร โดยอาศัยเกณฑ์ในการจำแนกที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. จำแนกตามกระบวนการหรือการไหลของข่าวสาร
2. จำแนกตามภาษาสัญลักษณ์ที่แสดงออก
3. จำแนกตามจำนวนผู้สื่อสาร

จำแนกตามกระบวนการหรือการไหลของข่าวสาร

แบ่งเป็น 2 ประเภทคือการสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) คือการสื่อสารที่ข่าวสารจะถูกส่งจากผู้ส่งไปยังผู้รับในทิศทางเดียว โดยไม่มีการตอบโต้กลับจากฝ่ายผู้รับ เช่น การสื่อสารผ่านสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การออกคำสั่งหรือมอบหมายงานโดย ฝ่ายผู้รับ ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้รับอาจไม่เข้าใจข่าวสาร หรือเข้าใจไม่ถูกต้องตามเจตนาของผู้ส่ง และทางฝ่ายผู้ส่งเมื่อไม่ทราบปฏิกิริยาของผู้รับจึงไม่อาจปรับการสื่อสารให้เหมาะสมได้ การสื่อสารแบบนี้สามารถทำได้รวดเร็วจึงเหมาะสำหรับการสื่อสารในเรื่องที่เข้าใจง่ายในสถานการณ์ของการสื่อสารบางอย่าง มีความจำเป็นต้องใช้การสื่อสารทางเดียว แม้ว่าเรื่องราวที่สื่อสารจะมีความซับซ้อนก็ตาม เช่น กรณีผู้รับและผู้ส่งไม่อาจพบปะ หรือติดต่อสื่อสารกันได้โดยตรง การสื่อสารแบบกลุ่มใหญ่ และการสื่อสารมวลชนซึ่งไม่อาจทราบผู้รับที่แน่นอน

อรุณีประภา หอมเศรษฐี .(2530,น.49) ระบุว่า การสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) คือการสื่อสารที่มีการส่งข่าวสารตอบกลับไปมาระหว่างผู้สื่อสาร ดังนั้นผู้สื่อสารแต่ละฝ่ายจึงเป็นทั้งผู้ส่งและผู้รับในขณะเดียวกัน ผู้สื่อสารมีโอกาสทราบปฏิกิริยาตอบสนองระหว่างกัน ทำให้ทราบผลของการสื่อสารว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ และช่วยให้สามารถปรับพฤติกรรมในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ตัวอย่างการสื่อสารแบบสองทาง เช่น การพบปะพูดคุยกัน การพูดโทรศัพท์ การออกคำสั่งหรือมอบหมายงานโดยฝ่ายรับมีโอกาสแสดงความคิดเห็น การสื่อสารแบบนี้จึงมีโอกาสประสบความสำเร็จได้มากกว่า แต่ถ้าเรื่องราวที่จะสื่อสารเป็นเรื่องง่าย อาจทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็นในสถานการณ์ของการสื่อสารบางอย่าง เช่น ในการสื่อสารมวลชน ซึ่งโดยปกติมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว นักสื่อสารมวลชนก็มีความพยายามที่จะทำให้มีการสื่อสาร 2 ทางเกิดขึ้น โดยการให้ประชาชนส่งจดหมาย โทรศัพท์ ตอบแบบสอบถาม กลับไปยังองค์กรสื่อมวลชน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการสื่อสารให้บรรลุผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อรุณีประภา หอมเศรษฐี.(2530,น.49) หากจำแนกการสื่อสารตามภาษาสัญลักษณ์ที่แสดงออกจะสามารถแบ่งออกเป็นการสื่อสารเชิงวัจนะกับการสื่อสารเชิงอวัจนะ ดังนี้

การสื่อสารเชิงวัจนะ (Verbal Communication) หมายถึงการสื่อสารด้วยการใช้ภาษาพูด หรือเขียนเป็นคำพูด ในการสื่อสาร

การสื่อสารเชิงอวัจนะ (Non-Verbal Communication) หมายถึงการสื่อสารโดยใช้รหัสสัญญาณอย่างอื่น เช่น ภาษาท่าทาง การแสดงออกทางใบหน้า สายตา ตลอดจนจนถึงน้ำเสียงระดับเสียง ความเร็วในการพูด เป็นต้น

จำแนกตามจำนวนผู้สื่อสาร กิจกรรมต่างๆ ของบุคคลและสังคม ถือว่าเป็นผลมาจากการสื่อสารทั้งสิ้น ดังนั้นการสื่อสารจึงมีขอบข่ายครอบคลุมลักษณะการสื่อสารของมนุษย์ 3 ลักษณะ คือ 1 การสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) 2 การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) 3 การสื่อสารมวลชน (Mass Communication)

1. การสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication)

การสื่อสารส่วนบุคคล หมายถึง การคิด การตัดสินใจของบุคคลคนใดคนหนึ่งที่จะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำในตัวบุคคลไม่ว่าจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตามการสื่อสารส่วนบุคคลเป็นพื้นฐานของการติดต่อกับผู้อื่น ทั้งนี้เพราะการที่เราจะติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นนั้น ในขั้นแรกจะต้องมีการเรียนรู้หรือตัดสินใจในตนเองเสียก่อน และเมื่อใดก็ตามที่มีการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น คนเราก็จะต้องสื่อสารกับตัวเองไปด้วยในขณะเดียวกันการสื่อสารส่วนบุคคลเกิดขึ้นทันที ที่บุคคลมีการคิด ผลของการคิดนำไปสู่การตัดสินใจแสดงพฤติกรรมของคน การสื่อสารส่วนบุคคลจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาในเรื่องของการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะเกี่ยวพันไปถึง ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ซึ่งย่อมมีผลสะท้อนต่อบุคคลอื่นและสังคมด้วยลักษณะของการสื่อสารส่วนบุคคลอาจเป็นไปแบบของการปกปิด เช่น การคิด การพูด การเขียนที่ไม่มีเจตนาให้ผู้อื่นทราบหรือเป็นแบบเปิดเผยแต่ไม่มีจุดประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น มีบุคคลเพียงคนเดียวเท่านั้นที่อยู่ในกระบวนการของการสื่อสารจึงไม่อาจวัดหรือทราบความต้องการข่าวสารจากภายนอกได้

2. การสื่อสารระหว่างบุคคล

การสื่อสารระหว่างบุคคล ตรงกับภาษาอังกฤษว่า (interpersonal communication) ประกอบด้วยการรับสารใน 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับสารเฉพาะตัว เช่น ความคิดคำนึง ความกลัว ที่เกิดขึ้น ภายในตัวเอง ซึ่งแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ และสภาพจิตใจของแต่ละบุคคล

การรับสารจากภายนอก เป็นการรับรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว บุคคลทั่วไปมีประสบการณ์เหมือนกัน เช่น ความหอมของดอกไม้ ความเจ็บปวด ฯลฯ แต่ปฏิกิริยาตอบสนองอาจไม่เหมือนกัน กล่าวได้ว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เป็นการสื่อความหมายของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เช่น การพูดคุย อภิปราย ได้วาทิ การประชุมสัมมนา การเรียนการสอน การสั่งงาน ตลอดจนการติดต่อสื่อสารอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน การสื่อสารลักษณะนี้ถือว่าการสื่อสารที่สมบูรณ์และมีโอกาสบรรลุจุดประสงค์ได้ดีที่สุด ผู้สื่อสารสามารถแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อกัน ความหมายของการสื่อสารโดยทั่วไป หมายถึงการสื่อสารประเภทนี้ การสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถแบ่งออกได้ 3 ลักษณะย่อย คือ 1) การสื่อสารแบบสองต่อสองหรือเผชิญหน้า (Face to Face or Interpersonal Communication) เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลสองคน เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน การสื่อสารแบบนี้ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันกระทำการสื่อสารตอบโต้กัน ผลัดเปลี่ยนบทบาทในการเป็นผู้ส่งและผู้รับกันไปเรื่อยๆ จนกระทั่งบรรลุจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร ซึ่งจะบรรลุได้ก็ต่อเมื่อทั้งสองเตรียมตนเองให้พร้อม ที่จะส่งสาร นอกจากนั้นยังมีปัจจัยด้านความคิด ความเชื่อ เจตคติ ทักษะ สังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย 2) การสื่อสารระหว่างกลุ่มบุคคล (Group Communication) สามารถแยกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก คือการสื่อสารกลุ่มย่อยเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปซึ่งร่วมกันกระทำกิจกรรมอย่างเดียวกัน และสามารถติดต่อกันได้ทั่วถึงทันที ซึ่งแต่ละคนพยายามที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นภายในตัวเองด้วยการสื่อสารลักษณะนี้มีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นกว่าการสื่อสารระหว่างบุคคล แบบสองต่อสอง ลักษณะที่สอง คือการสื่อสารกลุ่มใหญ่เป็นการสื่อสารที่เพิ่มความยุ่งยากซับซ้อนขึ้น เช่น การสื่อสารภายในองค์การหรือหน่วยงานต่างๆ และวิธีการสื่อสารจะต้องใช้สื่อต่างๆ เข้ามาช่วย มีลักษณะเป็นทางการมากขึ้น และอาจจะเป็นการสื่อสารทางเดียวมากขึ้น สมาชิกของกลุ่มไม่สามารถมีปฏิริยาย้อนกลับและตอบโต้ทันที

3.การสื่อสารสาธารณะ (Public Communication)

นักวิชาการสื่อสารบางคนจัดให้การสื่อสารประเภทนี้อยู่ในการสื่อสารแบบกลุ่มใหญ่ แต่ความเป็นจริงแล้ว การสื่อสารแบบนี้มีลักษณะแตกต่างไปในแง่ที่ว่า ผู้รับสารประกอบด้วยบุคคลหลายประเภท และหลายลักษณะแตกต่างกันไป แต่มารวมกันในการสื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การปาฐกถา การกล่าวสุนทรพจน์ การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมือง เป็นต้น แบบนี้อาจมีการติดต่อสองทางเกิดขึ้นได้ แต่ค่อนข้างจำกัด ทำให้ผู้ส่งไม่ทราบปฏิริยาย้อนกลับได้ทันทีที่ผู้ส่งสารจึงต้องใช้หลักการสังเกต การคาดคะเนจากปฏิกิริยาท่าทางของผู้รับสาร ซึ่งอาจตรงหรือไม่ตรงความจริงได้ แต่อย่างน้อยผู้ส่งสารยังพอมีโอกาสปรับการสื่อสารของตนได้

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การสื่อสารระหว่างบุคคลประสบความสำเร็จ ที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. การเปิดเผยตนเองและนำตนเองเข้าไปเกี่ยวข้อง ข้อนี้นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นมาก สำหรับการสื่อสารระหว่างบุคคล คือการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ความจริงใจต่อกันระหว่างผู้สื่อสาร และแสดงให้เห็นว่าตนเองมีความเกี่ยวข้อง เป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในผลที่เกิดจากเรื่องราวที่กำลังสื่อสารกันอยู่

2. การตั้งใจฟังเนื่องจากการสื่อสารส่วนใหญ่ใช้การพูดในการสื่อสาร ดังนั้น นอกจากความสามารถในการพูด การใช้ภาษาของผู้สื่อสารแล้วผู้ฟังมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของการสื่อสารด้วย การฟังอย่างตั้งใจหรือมีเจตนาที่จะรับฟังด้วยความหวังว่าจะได้ประโยชน์อย่างใด อย่างหนึ่งจากผู้พูดย่อมจะช่วยให้การสื่อสารได้ผลยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าการฟังจะมีประโยชน์ต่อการสื่อสารอย่างมากแต่ก็มีอุปสรรคที่ทำให้ฟังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เช่น

2.1 การคิดล่วงหน้าว่าสิ่งที่จะได้รับฟังไม่น่าสนใจ มีอคติต่อเรื่องหรือต่อบุคคลที่พูด ทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย ฟังอย่างไม่ตั้งใจ บางครั้งอาจเสียโอกาสของการฟังที่ดีๆ เลยก็ได้ ดังนั้น การฟังเพื่อให้ได้สาระจึงไม่ควรคาดการณ์ในแง่ลบไว้ล่วงหน้า

2.2 การวิจารณ์ผู้พูดในทางลบ ในสิ่งที่ไม่ใช่สาระของการสื่อสาร เช่น ให้ความสนใจกับการแต่งตัวหรือไม่พอใจคำพูดเพียงบางคำ ในขณะที่ฟังก็พูดวิจารณ์ไปด้วย นอกจากจะทำให้ไม่ได้ประโยชน์จากการฟังแล้วยังเป็นการเสียมารยาท ก่อความลำคาญแก่คนข้างเคียงด้วย

2.3 การสรุปล่วงหน้า เช่น ฟังเรื่องราวไปได้เพียงเล็กน้อยก็สรุปความเองว่า จะต้องเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนี้ ซึ่งอาจไม่เป็นความจริงตามนั้น

2.4 การเลือกฟังเฉพาะบางส่วน เลือกฟังเฉพาะตอนที่ตนเองสนใจ โดยที่ไม่ทราบชัดว่าตอนอื่นมีสาระเป็นอย่างไร

2.5 สภาพร่างกายและสิ่งแวดล้อมไม่อำนวย เช่น อากาศร้อน เสียงดัง ปวดหัว ง่วงนอน

การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) เป็น การสื่อสารที่ถ่ายทอดความรู้ ข่าวสารโดย สื่อมวลชน (Mass media) ไปยังผู้รับหรือกลุ่มเป้าหมายที่ไม่แน่นอนและไม่จำกัดจำนวน เช่น การสื่อสารโดยวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วารสาร นิตยสาร การสื่อสารประเภทนี้ทำให้ปฏิริยาการโต้ตอบเกิดขึ้นได้ยากและช้ากว่าการสื่อสารประเภทอื่นมาก อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารมวลชนเป็นผลผลิตของความก้าวหน้าในด้านเทคโนโลยีและวิวัฒนาการของการติดต่อสื่อสารของมนุษย์คือผลมาจากการคิดค้นหาเครื่องมือในอันที่จะถ่ายทอดข่าวสารไปยังมวลชนจำนวนมาก สำหรับสังคมที่มีการขยายตัวและซับซ้อนมากขึ้น

กล่าวได้ว่าการสื่อสารเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่นเดียวกับพฤติกรรมอย่างอื่น เช่น การกินอยู่หลับนอน การทำงาน การเล่นกีฬาและเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเป็นประจำในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลซึ่งลักษณะการสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นอาจเกิดขึ้นทั้งการสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง สื่อสารกับสัตว์อื่น ตลอดจนการสื่อสารกับเครื่องมือโดยเฉพาะ ปัจจุบันได้มีการค้นพบและนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานต่างๆ อย่างมาก จึงมีการสื่อสารรูปแบบใหม่เกิดขึ้น คือการสื่อสารกับเครื่องมือ อย่างไรก็ตามการสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุดและเป็นความหมายที่แท้จริงของการสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหนึ่งต้องการถ่ายทอดหรือส่งข่าวสารไปยังบุคคลอีกคนหนึ่ง ดังนั้นกระบวนการสื่อสารจึงมีองค์ประกอบคือ ผู้ส่งสาร สาร สื่อหรือช่องทางและผู้รับสาร

นักวิชาการด้านการสื่อสารได้วิเคราะห์กำหนดองค์ประกอบและอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในกระบวนการของการสื่อสารไว้ดังนี้ คือ

1. ผู้ส่งสาร หมายถึงแหล่งกำเนิดสาร อาจเป็นบุคคล องค์กร สถาบันหรือคณะบุคคลที่เป็นผู้กำหนดสาระ ความรู้ ความคิดที่จะส่งไปยังผู้รับสาร ดังนั้นการสื่อสารจะบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ เพียงใด จึงขึ้นอยู่กับผู้ส่งสาร และสารที่ส่งเป็นสำคัญ

“สาร” หมายถึงเรื่องราว ความรู้ความคิดต่างๆ ที่ผู้ส่งประสงค์จะให้ไปถึงผู้รับ มีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยชี้ความสำเร็จของการสื่อสาร 3 ประการ คือ (1) เนื้อหาของสาร (2) สัญลักษณ์หรือรหัสของสาร (3) การเลือกและจัดลำดับข่าวสาร

2. ตัวเข้ารหัสสาร สารที่จะส่งไปยังผู้รับนั้นปกติเป็นความรู้ความคิดที่ไม่อาจจะส่งออกไปได้โดยตรง จำเป็นต้องทำให้สารนั้นอยู่ในลักษณะที่จะส่งได้ เช่น ทำให้เป็นคำพูด สัญลักษณ์ ภาษาท่าทาง หรือรหัสอื่นๆ การสื่อสารโดยทั่วไปผู้ส่งสาร เช่น เป็นคำพูดหรืออาจจะใช้เครื่องมือสื่อสารต่างๆ เป็นเครื่องช่วย เช่น โทรเลข โทรศัพท์

3. ช่องทางการสื่อสาร ข่าวสารจากผู้ส่งจะถูกถ่ายทอดโดยอาศัยสื่อหรือตัวกลาง (Media) ซึ่งอาจเป็นสื่ออย่างง่าย เช่น การพบปะพูดคุยกันตัวต่อตัว การเขียน การแสดงกิริยาท่าทาง ไปจนถึงการใช้สื่อที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ ฯลฯ

4. การแปลรหัสสาร คือการแปลความหมายของรหัสสัญญาณที่ส่งมายังผู้รับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ หากผู้ส่งใช้รหัสสัญญาณที่ผู้รับสามารถแปลความหมายได้เองโดยตรง เช่น ใช้ภาษาที่ผู้รับเข้าใจ การสื่อสารก็จะง่ายขึ้นแต่หากผู้ส่งใช้รหัสสัญญาณที่ผู้รับไม่อาจเข้าใจได้ เช่น ใช้ภาษาที่ผู้รับฟังไม่เข้าใจ การสื่อสารก็จะเพิ่มความยุ่งยากซับซ้อนยิ่งขึ้นซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการสื่อสาร

5. ผู้รับ เป็นจุดหมายปลายทางของการสื่อสารซึ่งจะต้องมีการรับรู้ เข้าใจหรือแสดง พฤติกรรมตามที่ผู้ส่งสารต้องการ หากไม่เป็นไปตามนั้นก็ถือว่าการสื่อสารนั้นล้มเหลว ผู้รับสาร จะต้องมึทักษะการสื่อสารดีเช่นเดียวกับผู้ส่งสารจึงจะช่วยให้การสื่อสารบรรลุผลสมบูรณ์

6. ปฏิกริยาของผู้รับสารและการตอบสนอง เมื่อผู้รับได้รับสารและแปลความหมายจน เป็นที่เข้าใจอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วผู้รับย่อมจะมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย เช่นเห็นด้วย ไม่เห็นด้วยคล้อยตามหรือต่อต้านซึ่งการตอบสนองของผู้รับอาจผิดไปจากผู้ส่งต้องการก็ได้ ปฏิกริยาตอบสนองของผู้รับหากได้มีการย้อนกลับไปยังผู้ส่งสารให้รับรู้จะช่วยให้เกิดการปรับการ สื่อสารให้ได้ผลดียิ่งขึ้น กรณีเช่นนี้เรียกว่าการสื่อสารแบบสองทาง การตอบสนองของผู้รับสารกลับไป ยังผู้ส่งสารย่อมจะต้องเกิดกระบวนการสื่อสาร เริ่มต้นขึ้นอีกครั้งหนึ่งโดยผู้รับจะทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร และผู้ส่งสารในตอนแรกจะทำหน้าที่เป็นผู้รับสารแทนซึ่งจะต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ของการ สื่อสารเช่นเดียวกับการสื่อสารในขั้นตอนแรก การสื่อสารแบบ 2 ทาง ผู้สื่อสารจะทำหน้าที่เป็นทั้งผู้รับ และผู้ส่งสารพร้อมๆ กัน

ในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการสื่อสารนั้น การสื่อสารมีองค์ประกอบใน ด้านต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว องค์ประกอบแต่ละด้านล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การสื่อสารประสบ ผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้ทั้งสิ้น องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลอย่างสูงต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลว ของการสื่อสาร ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สื่อสาร การใช้สื่อและเทคนิควิธีในการสื่อสาร การสื่อสารมีทั้ง ลักษณะทางเดียวและการสื่อสารแบบสองทาง ในกรณีที่เป็นการสื่อสารแบบทางเดียว ผู้รับสารและผู้ ส่งสารไม่พบกัน ขาดโอกาสตอบสนองและย้อนกลับ ทำให้การสื่อสารได้ผลน้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสื่อสารมวลชนต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งแม้ว่าจะมีการย้อนกลับ (Feedback) บ้าง ก็เป็นเพียงบางโอกาสเท่านั้น ผู้ส่งสารทำหน้าที่ส่งสารเพียงอย่างเดียว ผู้รับก็ทำหน้าที่รับเพียงอย่าง เดียวเช่นกัน จึงมีโอกาสเกิดความเข้าใจผิดหรือบิดเบือนข่าวสารได้ง่าย

นอกจากนี้การสื่อสารแบบมวลชนยังมีอุปสรรคอีกอย่างหนึ่งคือความไม่แน่นอนของ ผู้รับหรือกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นในการสื่อสารแบบทางเดียว ฝ่ายผู้ส่งสารจะต้องมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการสื่อสารและมีความรับผิดชอบอย่างสูง ส่วนในฝ่ายรับเองก็จะต้องมี ความรู้ความสามารถ เพียงพอที่จะวิเคราะห์และเชื่อถือข่าวสารต่างๆอย่างมีเหตุผล ผู้รับข่าวสารที่มี ความรู้ มักวิเคราะห์และเชื่อถือความรู้ข่าวสารต่างๆ อย่างมีเหตุผล ส่วนผู้รับสารที่ขาดความรู้มัก วิเคราะห์ วิจรณ์หรือตัดสินใจเชื่อโดยอาศัยเพียง "สามัญสำนึก" มากกว่าการใช้เหตุผลการสื่อสารจะ ประสบผลที่ต้องการเพียงใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สื่อสารที่ สำคัญ 5 ประการ คือ

1. มีความรู้ความสามารถ หากผู้สื่อสารมีความรู้ความสามารถทั่วไปอยู่ในระดับสูงจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง รับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้รวดเร็ว แต่หากผู้สื่อสารมีความรู้ความสามารถต่ำความสามารถในการรับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ย่อมจะต่ำไปด้วย หากผู้ส่งสารและผู้รับสารมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน กรณีผู้ส่งสารมีความรู้ความสามารถสูงกว่าผู้รับสารจะให้ผลสำเร็จของการสื่อสารดีกว่ากรณีผู้ส่งสารมีความรู้ความสามารถต่ำกว่าผู้รับสาร

2. มีทักษะในการสื่อสาร คือมีความเชี่ยวชาญ สามารถในการพูด การเขียน การแสดง มีจิตวิทยาการจูงใจสูงซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถและการฝึกฝนตนเองเป็นสำคัญ

3. มีเจตคติที่ดี ผู้สื่อสารที่มีเจตคติที่ดีต่อกันจะช่วยให้เข้าใจซึ่งกันและกันได้ง่ายขึ้น รู้จักวิเคราะห์ความรู้ ความคิด ข่าวสารต่างๆ อย่างเป็นเป็นกลางและมีเหตุผลแต่หากหากผู้สื่อสารมีเจตคติที่ไม่ดีต่อกันอาจมองกันในแง่ร้ายและบิดเบือนข่าวสาร

4. พื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากสังคม วัฒนธรรม รวมถึง เพศ และอายุเป็นตัวกำหนดความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม ผู้ที่จะสื่อสารเข้าใจกันได้ดีที่สุดนั้นได้แก่ ผู้ที่มีพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมเหมือนกัน ทั้งผู้รับและผู้ส่ง ผู้สื่อสารที่มีความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม อาจทำให้การสื่อสารล้มเหลว ทั้งนี้เพราะการพูดหรือการปฏิบัติอย่างหนึ่งในสังคมหนึ่งอาจแปลความหมายแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง

การสื่อสารเป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยทั้งบุคคลวัสดุเครื่องมือและเทคนิควิธีการในการสื่อสารดังนั้นความสำเร็จในการสื่อสารส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับทางเลือกและการใช้สื่ออย่างเหมาะสม สื่อ (Media) โดยทั่วไปหมายถึงสิ่งที่นำหรือถ่ายทอดสาร จากผู้ส่งไปยังผู้รับ เช่น เสียงพูด กิริยาท่าทาง สิ่งพิมพ์ วิทยู โทรทัศน์ ฯลฯ ผู้รับจะรับสารได้โดยประสาทในการรู้สึก อันได้แก่ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การได้กลิ่น การได้รับรู้อรส สื่อ จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสื่อสาร สื่อแต่ละอย่างมีคุณสมบัติที่จะก่อให้เกิดการรับรู้ แตกต่างกันไป เช่น สิ่งพิมพ์ ทำให้ได้รับสารโดยการเห็น วิทยู ทำให้รับสารได้ด้วยการได้ยิน โทรทัศน์ ให้รับสารได้ทั้งการเห็นและการได้ยิน ผู้ส่งสารจึงต้องพิจารณาเลือกว่าจะใช้สื่อประเภทใดจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด แม้จะเป็นสื่อประเภทเดียวกันก็อาจต้องพิจารณาในรายละเอียดลงไปอีก เช่น เมื่อเลือกสื่อสารผ่านทางหนังสือพิมพ์ก็ต้องพิจารณาว่าจะใช้หนังสือพิมพ์ฉบับใด หรือถ้าเป็นโทรทัศน์จะใช้ช่องใด

สำหรับการสื่อสารในปัจจุบันมีมากมายหลายชนิดและมีการพัฒนารูปแบบอยู่เสมอ ผู้สื่อสารจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือเหล่านั้นเป็นอย่างดี เช่น การใช้วิทยู โทรทัศน์ โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉาย เครื่องเสียง นอกเหนือจากนี้จะต้องเข้าใจถึงข้อดี ข้อจำกัดของเครื่องมือสื่อสารแต่ละอย่างด้วย

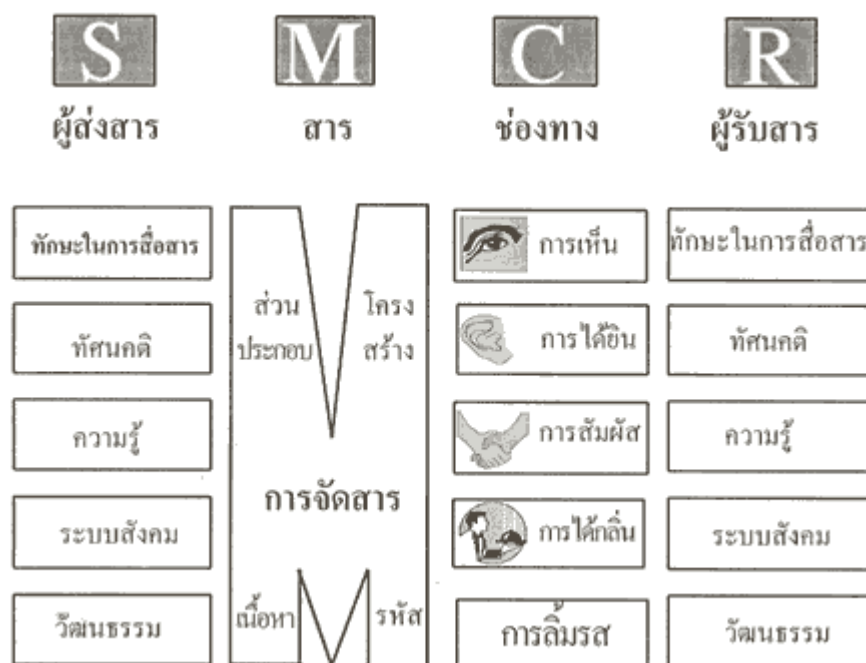
จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการสื่อสารพบว่า ประกอบด้วยแบบจำลองการสื่อสารของ เดวิด เค เบอร์โล แบบจำลองการสื่อสารของวิลเบอร์ ชแรมม์ แบบจำลองการสื่อสารของ ดั่งรายละเอียดต่อไปนี้

แบบจำลองการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โล

ในปี ค.ศ. 1960 เบอร์โล (Berlo. 1960) พิมพ์เผยแพร่หนังสือชื่อ “The Process of Communication” เพื่ออธิบายทฤษฎีว่าด้วยกระบวนการสื่อสารของมนุษย์ และนำเสนอแบบจำลององค์ประกอบของการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Communication source) สาร (Message) ช่องสาร (Channel) และ ผู้รับสาร (Receiver) ดังนั้นแบบจำลองนี้จึงมีชื่อเรียกอีกชื่อว่า SMCR Model องค์ประกอบทั้ง 4 ประการ นั้นมีความสัมพันธ์กันดังที่ปรากฏในภาพ 2.1

ภาพ 2.1

แสดงแบบจำลองการสื่อสารของ เดวิด เค เบอร์โล

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โล (The Berio Model / The SMCR Model) ที่มา : David K.Berlo, (1960, p.72)

นอกจากการนำเสนอแบบจำลองข้างต้นนั้นเบอร์โล (Berlo. 1960. Pp. 72) อธิบายว่าประสิทธิผลของการสื่อสารจะเกิดขึ้นมากหรือน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพขององค์ประกอบซึ่งประกอบด้วยปัจจัยหรือ คุณสมบัติต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ส่งสาร (Communication Source) ในทฤษฎีของเบอร์โล ผู้ส่งสารที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 ประการ ได้แก่

1.1 ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) 5 ประการ แบ่งเป็นทักษะในการเข้ารหัส 2 ประการ คือการเขียนและการพูด และทักษะในการถอดรหัส 2 ประการ คือ การอ่านและการฟัง ส่วนทักษะที่ 5 คือทักษะในการคิดและการใช้เหตุผลซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเข้ารหัสและถอดรหัส

1.2 ทศคติ (Attitudes) ซึ่งเบอร์โลอธิบายว่าหมายถึง ความโน้มเอียงของคนในการเข้าถึงหรือหลีกเลี่ยงวัตถุหรือบุคคลนั้น มีผลต่อวิธีการสื่อสารของมนุษย์อย่างเห็นได้ชัด ทศคติในการสื่อสารแบ่งเป็น 3 ประเภทได้แก่ ทศคติของตนเอง ทศคติต่อเรื่องหรือประเด็นในการสื่อสาร และทศคติต่อผู้รับสาร

1.3 ความรู้ (Knowledge) ของผู้ส่งสารในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร เรื่องที่จะสื่อสาร เรื่องที่จะสื่อสาร ลักษณะของผู้รับสาร ลักษณะของสื่อและวิธีเลือกใช้สื่อ และทศคติของตนเอง เบอร์โลเน้นว่าความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารจะส่งผลต่อพฤติกรรมสื่อสาร

1.4 ระบบสังคม (Social System) หมายถึง อิทธิพลของสังคมที่ส่งผลต่อบุคคลและพฤติกรรมสื่อสาร

1.5 วัฒนธรรม (Culture) หมายถึง ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อซึ่งเป็นตัวกำหนดรูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์

2. สาร (Message) ซึ่งเบอร์โลอธิบายว่า หมายถึง ผลผลิตที่เกิดจากการเข้ารหัสของผู้ส่งสาร นั้นประกอบด้วย

2.1 รหัสของสาร (Message Code) หมายถึง กลุ่มของสัญลักษณ์ซึ่งใช้แทนหรือให้หมายถึง สิ่งต่างๆ ได้ เช่น ภาษาเขียน ภาษาพูด ภาษาท่าทาง รูปภาพ ดนตรี ฯลฯ รหัสของสารประกอบด้วยสารประกอบสองส่วนได้แก่

2.1.1 ได้แก่ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เป็นต้น

2.1.2 โครงสร้าง (Structure) หมายถึง การนำส่วนประกอบย่อยของรหัสมารวมกันเป็นคำที่ใช้แทนหรือให้หมายถึงสิ่งต่างๆ เช่น นำพยัญชนะ “ก” มารวมกับ สระ “า” เป็นคำว่า “กา” หมายถึง นกประเภทหนึ่ง เป็นต้น

2.2 เนื้อหาของสาร (Content) หมายถึง ช่องทางที่จะใช้สื่อความหมายแก่ผู้รับสาร ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

2.2.1 ส่วนประกอบย่อย (Elements) ได้แก่ กลุ่มคำที่ยังไม่ได้เรียบเรียงตามโครงสร้างและหน้าที่ทางไวยากรณ์

2.2.2 โครงสร้าง (Structure) หมายถึง การเรียบเรียงลำดับของคำตามหลักไวยากรณ์

2.3 การเลือกและจัดลำดับของข่าวสาร หรือจัดเสนอสาร (Treatment) หมายถึง การตัดสินใจเลือกและจัดลำดับของรหัสสารและเนื้อหา ซึ่งได้แก่ ข่าวสารที่จะนำเสนอให้เหมาะสมและสนองวัตถุประสงค์ในการสื่อสารได้ เช่นการพาดหัวข่าวหน้า1 เพื่อสร้างความน่าสนใจ เป็นต้น การเลือกและการจัดลำดับของข่าวสารหรือจัดเสนอสารประกอบ 2 ส่วนได้แก่

2.3.1 ส่วนประกอบย่อย (Elements) ได้แก่ รูปแบบ วิธีการ หรือเทคนิคในการนำเสนอสาร

2.3.2 โครงสร้าง (Structure) หมายถึง การจัดหรือการเรียงลำดับของรหัสสารและเนื้อหาซึ่งหมายถึง สารที่ต้องการส่งให้สอดคล้องกับเทคนิคการนำเสนอที่ผู้ส่งสารใช้หรือให้เกิดความน่าสนใจ หรือสอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้รับสาร เป็นต้น

3. ช่องสาร (Channel) ในทฤษฎีของเบอร์โลแบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

3.1 ช่องสารที่เป็นตัวกลางในการนำสารจากผู้ส่งสารมายังผู้รับสาร ได้แก่ คลื่นแสง คลื่นเสียง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

3.2 ช่องสารซึ่งเป็นพาหะของสิ่งที่นำสารไปสู่ประสาทรับรู้ทั้ง 5 ของมนุษย์ ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การได้กลิ่น การลิ้มรส ตัวอย่างเช่น อากาศซึ่งเป็นตัวนำคลื่นเสียงไปสู่ประสาทการได้ยิน เป็นต้น

3.3 วิธีการเข้ารหัสและถอดรหัสสาร เช่น การใช้วิธีการพูด หรือวิธีเขียน เป็นต้น โดยทั่วไปทฤษฎีนิเทศศาสตร์มักไม่นิยามความหมายของช่องสารในความหมายนี้ (พัชนี เชาจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2541, น. 29)

4. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง จุดหมายปลายทางของสารซึ่งต้องประกอบด้วยคุณสมบัติทั้ง 5 ประการเช่นเดียวกับผู้ส่งสาร

นอกจากนี้แบบจำลองแสดงองค์ประกอบของการสื่อสารและรายละเอียดดังกล่าวข้างต้นแล้ว เบอร์โลยังเสนอทฤษฎีเพิ่มเติมว่า การสื่อสารนั้นเป็นพฤติกรรมที่กระทำโดยมีจุดมุ่งหมายพฤติกรรมสื่อสารเกิดจากปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ดังนั้นเมื่อมองกระบวนการสื่อสารจึงต้องมองในภาพรวมความสัมพันธ์ของทุกองค์ประกอบไม่สามารถแยก

ส่วนจากกันได้ จากแนวคิดดังกล่าวจึงอนุมานได้ว่า เบอร์โลมองพฤติกรรมสื่อสารเป็นกระบวนการที่เกิดจากความสัมพันธ์ขององค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น (สุรัตน์ ตรีสกุล, 2547:น. 73)

กล่าวโดยสรุป “การสื่อสาร” มาจากภาษาอังกฤษคำว่า “Communication” ซึ่งรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า “Communis” หมายถึง “การร่วมกัน” หมายความว่า เมื่อมีการสื่อสารหรือการสื่อความหมายก็จะมีการกระทำร่วมกันในบางสิ่งบางอย่าง นั่นคือการถ่ายทอดหรือการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความรู้ ความคิดของคนเรา การสื่อสารจึงเป็นปฏิกริยาสัมพันธ์ทางสังคมที่สื่อความหมายผ่านระบบสัญลักษณ์ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือบุคคลต่อกกลุ่ม

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ (Concept of Demographic Characteristics)

ผู้รับสารเป็นกลุ่มชนขนาดใหญ่มีความหลากหลายและไม่จำเป็นต้องเคยรู้จักอยู่ในสังคมเดียวกันหรือมีประสบการณ์ร่วมกันมาก่อนผู้รับสารแต่ละคนจะมีลักษณะที่แตกต่างกันในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะลักษณะทางประชากร ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา และสถานทางเศรษฐกิจ และสังคมโดยผู้รับข่าวสารที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันจะมีพฤติกรรม ความสนใจในการรับข่าวสารแตกต่างกันไปด้วยการศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์เพื่อทำความเข้าใจความเกี่ยวพันระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการรับสารมีรายละเอียดดังนี้

เพศ

ลักษณะทางเพศเป็นลักษณะทางประชากรที่บุคคลได้รับมาแต่กำเนิด ในประชากรกลุ่มใดๆ ก็ตามจะประกอบด้วยประชากรเพศชาย (Male) และ ประชากรเพศหญิง (Female) ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีจำนวนที่ใกล้เคียงกันเพราะธรรมชาติได้สร้างสมดุลทางเพศมาให้กับประชากรทุกกลุ่มเพศเป็นปัจจัยพื้นฐานด้านร่างกายที่แตกต่างกันของบุคคลเป็นสถานภาพที่มีมาแต่กำเนิดของบุคคล เมื่อเป็นสมาชิกของกลุ่มเพศจะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคลตลอดจนพัฒนาการต่างๆ ในแต่ละช่วงวัยก็มีความแตกต่างกันด้วย ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชายในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดจากการรับข่าวสารนั้นด้วย

แมคคี (Mckee , 1962 อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546,น.23) ศึกษาพบว่าผู้ชายมีความสามารถทางการจำรูปทรงสิ่งของได้แม้ว่าจะตั้งพลิกแพลงในท่าต่างๆ หรือสามารถที่จะเห็นความสัมพันธ์ ของ Space – form ในจินตนาการได้ ส่วน พาเทลและกอร์ดอน (Patel and

Gordon , 1960 อ้างถึงในกิงแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546) ศึกษาพบว่าเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะสามารถคล้อยตามผู้อื่นหรือถูกชักจูงใจได้ง่ายกว่าเด็กชาย สอดคล้องกับการวิจัยของ คิมเบอร์ (Kimber , 1974 อ้างถึงใน สุชา จันทรเอน, 2544,น.22) ที่ศึกษาพบว่าเด็กหญิงสามารถรับสารและเลียนแบบพฤติกรรมบุคลิกภาพของผู้อื่นได้ง่ายกว่าเด็กชาย ผลการศึกษาและวิจัยของเบนเน็ตและโคเฮน (Bennett And Cohen ,1959 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541,น.42) ที่ศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของความแตกต่างกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิงยังพบว่า เพศชายมีความคิดหนักแน่นมากกว่าความคิดของเพศหญิงแต่เพศหญิงจะมีความละเอียดอ่อนและรอบคอบในด้านความคิดมากกว่าเพศชายซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการรับรู้ข่าวสารและการวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในขั้นต่อไปอีกด้วย

อายุ

อายุ เป็นคุณลักษณะทางประชากรอีกลักษณะหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่หรือตามวัยของบุคคล เป็นลักษณะประจำตัวบุคคลที่สำคัญมากในการศึกษาและวิเคราะห์ทางประชากรศาสตร์โดยอายุจะแสดงถึงวัยวุฒิของบุคคลและเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสามารถในการทำความเข้าใจในเนื้อหาและข่าวสารรวมถึงการรับรู้ต่างๆ ได้มากน้อยต่างกัน การมีประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาแตกต่างกันหรืออีกประการหนึ่งคืออายุจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสนใจในประเด็นต่างๆเช่นเรื่องการเมืองความสนุกสนาน การเตรียมตัวสร้างอนาคต เป็นต้น นอกจากนั้นก็จะชี้ให้เห็นอารมณ์ที่แตกต่างกันออกไปในกลุ่มคนที่มีวัยต่างกันอันเนื่องมาจากกระบวนการคิดและตัดสินใจที่ผ่านการกลั่นกรองจากประสบการณ์ของช่วงวัยที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการคิดและการควบคุมทางอารมณ์ของแต่ละช่วงอายุของบุคคล

จากการศึกษาของ ทอแรนซ์ (Tarrance , 1962 อ้างถึงใน กิงแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546,น.24) ระบุว่า เรื่องความคิดละเอียดละออซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์พบว่า อายุที่เพิ่มขึ้นของเด็กจะทำให้มีความคิดที่รอบคอบเพิ่มมากขึ้น อายุหรือวัยเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีความแตกต่างในเรื่องความคิด และพฤติกรรมบุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อยและบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อตนเองมีอายุมากขึ้น

ระดับการศึกษา

การศึกษาในที่นี้หมายถึงระดับการศึกษาที่ได้รับจากสถาบันการศึกษาและที่ได้รับจากประสบการณ์ของชีวิต การศึกษาบ่งบอกถึงความสามารถในการเลือกรับข่าวสารและอัตราการรู้หนังสือ ระดับการศึกษาจะทำให้คนมีความรู้ ความคิดตลอดจนความเข้าใจในสิ่งต่างๆ กว้างขวาง

ลักษณะที่แตกต่างกันออกไปทำให้ผู้พูดสามารถแยกความเหมาะสมของเนื้อหาและตัวอย่างที่จะยกมา กล่าวได้

การศึกษานอกจากจะทำให้บุคคลมีศักยภาพเพิ่มขึ้นแล้วการศึกษายังทำให้เกิดความแตกต่างทางทัศนคติ ค่านิยมและคุณธรรมความคิดอีกเช่นกัน นอกจากนี้ ปรมะ สตะเวทิน (2546 , น.116) ยังได้กล่าวว่าการศึกษา เป็นลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสารดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ยุคสมัยที่ต่างกันระบบการศึกษาแตกต่างกัน สาขาวิชาที่แตกต่างกัน จึงมีความรู้สึกนึกคิดอุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไปอีกด้วย

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ธีระภัทร์ เอกผาชัยสวัสดิ์ (2551,น.24) ระบุว่า สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมจะเป็นเครื่องชี้ถึงเรื่องทีกลุ่มจะสนใจรับรู้ข่าวสารบุคคลที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันทั้งการประกอบอาชีพ รายได้ ศาสนา รวมไปถึงสถานภาพสมรสย่อมส่งผลต่อการรับสารที่แตกต่างกันด้วย

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและครอบครัว รายได้ของบุคคลแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญแสดงถึงการมีศักยภาพในการดูแลตนเองบ่งบอกถึงอำนาจการใช้จ่ายในการบริโภคข่าวสาร ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงจะมีโอกาสที่ดีกว่าในการแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลตนเอง ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำจะมีการศึกษาน้อยทำให้มีข้อจำกัดในการรับรู้ เรียนรู้ตลอดจนการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการดูแลตนเอง

อาชีพและลักษณะการรวมกลุ่มของผู้ฟัง ลักษณะอาชีพหรือลักษณะแห่งการรวมกลุ่มจะบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของบุคคลช่วงเวลาที่เปิดรับข่าวสารเรื่องทีกลุ่มผู้ฟังสนใจเช่น กลุ่มชาวนาก็จะสนใจเกี่ยวกับเรื่องข้าวราคาข้าว ปุ๋ย เป็นต้นในบางกรณีคนที่มีอาชีพอย่างหนึ่งแต่อาจจะไปรวมกลุ่มกับคนที่มีอาชีพหนึ่งก็ได้ ซึ่งก็จะทำให้ความสนใจของเขาขยายวงกว้างออกไป

ศาสนาหรือกลุ่มความเชื่อในศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ อิสลามหรือศาสนาคริสต์ หรืออื่นๆ ย่อมมีแนวคิด วัฒนธรรม ประเพณี และหลักการในการคิดตัดสินใจต่อการรับสารแตกต่างกันตามรายละเอียดปลีกย่อยของศาสนา ดังนั้นการสื่อสารหรือถ่ายทอดข้อมูลโดยการพิจารณาความแตกต่างทางศาสนาย่อมเป็นผลดีในการสามารถสื่อสารให้แก่ผู้รับสารได้อย่างถูกต้องและตรงกับความต้องการของผู้รับสารมากที่สุด

สถานภาพสมรส หมายถึงการครองเรือนซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น คนโสด สมรส หย่า หย่า หรือแยกกันอยู่ ลักษณะความแตกต่างด้านขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อถือทางด้านศาสนา ย่อมมีอิทธิพลต่อสถานภาพการสมรสซึ่งมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสาร สถานภาพสมรสของบุคคลจะบ่งบอกถึงความมีอิสระในการตัดสินใจและอิทธิพลต่อกระบวนการคิดการวิเคราะห์

ข้อมูลข่าวสาร สตรีที่สมรสแล้วและสตรีที่ยังโสดย่อมมีกระบวนการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากสภาพครอบครัวและอิทธิพลของจำนวนบุคคลรอบข้าง

กล่าวโดยสรุป ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ หมายถึง สิ่งที่แตกต่างกันได้รับมาตั้งแต่กำเนิด ประกอบด้วย เพศชาย และเพศหญิง ซึ่งความแตกต่างทางเพศจะเป็นตัวทำให้บุคคลมีความแตกต่างกัน การที่บุคคลเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มเพศจะเป็นตัวแปรทำให้บุคคลแสดงออกตามบทบาทที่แตกต่างกันไป ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารที่ต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีความต้องการที่จะรับและส่งข่าวสารมากกว่าเพศชาย

แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

(Concept of Media exposure)

ยุพดี ฐิติกุลเจริญ, (2537,น.3) ระบุว่า การสื่อสารนั้นจัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ นอกเหนือจากปัจจัยที่มีความจำเป็นต่อความอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค แม้ว่าการสื่อสารจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความเป็นความตายของมนุษย์เหมือนกับปัจจัยสี่ แต่การที่จะให้ได้มาซึ่งปัจจัยสี่นั้น ย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างแน่นอน มนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใดๆของตนและเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นๆในสังคม การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของกระบวนการทางสังคม ยิ่งสังคมมีความซับซ้อนขึ้นมากและประกอบด้วยคนจำนวนมากขึ้นเท่าใด การสื่อสารยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและสังคมจะนำมาซึ่งความสลับซับซ้อนหรือความสับสนต่างๆ จนอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและไม่แน่ใจแก่สมาชิกของสังคม ดังนั้นจึงต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ข่าวสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ ความต้องการข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจหรือไม่แน่ใจเรื่องมดเรื่องหนึ่ง นอกจากนั้นข่าวสารยังเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เปิดรับมีความทันสมัย สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโรคปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ ชาร์ลส์ เค อัทคิน (Charles k. Atkin, 1973: น.208) ได้กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก ย่อมมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนทันสมัยเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

อย่างไรก็ตาม บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมดแต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน ดังนั้นข่าวสารที่หลั่งไหลผ่านเข้ามาไปยังบุคคลจากช่องทาง

ต่าง ๆ นั้นมักจะถูกคัดเลือกตลอดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจมีประโยชน์และเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสาร จะเป็นข่าวสารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร (กิติมา สุรสนธิ, 2533 :น.46-47)

การเลือกสรรข่าวสารของบุคคลเป็นสิ่งที่อธิบายถึงพฤติกรรมการสื่อสารของแต่ละบุคคลว่าความแตกต่างกันทางสภาพส่วนบุคคลหรือสภาพจิตวิทยามีผลต่อการเปิดรับข่าวสาร โดยมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ที่แตกต่างกัน

โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Klapper, J.T., 1960, p.19) ได้กล่าวว่า กระบวนการเลือกรับสรรข่าวสาร หรือเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ขั้นตอนลำดับดังต่อไปนี้

1. การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) เป็นขั้นแรกในการเลือกช่องทางการสื่อสารบุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสาร จากแหล่งสารที่มีอยู่กันหลายแหล่ง เช่นการเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง เลือกเปิดวิทยุกระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่งตามความสนใจและความต้องการของตน อีกทั้งทักษะและความชำนาญในการรับรู้ข่าวสารของคนเรานั้นก็ต่างกัน บางคนถนัดที่จะฟังมากกว่าอ่านก็จะชอบวิทยุ ดูโทรทัศน์มากกว่าการอ่านหนังสือ เป็นต้น

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) ผู้เปิดรับข่าวสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตนเพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อไม่ให้เกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Dissonance)

3. การเลือกรับรู้ละตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารแล้วก็เชื่อว่ารับรู้ข่าวสารทั้งหมดตามเจตนารมณ์ของผู้ส่งสารเสมอไป เพราะคนเรามักเลือกรับรู้และตีความหมายสารแตกต่างกันไปตามความสนใจ ทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกายหรือสภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ฉะนั้นแต่ละคนอาจตีความเฉพาะข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่น่าพอใจของแต่ละบุคคล

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเองและมักจะลืมหรือไม่นำไปถ่ายทอดต่อในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วยหรือเรื่องที่ขัดแย้งค้ำกับความคิดของตนเอง ข่าวสารที่คนเราเลือกจดจำไว้นั้น มักมีเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนความรู้สึคนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยมหรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่เดิมให้มีความมั่นคงชัดเจนยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในโอกาสต่อไป ส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้เมื่อเกิดความรู้สึกขัดแย้งและมีสิ่งที่ไม่สบายใจขึ้น

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั้น ทอดด์ฮันท์ และ เบรินท์ รูเบน (Todd Hunt Brent d. Ruben, 1993, p.65 อ้างถึงใน ปรมะ สตะเวทิน, 2541, น.122) ระบุว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล มีดังนี้

1. ความต้องการ (Need) ปัจจัยที่สำคัญหนึ่งในกระบวนการเลือกของมนุษย์คือ ความต้องการ ความต้องการทุกอย่างของมนุษย์ทั้งความต้องการทางกายและใจ ทั้งความต้องการระดับสูงและความต้องการระดับต่ำ ย่อมเป็นตัวกำหนดการเลือกของเรา เราเลือกตอบสนองความต้องการของเรา เพื่อให้ได้ข่าวสารที่ต้องการ เพื่อแสดงรสนิยม เพื่อการยอมรับในสังคม เพื่อความพอใจ ฯลฯ

2. ทศนคติและค่านิยม (Attitude and Values) ทศนคติ คือความชอบมีใจโน้มเอียง (Preference and Predisposition) ต่อเรื่องต่างๆ ส่วนค่านิยมคือหลักพื้นฐานที่เรายึดถือ เป็นความรู้สึกที่ว่าเราควรทำหรือไม่ควรทำอะไรในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและคนซึ่งทศนคติและค่านิยมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเลือกใช้ สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมาย และการเลือกจดจำ

3. เป้าหมาย (Goal) มนุษย์ทุกคนมีเป้าหมาย มนุษย์ทุกคนกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิตทั้งในเรื่องอาชีพ การเข้าสังคม การพักผ่อน เป้าหมายของกิจกรรมต่างๆที่เรากำหนดขึ้นนี้ จะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมาย และการเลือกจดจำ เพื่อสนองเป้าหมายของตน

4. ความสามารถ (Capability) ความสามารถของเราเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งรวมทั้งความสามารถด้านภาษามีอิทธิพลต่อเราในการเลือกรับข่าวสาร เลือกตีความหมายและเลือกเก็บเนื้อหาของข่าวนั้นไว้

5. การใช้ประโยชน์ (Utility) กล่าวโดยทั่วไปแล้วเราจะให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการที่จะเข้าใจ และจดจำข่าวสารที่เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

6. สไตล์ในการสื่อสาร (Communication Style) การเป็นผู้รับข่าวสารของเรานั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสไตล์ในการสื่อสารของเรา คือ ความชอบหรือไม่ชอบสื่อบางประเภท ดังนั้นบางคนจึงชอบฟังวิทยุ บางคนชอบดูโทรทัศน์ บางคนชอบอ่านหนังสือพิมพ์ ฯลฯ

7. สภาพวะ (Context) สภาพวะในที่นี้หมายถึง สถานที่ บุคคลและเวลาที่อยู่ในสถานการณ์ การสื่อสาร สิ่งต่างๆเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้รับสาร การมีคนอื่นอยู่ด้วย มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อและข่าวสาร การเลือกตีความหมายและเลือกจดจำข่าวสาร การที่เราต้องถูกมองว่าเป็นอย่างไร การที่เราคิดว่าคนอื่นมองเราอย่างไร เราเชื่อว่าคนอื่นคาดหวังอะไรจากเราและการที่คิดว่าคนอื่นคิดว่าเราอยู่ในสถานการณ์อะไร ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการเลือกของเรา

8. ประสบการณ์ (Experience and Habit) ในฐานะของผู้รับสาร ผู้รับสารแต่ละคน พัฒนาศักยภาพรับสารอันเป็นผลจากประสบการณ์ในการรับข่าวสารของเรา เราพัฒนาความชอบสื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง รายการประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังนั้นเราจึงเลือกใช้สื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง สนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเลือกจดจำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ขวัญเรือง กิติวัฒน์ (2531, น.26) มีความเห็นว่าปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันคือ

1. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและปัจจัยวิทยาส่วนบุคคล มีแนวคิดที่ว่าคนเราแต่ละคนมีความแตกต่างเฉพาะตัวบุคคลอย่างมากในด้านโครงสร้างทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน การดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไม่เหมือนกัน ซึ่งผลกระทบถึงระดับสติปัญญา ความคิด ทักษะคติ ตลอดจนกระบวนการของการรับรู้ การจูงใจ

2. ปัจจัยด้านสภาพความสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากคนเรามากก็ยึดติดกับกลุ่มสังคมที่ตนสังกัด อยู่เป็นกลุ่มอ้างอิง (Reference Group) ในการตัดสินใจที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใดๆก็ตาม นั่นคือ มักจะคล้อยตามกลุ่มในแง่ความคิด ทักษะคติ และพฤติกรรมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนอกระบบการสื่อสาร เชื่อว่าลักษณะต่างๆ ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ทำให้เกิดความคล้อยคลึงของการเปิดรับเนื้อหาของการสื่อสาร รวมถึงการตอบสนองต่อเนื้อหาดังกล่าวไม่แตกต่างกันด้วย

นอกจากนี้ วิลเบอร์ ชแรมม์ (Willbur Schramm, 1973: p.122) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการรับข่าวสารของบุคคลดังนี้

1. ประสบการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้รับส่งสารแสวงหาข่าวสารที่แตกต่างกัน
2. การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสารที่ผู้รับสารแสวงหาเพื่อตอบสนอง จุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ภูมิหลังที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีความสนใจแตกต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อมทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมเลือกรับสาร
5. ความสามารถในการรับสารซึ่งเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจที่ทำให้พฤติกรรมเปิดรับแตกต่างกัน
6. บุคลิกภาพทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติการโน้มน้าวใจและพฤติกรรมของผู้รับสาร
7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร จะทำให้เข้าใจความหมายของข่าวสาร หรืออาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจความหมายของข่าวสารได้

8. ทศนคติ จะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือข่าวสารที่ได้พบเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารนั้น

วิลเบอร์ ชแรมม์ (Willbur Schramm) กล่าวถึงหลักการทั่วไปของการเลือกความสำคัญของข่าวสารนั้นว่า ขึ้นอยู่กับการใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least effect) และผลที่จะได้ (Promise of reward) ซึ่งอยู่ในรูปของสูตรการเลือกรับข่าวสาร ดังภาพ 2.2

ตาราง 2.2

ภาพการเลือกรับข่าวสาร

$\text{การเลือกรับข่าวสาร} = \frac{\text{สิ่งตอบแทนที่คาดหวัง}}{\text{ความพยายามที่ต้องใช้}}$

จากภาพ 2.2 จะเห็นได้ว่าคนเรามีแนวโน้มที่จะเปิดรับข่าวสารที่ใช้ความพยายามน้อย เช่น ข่าวสารต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัวสามารถเลือกรับได้ง่ายและมีสารประโยชน์ต่อตนเองในการเลือกนั้น อาจมีสาเหตุอื่นๆ อีก เช่น ประสบการณ์ต่างกัน ความสามารถในการประเมินสารประโยชน์ของข่าวสารตลอดจนสภาวะทางสังคมและจิตใจของแต่ละคนด้วย

สำหรับความหมายของการเปิดรับข่าวสารนั้น แซมมวล เบคเกอร์ (Samuel L. Becker, 1972,p.42) ได้ให้ความหมายของการเปิดรับข่าวสาร โดยการจำแนกตามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ดังนี้

1. การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) กล่าวคือ บุคคลที่จะแสวงหา ข้อมูลเมื่อต้องการให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเรื่องทั่วไป

2. การเปิดรับข้อมูล (Infoemation Receptivity) กล่าวคือ บุคคลจะเปิดรับข่าวสารเพื่อทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจ อยากรู้ สนใจ หากมีข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตนเองก็จะให้ความเอาใจใส่อ่านหรือดูหรือฟังเป็นพิเศษ

3. การเปิดรับประสบการณ์ (Experience Receptivity) กล่าวคือ บุคคลที่จะเปิดรับข่าวสารเพราะต้องการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเพื่อผ่อนคลายอารมณ์

สำหรับเหตุผลในการที่มนุษย์เลือกสนใจหรือตั้งใจรับข่าวสารอย่างจากสื่อใดนั้น มีนักวิชาการหลายท่านที่มีความเห็นสอดคล้องกันดังนี้

สุรพงษ์ ไสยนะเสถียร, (2533,น.44) ระบุว่า ไฟรด์ สัน (Friedson) ไรเลย์ (Riley) และ ฟลาวเวอร์แมน (Flowerman , 1951,p.34) กล่าวว่า แรงจูงใจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิก

ภายในสังคมจะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดความสนใจเปิดรับสื่อจากสื่อต่างๆ ก็เพื่อตอบสนองความต้องการของตน ซึ่งปรากฏการณ์นี้ เมอร์ตัน (Merton) ไรท์ (Wright) วาเบิล (Waples) เรียกว่า "พฤติกรรมในการแสวงหาข่าวสาร" นักวิชาการเหล่านี้มีความเห็นตรงกันว่า ผู้รับข่าวสารจะเลือกรับสื่อใดนั้นย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพ ทางสังคมของผู้รับสารก็เพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนาซึ่งจะทำให้ผู้รับสาร รู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ในเรื่องของวัตถุประสงค์ในการเลือกรับข่าวสาร หรือการบริโภคข่าวสารของผู้รับสารนั้น สุรพงษ์ โสภนะเสถียร ก็ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการเลือกเปิดรับข่าวสารไว้ 4 ประการคือ

1. เพื่อการรับรู้ (Cognition) คือผู้รับสารต้องการสารสนเทศ (Information) เพื่อสนองต่อความต้องการและความอยากรู้
2. เพื่อความหลากหลาย (Diversions) เช่น การเปิดรับสื่อเพื่อการแสวงหาความรู้ที่ตื่นเต้น สนุกสนาน รวมทั้งการพักผ่อน
3. เพื่ออรรถประโยชน์ทางสังคม (Social Utility) หมายถึงการต้องการสร้างความคุ้นเคยหรือการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เช่น การใช้ภาษาร่วมสมัย เพื่อหลีกเลี่ยงงานประจำหรือหลีกเลี่ยงคนรอบข้าง
4. การผละสังคม (Withdrawal) เป็นการเปิดรับสื่อหรือเข้าหาสื่อ เพื่อหลีกเลี่ยงงานประจำหรือหลีกเลี่ยงคนรอบข้าง

ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์, (2544 น.14) ระบุว่า แม็คคอมบ์ และ เบคเกอร์ (McCombs and Becker, 1979: p.52) ได้ให้แนวคิดที่ว่าโดยทั่วไปบุคคลแต่ละคนมีการเปิดรับข่าวสาร หรือการเปิดรับสื่อ เพื่อตอบสนองความต้องการ 4 ประการคือ

1. เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ (Surveillance) บุคคลสามารถติดตามความเคลื่อนไหวและสังเกตการณ์ต่างๆ รอบตัวจากการเปิดรับข่าวสาร ทำให้เป็นคนที่ยึดเหตุการณ์และทันสมัย
2. เพื่อการตัดสินใจ (Decision) การเปิดรับข่าวสารทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสภาวะ หรือเหตุการณ์ต่างๆรอบตัว เพื่อการตัดสินใจโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องชีวิตประจำวัน
3. เพื่อพูดคุยสนทนา (Discussion) บุคคลสามารถนำความรู้ข่าวสารที่ได้รับไปใช้ในการพูดคุยกับคนอื่นได้
4. เพื่อการมีส่วนร่วม (Participation) เพื่อรับรู้และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ความเป็นไปต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมรอบๆตัว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน มีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน มีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกัน และมีความต้องการในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันนั้น แต่โดยทั่วไปแล้ว บุคคลจะเปิดรับข่าวสารอยู่ใน 3 ลักษณะ ได้แก่

(เสถียร เขยประทับ, 2525, น.23) ระบุว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนโดยผู้รับสาร มีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่า การบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัย เปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างโดยการเลือกรับบริโภคสื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับ ความต้องการหรือแรงจูงใจจากผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์แตกต่างกันไป

1. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล โดยสื่อบุคคลนั้นหมายถึงตัวบุคคลผู้ที่นำข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยการติดต่อระหว่างบุคคล ซึ่งจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อบรรยากาศ สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์อย่างมากในกรณีที่ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับสารมีความเข้าใจกระจ่างชัดเจน และตัดสินใจรับข่าวสารได้อย่างมั่นใจยิ่งขึ้นซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) เป็นการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจหรือชักจูงโนมน้าวใจกับประชาชนโดยตรง

1.2 การติดต่อโดยกลุ่ม (Group Contact of community Public) โดยกลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม ช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ เพราะเมื่อกลุ่มมีความสนใจไปในทิศทางใด บุคคลส่วนใหญ่ก็มีความสนใจไปในทิศทางนั้นด้วย

2. การเปิดรับข่าวสารสื่อเฉพาะกิจ สื่อเฉพาะกิจ หมายถึงสื่อที่ถูกรผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาสาระที่เฉพาะเจาะจงและมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม (ปรเมศ สตะเวทิน, 2532: น.99 อ้างถึงใน เกศินี จุฑาวิจิตร, 2540 น.135) ตัวอย่างของสื่อเฉพาะกิจเช่น จุลสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ โบปลิว คู่มือ นิทรรศการ เป็นต้น ดังนั้นการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะกิจนี้ ผู้รับสารจะได้รับข่าวสารหรือข้อมูลเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจง

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารนี้ จะเห็นได้ว่าข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญในการนำมาประกอบการตัดสินใจของบุคคล ยิ่งบุคคลเกิดความสนใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าใด บุคคลย่อมต้องการเปิดรับข่าวสารมากขึ้นเท่านั้นโดยไม่จำกัดว่าจะทำการเปิดรับข่าวสารจากสื่อใดไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่อบุคคลหรือสื่อเฉพาะกิจ แต่ทั้งนี้บุคคลจะทำการเปิดรับข่าวสารเฉพาะเรื่อง ที่ตนให้ความสนใจเท่านั้น เนื่องจากความสนใจในปัจจุบันมีมากเกินกว่าที่ผู้รับสารจะรับไว้ทั้งหมด

จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข่าวสารขึ้น อย่างไรก็ตามบุคคลแต่ละคนก็จะมีเกณฑ์ในการเลือกรับข่าวสารที่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในสังคมนั้นๆ และวัตถุประสงค์หรือความต้องการ ที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันย่อมทำให้มีพฤติกรรมที่เปิดรับข่าวสารแตกต่างกันไปด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

“ทัศนคติ” เป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญมากแนวหนึ่งทางจิตวิทยาสังคมและการสื่อสาร และมีการใช้คำนี้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับการนิยามคำว่า “ทัศนคติ” นั้นได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร , (2533, น.122) กล่าวว่า “โรเจอร์” (Roger,1978,p.208) ได้กล่าวถึงทัศนคติว่าเป็นดัชนีชี้ว่าคุณคนนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรกับคนรอบข้างวัตถุหรือสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดยทัศนคตินั้นมีรากฐานมาจากความเชื่อที่อาจส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นเพียงความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าและเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งๆซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Interpersonal Communication) ที่เป็นผลกระทบมาจาก การรับสารอันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

โรเซนเบิร์ก และ ฮอฟแลนด์ (Rosenberg and Hovland , 1960,p 1) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ โดยปกติสามารถนิยามว่าเป็นการจูงใจต่อแนวโน้มในการตอบสนองอย่างเฉพาะเจาะจงกับสิ่งที่เกิดขึ้น

เคลเลอร์ (Howard H. Kendler,1963,p.572) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางสนับสนุนหรือต่อต้านบุคคล สถาบัน สถานการณ์ หรือแนวความคิด

คาร์เตอร์ วี. กูด (Carter V. Good,1959,p.48) ให้คำจำกัดไว้ว่าทัศนคติคือความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งซึ่งเป็นการสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์ บางอย่างบุคคลหรือสิ่งใด ๆ

นิวคอมบ์ (Newcomb , 1854,p.128) ให้คำจำกัดความไว้ว่าทัศนคติซึ่งมีอยู่ในเฉพาะคนนั้นขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมอาจแสดงออกในพฤติกรรมซึ่งเป็นไปได้ใน 2 ลักษณะคือลักษณะชอบหรือพึงพอใจทำให้ผู้อื่นเกิดความรักใคร่ อยากใกล้ชิดสิ่งนั้น ๆ หรืออีกลักษณะหนึ่งแสดงออกในรูปความไม่พอใจเกลียดชัง ไม่อยากใกล้ชิดสิ่งนั้น

นอร์แมน แอลมุน (Norman L. Munn,1971,p.71) กล่าวว่าทัศนคติ คือความรู้สึกและความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบันและข้อเสนอใด ๆ ในทางที่จะยอมรับ

หรือปฏิเสธซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด

จี เมอร์ฟี แอล เมอร์ฟี และ ที นิวคอมบ์ (G. Murphy, L. Murphy and T. Newcomb, 1973, p.887) ให้ความหมายของคำว่าทัศนคติ หมายถึงความชอบหรือไม่ชอบ พึงใจหรือไม่พึงใจที่บุคคลแสดงออกมาต่อสิ่งต่าง ๆ

เดโช สนวนานนท์ (2512, น.28) กล่าวถึง ทัศนคติ ว่าเป็นบุคลิกภาพที่สร้างขึ้นได้เปลี่ยนแปลงได้และเป็น แรงจูงใจ ที่กำหนด พฤติกรรม ของบุคคล ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ศักดิ์ สุนทรเสถียร (2531, น. 2) กล่าวถึง ทัศนคติ ที่เชื่อมโยงไปถึง พฤติกรรมของบุคคล ว่า ทัศนคติ หมายถึง

1. ความสลับซับซ้อนของความรู้สึกรวม หรือการมีอคติของบุคคล ในการที่จะ สร้างความพร้อม ที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้น ที่ได้รับมา

2. ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด

3. ในด้านพฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัวหรือความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า

จากคำจำกัดความต่าง ๆ เหล่านี้จะเห็นได้ว่ามีประเด็นร่วมที่สำคัญดังนี้คือ 1. ความรู้สึกภายใน 2. ความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่ง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าทัศนคติเป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคลกับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมได้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของ ทัศนคติ นั้น โดยสรุป “ทัศนคติ” ในงานที่นี้เป็นเรื่องของจิตใจ ท่าที ความรู้สึกนึกคิดและแนวโน้มเอียงของบุคคลซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทัศนคติมีผลให้มีการแสดงพฤติกรรมออกมาจะเห็นได้ว่าทัศนคติประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกนั้นออกมาโดยทางพฤติกรรมองค์ประกอบของทัศนคติ

จากความหมายของทัศนคติดังกล่าว ซิมบาโต และ เอบบีเซน (Zimbardo and Ebbesen , 1970 อ้างถึงใน พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ , 2531, น.49) ระบุว่า สามารถแยกองค์ประกอบของทัศนคติ ได้ 3 ประการคือ

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (The Cognitive Component) คือ ส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคล ที่เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทัวไปทั้งที่ชอบ และไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้ หรือคิดว่าสิ่งใดดี มักจะมีทัศนคติ ที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่หากมีความรู้มาก่อนว่า สิ่งใดไม่ดี ก็จะมี ทัศนคติ ที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (The Affective Component) คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตาม บุคลิกภาพ ของคนนั้น เป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละบุคคล

3.องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component) คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจาก องค์ประกอบด้านความรู้ ความคิดและความรู้สึก จะเห็นได้ว่าการที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่างก็เนื่องมาจากบุคคลมีความเข้าใจมีความรู้สึกหรือมีแนวความคิดแตกต่างกันนั่นเอง ดังนั้นส่วนประกอบทางด้านความคิดหรือความรู้ ความเข้าใจ จึงนับได้ว่าเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของทัศนคติและส่วนประกอบนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลซึ่งอาจออกมาในรูปแบบแตกต่างกันทั้งในทางบวกและทางลบซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการเรียนรู้

การเกิดทัศนคติ (Attitude Formation)

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติ ผลการศึกษาพบว่าได้มีนักวิชาการกล่าวถึงประเด็นนี้ ดังต่อไปนี้

กอร์ดอน อัลพอร์ท (Gordon Allport ,1975,p65) ได้ให้ความเห็นเรื่องทัศนคติว่าอาจเกิดขึ้นจากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1.เกิดจากการเรียนรู้ เด็กเกิดใหม่จะได้รับการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีจากบิดามารดาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนได้เห็นแนวการปฏิบัติของพ่อแม่แล้วรับมาปฏิบัติตามต่อไป

2.เกิดจากความสามารถในการแยกแยะความแตกต่าง คือแยกสิ่งใดดี ไม่ดี เช่น ผู้ใหญ่กับเด็กจะมีการกระทำที่แตกต่างกัน

3.เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น บางคนมีทัศนคติไม่ดีต่อครูเพราะเคยตำหนิตน แต่บางคนมีทัศนคติที่ดีต่อครูคนเดียวเท่านั้นเพราะครูเคยชมตนอยู่เสมอ

4.เกิดจากการเลียนแบบหรือรับเอาทัศนคติของผู้อื่นมาเป็นของตน เช่น เด็กอาจรับทัศนคติของบิดามารดาหรือครูที่ตนนิยมชมชอบมาเป็นทัศนคติของตนได้

นอกจากนี้ เครช และ ครัทช์ฟิลด์ (Krech and Crutchfield,p.48) ได้ให้ความเห็นว่าทัศนคติอาจเกิดขึ้นจากสิ่งเหล่านี้ ดังนี้

1.การตอบสนองของความตึงของบุคคล นั่นคือสิ่งใดตอบสนองของความตึงการของตนได้ บุคคลนั้นก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นหากสิ่งใดตอบสนองของความตึงการของตนไม่ได้บุคคลนั้นก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2.การได้เรียนรู้ความจริงต่าง ๆ อาจโดยการอ่านหรือจากคำบอกเล่าของผู้อื่นก็ได้ ฉะนั้นบางคนจึงอาจเกิดทัศนคติไม่ดีต่อผู้อื่นจากการฟังคำติชมที่ใคร ๆ มาบอกไว้ก่อนก็ได้

3. การเข้าไปเป็นสมาชิกหรือสังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คนส่วนมากมักยอมรับเอาทัศนคติของกลุ่มมาเป็นของตน หากทัศนคตินั้นไม่ขัดแย้งกับทัศนคติของตนเกินไป

4. ทัศนคติ ส่วนสำคัญกับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นด้วยคือผู้ที่มีบุคลิกภาพสมบูรณ์มักมองผู้อื่นในแง่ดี ส่วนผู้ปรับตัวยากจะมีทัศนคติในทางตรงข้ามคือมักมองว่ามีคนคอยอิจฉาริษยาหรือคิดร้ายต่างๆต่อตนเอง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 ,น. 65) กล่าวถึงการเกิดทัศนคติว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้จากแหล่งทัศนคติที่อยู่มากมายและแหล่งที่ทำให้คนเกิดทัศนคติที่สำคัญคือ

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดีจะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี จะทำให้เกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทิศทางที่เขาเคยมีประสบการณ์มาก่อน

2. การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่นจะทำให้เกิด ทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่นได้ เช่น เด็กที่ได้รับการสั่งสอนจากผู้ใหญ่จะเกิดทัศนคติต่อการกระทำต่าง ๆ ตามที่เคยรับรู้มา

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กที่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่จะเลียนแบบการแสดงท่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งหนึ่งตามไปด้วย

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน ทัศนคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น ครอบครัว โรงเรียน หรือหน่วยงาน เป็นต้น

ธงชัย สันติวงษ์ , (2539,น. 167) กล่าวว่า ทัศนคติก่อตัวเกิดขึ้นมาและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยหลายประการด้วยกันคือ

1. การจูงใจทางร่างกาย ทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง กำลังดำเนินการตอบสนองตามความต้องการ หรือแรงผลักดันทางร่างกาย ตัวบุคคลจะสร้าง ทัศนคติ ที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งของ ที่สามารถช่วยให้เขามีโอกาสตอบสนองความต้องการของตนได้

2. ข่าวสารข้อมูล ทัศนคติจะมีพื้นฐานมาจากชนิดและขนาดของข่าวสารที่ได้รับรวมทั้งลักษณะของแหล่งที่มาของข่าวสาร ด้วยกลไกของการเลือกเฟ้นในการมองเห็นและทำความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ข่าวสารข้อมูลบางส่วนที่เข้ามาสู่บุคคลนั้นจะทำให้บุคคลนั้นเก็บไปคิดและสร้างเป็นทัศนคติขึ้นมาได้

3. การเข้าเกี่ยวข้องกับกลุ่ม ทัศนคติบางอย่างอาจมาจากกลุ่มต่าง ๆ ที่บุคคลเกี่ยวข้องกับอยู่ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เช่น ครอบครัว วัด กลุ่มเพื่อนร่วมงาน กลุ่มกีฬา กลุ่มสังคมต่าง ๆ โดยกลุ่มเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งรวมของค่านิยมต่าง ๆ แต่ยังมี การถ่ายทอดข้อมูลให้แก่บุคคลในกลุ่มซึ่งทำให้สามารถสร้างทัศนคติขึ้นได้โดยเฉพาะครอบครัวและกลุ่มเพื่อนร่วมงาน เป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นแหล่งสร้างทัศนคติให้แก่บุคคลได้

4. ประสบการณ์ ประสบการณ์ของคนที่มีต่อวัตถุสิ่งของย่อมเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้บุคคลต่าง ๆ ตีค่าสิ่งที่เขาได้มีประสบการณ์มาจนกลายเป็นทัศนคติได้

5. ลักษณะท่าทาง ลักษณะท่าทางหลายประการต่างก็มีส่วนทางอ้อมที่สำคัญในการสร้าง ทัศนคติ ให้กับตัวบุคคล

ปัจจัยต่าง ๆ ของการก่อตัวของทัศนคติเท่าที่กล่าวมาข้างต้นนั้นในความเป็นจริงจะมีได้ มีการเรียงลำดับตามความสำคัญแต่อย่างไรก็ดีทั้งหมดนี้เพราะปัจจัยแต่ละทางเหล่านี้ตัวไหนจะมีความสำคัญต่อการก่อตัวของทัศนคติมากหรือน้อยย่อมสุดแล้วแต่ว่าการพิจารณาสร้างทัศนคติต่อสิ่งดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยใดมากที่สุด

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของทัศนคติพบว่า บุคคลสามารถแสดงทัศนคติออกได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ทัศนคติเชิงบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึกหรือ อารมณ์ จากสภาพจิตใจได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่นหรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบันและการดำเนินกิจการของ องค์กร อื่น ๆ เช่น กลุ่มชาวเกษตรกรย่อมมีทัศนคติทางบวกหรือมีความรู้สึกที่ดีต่อสหกรณ์การเกษตรและให้ความสนับสนุนร่วมมือด้วยการเข้าเป็นสมาชิกและร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ เป็นต้น

2. ทัศนคติทางลบ หรือทัศนคติที่ไม่ดี คือทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสียไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีความเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อาจเป็นเรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือหน่วยงาน องค์กร สถาบันและการดำเนินกิจการขององค์กรและอื่น ๆ เช่น พนักงาน เจ้าหน้าที่บางคนอาจมีทัศนคติเชิงลบต่อบริษัทซึ่งก่อให้เกิดอคติขึ้นในจิตใจของเขาจนพยายามประทุษร้ายและปฏิบัติต่อต้านกฎระเบียบของบริษัทอยู่เสมอ

3. ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กรและอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง เช่น นักศึกษาบางคนอาจมีทัศนคตินิ่งเฉยอย่างไม่มีความคิดเห็นต่อปัญหาได้เถียงเรื่องกฎระเบียบว่าด้วยเครื่องแบบของนักศึกษา

ทัศนคติทั้ง 3 ประเภทนี้ บุคคลอาจจะมีเพียงประการเดียวหรือหลายประการก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อหรือค่านิยมอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคลสิ่งของการกระทำหรือสถานการณ์

แดลเนียล แคทซ์ (Daniel Katz , 1960,p. 163) ได้อธิบายถึงหน้าที่หรือกลไกของทัศนคติ ที่สำคัญไว้ 4 ประการ ดังนี้คือ

1. เพื่อใช้สำหรับการปรับตัว หมายความว่าตัวบุคคลทุกคนจะอาศัยทัศนคติเป็นเครื่องยึดถือสำหรับการปรับพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนสูงที่สุดและให้มีผลเสียน้อยที่สุด ทัศนคติจึงสามารถเป็นกลไกที่จะสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายที่พึงประสงค์และที่ไม่พึงประสงค์ของเขาและด้วยสิ่งเหล่านี้เองที่จะทำให้แนวโน้มของพฤติกรรมเป็นไปในทางที่ต้องการมากที่สุด

2. เพื่อป้องกันตัว โดยปกติในทุกขณะ คนทั่วไปมักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับความจริง ในสิ่งซึ่งเป็นที่ยึดมั่น ทัศนคติจึงสามารถสะท้อนออกมาเป็นกลไกที่ป้องกันตัวโดยการแสดงออกเป็นความรู้สึกที่ถูกเหยียดหยามหรือติฉินนินทาคนอื่นและขณะเดียวกันก็จะยกตนเองให้สูงกว่าด้วยการมีทัศนคติที่ถือว่าตนนั้นเหนือกว่าผู้อื่น

การก่อตัวที่เกิดขึ้นมาของทัศนคติในลักษณะนี้จะมีลักษณะแตกต่างจากการมีทัศนคติเป็นเครื่องมือในการปรับตัว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นกล่าวคือทัศนคติจะมีพัฒนาขึ้นมาจากการมีประสบการณ์กับสิ่งนั้น ๆ โดยตรงหากแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภายในตัวผู้หนึ่งเองและสิ่งที่เป็นเป้าหมายของการแสดงออกมาซึ่งทัศนคตินั้นก็เป็นเพียงสิ่งที่เขาผู้หนึ่งหวังใช้เพียงเพื่อการระบายความรู้สึกเท่านั้น

3. เพื่อการแสดงความหมายของค่านิยม ทัศนคตินั้นเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมต่าง ๆ และด้วยทัศนคตินี้เองที่จะใช้สำหรับสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมต่าง ๆ ในลักษณะที่จำเพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ดังนั้นทัศนคติจึงสามารถใช้สำหรับอธิบายและบรรยายความเกี่ยวกับค่านิยมต่าง ๆ ได้

4. เพื่อเป็นตัวจัดระเบียบเป็นความรู้ ทัศนคติจะเป็นมาตรฐานที่ตัวบุคคลจะสามารถใช้ประเมินและทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่รอบตัวเขาด้วยกลไกดังกล่าวนี้เองที่ทำให้ตัวบุคคลสามารถรู้และเข้าใจถึงระบบและระเบียบของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในรอบตัวเขาได้การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

เฮอริเบิร์ต ซี. เคลแมน (Herbert C. Kelman, Compliance, 1967, p.469) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยมีความเชื่อว่าทัศนคติอย่างเดียวกันอาจเกิดในตัวบุคคลด้วยวิธีที่ต่างกัน จากความคิดนี้เฮอริเบิร์ตได้แบ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติออกเป็น 3 ประการ คือ

1. การยินยอม (Compliance) การยินยอมจะเกิดได้เมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขาและมุ่งหวังจะได้รับความพอใจจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่บุคคลยอมกระทำตามสิ่งที่ยากให้เขากระทำนั้นไม่ใช่เพราะบุคคลเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลหรือการยอมรับจากผู้อื่นในการเห็นด้วยและกระทำตาม ดังนั้นความพอใจที่ได้รับจากการยอมกระทำตามนั้นเป็นผลมาจากอิทธิพลทางสังคมหรืออิทธิพลของสิ่งทีก่อให้เกิดการยอมรับนั้น กล่าวได้ว่าการยอมกระทำตามนี้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งจะมีพลัง

ผลักดันให้บุคคลยอมกระทำตามมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนหรือความรุนแรงของรางวัลและการลงโทษ

2. การเลียนแบบ การเลียนแบบเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นซึ่งการยอมรับนี้เป็นผลมาจากการที่บุคคลต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรือที่พอใจระหว่างตนเองกับผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น จากการเลียนแบบนี้ทัศนคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าให้เกิดการเลียนแบบ กล่าวได้ว่าการเลียนแบบเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติซึ่งพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความน่าโน้มน้าวใจของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้นการเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลังของผู้ส่งสาร บุคคลจะรับเอาบทบาททั้งหมดของคนอื่นมาเป็นของตนเองหรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกันบุคคลจะเชื่อในสิ่งที่ตัวเอง เลียนแบบแต่ไม่รวมถึงเนื้อหาและรายละเอียดในการเลียนแบบทัศนคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

3. ความต้องการที่อยากเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่าซึ่งตรงกับความต้องการภายในค่านิยมของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่บุคคลมีอยู่เดิม ความพึงพอใจที่ได้จะขึ้นอยู่กับเนื้อหารายละเอียดของพฤติกรรมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถ้าความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมถูกกระทบไม่ว่าจะในระดับใดก็ตามจะมีผลต่อการเปลี่ยนทัศนคติทั้งสิ้น

นอกจากนี้องค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการสื่อสาร เช่น คุณสมบัติของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ลักษณะของข่าวสาร ตลอดจนช่องทางในการสื่อสารล้วนแล้วแต่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ทั้งสิ้น นอกจากนี้ทัศนคติของบุคคลเมื่อเกิดขึ้นแล้วแม้จะคงทนแต่ก็สามารถเปลี่ยนได้โดยตัวบุคคล สถานการณ์ ข่าวสาร การชวนเชื่อและสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่แต่จะต้องมีความสัมพันธ์กับค่านิยมของบุคคลนั้น นอกจากนี้อาจเกิดจากการยอมรับโดยการบังคับ เช่น กฎหมาย ข้อบังคับ

การที่บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติของตนเองนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน หมายถึง ทัศนคติของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกก็จะเพิ่มมากขึ้น ทัศนคติที่เป็นไปในทางลบก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางลบด้วย

2. การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง หมายถึง การเปลี่ยนทัศนคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกก็จะลดลงไปในทางลบ และถ้าเป็นไปในทางลบก็จะกลับเป็นไปในทางบวกเมื่อพิจารณาแหล่งที่มาของทัศนคติแล้วจะเห็นว่าองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงให้บุคคลเกิดทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ก็คือการสื่อสาร ทั้งนี้เพราะไม่ว่าทัศนคติจะเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่าง การสื่อสารกับผู้อื่นถึง

ที่เป็นแบบอย่างหรือความเกี่ยวข้องกับสถาบันก็มักจะมีการสื่อสารแทรกอยู่เสมอ กล่าวได้ว่าการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างมากที่มีผลทำให้บุคคลเกิดทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ทัศนคติเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

ในการสื่อสารของคนเรานั้นเมื่อทำการสื่อสารออกไปแล้วจะก่อให้เกิดผลของการสื่อสารใน 3 ประการ 1. การสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้รับสาร 2. การสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสาร 3. การสื่อสารก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสาร การแสดงพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ประการนี้ จะเกิดในลักษณะต่อเนื่องกัน กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นและการเกิดความรู้ความเข้าใจนี้มีผลทำให้เกิดทัศนคติต่อเรื่องนั้น และสุดท้ายก็จะก่อให้เกิด พฤติกรรมที่กระทำต่อเรื่องนั้น ๆ ตามมา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมพบว่า ทัศนคติกับพฤติกรรมมีความสัมพันธ์มีผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือทัศนคติมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ในขณะที่เดียวกันการแสดงพฤติกรรมของบุคคลก็มีผลต่อทัศนคติของบุคคลด้วย อย่างไรก็ตามทัศนคติเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรม ทั้งนี้พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากทัศนคติ บรรทัดฐานของสังคม นิสัย และผลที่คาดหวังการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526, น.5) กล่าวว่า ทัศนคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจโดยการได้รับข้อมูล ข่าวสารจากผู้อื่นหรือจากสื่อต่าง ๆ ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของทัศนคติ ในส่วนของกรรับรู้เชิงแนวคิด (Cognitive Component) และเมื่อองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบส่วนอื่นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย กล่าวคือ เมื่อองค์ประกอบของทัศนคติในส่วนของกรรับรู้เชิงแนวคิดเปลี่ยนแปลงจะทำให้องค์ประกอบในส่วนของอารมณ์ (Affective Component) และองค์ประกอบในส่วนของพฤติกรรม (Behavioral Component) เปลี่ยนแปลงด้วย

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526, น.5) ระบุว่า ฮาร์โลว์ ลาสเวลล์ (Lasswell, 1948, p.34) ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยการสื่อสารพิจารณาจากแบบจำลองการสื่อสารของ ลาสเวลล์ ซึ่งได้วิเคราะห์กระบวนการสื่อสารในรูปของ ใคร พูดอะไร กับใคร อย่างไร และได้ผลอย่างไร ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นตัวแปรต้นและตัวแปรตาม กล่าวคือ ใคร (ผู้ส่งสาร) พูดอะไร (สาร) กับใคร (ผู้รับสาร) อย่างไร (สื่อ) ก็คือตัวแปรต้น ส่วนได้ผลอย่างไร (ผลของการสื่อสาร) ก็คือ ตัวแปรตาม ทั้งนี้ ตัวแปรต้นทั้ง 4 ประการ ซึ่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ มีลักษณะดังนี้

ผู้ส่งสาร (Source) ผลของสารที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลขึ้นอยู่กับผู้ส่งสาร ลักษณะของผู้ส่งสารบางอย่างจะสามารถมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นมากกว่าลักษณะอื่น ๆ เช่น

ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือความเชี่ยวชาญ (Expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ผู้ส่งสารที่มาจากความน่าเชื่อถือสูงจะสามารถชักจูงใจได้ดีกว่าผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ นอกจากนี้บุคลิกภาพ (Personality) ของผู้ส่งสารก็มีความสำคัญต่อการยอมรับสาร (Message) ลักษณะของสารจะมีผลต่อการยอมรับหรือไม่ยอมรับของบุคคล ถ้าเตรียมเนื้อหาสารมาเป็นอย่างดีผู้รับสารก็อยากฟัง ดังนั้นการเรียงลำดับของเนื้อหาความชัดเจนของเนื้อหาสาร ความกระชับ เป็นต้น จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ สื่อ (Channel) หรือช่องทางการสื่อสารเป็นเรื่องของประเภทและชนิดของสื่อที่ใช้ ผู้รับสาร (Receiver) องค์ประกอบของผู้รับสารที่จะทำให้เกิดการจูงใจที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ สติปัญญา ทักษะคิด ความเชื่อ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีส่วนร่วม การผูกมัด เป็นต้น

แมคไกวร์ (McGuire อ้างใน อรวรรณ ปิรันธน์โอวาท, 2537,น.23) กล่าวว่า ตัวแปรทั้ง 4 ประการข้างต้นนี้ ก่อให้เกิดตัวแปรตามคือผลของการสื่อสารเป็นไปตามลำดับขั้น 5 ขั้นหลัก คือ 1.ความตั้งใจ/ความสนใจ (Attention) 2.ความเข้าใจ (Comprehension) 3.การยอมรับต่อสาร (Yielding) 4.การเก็บจำสารไว้ (Retention) 5.การกระทำ (Action) โดยผู้รับสารต้องผ่านไปที่ละขั้น เพื่อให้การสื่อสารจะสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ครบถ้วนตามกระบวนการซึ่งในสภาพการณ์ปกติขั้นตอนแรก ๆ จะต้องเกิดขึ้นก่อนเพื่อที่ขั้นตอนต่อ ๆ ไปจะเกิดขึ้นได้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยใช้อิทธิพลทางสังคม อิทธิพลทางสังคมมีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและการตัดสินใจ เพราะในขณะที่ตัดสินใจย่อมมีกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อผู้ป่วยเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง เป็นต้น

แมคไกวร์ และมิลแมน (McGuire and Millman, 1965, p.23) กล่าวว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติโดยใช้อิทธิพลทางสังคมเกิดจากความเชื่อที่ว่าบุคคลจะพัฒนาทัศนคติของตนเองในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้รับจากผู้อื่นในสังคม สิ่งที่มีอิทธิพลทางสังคมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. กลุ่มอ้างอิง (Reference Group) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐานสำหรับประเมินทัศนคติ ความสามารถของเราหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปบุคคลจะใช้กลุ่มอ้างอิงเพื่อประเมินทัศนคติของตน และตัดสินใจว่าทัศนคติของตนถูกต้องเพราะคิดว่าคนส่วนใหญ่ในกลุ่มมีทัศนคติเช่นเดียวกับตน

วัตสันและ จอห์นสัน (Watson and Johnson , 1972, p.21) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ดังนี้

1. ทัศนคติของบุคคลจะมีผลอย่างมากจากกลุ่มที่เขามีส่วนร่วมและกลุ่มที่เขาต้องการจะร่วมด้วย

2. ถ้าทัศนคติของบุคคลสอดคล้องกับมาตรฐานหรือบรรทัดฐานของกลุ่มจะเป็นการเสริมแรง (Reinforcement) ให้กับทัศนคตินั้นมากขึ้น ในทางตรงข้ามจะเป็นการลงโทษ (Penalty) ถ้าบุคคลนั้นมีทัศนคติไม่ตรงกับมาตรฐานหรือบรรทัดฐานของกลุ่ม มีองค์ประกอบต่อไปนี้ 1.บุคคลที่ขึ้นอยู่กับกลุ่มหรือติดอยู่กับกลุ่มมากจะเป็นผู้ที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ยากที่สุด ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นความพยายามของบุคคลภายนอก 2.การสนับสนุนหรือเห็นด้วยกับทัศนคติบางอย่างของสมาชิกในกลุ่มแม้เพียง 1 คนเท่านั้นก็สามารถลดอิทธิพลของกลุ่มใหญ่ที่มีต่อทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มได้ 3.แม้เป็นเพียงสมาชิก 2 คนในกลุ่มเท่านั้นที่ยึดมั่นในความคิดหรือทัศนคติบางอย่างก็จะมีอิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่มได้ 4.การมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มและ การตัดสินใจกลุ่มจะช่วยลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ถ้ากลุ่มตัดสินใจยอมรับทัศนคติใหม่ สมาชิกในกลุ่มก็จะยอมรับทัศนคติด้วย 5.ถ้าบุคคลเปลี่ยนแปลงกลุ่มอ้างอิงของตน บุคคลก็อาจมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้วย

2. บุคคลอ้างอิง (Reference Individuals) หมายถึง บุคคลที่เราใช้เป็นมาตรฐานเพื่อประเมิน ทัศนคติ ความสามารถของเราหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อิทธิพลของผู้อื่นที่มีต่อทัศนคติของบุคคลตรงกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เรียกว่า “การเลียนแบบ” ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลรับเอาคุณสมบัติของผู้อื่น เช่น ความคิด ทัศนคติ พฤติกรรม เป็นต้นมาเป็นของตน ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของทัศนคติในส่วนของความรู้เชิงแนวคิด (Cognitive Component) และเมื่อองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบส่วนอื่นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วย

บุคลการทางการแพทย์ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารต้องมีความเชี่ยวชาญ (Expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) จะทำให้มีความน่าเชื่อถือสูง สามารถชักจูงใจได้ดีอีกทั้งมีบุคลิกภาพ (Personality) ดีก็จะมีผลสำคัญต่อการยอมรับ นอกจากนี้หากข้อมูลข่าวสารมีการเตรียมมาเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา การเรียงลำดับ ความชัดเจนตลอดจนมีความกระชับและมีช่องทางในการส่งที่เหมาะสม ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้รับสารก็อยากฟังและมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามคำแนะนำหรือชักจูง

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, (2533,น.118) ระบุว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรม (KAP) ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสารอันอาจมีผลกระทบต่องานต่อไปจากการรับสารนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทั้งสามประเภทยังเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือเมื่อผู้รับสารได้รับสารก็จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้นก็จะไปมีผลทำให้เกิดทัศนคติ และขั้นสุดท้ายคือการก่อให้เกิดการกระทำ ทฤษฎีนี้อธิบายการสื่อสารหรือสื่อมวลชนว่าเป็นตัวแปร

ต้นที่สามารถเป็นตัวนำการพัฒนาเข้าไปสู่ชุมชนได้ ด้วยการอาศัย KAP เป็นตัวแปรตามในการวัดความสำเร็จของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา

จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการนำข่าวสารต่าง ๆ ไปเผยแพร่เพื่อให้ประชาชนในสังคมได้รับทราบว่าขณะนี้ในสังคมมีปัญหาอะไร เมื่อประชาชนได้รับทราบข่าวสารนั้น ๆ ย่อมก่อให้เกิดทัศนคติและเกิดพฤติกรรมต่อไปซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่เป็นที่ยอมรับกันว่า การสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ การที่คนเดินเท้ามีพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎจราจรได้ก็ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ สร้างทัศนคติที่ดีและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสมโดยผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายซึ่งต้องประกอบด้วย

ความรู้ (Knowledge) เป็นการรับรู้เบื้องต้นซึ่งบุคคลส่วนมากจะได้รับผ่าน ประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (S-R) แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของ ความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยา ด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง ความรู้จึงเป็นกระบวนการภายใน อย่างไรก็ตามความรู้ก็อาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ได้และผลกระทบที่ผู้รับสารเชิงความรู้ใน ทฤษฎีการสื่อสารนั้นอาจปรากฏได้จากสาเหตุ 5 ประการคือ

1. การตอบข้อสงสัย (Ambiguity Resolution) การสื่อสารมักจะสร้างความสับสนให้สมาชิกในสังคม ผู้รับสารจึงมักแสวงหาสารสนเทศโดยการอาศัยสื่อทั้งหลายเพื่อตอบข้อสงสัยและความสับสนของตน

2. การสร้างทัศนคติ (Attitude Formation) ผลกระทบเชิงความรู้ต่อการปลูกฝังทัศนคตินั้นส่วนมากนิยมใช้กับสารสนเทศที่เป็นนวัตกรรมเพื่อสร้างทัศนคติให้คนยอมรับการแพร่วัตกรรมนั้น ๆ (ในฐานะความรู้)

3. การกำหนดวาระ (Agenda Setting) เป็นผลกระทบเชิงความรู้ที่สื่อกระจายออกไปเพื่อให้ประชาชนตระหนักและผูกพันกับประเด็นวาระที่สื่อกำหนดขึ้น หากตรงกับภูมิหลังของปัจเจกชนและค่านิยมของสังคมแล้วผู้รับสารก็จะเลือกสารสนเทศนั้น

4. การพอกพูนระบบความเชื่อ (Expansion of Belief System)

การสื่อสารสังคมมักจะกระจายความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ด้านต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน จึงทำให้ผู้รับสารรับทราบระบบความเชื่อที่หลากหลายและลึกซึ้งไว้ในความเชื่อของตนมากขึ้นไปเรื่อย ๆ

5. การรู้แจ้งต่อค่านิยม (Value Clarification)

ความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมและอุดมการณ์เป็นภาวะปกติของสังคม สื่อมวลชนที่นำเสนอข้อเท็จจริงในประเด็นเหล่านี้ ย่อมทำให้ ประชาชน ผู้รับสารเข้าใจถึงค่านิยมเหล่านั้นแจ้งชัดขึ้นคาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good, 1973, p. 325 อ้างใน โสภิตสุดา มงคลเกษม, 2539, น.42) กล่าวว่าความรู้เป็นข้อเท็จจริง (facts) ความจริง (truth) เป็นข้อมูลที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมจากประสบการณ์ต่างๆ การที่บุคคลยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างมีเหตุผล บุคคลควรจะต้องรู้เรื่องเกี่ยวกับสิ่งนั้นเพื่อประกอบการตัดสินใจ นั่นก็คือบุคคลจะต้องมีข้อเท็จจริงหรือข้อมูลต่างๆ ที่สนับสนุนและให้คำตอบข้อสงสัยที่บุคคลมีอยู่ ชี้แจงให้บุคคลเกิดความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง รวมทั้งเกิดความตระหนัก ความเชื่อและค่านิยมต่างๆ ด้วย

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520, น.16) กล่าวว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะได้โดยการนึกได้หรือโดยการมองเห็นหรือได้ยิน จำได้ ความรู้ขั้นนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง

วิธีการแก้ปัญหาเหล่านี้ เบนจามิน เอลบลูม (Benjamin S. Bloom, 1967, p. 271) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับกระแสวิกฤตเฉพาะเรื่องหรือเรื่องทั่วไป ระลึกถึงวิธีการบวนการหรือสถานการณ์ต่างๆโดยเน้นความจำ

1. ความรู้ ทำให้ทราบถึงความสามารถในการจำและการระลึกถึงเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่เคยพบมาแล้ว แบ่งออกเป็น 1.1. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาโดยเฉพาะ 1.2. ความรู้เกี่ยวกับวิธีและการดำเนินการที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง 1.3. ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวความคิดและโครงสร้าง 2. ความเข้าใจ ทำให้ทราบถึงความสามารถในการใช้สติปัญญาและทักษะเบื้องต้น แบ่งออกเป็น การแปลความหมาย คือการแปลจากแบบหนึ่งไปสู่อีกแบบหนึ่งโดยรักษาความหมายได้ถูกต้อง 3. การนำไปใช้ 4. การวิเคราะห์ 5. การสังเคราะห์ 6. การประเมินค่า

แพทริก เมเรดิธ (Patrick Meredith, 1961, p.10) ได้พูดถึงความรู้ว่าจำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือความเข้าใจ (Understanding) และการคงอยู่ (Retaining) เพราะความรู้อาจหมายถึง ความสามารถจดจำได้ในบางสิ่งบางอย่างที่เราเข้าใจมาแล้ว

ริเวอร์ ปีเตอร์สัน และ เจนเซิน (River, Peterson and Jensen 1971, p.283 อ้างถึงใน ประมวศ สตะเวทิน, 2540, น. 116-117) ได้กล่าวถึงการศึกษาหรือความรู้ (Knowledge) ว่าเป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกันจึงย่อมมีความรู้ที่นึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไป คนที่มีการศึกษาสูงหรือมีความรู้ดีจะได้เปรียบอย่างมากในการที่จะ

เป็นผู้รับสารที่ดีเพราะคนเหล่านี้มีความรู้กว้างขวางในหลายเรื่อง มีความเข้าใจศัพท์มากและมีความเข้าใจสารได้ดี แต่คนเหล่านี้มักจะเป็นคนที่ไม่ค่อยเชื่ออะไรง่ายๆ

ดารารวรรณ ศรีสุกใส, (2542, น.41) ระบุว่า การเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดซึ่งเชื่อมโยงกับการเปิดรับข่าวสารของบุคคลนั่นเอง รวมไปถึงประสบการณ์และลักษณะทางประชากร (การศึกษา เพศ อายุ ฯลฯ) ของแต่ละคนที่เป็นผู้รับข่าวสาร ถ้าประกอบกับการที่บุคคลมีความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น มีการศึกษา มีการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับกฎจรรยาภก็มีโอกาสที่จะมีความรู้ในเรื่องนี้ และสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่เข้ากับความถนัดได้ สามารถระลึกได้ รวบรวมสาระสำคัญ เกี่ยวกับกฎจรรยาภ รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์รวมทั้งประเมินผลได้ต่อไปและเมื่อประชาชน เกิดความรู้เกี่ยวกับกฎจรรยาภไม่ว่าจะในระดับใดก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นมาก็คือทัศนคติ ความคิดเห็นในลักษณะต่างๆ

แนวคิดเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ประชาคมอาเซียน เกิดขึ้นเนื่องจากสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ "อาเซียน" ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม สปป.ลาว เมียนมาร์ บรูไน และกัมพูชา ได้เล็งเห็นประโยชน์ร่วมกันในการรวมกลุ่มเพื่อให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นเพื่อที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลก ซึ่งจะมีผลกระทบต่อภูมิภาคอาเซียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2540 อาเซียนจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 ขึ้นโดยมีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นกลุ่มหุ้นส่วนที่มีความสมานฉันท์ ร่วมกันพัฒนาอย่างเอื้ออาทรซึ่งกันและกันให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2563 ซึ่งจากจุดเริ่มของการกำหนดวิสัยทัศน์ดังกล่าวนี้ จึงเป็นแรงขับเคลื่อนให้อาเซียนมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วในการเตรียมตัวเข้าสู่รูปแบบของประชาคมที่มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน

จนกระทั่งในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน หรือที่เรียกว่า "ข้อตกลงบาหลี 2" เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียนคือ การให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือประชาคมเดียวกันให้สำเร็จภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) แต่ต่อมาได้ตกลงร่นระยะเวลาจัดตั้งให้เสร็จในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) เนื่องจากการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจของโลกซึ่งมีความรุนแรงมากขึ้น เช่น อัตราการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจีนและอินเดียที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด เป็นต้น ซึ่งในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ที่ชะอำ หัวหิน เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2552 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามรับรองปฏิญญาชะอำว่าด้วยแผนงานจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ค.ศ. 2009 - 2015) เพื่อจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558

ก้าวสำคัญต่อมาคือการจัดทำปฏิญญาอาเซียน หรือ “กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter) ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่เดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2552 นับเป็นการยกระดับความร่วมมือของอาเซียนเข้าสู่มิติใหม่ในการสร้างประชาคมโดยมีพื้นฐานที่แข็งแกร่งทางกฎหมายและมีองค์ประกอบรับการดำเนินการเข้าสู่เป้าหมายดังกล่าวภายในปี พ.ศ. 2558 โดยประชาคมอาเซียนจะประกอบด้วยสามเสาหลักในการขับเคลื่อน ได้แก่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยเป้าหมายดังนี้

1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political – Security Community: APSC) มุ่งให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีระบบแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ด้วยดีมีเสถียรภาพอย่างรอบด้าน มีกรอบความร่วมมือเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยและมั่นคง โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ด้าน คือ

- เป็นประชาคมที่มีกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกันโดยสร้างความแข็งแกร่งแก่ประชาธิปไตย ส่งเสริมธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

- เป็นภูมิภาคที่มีเอกภาพ สงบสุขและมีความแข็งแกร่งพร้อมรับมือกับภัยคุกคามร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาคความมั่นคงที่ครอบคลุมทุกมิติโดยยึดหลักความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ เช่น มิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การป้องกันความขัดแย้ง การสร้างความไว้ใจ และการทูตเชิงป้องกัน

- เป็นภูมิภาคที่มีพลวัต ยังคงความเป็นศูนย์กลางและบทบาทของอาเซียนโดยการส่งเสริมและรักษาความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรและเป็นประโยชน์กับประเทศภายนอกเพื่อสันติภาพในโลก ตลอดจนทั้งดำเนินบทบาทที่สำคัญในเวทีระดับภูมิภาคและระดับระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ร่วมกันของอาเซียน

2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มุ่งให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจและการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน อันจะทำให้ภูมิภาคมีความเจริญมั่งคั่งและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศอาเซียน โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ด้าน คือ

- การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว เน้นการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุนเงินทุน และแรงงานฝีมือระหว่างกันอย่างเสรี

- การมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง เน้นการดาเนินนโยบายการแข่งขัน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและพลังงาน

- การมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการขยายตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนา

- การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างสมบูรณ์ เน้นการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีและความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันกับประเทศคู่เจรจา

3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของ ประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ด้าน คือ

- การพัฒนามนุษย์ โดยเน้นการบูรณาการด้านการศึกษา สร้างสังคมความรู้ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การเข้าถึงวิชาการและเทคโนโลยี

- การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม โดยขจัดความยากจน สร้างเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม ส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร การควบคุมโรคติดต่อ

- การสร้างความยุติธรรมและสิทธิ เน้นคุ้มครองสิทธิผู้ด้อยโอกาส แรงงานย้ายถิ่นฐาน ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์

- การส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เน้นการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก ปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมข้ามแดน การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

- การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน โดยการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ส่งเสริมการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรม และลดช่องว่างการพัฒนา

เนื่องจากการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจของโลกนับวันจะมีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น ภายใต้การพัฒนาไปสู่ประชาคมอาเซียน จึงทำให้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มักจะได้รับความสนใจและกล่าวถึงเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากจะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงภายในภูมิภาคอย่างกว้างขวางโดยเป็นประชาคมที่สำคัญที่จะทำให้อาเซียนกลายเป็นเขตการผลิตเดียว

ตลาดเดียวซึ่งหมายความว่าอาเซียนจะมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีเสมือนอยู่ในประเทศเดียวกัน สามารถดำเนินกระบวนการผลิตในประเทศสมาชิกใดก็ได้ โดยใช้ทรัพยากรทั้งวัตถุดิบและแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้ในการผลิต ปราศจากอุปสรรคในด้านภาษีและมาตรการที่มีใช้ภาษี ตลอดจนมีการสร้างมาตรฐานของสินค้าและกฎระเบียบต่างๆ ร่วมกัน

การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานจะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2558 โดยจะมีการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ หรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี ถือเป็น การขยับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียนที่สำคัญ โดยกลุ่มสมาชิกอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติหรือมาตรฐานในแต่ละวิชาชีพ หรือเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี ปัจจุบันมีข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียนทั้งหมด 7 สาขา คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล สถาปัตยกรรม ตำรวจ นักบัญชี และวิศวกรรม ส่วนสาขาอื่นๆ ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาซึ่งนักวิชาชีพดังกล่าวหากมีความสามารถและมีคุณสมบัติผ่านตามเงื่อนไขของแต่ละประเทศกำหนดก็จะสามารถไปทำงานในกลุ่มสมาชิกอาเซียนได้อย่างเสรี

การศึกษาทบทวนและวิเคราะห์ข้อมูลการเคลื่อนย้ายแรงงาน ตลอดจนปัจจัยและปัญหา/อุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้ทราบถึงทิศทางการพัฒนาด้านแรงงานและการเตรียมความพร้อมทางด้านบริหารจัดการของไทย เพื่อรองรับกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียนต่อไป ในด้านการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ.2015 และอนาคตของอาเซียน อาเซียนจะกลายเป็นอีกกลุ่มประเทศหนึ่งที่มีพลังต่อรองทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ มีความมั่นคงและเข้มแข็งทางสังคม และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ที่ชาวโลกไม่อาจมองข้ามได้ เนื่องจากอาเซียนรวมกันแล้วมีประชากรราว 600 ล้านคน เป็น 1 ใน 10 ของประชากรทั้งโลก เป็นศูนย์กลางของ พระพุทธศาสนา ที่มีหลักธรรมที่เป็นสากล และเอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โลกในยุคปัจจุบันซึ่งองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (พสล.) ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ ประเทศไทย และมีอินโดนีเซียเป็นประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งมีประชากรกว่า 240 ล้านคน

ด้านการเมืองและความมั่นคง เมื่อเกิดความร่วมมือกันด้านการเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมแล้วก็ได้แต่หวังว่าสักวันหนึ่งประเทศที่ยังมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน อันสืบเนื่องมาจากระบบการปกครองที่ยังไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนเจ้าของประเทศ ไม่นำพาต่อการใช้อำนาจอธิปไตยของปวงชนไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม คอมมิวนิสต์หรือประชาธิปไตยแบบครึ่งใบหรือเผด็จการทหารก็ตาม ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่มุ่งให้เกิดสิทธิ เสรีภาพ สันติภาพขึ้นทั่วโลกและการโคดเดี่ยวยุโรปประเทศที่ไม่สนใจในกระแสการเมืองแบบ

นี่ก็จะตามมา ซึ่งเชื่อว่าไม่มีประเทศใดต้องการถูกตอบโต้ทางการเมืองอันเนื่องมาจากนโยบายการเมืองการปกครองของตนที่ยังล่าหลัง เรื่องสิทธิมนุษยชนและกฎหมาย ในอนาคตอันใกล้นี้ทุกประเทศในภูมิภาคนี้จะเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยที่เต็มใบ อำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชนอย่างแท้จริงครบทั้ง 10 ประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ จะเกิดความร่วมมือกันมากขึ้นยกเลิกการเก็บภาษีสินค้าระหว่างกันทุกรายการที่มีการค้าขายกันเสมือนเป็นการค้าภายในประเทศเดียวกัน มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำของประเทศ รัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศบ่อยครั้งขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกันมากขึ้น ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ ความร่วมมือหรือพันธสัญญาต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนพัฒนาในกลุ่มประเทศอาเซียนทางด้านเศรษฐกิจใหม่ให้เสถียรภาพมากขึ้น มีขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและมีอำนาจต่อรองกับกลุ่มเศรษฐกิจอื่นทั่วโลกในอนาคตอาจมีการใช้เงินสกุลเดียวกันทั้งภูมิภาคอาเซียน อาจเป็นสกุลเงินบาทหรือ สกุลเงินยูโรหรือสกุลเงินเปโซหรืออาจเป็นชื่อสกุลเงินที่ตั้งขึ้นใหม่ไม่ให้ซ้ำกับสกุลเงินที่ใช้ในประเทศใดในกลุ่มเหมือนกับสกุลเงินยูโรของสหภาพยุโรปที่ไม่ซ้ำกับสกุลเงินของประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปเลยแต่สหภาพยุโรปส่วนใหญ่มีความเจริญ

ด้านอุตสาหกรรม ในขณะที่อาเซียนยังเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรมีการศึกษาต่ำจึงนำไปสู่ปัญหาความยากจนและปัญหาอื่น ๆ ประเทศไทยควร นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่แก่สมาชิกกลุ่มอาเซียนและชาวโลกมากขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจจากระบบการแข่งขันตามกลไกการตลาดอันเกิดจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบันและส่งเสริมให้ทุกประเทศพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนในท้องถิ่นของตนได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนพัฒนาสินค้าที่ได้จากวัตถุดิบในท้องถิ่นที่มีอยู่อย่างหลากหลายทั่วประเทศให้มีระดับจนสามารถส่งจำหน่ายภายในประเทศหรือส่งเป็นสินค้าเพื่อจำหน่ายต่างประเทศได้ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐอาจมีบทบาทด้านการส่งเสริมด้านงบประมาณ วิทยากรเพิ่มศักยภาพให้คนในชุมชนตลอดจนหาตลาดเพื่อหน่ายสินค้าที่ภูมิปัญญาชาวบ้าน ผลิตหรือสร้างขึ้นมาอย่างพอเพียงในการระบายสินค้าอันจะนำมาซึ่งกำลังใจในการมุ่งพัฒนาผลงานให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น

ด้านสังคมและวัฒนธรรม อาเซียนได้ร่วมกันยกระดับการศึกษาของประชาชนภายในประเทศให้สูงขึ้นจนถึงระดับปริญญาตรี หรือใครมีศักยภาพทางด้านปัญญาและการเงินก็อาจเรียนให้สูงกวานั้น และไม่ลืมจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปด้วย เนื่องจากยุคสมัยปัจจุบันมีการแข่งขันสูงทุก ๆ ด้านการศึกษาทางโลกอย่างเดียวยังไม่พอเพราะคนยังมีกิเลสตัณหาที่จะใช้เล่ห์เหลี่ยมกลโกง เพื่อหาประโยชน์ใส่ตนและพวกพ้องเกิดการเอาเปรียบทางสังคม ดังนั้นทุกประเทศควรส่งเสริมหลักธรรมทางศาสนาของตนมาทำให้สังคมมีความเข้มแข็ง อบอุ่น และน่าอยู่

มากขึ้นเพื่อก้าวสู่ระดับสากลควรมีการศึกษาภาษาที่เป็นสื่อกลางใช้สื่อสารระหว่างประเทศ เช่น ภาษา อังกฤษ ภาษาจีน หรือภาษาประจำชาติของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน เป็นการพัฒนาศักยภาพมนุษย์เพื่อรับใช้องค์การระหว่างประเทศที่ชื่ออาเซียน และองค์การอื่นที่อาเซียนมีความจำเป็นต้องประสานงานมากขึ้น เช่น องค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีหน่วยงานย่อยหลายหน่วยงาน มีสาขากระจายอยู่ทั่วโลก เช่น องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) หรือ แอสแปค เป็นต้น

นอกจากนี้ควรมีการร่วมมือ ด้านการตรวจคนเข้าเมืองที่เอื้อต่อกันไม่มีมาตรการกีดกันที่เข้มงวดเหมือนเมื่อก่อนเพื่อความสะดวกในการเรียนรู้ศึกษาซึ่งกันและกันมากขึ้น นอกจากนี้เรื่องภาษา ควรมีการร่วมมือกันด้านส่งเสริมหรือผสมผสานทางวัฒนธรรมเพื่อความเข้าใจและประยุกต์ใช้ร่วมกันมากขึ้นในภูมิภาค ส่งเสริมแลกเปลี่ยนด้านสาธารณสุข ควรส่งเสริมการแพทย์ทางเลือกที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นทางเลือกเปลี่ยนด้านสาธารณสุข ควรส่งเสริมการแพทย์ทางเลือกที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนการค้นคว้าเรื่องสมุนไพร การฝังเข็ม การนวดแผนโบราณ หรือแม้แต่การพัฒนาจิตวิญญาณตามหลักศาสนาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับยุคสมัยมากขึ้นโดยแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง โดยเลือกมองหรือเลือกเอาเฉพาะข้อดีของแต่ละศาสนามาบูรณาการ คำสอนเพื่อนำเสนอให้สังคมในภูมิภาคอาเซียนนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตมากขึ้น อันจะเป็นการนำมาซึ่งความเข้าใจกันระหว่างประเทศมากขึ้น ความสัมพันธ์กันด้านวัฒนธรรมจะเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องอื่นต่อไปไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือทางด้านการเมือง ความมั่นคง สันติภาพและความร่วมมือด้านเศรษฐกิจได้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน

เยาวชน ตามความหมายของ กรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานคณะกรรมการเยาวชนแห่งชาติ หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งใกล้เคียงกับ UNICEF (อ้างในสำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541) ที่กำหนดในช่วงอายุประมาณ 15-24 ปี ส่วนกรมส่งเสริมการเกษตรซึ่งใกล้ชิดโดยตรงกับเยาวชนที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งเงื่อนไขในการเป็นสมาชิกจะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 10-35 ปี ทั้งชายและหญิงซึ่งเป็นผู้รับช่วงความรับผิดชอบจากผู้ใหญ่ในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2537) ได้กล่าวไว้ในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งให้ความหมายของเยาวชนไว้ว่า “เยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุ 15 - 25 ปี” และในพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดความหมายว่า “เยาวชน คือ บุคคลซึ่งมีอายุไม่เกิน 25 ปี”

ปฟานี จิตวิวัฒนา (2535,น.5) ได้กล่าวว่า เยาวชนเป็นพลังสำคัญที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากได้รับการชี้แนะและปลูกฝังอุดมการณ์ต่างๆก็จะมีบทบาทตามความคาดหวังที่พึงปฏิบัติต่อบทบาทของเยาวชน แบ่งออกได้ 7 ประการ ดังนี้

1. เยาวชนไทยมีบทบาทเป็นสมาชิกของครอบครัวซึ่งต้องมีการปลูกฝังให้รู้จักบทบาทของตนในครอบครัว และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ทั้งในยามสงบและยามสงคราม
2. เยาวชนไทยเป็นกำลังการปกป้องรักษาบ้านเมืองโดยต้องฝึกอบรมให้มีวินัยและความรู้สึกในเรื่องชาตินิยม
3. เยาวชนไทยเป็นพลังในทางเศรษฐกิจต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นการกำลังผลิตที่พอเพียงกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยใช้การศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือที่สำคัญ
4. เยาวชนไทยเป็นพลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมต้องพัฒนาให้เหมาะสมทั้งในคุณภาพและปริมาณ โดยใช้การศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน
5. เยาวชนไทยเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมทั้งด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทยและการถ่ายทอดวัฒนธรรมเพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของสังคมในอนาคตโดยการเรียนรู้ตามหลักสูตรกีฬา ศิลปวัฒนธรรมและการบำเพ็ญประโยชน์
6. เยาวชนไทยเป็นผู้รับและเป็นผู้ดำเนินการการพัฒนาด้วย หากได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า
7. เยาวชนต้องมีความรู้มีสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรมและวัฒนธรรม มีพละนาถมัยที่สมบูรณ์ มีทักษะในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรู้ความสามารถในเทคโนโลยีที่เหมาะสม เป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสรูปได้ว่า เมื่อเยาวชนสามารถปฏิบัติตนตามความคาดหวังต่อบทบาทได้ บทบาทของเยาวชนที่แสดงออกมานั้นจะมีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ

นางลักษณ์ เทพสวัสดิ์ (2536,น.34) ได้กล่าวถึงบทบาทของเยาวชนในการพัฒนาสังคมไทย ไว้ดังนี้ เยาวชน คนหนุ่มสาว โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา มีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมากโดยสามารถเข้ามามีส่วนร่วมดังนี้

1. ศึกษาหลักการสำคัญๆ ของการบริหารบ้านเมือง องค์กรต่างๆ ที่ปฏิบัติงานตามความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ ความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์กรต่างๆ ในการศึกษา นั้นจำเป็นต้องศึกษาจากตำราจากครูอาจารย์ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ให้ถูกต้อง รวมทั้งคิดหาแนวทางในการที่จะวางแผนเพื่อพัฒนาบทบาทของคนที่ทำได้
2. เคารพกฎหมาย ระเบียบแบบแผนที่ถูกต้องของสังคมและปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับบุคคลอื่นๆ ในสังคม

3. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ได้มีความรู้ความสามารถที่แท้จริง เพื่อจะได้ช่วยกันรับใช้สังคม ประเทศชาติบ้านเมือง

4. ควรต้องศึกษาพิจารณาปัญหาต่างๆ ในสังคมตามแนวทางที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะ เป็น ปัญหาเฉพาะหน้า หรือปัญหาที่ติดตามมาในอนาคต เมื่อศึกษาได้ข้อมูลที่ถูกต้องแล้วก็ประมวลเป็น เรื่องราวเสนอต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ เพื่อการวางแผนปรับปรุง แก้ไขและ พัฒนาสังคมต่อไป

5. ควรร่วมมือประกอบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อพัฒนาสังคมโดยเฉพาะ อย่างยิ่งในยามว่างจากการศึกษาเล่าเรียน เช่น อาจจัดตั้งชมรม กิจกรรมต่างๆ ในสถาบันการศึกษา เพื่อฝึกฝนให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ ช่วยกันแก้ปัญหาสังคมในวิถีทางที่ถูกต้อง

6. ต้องช่วยกันแก้ไขค่านิยมในสังคมไทยเสียใหม่ คือ ต้องนิยมคนดี นิยมคนที่ตั้งใจ พัฒนาสังคมและประเทศชาติไม่นิยมยกย่องคนเด่น คนร่ำรวย และคนได้ลาภยศมาในทางมิชอบ

สมพร เทพสิทธา (2540,น.23) ได้กล่าวถึงบทบาทของเยาวชนว่าสิ่งที่เยาวชนควรจะ แสดงบทบาทที่เหมาะสมนั้น มีดังต่อไปนี้

1. บทบาทต่อตนเอง คือเป็นผู้ใฝ่พัฒนาอยู่เสมอเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความสุข ความสำเร็จการมีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า

2. บทบาทต่อผู้อื่น เยาวชนควรมีความเคารพเชื่อฟังและมีความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ผู้มีพระคุณ คบเพื่อนที่ดีทำตนเป็นมิตรที่ดีของเพื่อน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3. บทบาทต่อสังคม เยาวชนควรมีส่วนช่วยในการสงเคราะห์ให้ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ด้อยโอกาสช่วยในการแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ช่วยในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ช่วยในการพัฒนาสังคมเช่น พัฒนาชุมชนเมือง ชุมชนชนบท

4. บทบาทต่อสถาบันชาติ เยาวชนควรร่วมกันในการรักษาและส่งเสริมสถาบันชาติให้มีความมั่นคงเข้มแข็ง ส่งเสริมและรักษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ

5. บทบาทต่อสถาบันศาสนา เยาวชนควรช่วยกันในการรักษาและส่งเสริมสถาบันศาสนา ซึ่งเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของคน

6. บทบาทต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เยาวชนควรมีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เทิดทูนและรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มั่นคงสถิตสถาพรตลอดไปบทบาทของ เยาวชน ดังที่กล่าวมานี้การที่เยาวชนได้แสดงบทบาทดังกล่าวได้ถูกต้องสมบูรณ์นั้น ครอบครัวยุทธศาสตร์ สถาบันการศึกษา ครู อาจารย์ และหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง เพื่อเยาวชนจะได้แสดงบทบาทที่จะช่วยพัฒนาสังคมต่อไป

พัฒนา (2542,น.34) อ้างถึงใน สิริพันธ์ (2544,น.55) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเยาวชนในด้านต่าง ๆ ว่าประกอบด้วย ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ โดยทั่วไปแล้วเยาวชนจะเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต

2) ด้านสังคม จะเน้นที่บทบาทในครอบครัวเป็นสำคัญในฐานะที่เป็นสถาบันพื้นฐานของการกลมเกลียว เป็นเป้าหมายให้เยาวชนมีแนวคิดแบบอย่างของการดำรงชีวิตในอนาคตจากกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา ความสำนึกในความเป็นชุมชนท้องถิ่น การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดศักยภาพ จากการได้รับโอกาสของการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่มองค์กรชุมชนซึ่งจะมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นใจในศักยภาพของตนเองของเยาวชนที่จะทำงานร่วมกับสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านสิ่งแวดล้อม ในฐานะที่เยาวชนเป็นคนรุ่นใหม่จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสมย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของเยาวชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้วย ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อเยาวชนได้ทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในสถานการณ์ของโลกปัจจุบันจนกล่าวได้ว่าเยาวชนทุกคนจะต้องเป็น“Green Generation” ที่คอยพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้นการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมควรต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์ควบคู่กันไปกับการฟื้นฟูด้วยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

4) ความสามารถในการใช้สิทธิทางการเมืองนั้น แสดงถึงศักยภาพของเยาวชนในการใช้ความคิดเชิงพิจารณาของเยาวชนว่า มีความเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ การให้ความสนใจการเมืองติดตามข่าวสาร ความเป็นไปของเหตุการณ์บ้านเมือง ภาวะทางเศรษฐกิจ สังคมทั้งภายในชุมชนระดับประเทศ และระหว่างประเทศ ถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่เยาวชนควรจะได้รับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งการที่เยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้จากเหตุการณ์จริง จะเป็นประสบการณ์ตรงที่ทำให้เกิด “ความรู้เท่าทัน” ทั้งการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของประเทศรวมไปถึงเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดเพราะเป็นหน้าที่ของทุกคนตามระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพและการยอมรับในความคิดเห็นของเสียงส่วนมาก การเปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การวางแผนในสิทธิเสรีภาพของตนและการใช้สิทธิและเสรีภาพภายใต้กรอบของระเบียบและกฎหมาย

ดังนั้นถ้าเยาวชนสามารถรวมตัวกันในลักษณะของกลุ่มเยาวชนได้ จะทำให้เกิดศักยภาพและพลังอย่างมหาศาลที่จะทำประโยชน์ให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่เพราะเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่จะเป็นผู้อยู่ในชุมชนและเป็นผู้บริหารจัดการชุมชนนั้นๆ ต่อไปเมื่อเป็นผู้ใหญ่

การรวมกลุ่มของเยาวชนในการทำงานหรือพัฒนาชุมชนจึงเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่และนำไปให้การสนับสนุนอย่างยิ่ง

สิริพันธุ์ (2544, น.34) ได้กล่าวถึงปัจจัยภายในตัวเยาวชนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการเกิดความคิดสร้างสรรค์ จากลักษณะธรรมชาติของวัย ได้แก่

1. ความกระตือรือร้นอยากเรียน อยากรู้และสนใจติดตามสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะชอบสิ่งแปลกใหม่ พร้อมทั้งจะรับและเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบ สำรวจ ทดลองและมีประสบการณ์ด้วยตนเอง

2. พัฒนาการด้านร่างกาย สมองและจิตใจ เนื่องมาจากการเจริญเติบโตทำให้เยาวชนมีแรงจูงใจสูง และค้นพบความสามารถของตนได้และสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

3. ความมีอิสระและเสรีภาพทางความคิด การเลือกและสามารถตัดสินใจต่อการกระทำต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ ความเป็นตัวของตัวเองสูง มักจะไม่ชอบการบังคับด้วยอำนาจแต่ต้องการการชี้แนะด้วยเหตุผล

4. ความมีอุดมการณ์และปรัชญาชีวิตที่สูงส่ง มีความเชื่อมั่นและพยายามทำให้เป็นไป

5. มีความคิดฝันและจินตนาการเกี่ยวกับชีวิตและอนาคตของตน

6. ต้องการการแสดงออก ซึ่งมีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น รวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชน เป็นต้น เป็นการช่วยเหลือให้เกิดประโยชน์ สร้างสรรค์และพัฒนาทักษะ ความสามารถและความถนัดให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น “กลุ่ม” จึงถือได้ว่าเป็นเวทีแห่งการตอบสนองความต้องการของเยาวชนได้เป็นอย่างดีซึ่งจะส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเยาวชน ได้แก่

1. มีความสนใจ มีความสุขที่จะได้อยู่ร่วมกับเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน มีค่านิยม ทัศนคติ ความเชื่อ ความสามารถ พื้นฐานทางนิสัย ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน

2. การคบเพื่อน ชอบคบกันเป็นกลุ่มก้อน กลุ่มเพื่อมีความสำคัญที่สุดสำหรับชีวิตทางสังคมของวัยรุ่น การตัดสินใจต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตมักอยู่ใต้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือสถาบันการศึกษาใด ๆ การมีกลุ่มเพื่อนที่ดีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเยาวชน

3. ความสนใจในเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของเยาวชน เป็นการฝึกในการรับรู้ในบทบาทของชายและหญิง

4. ความเป็นผู้นำ การมีบุคคลที่มีความเก่ง มีความสามารถมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกลุ่มพฤติกรรมดังกล่าวเป็นการแสดงออกของเยาวชนซึ่งเป็นวัยที่มีความต้องการแสดง

ความสามารถของตนเองให้เป็นที่ปรากฏต่อสังคมจากกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการรวมกลุ่มเพื่อเข้าไปมีบทบาทหรือแสดงศักยภาพของตนอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคมรวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติแม่น้ำสาร อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป เยาวชนคือบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี เป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประเทศชาติ และด้วยการตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชน หน่วยงานของรัฐและเอกชนจึงได้กำหนดนโยบายเยาวชนแห่งชาติ และกำหนดคุณลักษณะเด็กและเยาวชนไทยที่พึงประสงค์ไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของเยาวชน ทั้งบทบาทต่อตนเอง บทบาทต่อผู้อื่น บทบาทต่อสังคม บทบาทต่อสถาบันชาติและบทบาทต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้เยาวชนเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ ตามธรรมชาติของวัยนี้จึงง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงตามกระแสที่เกิดขึ้นรอบตัวและส่งผลถึงพัฒนาการในอนาคต ฉะนั้นเยาวชนจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีศักยภาพในการที่จะพัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมให้แก่เยาวชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพราะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ต้องอยู่คู่การดำรงชีวิตของคนในชุมชน ดังนั้นถ้าหากเยาวชนให้ความสำคัญและรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็นการช่วยให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องและมีความยั่งยืนต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับเยาวชน ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท ความสำคัญและพฤติกรรมของเยาวชนที่ส่งผลถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติแม่น้ำสารซึ่งเยาวชนเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีศักยภาพในการพัฒนาฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติด้านต่างๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องมีการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมแก่เยาวชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในชุมชนเพื่อส่วนสำคัญในการเริ่มต้นการปลูกฝังความรัก ความหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนซึ่งเป็นแนวทางในการดำรงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืนตลอดไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับ “กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” พบว่าได้มีนักวิชาการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

สรวิทย์ พลอยตระกูลชล พัทธราภรณ์ เกษะประกร (2552) วิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิผลของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธนาคารออมชนุมชนบ้านสามขา อ.แม่ทะ จ.ลำปาง โดยใช้วิธีการศึกษาคือการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย คณะทำงานธนาคารออมชนุมชนที่มาขอกู้เงิน และกลุ่มแกนนำชุมชน ผลการวิจัยด้านรูปแบบปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในธนาคารออมชนุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการก่อตั้งธนาคารออมชนุมชนเกิดจากการที่เด็กมีการใช้สื่อบุคคลที่เป็นที่ปรึกษาจากภายนอกมาให้คำแนะนำ และมีการใช้การสื่อสารกลุ่มในการเชื่อมโยงสมาชิกคนอื่น ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วม

2. ปฏิสัมพันธ์ในการทำงานของคณะกรรมการธนาคารออมชนุมชน มีวิธีกระจายข่าวสารการทำงานโดยการพบปะและพูดคุย การประกาศทางวิทยุชุมชน การใช้จดหมายเชิญประชุมและการประชุม นอกจากนี้ในการแบ่งหน้าที่การทำงานของเด็กยังพบว่า มีการแบ่งกลุ่มย่อยๆตามเครือข่ายการสื่อสาร โดยแบ่งกลุ่มกันตามอายุ ตามความสนิทสนม และตามที่ตั้งของบ้าน

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการธนาคารออมชนุมชนกับชุมชน มีลักษณะการสื่อสารดังนี้

3.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างธนาคารออมชนุมชนกับผู้ขอกู้เงิน มีวิธีการสื่อสารโดยการพบปะพูดคุย ใช้หอกระจายข่าว ยื่นเอกสารขอกู้และการประชุม

3.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างธนาคารออมชนุมชนกับแกนนำชุมชน มีวิธีการสื่อสารในลักษณะเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมหมู่บ้าน หาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ขอกู้เงิน และปรึกษาขอความช่วยเหลือในการติดตามหนี้ โดยมีการแจ้งข่าวสารผ่านการพบปะพูดคุยการใช้หอกระจายข่าว การยื่นเอกสารขอกู้ตลอดจนการจัดประชุมเพื่อพิจารณาอนุมัติเงินกู้และการติดตามโครงการ ผลการวิจัยด้านกลยุทธ์การสื่อสารที่ธนาคารออมชนุมชนใช้ สามารถสรุปดังนี้

1. การสื่อสารภายในคณะทำงานธนาคารออมชนุมชน มีการใช้กลยุทธ์การสื่อสารในลักษณะต่างๆดังนี้

1.1 กลยุทธ์การรวมกลุ่ม มีลักษณะการสื่อสารที่มุ่งสร้างกิจกรรมให้เด็กในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีการวางแผนการสื่อสารที่ดีของผู้นำกลุ่ม

1.2 กลยุทธ์ในการแบ่งหน้าที่ ได้แบ่งหน้าที่ในตำแหน่งสำคัญๆ โดยยึดหลักความอาวุโส และจัดแบ่งกลุ่มย่อยตามลักษณะเครือข่ายของการสื่อสาร โดยจะพิจารณาตามความสนิทสนมและตามที่ตั้งของบ้าน

1.3 กลยุทธ์ในการประชุมใช้ลักษณะการสื่อสารของผู้นำที่มีความเป็นประชาธิปไตย โดยการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึง

1.4 กลยุทธ์ในการกระตุ้นการทำงาน มีลักษณะการเผยแพร่ข่าวสารผ่านการจัดกิจกรรมย่อยๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและกระตุ้นจิตสำนึกให้เด็กๆ เกิดความรู้สึกรักภาคภูมิใจในสิ่งที่ได้ทำลงไป

2. การสื่อสารระหว่างธนาคารสมองกับชุมชน มีลักษณะการสื่อสารดังนี้

2.1 กลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เกิดจากการปลูกฝังของชุมชนในการให้เด็กไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งทำให้เกิดความรักและความเอื้ออาทรต่อกันระหว่างผู้ใหญ่และเด็กในชุมชน

2.2 กลยุทธ์ในการพิจารณาเงินกู้มีการใช้กระบวนการเจรจาต่อรองโดยพยายามหาเหตุผลและหาทางออกร่วมกัน อันเป็นการทำให้คู่เจรจามีความรู้สึกรักพอใจและสามารถลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันของคนในชุมชนได้

2.3 กลยุทธ์ในการติดตามหนี้ มีการเรียนรู้กระบวนการการทำงานและแก้ไขปัญหาในแต่ละขั้นตอนด้วยความรับผิดชอบและความผูกพันที่มีต่อกันในชุมชน

โชติรัตน์ ศรีสุข (2554) วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารและการรับรู้รูปแบบ โครงการความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) โดยใช้วิธีการศึกษาคือการรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากบุคลากรในบริษัทและผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ในกลุ่มเบียร์ของบริษัท

ผลการวิจัยพบว่า 1.การให้ความหมาย: บริษัทได้กำหนดความรับผิดชอบต่อสังคมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมุ่งเน้นการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้แก่สังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยการปลูกฝังคนในองค์กรและประชาชนทั่วไปให้อนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม 2.รูปแบบโครงการความรับผิดชอบต่อสังคม: เป็นรูปแบบของกมการบริจาดเพื่อการกุศลเป็นส่วนมากเป็น CSR-after-process คือการรับผิดชอบต่อสังคมทำอยู่นอกกระบวนการบริษัท และเป็น Strategic CSR การทำความรับผิดชอบต่อสังคมในเชิงรุก (Proactive) ที่องค์กรสามารถริเริ่มกิจกรรมด้วยตัวเองให้แก่สังคม 3.กลยุทธ์การสื่อสาร: จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การสื่อสารภายในใช้การสื่อสารจากบนสู่ล่าง คือมีการถ่ายทอดจากผู้บริหารระดับสูง ลงสู่ผู้บริหารระดับกลาง ไปถึงผู้ปฏิบัติและการสื่อสารภายนอกผ่านเครื่องมือ

ทางการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ (IMC) ได้แก่ สื่อภาพยนตร์โฆษณา ป้ายโฆษณา สื่อกลางแจ้ง สื่อสิ่งพิมพ์ การจัดกิจกรรมพิเศษ การเป็นผู้อุปถัมภ์กิจกรรม และสื่อออนไลน์

4. การรับรู้รูปแบบโครงการความรับผิดชอบต่อสังคม: ผู้บริโภคเห็นว่าการทำโครงการความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่บริษัท กิจกรรมที่ผู้บริโภครับรู้จะอยู่ในรูปแบบของการบริจาคสิ่งของการบริจาคสิ่งของหรือสินค้าจากบริษัท เพื่อเป็นการช่วยเหลือชุมชน ซึ่งโครงการที่ผู้บริโภครู้จักจะสามารถจดจำได้ดีคือ โครงการ “ไทยเบฟฯ รวมใจต้านภัยหนาว” โดยผู้บริโภคทราบว่าโครงการนี้ดำเนินการโดยการออกไปแจกจ่ายผ้าห่มให้แก่ผู้ประสบภัยหนาวเป็นประจำทุกปี ซึ่งผู้บริโภคพบเห็นได้จาก สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์

บำรุง สุขพรรณ (2550) วิจัยเรื่อง การศึกษาการเปิดรับข่าวสารจาก “สื่อ” และความรู้ของนักศึกษาต่อการสร้างจิตสำนึกในการป้องกันอันตรายจากยาเสพติดตามแนวยุทธศาสตร์ชาติ”โดยใช้วิธีการศึกษาคือการสำรวจ นักศึกษาจาก 4 มหาวิทยาลัย คือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมหาวิทยาลัยศิลปากร รวมจำนวน 200

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 31.0 มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ทุกวัน โดยมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับค่อนข้างมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 68.5 มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ทุกวัน โดยมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 29.0 มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุทุกวัน โดยมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 29.5 ใช้ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์แต่ละครั้ง คือ 31 – 45 นาที โดยมีการเปิดรับข่าวสาร อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.0 ใช้ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ โทรทัศน์แต่ละครั้ง คือ 1 ชั่วโมงขึ้นไป โดยมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.5 ใช้ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุแต่ละครั้ง คือ 1 ชั่วโมงขึ้นไป โดยมีการเปิดรับข่าวสารในระดับค่อนข้างมาก

หนังสือพิมพ์ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 31.88 เลือกอ่านประจำ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยประเภทข่าวหรือคอลัมน์ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกอ่านในระดับค่อนข้างมากได้แก่ ข่าวบันเทิง ข่าวเทคโนโลยี และข่าวอาชญากรรม ส่วนสถานีโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเลือกส่วนใหญ่ ร้อยละ 22.85 เลือกดูเป็นประจำ คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 โดยประเภทรายการที่กลุ่มตัวอย่างเลือกชมในระดับมากคือ กีฬา การ์ตูน รายการเพลง และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.33 เลือกฟังคลื่นวิทยุประเภทคลื่นเพลง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 67.50 มีความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับปานกลาง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.0 มีความถี่บ่อยในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อหนังสือพิมพ์ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ โดยมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับค่อนข้างมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.0 มีความถี่บ่อยในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อโทรทัศน์ 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ โดยมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับค่อนข้างมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.0 มีความถี่บ่อยในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อวิทยุ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ และน้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์

ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.5 มีความถี่บ่อยในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อป้ายโฆษณา/โปสเตอร์ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ โดยมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.0 มีความถี่บ่อยในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อแผ่นพับ น้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์ โดยมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.5 มีความถี่บ่อยในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อหนังสือคู่มือเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดน้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์ โดยมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.5 ไม่เปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากการพูดคุยกับบุคคลอื่น อาทิ เพื่อน บิดามารดา ญาติ อาจารย์ โดยมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ประเภทของสื่อที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 50.99 ส่วนข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจากการอ่านหนังสือพิมพ์/ดูโทรทัศน์/ฟังวิทยุพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.50 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับความเสียหายต่อส่วนรวมข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจากการอ่านป้ายโฆษณา/โปสเตอร์/แผ่นพับ/หนังสือคู่มือเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 48.00 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้เรื่องยาเสพติด ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจากการพูดคุยกับบุคคลอื่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.00 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติดต่อบุคคล

วิกานดา พรสกุลวานิช (2554) วิจัยเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล: ผลของความแตกต่างทางด้านบุคลิกลักษณะต่อความสุขและความพึงพอใจทางสังคม โดยใช้วิธีการศึกษาคือวิเคราะห์เชิงคุณภาพและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทั้งหมด ได้แก่ ลักษณะนิสัยการหลีกเลี่ยงการสื่อสารกับผู้อื่น ความเชื่อในการควบคุมชีวิตตนเอง แรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตและจำนวนชั่วโมงการใช้

อินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อความสุขและความพึงพอใจทางสังคม ผู้ที่รู้สึกพึงพอใจกับการมีส่วนร่วมในชุมชนออนไลน์ เป็นกลุ่มคนที่เชื่อว่าชีวิตตนเองถูกควบคุมโดยปัจจัยภายใน และเห็นว่าการสื่อสารซึ่งหน้า (face-to-face communication) มีประโยชน์น้อย มีแรงจูงใจในการอินเทอร์เน็ตเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและเพื่อพูดคุยกับคนอื่น นอกจากนี้ผู้ที่รู้สึกพึงพอใจการสื่อสารออนไลน์ ยังเป็นผู้ที่เชื่อว่าชีวิตตนเองถูกควบคุมโดยปัจจัยภายนอก และมีแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อพูดคุยกับคนอื่น

สมสุข หินวิมาน และคณะ (2547) วิจัยเรื่อง เครือข่ายการสื่อสารกับศักยภาพการดำรงอยู่ของชุมชน: ศึกษากรณีบ้านทุ่งขวาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการศึกษาคือวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับวิถีชีวิตชุมชน การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การใช้วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์บอกเล่า การทำกิจกรรมการสนทนากลุ่มชาวบ้าน และการทดลองภาคสนาม

จากการตรวจสอบบริบทต่าง ๆ ของชุมชนทุ่งขวาง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่าในแง่ปัจจัยภายนอก หรือในท่ามกลางแรงปะทะกับพลังความทันสมัยจากโลกภายนอกนั้น ตัวแปรหลักในการดำรงอยู่ของชุมชนนี้ก็คือการที่ชาวบ้านพยายามต่อสู้เพื่อรักษามิติทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจของชุมชนหมู่บ้านเอาไว้ ในขณะที่เดียวกัน สำหรับในเชิงปัจจัยภายในแล้ว การดำรงอยู่ของชุมชนทุ่งขวางจะดำเนินไปภายใต้ความขัดแย้งในมิติทางการเมือง แต่กระนั้นชาวบ้านก็ได้อาศัยกลไกหลายประการเพื่อลดทอนความขัดแย้งดังกล่าวลง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างจิตสำนึกร่วมกันในมิติทางประวัติศาสตร์ การใช้มิติทางสังคมของระบบเครือญาติและการเป็นสังคมปิด การผสมผสานและผลิตคุณค่าความหมายร่วมกันในเชิงวัฒนธรรมและการเสริมความเข้มแข็งของกลไกการสื่อสารเพื่อเชื่อมร้อยความหมาย/ความรู้สึกร่วมกันของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้บ้านทุ่งขวางสามารถธำรงรักษาพื้นที่อัตลักษณ์ และศักดิ์ศรีของชุมชนให้สืบสานต่อไปได้

ในขณะที่เดียวกัน สำหรับในแง่การสื่อสารของบ้านทุ่งขวางนั้น ทีมวิจัยพบว่า วัฒนธรรมกลุ่มอันหลากหลาย มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการดำรงอยู่ของชุมชนดังกล่าว ทั้งนี้ เมื่อทีมวิจัยลงมือวิเคราะห์เครือข่ายการสื่อสารหลักสามกลุ่มคือ สภากาแพ กลุ่มจักสานไม้ไผ่ และเครือข่ายกิจกรรมของวัดทุ่งขวาง ยังได้พบเพิ่มเติมว่า นอกจากเครือข่ายทั้งสามนี้จะขยายช่องทางสื่อสารทั้งระดับภายในและภายนอกชุมชนแล้ว การประสานการทำงานกันของเครือข่ายการสื่อสารที่มีรากต้นตอทางวัฒนธรรมมาจากอดีตดังกล่าวยังทำให้ชาวบ้านทุ่งขวางมีพื้นที่การสื่อสารสำหรับทุกเพศ/ทุกวัย/ทุกกลุ่มการเมืองมีช่องทางสื่อสารที่ข้ามกันระหว่างกลุ่มหรือเครือข่าย มีเวทีการสื่อสารทั้งทางโลกและทางธรรม มีกระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นเป็นประจำ/ทุกวัน/ตามวาระโอกาสมีแบบแผนการสื่อสารที่หลากหลาย ทั้งแนวตั้ง/แนวนอน เชิงรุก/เชิงรับ การสื่อสารทางเดียว/สองทาง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม และรูปแบบการสื่อสารในหลาย ๆ ระดับ

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อวิเคราะห์ไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประสานการทำงานของเครือข่ายการสื่อสารทั้งสามกับศักยภาพการดำรงอยู่ของชุมชนแล้ว จะเห็นได้ว่าการมีเครือข่ายและแบบแผนการสื่อสารที่หลากหลายนี้ นอกจากจะทำให้ชาวบ้านมีทางเลือกที่หลากหลายในการสื่อสารให้เหมาะสมกับเงื่อนไขที่แตกต่างกันไปแล้ว เครือข่ายทั้งสามนี้ยังมีบทบาทหน้าที่สำคัญ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม ตั้งแต่บทบาทหน้าที่ในการจัดการข้อมูลข่าวสารภายใน/ภายนอกชุมชน บทบาทหน้าที่ในการจัดการความขัดแย้งทางสังคม บทบาทหน้าที่ในการสร้างและกระชับสายสัมพันธ์ทางสังคม และบทบาทหน้าที่ในการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอัตลักษณ์/ศักดิ์ศรีแห่งชุมชน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการประสานการทำงานระหว่างเครือข่ายการสื่อสารสามกลุ่ม จะมีผลต่อการดำรงอยู่ของชุมชนทุ่งวาง แต่ผลดังกล่าวก็เน้นไปที่ระดับสังคม วัฒนธรรม และการเมืองเป็นหลัก มากกว่าจะส่งผลต่อการดำรงอยู่ในเชิงเศรษฐกิจของชุมชนหมู่บ้าน

ศุภางค์ นันตา และคณะ (2547) วิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการสื่อสารเพื่อพัฒนา กลุ่มออมทรัพย์จังหวัดสุรินทร์ศึกษานี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึก ได้แก่ ผู้นำ ประธาน คณะกรรมการ สมาชิกกลุ่ม นักพัฒนาชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนประกอบกับการศึกษาเอกสาร นอกเหนือจากนี้ยังใช้วิธีสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการตั้งวงเสวนาเวทียาชาวบ้าน เป้าหมายเพื่อให้เห็นผลจากการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ และการใช้โปรแกรมกระตุ้นผสมผสานระหว่างการสื่อสารกระบวนทัศน์เดิมและการสื่อสารกระบวนทัศน์ใหม่ เช่น การเยี่ยมเยียนการศึกษาดูงาน การสร้างเครือข่าย การอบรมเสวนา การจัดเวทีเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเมืองและตำบล เฉียง จ. สุรินทร์ ที่จะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ประกอบด้วยปัจจัยดังนี้ ปัจจัยด้านที่มาของกลุ่ม การก่อตั้งกลุ่มที่เกิดจากความสนใจและความต้องการของชุมชน หรือการเรียนรู้จากกลุ่มอื่นแล้วนำมาจัดตั้งกลุ่มเพื่อพัฒนาชุมชนตนเองมักมีความเข้มแข็งมากกว่ากลุ่มที่จัดตั้งเพื่อรองรับนโยบายจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว ปัจจัยด้านหลักการดำเนินงานที่อาศัยการมีส่วนร่วม เสี่ยงละความซื่อสัตย์ไว้วางใจซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐาน ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ คือ ด้านระบบงาน ระบบเงิน และระบบบุคลากร ที่อาศัยการมีส่วนร่วมภายในกลุ่มในทุกระบบ ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ได้แก่ การติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานหรือกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์และความช่วยเหลือได้

2. บทบาทของการสื่อสารที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ การสื่อสารมีบทบาทในสร้างการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการใช้การสื่อสารที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารผ่านผู้นำความคิด สื่อ

กิจกรรมประเพณีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสื่อเหล่านี้จะมีประสิทธิภาพในการเข้าถึงกลุ่มสมาชิกเป็นการต่อยอดให้สมาชิกเกิดการรับรู้มากขึ้น

3. แนวทางของการสื่อสารกระบวนทัศน์ใหม่ ที่นำมาใช้ในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์

จ. สุรินทร์คือ

1) การอาศัยความสัมพันธ์ภายในสังคมหรือชุมชน และองค์กรชุมชนเพื่อเสริมกำลังในการสื่อสารช่วยเหลือพึ่งพากัน

2) การผสมผสานระหว่างการสื่อสารกระบวนทัศน์เดิมกับการสื่อสารกระบวนทัศน์ใหม่ ให้เข้ากันได้ เช่น พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยอาศัยการสื่อสารระหว่างบุคคล นำมาเชื่อมกับการสื่อสารกระบวนทัศน์ใหม่ ได้แก่ การจัดเวทีชาวบ้าน การเสวนาผ่านกิจกรรมของท้องถิ่น หรือการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ การศึกษาดูงาน

3) การพัฒนาระบบการจัดการการสื่อสารความสัมพันธ์ ในรูปแบบเครือข่ายที่เป็นไปได้ ในระดับท้องถิ่นหรือชุมชนก่อน โดยไม่มองแค่ประเด็นวงเงินในการระดมทุน หรือเครือข่ายในเชิงปริมาณเท่านั้น ควรมีการกระตุ้นการพัฒนาเครือข่ายความช่วยเหลืออย่างจริงจังด้วย

จเรวัฒน์ เทวรัตน์ (2554) การศึกษารูปแบบการประชุมทางไกลผ่านระบบวีดิทัศน์ระหว่างศูนย์วิทย์พัฒนา กับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อรูปแบบการประชุมทางไกลผ่านระบบวีดิทัศน์ระหว่างศูนย์วิทย์พัฒนา กับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประชากร ได้แก่บุคลากรศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่อยู่ในส่วนภูมิภาค 10 ศูนย์ คือ ศูนย์วิทย์พัฒนา ลำปาง สุโขทัย นครสวรรค์ อุดรธานี อุบลราชธานี จันทบุรี นครนายก เพชรบุรี นครศรีธรรมราช ยะลา และบุคลากรมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการประชุมทางไกลมีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลางเมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ปัญหาด้านคุณภาพของสัญญาณเสียงในการประชุมทางไกล ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) อันดับแรก ปัญหาด้านคุณภาพของสัญญาณการสื่อสารในการประชุมทางไกล ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) รองลงมา และปัญหาด้านการใช้และเทคนิคในการประชุมทางไกล ระดับน้อย ($\bar{X} = 2.36$) อันดับสุดท้าย ผู้ใช้บริการประชุมทางไกลมีปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ปัญหาด้านการใช้และเทคนิคในการประชุมทางไกล ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) อันดับแรก ปัญหาด้านการประสานงานและสภาพห้องประชุมทางไกล ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) รองลงมา และปัญหาด้านการจัดเตรียมและใช้ระบบการประชุมทางไกลผ่านระบบวีดิทัศน์ ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$) อันดับสุดท้าย ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการประชุมทางไกล ผู้ใช้บริการประชุมทางไกลมีความคิดเห็น ด้านความเหมาะสมในการน า

ระบบประชุมทางไกลมาใช้ ระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) อันดับแรก และด้านความสามารถใช้อุปกรณ์ร่วมกับ การประชุมทางไกล ระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) อันดับสุดท้าย ผู้ให้บริการประชุมทางไกลมีความคิดเห็น ด้านความเหมาะสมในการนาระบบประชุมทางไกลมาใช้ ระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) อันดับแรก และด้านความสามารถใช้อุปกรณ์ร่วมกับการประชุมทางไกล ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) อันดับสุดท้าย

พนิตวิภา ชูศรีไสม และ ณัฐฐิ์ชุตดา วิจิตรจามรี (2555) วิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารและความพึงพอใจในการสื่อสารของข้าราชการทหาร กรมการทหารสื่อสาร กองทัพบก กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการทหารกรมการทหารสื่อสาร สังกัดกองทัพบก ประกอบด้วย ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ข้าราชการทหารชั้นประทวน และลูกจ้าง จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

จากการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรมีนโยบายการสื่อสารเพื่อติดต่อสื่อสารภายในและภายนอกองค์กรก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร โดยกลุ่มเป้าหมายในการติดต่อสื่อสาร คือ บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้านพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชาถึงผู้ใต้บังคับบัญชา การสื่อสารระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาถึงผู้บังคับบัญชา การสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงาน และการสื่อสารระหว่างหน่วยงาน โดยการสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่ในระดับน้อย ส่วนการสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงานและหน่วยงานอยู่ในระดับปานกลาง ช่องทางการสื่อสารที่ใช้มากที่สุดคือโทรศัพท์ ซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารมีความแตกต่างกันตามชั้นยศ จากการศึกษาความพึงพอใจในการสื่อสาร ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอใจเพียงของข่าวสาร ด้านความสามารถเสนอแนะปรับปรุงให้ดีขึ้นของบุคคล ด้านประสิทธิภาพของช่องทางการสื่อสาร ด้านคุณภาพสื่อกลาง และด้านวิธีการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจการสื่อสารภายในหน่วยงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพึงพอใจด้านความเพียงพอของข่าวสารมากที่สุด รองลงมาคือด้านวิธีการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน และด้านคุณภาพของสื่อกลาง ตามลำดับ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร และความพึงพอใจในการสื่อสาร พบว่า เมื่อในหน่วยงานมีพฤติกรรมการสื่อสารที่ดี ย่อมส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการสื่อสาร และยังช่วยให้การดำเนินงานในหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานอีกด้วย

กนกวรรณ สมรักษ์ (2554) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติและแนวโน้มพฤติกรรมต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ แบบสำรวจ ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับ

ปริญญาตรีขึ้นไป ที่มีอายุตั้งแต่ 21-60 ปี โดยอาศัยแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า 1. ลักษณะประชากรทั่วไป เป็นกลุ่มคนทำงานที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปจำนวน 300 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ และพนักงานในหน่วยงานของภาครัฐ มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด และส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 7,501-18,000 บาท 2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่วนใหญ่จะเปิดรับชมข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์เป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยในการเปิดรับประมาณ 3 ครั้งต่อสัปดาห์ รองลงมาเป็นหนังสือพิมพ์ มีค่าเฉลี่ยในการเปิดรับประมาณ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และเปิดรับข้อมูลผ่านเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยในการเปิดรับประมาณ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ 3. ระดับความรู้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 73.0 รองลงมา มีความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในระดับปานกลาง คิดเป็นคิดเป็น 26.3 และมีความรู้น้อย คิดเป็นร้อยละ 0.7 4.

ทัศนคติต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งเป็นทัศนคติในเชิงบวก โดยมีทัศนคติที่เห็นด้วยในเรื่อง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยขยายการค้าการลงทุนและการบริการในภูมิภาคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากที่สุด และรองลงมาคือมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะช่วยสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน 5. ด้านแนวโน้มพฤติกรรมต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีแนวโน้มพฤติกรรมที่จะปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากที่สุด รองลงมาคือจะศึกษาเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เข้าใจเพิ่มพูนความรู้มากยิ่งขึ้น และจะศึกษาสังคมวัฒนธรรม ภาษาของประเทศในภูมิภาคอาเซียนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนตามลำดับ 6. ด้านแนวโน้มต่อบุคคลอื่น คือจะให้ผู้อื่นศึกษาเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้เข้าใจเพิ่มพูนความรู้มากยิ่งขึ้น และแนะนำผู้อื่นให้ปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และแนะนำให้ผู้อื่นศึกษาสังคม วัฒนธรรม ภาษาของประเทศในภูมิภาคอาเซียนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตามลำดับ

อรุณีวรรณ นาศรี สิริรส กิมเจียง สุทธิ ดำคง (2548) วิจัยเรื่อง การสื่อสารในการพัฒนาประชาคมทစ်เทียง โดยมีวิธีการศึกษาคือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ, การสังเกตแบบมีส่วนร่วม, การจัดประชุมกลุ่มย่อย และ การจัดเวทีวิจัย แก่กลุ่มแกนนำประชาคมทစ်เทียง ผลการวิจัยพบว่า

1. พัฒนาการของประชาคมทစ်เทียง สามารถแบ่งได้เป็น 4 ระยะ คือระยะ "ก่อรูปรวมตัว" ระยะ"รวมพลปั้นแต่งสังคม" ระยะ "เติบโตแพร่พันธุ์" และ ระยะ "ปรับตัวเปลี่ยนแปลง"

2. ปัจจัยที่เชื่อต่อการก่อตัวของประชาคมทับเที่ยง ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมวิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของคนทับเที่ยง, ปัจจัยด้านลักษณะของเมืองทับเที่ยง, ปัจจัยด้านสถานการณ์ที่เหมาะสม, ปัจจัยด้านกลุ่มกิจกรรมทางสังคมก่อนเกิดประชาคมทับเที่ยง และปัจจัยด้านบุคคล และพันธมิตรสำคัญ

3. รูปแบบการสื่อสารที่ใช้ในการธำรงรักษาเครือข่ายประชาคมทับเที่ยงมี 4 รูปแบบตามระยะของพัฒนาการ กล่าวคือ

3.1 ขั้นการก่อรูปรวมตัว ใช้การสื่อสารผ่านพื้นที่สาธารณะ การสื่อสารมวลชน และการจัดเวทีเสวนา

3.2 ขั้นรวมพลปั้นแต่งสังคม ใช้การสื่อสารผ่านประเด็นร่วมที่น่าสนใจคือประเด็นเมืองน่าอยู่ ส่วนกลไกการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายทั่วไป ใช้วิธีการตีประกาศแผ่นปลิว เสียงตามสายของเทศบาล การสื่อสารเพื่อเชิญกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ใช้สื่อบุคคลเริ่มต้นตามด้วยการส่งจดหมายเชิญประชุมอย่างเป็นทางการ การสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายที่ตอบรับเข้าร่วมประชุม ใช้วิธีการประชุมร่วมอย่างสม่ำเสมอทั้งการประชุมแบบเป็นทางการ และการประชุมแบบไม่เป็นทางการ การสื่อสารในเวทีรวมพล จะใช้กระบวนการประชุมเพื่อค้นหาอนาคต ส่วน การสื่อสารกับกลุ่มพันธมิตร จะใช้สื่อบุคคลในการสื่อสารโดยเริ่มจากบุคคลที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับพันธมิตร จากนั้นจึงใช้บุคคลที่ได้รับการยอมรับนับถือและมีความน่าเชื่อถือสูง

3.3 ขั้นเติบโตแพร่พันธุ์ กลไกการสื่อสารระหว่างประชาคมกับเทศบาล ใช้การสื่อสารอย่างเป็นทางการผ่านการเขียนโครงการนำเสนอกิจกรรม กลไกการสื่อสารภายในกลุ่มกิจกรรม ใช้การพูดคุยกันแบบไม่เป็นทางการที่บ้านแกนนำกลุ่ม และเทศบาล กลไกการสื่อสารระหว่างกลุ่มกิจกรรม ใช้การสื่อสารผ่านกลุ่มแกนนำ กลไกการสื่อสารระหว่างประชาคมทับเที่ยงกับสังคมภายนอก ใช้จดหมายข่าว และ การสื่อสารผ่านเวทีสาธารณะ กลไกการสื่อสารของกลุ่ม กิจกรรมกับสังคมภายนอก ใช้สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายประกาศ รถประชาสัมพันธ์ เสียงตามสายของเทศบาล และใช้สื่อมวลชน คือวิทยุ

3.4 ขั้นปรับตัวเปลี่ยนแปลง ไม่ปรากฏรูปแบบการสื่อสารตามโครงสร้างของประชาคมทับเที่ยงที่จัดตั้งไว้ คงเหลือเพียงการสื่อสารกันด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัวส่วนบุคคล การสื่อสารในการขยายเครือข่ายประชาคมทับเที่ยงประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การใช้สื่อบุคคล, กลยุทธ์การใช้สื่อกิจกรรม, กลยุทธ์การสื่อสารต่อสาธารณะ และ กลยุทธ์การเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม

4. รูปแบบทางความคิดของกลุ่มแกนนำประชาคมทับเที่ยง มี 2 ลักษณะ คือ Mental Model ที่เป็นเป้าหมายในใจ ได้แก่ความเชื่อมั่นและมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ “การเมืองภาคประชาชน”

ทั้งนี้โดยใช้ตนเป็น“ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” และMental Model ที่เป็นมรรควิธีไปสู่เป้าหมาย ได้แก่ การเคลื่อนไหวทางสังคมขับเคลื่อนมวลชนด้วยการประท้วงเรียกร้องและสื่อสารในลักษณะรุนแรง แต่ต่อมารูปแบบความคิดของกลุ่มแกนนำก็เกิดจุดเปลี่ยน โดยมีมูลเหตุสำคัญ คือ การเข้าร่วมกระบวนการอบรมเรียนรู้แนวความคิดต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยอาจารย์ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ุ ประธานสถาบันเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม (Civicnet) มาตั้งแต่ปี2539 โดยเปลี่ยนจากการแสดงออกที่แข็งกร้าวเร่าร้อน ไปสู่อ่อนโยนเยือกเย็น จากแยกฝ่าย ไปสู่ สามัคคีทุกฝ่าย ส่วนรูปแบบการสื่อสารในการแพร่รูปแบบทางความคิดของกลุ่มแกนนำไปสู่บุคคลอื่น ๆ นั้นมี 2 วิธีคือการแพร่อย่างไม่ตั้งใจ ผ่านการสื่อสารในชีวิตประจำวันของแกนนำไปยังคนที่เข้ามาสัมพันธ์ใกล้ชิด และการแพร่อย่างจงใจผ่านพื้นที่สาธารณะและสื่อมวลชน

5. มุมมองของสาธารณะที่มีต่อประชาคมทับเตี้ย ชาวเมืองทับเตี้ยรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับเนื้อหาหรือกิจกรรมของประชาคมทับเตี้ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยกิจกรรมชาวเมืองรับทราบ ฟังพอใจ และเข้าไปมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ กิจกรรมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ส่วนกิจกรรมที่ประชาชนรับทราบน้อยที่สุด คือ กิจกรรมการจัดตั้งกลุ่มธนาคารขยะของเยาวชนชุมชนหนองยวนและการเดินสำรวจชุมชนของเยาวชนชุมชนท่าจีนรูปแบบการสื่อสารในการส่งข่าวสารการจัดกิจกรรมของประชาคมทับเตี้ย พบว่า ชาวเมืองทับเตี้ยเปิดรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับเนื้อหาหรือกิจกรรมของประชาคมทับเตี้ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยรูปแบบการสื่อสารที่ชาวเมืองทับเตี้ยเปิดรับมากที่สุดคือ สื่อวิทยุ รองลงมาเป็นการเปิดรับผ่านสื่อรถโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านเสียงตามสายของเทศบาลนครตรัง ส่วนรูปแบบการสื่อสารที่ชาวเมืองรับทราบได้น้อยที่สุด คือการใช้จดหมายเชิญอย่างเป็นทางการ

สมใจ กงเดิม (2555) วิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีการศึกษาคือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ความพร้อมด้านความรู้ ความพร้อมด้านทักษะกระบวนการ ความพร้อมด้านเจตคติ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ100 จำแนกตามคณะจำแนกวิชาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 22.14 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร้อยละ20.30 คณะครุศาสตร์ร้อยละ 20.13 คณะวิทยาการจัดการร้อยละ18.90 และคณะเทคโนโลยีเกษตร ร้อยละ18.51 ความคิดเห็นเรื่องความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษามหาวิทยาลัย ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรู้และด้านทักษะกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง ความพร้อมด้านเจตคติ อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคณะมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนไม่

แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาต่างคณะกันมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้านทักษะและกระบวนการ ด้านเจตคติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประเภทวิจัยนิเทศศาสตร์ โดยใช้การวิจัยแบบผสม (mixed method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และการสนทนากลุ่ม ดังนี้

การวิจัยเอกสาร (Document Research)

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสารในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ประเด็นหลัก แบ่งออกเป็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความเป็นมาของประชาคมอาเซียน โดยค้นจากเอกสารหนังสือวารสารวิชาการ งานวิจัย และเอกสารอื่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย

ประเด็นที่ 2 ความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยค้นจากเอกสารหนังสือวารสารวิชาการ งานวิจัย และเอกสารอื่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ประกอบด้วย ประเด็น

- การเป็นตลาดฐานการผลิตเดียว โยกย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี
- การมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารสารสนเทศและการพัฒนาพลังงาน
- การมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการขยายตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ (CLMV) เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนา

- การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี ว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษ

ประเด็นที่ 3 กลุ่มอาชีพทั้ง 7 อาชีพที่ได้รับการรับรองจากประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้สามารถเดินทางเข้าไปประกอบอาชีพในประเทศอาเซียนได้ ประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล บัญชี วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

คณะผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่มขึ้น เป็นการจัดการสนทนาโดยเชิญประชาชนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือในหลากหลายอาชีพ ประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ สื่อมวลชน ได้แก่ นักหนังสือพิมพ์ นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียง ผู้แทนจากกรมประชาสัมพันธ์ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวสารไปยังสาธารณชน และประชาชนจากหลากหลายอาชีพ โดยมีคณะผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการสนทนา (Modelator) ทั้งนี้ ประเด็นที่ทำการสนทนากลุ่มประกอบด้วย ประเด็นย่อย ดังต่อไปนี้

- การเตรียมความพร้อมของประชาชนในการเข้าสู่อการเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ในประเด็นการเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- ปัญหาที่ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับจากการที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และปัญหาอันเนื่องมาจากการที่ประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านด้านทิศตะวันออกของประเทศไทยหลังไหลเข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- สืบเนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งประชากรจากประเทศเพื่อนบ้านนิยมอพยพเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยจำนวนมาก คณะผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลในประเด็นการเตรียมตัวและการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรองรับการเข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันของประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านและประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

เป็นการสำรวจความคิดเห็นของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเยาวชนและประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 7 จังหวัด มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรหลักและประชากรรองในการวิจัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประชากรหลัก ได้แก่ ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี และสระแก้ว

กลุ่มที่ 2 ประชากรรอง ได้แก่ เยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 7 จังหวัดเช่นเดียวกัน ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี และสระแก้ว

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

ตัวอย่างหลัก คือ ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี และสระแก้ว จังหวัดละ 150 คน รวม 1,050 คน

ตัวอย่างรอง คือ เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี และสระแก้ว จังหวัดละ 10 คน รวม 70 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยโดยคำนวณจากสูตรหาขนาดตัวอย่างเมื่อไม่ทราบค่าของประชากร ดังนี้

$$n = \frac{z^2 \sigma^2}{e^2}$$

$$n = \frac{(1.96)^2 (0.30)}{(0.10)^2}$$

เมื่อ ความแปรปรวนที่ต้องการศึกษา เท่ากับ 0.30

ระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม เท่ากับ 0.10

ดังนั้นขนาดตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 116 คน ผู้วิจัยจึงปรับขนาดตัวอย่างเป็นจำนวน 150 คน

การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (two-stages random sampling)

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยใช้จังหวัดเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยประสานกับประชาสัมพันธ์จังหวัดเพื่อขอรายชื่อประชาชนที่มีบทบาทด้านการสื่อสารในแต่ละจังหวัด และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อให้ได้ตัวอย่าง จำนวน 150 คน ในแต่ละจังหวัด

ในส่วนของตัวอย่างรอง ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างเช่นเดียวกับตัวอย่างหลักเพื่อให้ได้ตัวอย่าง จำนวน 10 คน ในแต่ละจังหวัด

ตารางที่ 1

จำนวนตัวอย่างแบ่งตามจังหวัด

จังหวัด	ประชาชน	เยาวชน
ฉะเชิงเทรา	150	10
ชลบุรี	150	10
ระยอง	150	10
จันทบุรี	150	10
ตราด	150	10
ปราจีนบุรี	150	10
สระแก้ว	150	10
รวม	1,050	70

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นคือแบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจและความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตอนที่ 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ คือ ส่วนที่หนึ่ง ภาคเยาวชน ส่วนที่สอง ภาคประชาชน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ภาคเยาวชน

ระยะที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามกับเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 70 คน ก่อนการเข้าร่วมโครงการนักข่าวพลเมืองเกี่ยวกับเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมเกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ระยะที่ 2 เป็นการสร้างนักข่าวพลเมืองเกี่ยวกับเรื่องความรู้ ความเข้าใจและความพร้อมเกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ระยะที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ครั้งที่ 2 ด้วยแบบสอบถามกับเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 70 คน หลังการเข้าร่วมโครงการนักข่าวพลเมืองเกี่ยวกับเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมเกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ส่วนที่ 2 ภาคประชาชน

ระยะที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามกับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,050 คน ก่อนการเข้าร่วมเวทีระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมเกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในภาคประชาชน

ระยะที่ 2 เป็นการจัดเวทีระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมเกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในภาคประชาชน

ระยะที่ 3 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณครั้งที่ 2 ด้วยแบบสอบถามกับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,050 คน หลังการเข้าร่วมเวทีระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมเกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในภาคประชาชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed method) โดยที่ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณก่อน และหลัง แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อมเกี่ยวกับการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในภาคประชาชนด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

2) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะของตัวอย่าง โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปร และค่าความโด่ง

3) วิเคราะห์การเกิดความรู้ ความเข้าใจ และความพร้อม ก่อนและหลังการจัดเวทีระดมความคิดเห็นด้วยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Paired-samples t-test)

การนำเสนอข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้น ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยนำเสนอแบบบทที่ 4 หัวข้อความเป็นมาของประชาคมอาเซียนและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บทที่ 5 เป็นผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย บทที่ 6 เป็นผลการวิจัยที่ได้จาก

กระบวนการเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออก บทที่ 7 นำเสนอปัญหาและการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก และบทที่ 8 เป็นการนำเสนอการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย รวมทั้งบรรณานุกรม ภาคผนวก

บทที่ 4

ความเป็นมาประชาคมอาเซียนและประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 4 ประกอบด้วย ประเด็นความเป็นมาของประชาคมอาเซียน ความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเป็นตลาดฐานการผลิตเดียว การโยกย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี การมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง การมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ความเป็นมาประชาคมอาเซียน

“อาเซียน” ตั้งอยู่ทางซีกโลกตะวันออก ทางทิศทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย ระหว่างเส้นละติจูดที่ 10 องศาใต้ถึงเส้นละติจูดที่ 28 องศาเหนือ ทำให้มีพื้นที่อยู่ทั้งซีกโลกเหนือและซีกโลกใต้ระหว่างเส้นศูนย์สูตร มีผลต่อสภาพภูมิอากาศ ทำให้ภูมิภาคนี้มีสภาพภูมิอากาศอยู่ในเขตร้อนและตั้งอยู่ระหว่างเส้นลองจิจูดที่ 92 องศาตะวันออก ถึงเส้นลองจิจูดที่ 141 องศาตะวันออก ทำให้เวลามาตรฐานของแต่ละประเทศในภูมิภาคมีความแตกต่างกัน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเนื้อที่ประมาณ 4.5 ล้านตารางกิโลเมตรหรือราวร้อยละ 9 ของเนื้อที่ทวีปเอเชีย อาณาเขตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทิศเหนือติดกับประเทศจีน ทิศใต้ติดกับมหาสมุทรอินเดีย ทิศตะวันตกติดกับประเทศบังคลาเทศ ประเทศอินเดีย และมหาสมุทรอินเดียและทิศตะวันตกติดกับมหาสมุทรแปซิฟิก ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่อยู่บนภาคพื้นทวีป เรียกว่า “คาบสมุทรอินโดจีน” และส่วนที่อยู่บนภาคพื้นสมุทร เรียกว่า “กลุ่มเกาะมาลาโย” ประกอบด้วยประเทศเมียนมาร์ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซียตะวันตก มาเลเซียตะวันออก อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน สิงคโปร์

หลังจากที่สิงคโปร์และสหพันธรัฐมาลายาได้หลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ทำให้สิงคโปร์ได้ขอแยกตัวจากสหพันธรัฐมาลายาและสหพันธรัฐมาลายาก็เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นประเทศมาเลเซียในปี พ.ศ. 2508 ในขณะเดียวกันประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียตและประเทศจีนได้ขยายอิทธิพลมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น ประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ตระหนักถึงความจำเป็นและเริ่มหันมากระชับความร่วมมือกันจนสามารถรวมตัวกันได้เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 ที่กรุงเทพมหานคร จึงได้ถือเอาวันที่ 8 สิงหาคม ของทุกปีเป็น “วันอาเซียน”

ในช่วงแรกนั้นสมาชิกอาเซียนที่ร่วมกันก่อตั้งขึ้นประกอบด้วย 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ โดยมีผู้แทนลงนามคือ 1. นายอาดัม มาลิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย 2. นายตุน อับดุล ราซัค บิน ฮุสเซน

รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ สหพันธ์รัฐมาเลเซีย 3. นายนาซิโซ รามอส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ 4. นายเอส ราชารัตนัม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ สาธารณรัฐสิงคโปร์ 5. พันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ราชอาณาจักรไทย

หลังจากที่ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซียและสิงคโปร์ ลงนามใน “ปฏิญญาอาเซียน” หรือ “ปฏิญญากรุงเทพ” พ.ศ. 2510 จำนวนสมาชิกคงอยู่เท่านี้มาอีก 17 ปี ต่อมาได้มีสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ ประเทศบรูไนดารุสซาลาม เข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2527 เป็นลำดับที่ 6 ต่อมาประเทศเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 เป็นลำดับที่ 7 ขณะที่ประเทศเมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาชนลาว เป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 เป็นลำดับที่ 8 และ 9 และประเทศสุดท้ายคือประเทศกัมพูชา เป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2542 เป็นลำดับที่ 10 ของสมาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ “อาเซียน” เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคนี้ อันนำมาเพื่อสันติภาพทางการเมืองและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศบรูไน ประเทศกัมพูชา ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศลาว ประเทศมาเลเซีย ประเทศเมียนมาร์ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศไทย และประเทศเวียดนาม โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ในการประชุม การโต้ตอบทางจดหมาย การจัดทำรายงานการประชุม ผลการพิจารณาและมติที่ประชุม ตลอดจนการจัดทำคำแถลงการณ์และการปฏิสัมพันธ์ต่างๆของอาเซียน ทั้งนี้ ในฐานะที่เป็นสมาคมอาเซียนไม่ได้ให้บริการด้านการแปลหรือตีความ ส่วนอัตลักษณ์ของอาเซียนนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องส่งเสริมอัตลักษณ์ร่วมกันของตนและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในหมู่ประชาชนของตนเพื่อให้บรรลุชะตา เป้าหมาย และคุณค่าร่วมกันของอาเซียน

ประชาคมอาเซียนมี 2 ชั้น 2 ระดับ กลุ่มบ่นที่พัฒนาก้าวหน้ากว่าคือ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ส่วนอีกกลุ่มคือ เวียดนาม ลาว กัมพูชาและพม่า อีกประมาณ 3 ปีข้างหน้าคือราวปีพ.ศ. 2558 อาเซียนก็จะเพิ่มระดับความเชื่อมโยงกันให้แน่นแฟ้นมากขึ้น ที่เรียกว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC นับเป็นความร่วมมือกันที่ใหญ่ที่สุดของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ถ้าหากดำเนินการได้สำเร็จก็จะทำให้เกิดตลาดเดียวในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับสหภาพยุโรป แต่ประชาคมอาเซียนยังไม่ก้าวไกลไปถึงขั้นการใช้เงินสกุลเดียวกัน เพราะการจะใช้เงินร่วมเป็นเงินสกุลเดียวกันได้นั้น ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ดุลการคลัง ดุลบัญชีเดินสะพัดหรือเงินทุนสำรองระหว่างประเทศจะเป็นปัญหาได้ ดังเช่นในกรณีของประชาคมยุโรป

วิศรภา ภาณุวัฒน์. (2556, น.15) ระบุว่า จุดแข็งของอาเซียนคือมีจำนวนประชากรสูงถึง 574 ล้านคน หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 9 ของประชากรโลก และยังเป็นกลุ่มที่มีประชากรที่มีอายุน้อย ทั้งนี้ประมาณร้อยละ 37 ของประชากรจะมีอายุน้อยกว่า 20 ปี ทำให้จะมีแรงงานเพิ่มขึ้น ประมาณปีละ 56 ล้านคน มีขนาดของเศรษฐกิจที่วัดด้วยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รวมกัน 1.719 ล้านล้านดอลลาร์ คิดเป็น 2% ของ GDP รวมของโลก อาเซียนเติบโตได้อย่างแข็งแกร่งและรวดเร็ว ทั้งนี้โดยเฉลี่ยแล้ว กลุ่มอาเซียนมีอัตราการเติบโตได้เฉลี่ยประมาณร้อยละ 5 ต่อปี ในสองทศวรรษที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าจะต้องเผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจครั้งใหญ่ๆ ถึง 2 ครั้ง

สัญลักษณ์ของอาเซียน เรียกว่า “ดวงตราอาเซียน” แสดงถึงเสถียรภาพ สันติภาพ ความสามัคคีและพลวัตของอาเซียน สีของดวงตรา ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง สีขาว สีเหลือง โดยสีน้ำเงิน แสดงถึง สันติภาพและเสถียรภาพ สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและความก้าวหน้า สีขาว แสดงถึงความบริสุทธิ์ สีเหลือง แสดงถึง ความเจริญรุ่งเรือง รวงข้าวสีเหลือง 10 รวงมัดรวมกันไว้ แสดงถึงสมาชิกรวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รวงข้าว แสดงถึง ความใฝ่ฝันของผู้ก่อตั้งอาเซียน ให้มีอาเซียนที่ประกอบด้วยบรรดาประเทศทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพและเป็นหนึ่งเดียว วงกลม แสดงถึง เอกภาพของอาเซียน ดังภาพ 4.1

ภาพ 4.1

แสดงสัญลักษณ์ของอาเซียน

ธงชาติอาเซียน

ธงชาติอาเซียน แสดงถึง เสถียรภาพ สันติภาพ ความสามัคคี และพลวัตของอาเซียน สีของธงชาติ ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง สีขาว และสีเหลือง ซึ่งแสดงถึงสีหลักในธงชาติของบรรดาประเทศสมาชิกในอาเซียน สีน้ำเงิน แสดงถึง สันติภาพ และ เสถียรภาพ สีแดง แสดงถึง ความกล้าหาญและความก้าวหน้า สีขาว แสดงถึง ความบริสุทธิ์ สีเหลือง แสดงถึง ความเจริญรุ่งเรือง รวงข้าว แสดงถึง

ความใฝ่ฝันของผู้ก่อตั้งอาเซียน ให้มีอาเซียนที่ประกอบด้วยบรรดาประเทศทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพและเป็นหนึ่งเดียว วงกลม แสดงถึง เอกภาพของอาเซียน โดยกำหนดให้วันที่ 8 สิงหาคม ของทุกปี เป็นวันอาเซียน ดังภาพ 4.2

ภาพ 4.2
แสดงธงชาติอาเซียน

การลงนามปฏิญญาอาเซียนมีเป้าหมายและจุดประสงค์หลักใหญ่ คือ 1. เร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและการพัฒนาวัฒนธรรมในภูมิภาค 2. ส่งเสริมด้านสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค โดยการเคารพหลักความยุติธรรมและหลักนิติธรรมในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาค ตลอดจนยึดมั่นในหลักการแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ

สมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันก่อตั้งวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ขึ้น สภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นคืออาเซียนได้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง จากจุดเริ่มต้นของการมุ่งเน้นในการสร้างความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคงในระยะแรกได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ความร่วมมือด้านอื่นๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ ผลจากบรรยากาศแห่งสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคงและความร่วมมืออย่างใกล้ชิด ทำให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้อาเซียนมีพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประเทศอื่น ๆ มากขึ้น

ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ผู้นำของประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับรองเอกสาร “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” ในโอกาสครบรอบ 30 ปี การก่อตั้งอาเซียนโดยวิสัยทัศน์ดังกล่าวได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายของการดำเนินการในด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ

และสังคม รวมทั้งการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศภายนอก โดยอาเซียนได้จัดทำแผนปฏิบัติการสำหรับวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ.2020 ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 6 ที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2541

ด้านความมั่นคง แผนปฏิบัติการฮานอยมุ่งส่งเสริมให้ภูมิภาคนี้มีเสถียรภาพ เสรีภาพ เป็นกลาง มีความเจริญก้าวหน้าและมีความมั่งคั่งร่วมกันเพื่อสามารถเร่งระดมทรัพยากรไปใช้ในการพัฒนาประเทศและสร้างความเจริญผาสุกให้แก่ประชาชน ในด้านเศรษฐกิจนั้นเป็นการยืนยันความมุ่งมั่นที่จะเปิดเสรีและร่วมมือด้านการค้าและการลงทุนร่วมกันเพื่อเผชิญกับวิกฤตการณ์ด้านเศรษฐกิจของภูมิภาค ในด้านสังคม จัดทำโครงการและกิจกรรมโครงการข่ายรองรับทางสังคมเพื่อปกป้องผู้ที่อ่อนแอและยากไร้ในสังคม การคุ้มครองสตรีและเด็ก การส่งเสริมความสามารถของครอบครัวและชุมชน การดูแลผู้สูงอายุและผู้พิการ การป้องกันและแพร่กระจายของโรคเอดส์ การส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน การควบคุมการลักลอบค้ายาเสพติด การป้องกันปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การเปิดโอกาสให้ชนทุกระดับได้รับความเท่าเทียมกันในด้านการศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ การพัฒนาทักษะแก่สตรีให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพัฒนาสมรรถภาพของข้าราชการพลเรือนเพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชน

รัฐมนตรีเศรษฐกิจประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์อาเซียนในปี ค.ศ. 2020 ในส่วนเศรษฐกิจ โดยกำหนดให้อาเซียนเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความมั่นคง มั่งคั่งและสามารถแข่งขันในตลาดโลกในทุกๆด้าน โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อาเซียนปี 2020 เป็นหุ้นส่วนร่วมกันในการพัฒนาอย่างมีพลวัต” ทั้งนี้ ความเห็นพ้องต้องกันในวิสัยทัศน์ของอาเซียนมีว่า ภายในปี ค.ศ.2020 อาเซียนจะมีสถานภาพ คือ 1.เป็นวงสมานฉันท์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2.เป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต 3.มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก 4.เป็นชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร

กล่าวโดยสรุป “อาเซียน” ตั้งอยู่ทางทิศทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย ทำให้ภูมิภาคนี้มีสภาพภูมิอากาศอยู่ในเขตร้อน มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 4.5 ล้านตารางกิโลเมตรหรือราวร้อยละ 9 ของเนื้อที่ทวีปเอเชีย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่อยู่บนภาคพื้นทวีป เรียกว่า “คาบสมุทรอินโดจีน” และส่วนที่อยู่บนภาคพื้นสมุทร เรียกว่า “กลุ่มเกาะมลายู” ประกอบด้วยประเทศเมียนมาร์ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซียตะวันตก มาเลเซียตะวันออก อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน สิงคโปร์ ประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ตระหนักถึงความจำเป็นและเริ่มหันมากระชับความร่วมมือกันจนสามารถรวมตัวกันได้เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 ที่กรุงเทพมหานคร จึงได้ถือเอาวันที่ 8 สิงหาคม ของทุกปีเป็น “วันอาเซียน” โดยในช่วงแรกนั้นสมาชิกอาเซียนที่ร่วมกันก่อตั้งขึ้นประกอบด้วย 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ต่อมา

บรูไนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น ตามมาด้วยประเทศเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนลาว และประเทศสุดท้ายคือประเทศกัมพูชา

“อาเซียน” เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคนี้ อันนำมาเพื่อสันติภาพทางการเมืองและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ในการประชุม การโต้ตอบทางจดหมาย การจัดทำรายงานการประชุม ผลการพิจารณาและมติที่ประชุม ตลอดจนการจัดทำคำแถลงการณ์และการปฏิสัมพันธ์ต่างๆของอาเซียน

ประชาคมอาเซียนมี 2 ชั้น 2 ระดับ กลุ่มบนที่พัฒนาก้าวหน้ากว่าคือ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ส่วนอีกกลุ่มคือ เวียดนาม ลาว กัมพูชาและพม่า อีกประมาณ 3 ปีข้างหน้าคือราวปีพ.ศ. 2558 อาเซียนก็จะเพิ่มระดับความเชื่อมโยงกันให้แน่นแฟ้นมากขึ้น ที่เรียกว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC นับเป็นความร่วมมือกันที่ใหญ่ที่สุดของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ถ้าหากดำเนินการได้สำเร็จก็จะทำให้เกิดตลาดเดียวในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับสหภาพยุโรป แต่ประชาคมอาเซียนยังไม่ก้าวไกลไปถึงขั้นการใช้เงินสกุลเดียวกัน เพราะการจะใช้เงินร่วมเป็นเงินสกุลเดียวกันได้นั้น ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ดุลการคลัง ดุลบัญชีเดินสะพัดหรือเงินทุนสำรองระหว่างประเทศจะเป็นปัญหาได้ ดังเช่นในกรณีของประชาคมยุโรป

สัญลักษณ์ของอาเซียน เรียกว่า “ดวงตราอาเซียน” แสดงถึงเสถียรภาพ สันติภาพ ความสามัคคีและพลังของอาเซียน สีของดวงตรา ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง สีขาว สีเหลือง โดยสีน้ำเงิน แสดงถึง สันติภาพและเสถียรภาพ สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและความก้าวหน้า สีขาว แสดงถึงความบริสุทธิ์ สีเหลือง แสดงถึง ความเจริญรุ่งเรือง รวงข้าวสีเหลือง 10 รวงมัดรวมกันไว้ แสดงถึงสมาชิกรวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รวงข้าว แสดงถึง ความใฝ่ฝันของผู้ก่อตั้งอาเซียน ให้มีอาเซียนที่ประกอบด้วยบรรดาประเทศทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพและเป็นหนึ่งเดียว “วงกลม” แสดงถึง “เอกภาพของอาเซียน”

4.2 ความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการศึกษาในประเด็นความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า “อาเซียน” จะรวมตัวเป็น “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” มุ่งให้เกิดการรวมตัวกันในทางเศรษฐกิจและอำนวยความสะดวกในการติดต่อซื้อขายระหว่างกัน อันจะทำให้ภูมิภาคมีความเจริญ มั่งคั่งและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ 1) ทำให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วม โดยจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรี

มากขึ้น 2) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจสูง ส่งเสริมความร่วมมือ
 ในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค 3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค ลดช่องว่างของ
 ระดับการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและสมาชิกใหม่ 4) การบูรณาการเข้าสู่เศรษฐกิจโลกได้อย่าง
 สมบูรณ์ ทั้งนี้ อาเซียนจะเข้าร่วมกลุ่มกับประชาคมโลก โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจ
 ของอาเซียนกับประเทศนอกภูมิภาค

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) หมายถึง การ
 กำหนดวัตถุประสงค์ในเชิงบูรณาการต่อการดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อให้เห็นการ
 ดำเนินงานในภาพรวมในการนำไปสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างชัดเจนตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด
 ทั้งนี้ ที่ประชุมอาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนซึ่งอ้างอิงมาจากเป้าหมายการ
 รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนตามแถลงการณ์บาหลี ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) ซึ่งเป็น
 แผนงานบูรณาการการดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4 ด้าน ได้แก่ (1) การ
 เป็นตลาดฐานการผลิตเดียว (2) การมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (3) การมีพัฒนาการทาง
 เศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน (4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ดังต่อไปนี้

1.1 การเป็นตลาดฐานการผลิตเดียว (Single Market and Production Base)

จากการศึกษาในประเด็นการเป็นตลาดฐานการผลิตเดียว ผลการศึกษาพบว่า การ
 เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวภายใต้กรอบของ AEC หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกสามารถ
 ดำเนินการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี รวมถึงการ
 เคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น มาตรการที่ตามมาจากการเป็นฐานการผลิตเดียวได้แก่ การ
 ยกเลิกภาษีศุลกากร การยกเลิกอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) การกำหนดมาตรฐาน
 อาเซียน การปรับปรุงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า การอำนวยความสะดวกทางการค้า การปรับ
 ประสานพิธีการศุลกากร การจัดตั้ง “ASEAN Single Window” การปรับประสานมาตรฐานและลด
 อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าและการเปิดเสรีภาคบริการและการลงทุน นอกจากนี้การเป็นตลาด
 เดียวและฐานการผลิตร่วมกัน และยังรวมถึงองค์ประกอบที่สำคัญอีก 2 ส่วน คือ 1) การรวมกลุ่มทาง
 เศรษฐกิจในสาขานำร่อง 2) ความร่วมมือด้านอาหาร เกษตร ป่าไม้

การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของการจัดตั้ง
 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งจะทำให้อาเซียนมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น โดยอาเซียนได้
 กำหนดกลไกและมาตรการใหม่ ๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินมาตรการด้านเศรษฐกิจที่มี
 อยู่แล้ว เร่งรัดการรวมกลุ่มเศรษฐกิจในสาขาที่มีความสำคัญลำดับแรก อำนวยความสะดวกการ
 เคลื่อนย้ายบุคคล แรงงานฝีมือและผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งยังเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกสถาบันใน
 อาเซียน การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของอาเซียน ในประเด็นการเป็นฐานการผลิตเดียว

นั้นมี 5 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ คือ (1) การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี (2) การเคลื่อนย้ายบริการเสรี (3) การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี (4) การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีขึ้น (5) การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) การเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี

จากการศึกษาในประเด็นการเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี ผลการศึกษาพบว่า การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีจุดนำสนใจหนึ่งที่เป็นเป้าหมายและเป็นหัวใจของการเป็นประชาคมเศรษฐกิจ ก็คือแนวคิดสร้างประชาคมเศรษฐกิจของอาเซียนให้เป็นตลาดหนึ่งเดียว เป็นฐานการผลิตหนึ่งเดียว และให้เกิดการหลั่งไหลอย่างเสรีของสินค้า บริการ และการลงทุน ที่สำคัญที่อยากพูดถึง ณ จุดนี้ คือการหลั่งไหลอย่างเสรีของฝีมือแรงงานจากจุดมุ่งหมายนี้เอง มีข้อตกลงในระหว่างอาเซียนด้วยกันที่เรียกว่า “ข้อตกลงร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพ” (Mutual Recognition Arrangement = MRA) ซึ่งตามข้อตกลงนี้ยอมรับให้มีการเคลื่อนย้ายอาชีพด้วยกัน 7 อย่าง คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ นักบัญชีและกำลังทำความตกลงเรื่องอาชีพการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นไปอีก อาชีพต่างๆ ที่ตกลงร่วมกันนี้ จะไปทำงานได้อย่างเสรีในอาเซียน 10 ประเทศสมาชิกที่รวมตัวกันเป็นประชาคม มีอยู่สองสามกระทรวงง่ายๆ ที่ต้องดำเนินการไปตามข้อตกลงนี้ คือ 1.ต้องขึ้นทะเบียนวิชาชีพ (รับรองคุณสมบัติวิชาชีพ) ซึ่งอาจต้องมีการสอบมาตรฐานที่กำหนดในประเทศปลายทาง 2. จะต้องได้รับอนุญาตทำงานในประเทศที่ไปทำงาน 3. จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของประเทศที่เข้าไปทำงาน ทั้งนี้ อาเซียนได้กำหนด 12 สาขาอุตสาหกรรมสำคัญลำดับแรกอยู่ภายใต้ตลาดและฐานการผลิตเดียวกันของอาเซียน ได้แก่ เกษตร ประมง ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์ไม้ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ การขนส่งทางอากาศ สุขภาพ e-ASEAN ท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ รวมทั้งความร่วมมือในสาขาอาหาร เกษตรและป่าไม้

(2) การเคลื่อนย้ายบริการเสรี

จากการศึกษาในประเด็นการเคลื่อนย้ายบริการ ผลการศึกษาพบว่า หมายถึง การที่สมาชิกของประเทศในอาเซียนสามารถเดินทางไปมาระหว่างกันในการประกอบอาชีพการบริการซึ่งจะทำได้อย่างเสรีโดยไม่มีภาษีมาติดกัน ขณะที่การเปิดเสรีด้านบริการจะส่งผลให้การแข่งขันในภาคบริการรุนแรงขึ้นซึ่งจะช่วยพัฒนาและเพิ่มบทบาทของภาคบริการให้เข้ามา มีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยมากขึ้น ในส่วนของอุตสาหกรรมที่ไทยเริ่มจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขันก็จำเป็นที่จะต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านเพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันโดยใช้โอกาสจากการเปิดเสรีด้านการลงทุนภายใต้กรอบ AEC สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการบริการ การเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการบริการจะเป็นไปอย่างเสรีนั้น

ผู้ที่มีใบประกาศนียบัตรรับรองฝีมือแรงงานของประเทศสมาชิกหนึ่งสามารถเข้าไปทำงานในประเทศใดก็ได้ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน เช่นเดียวกับหลักการของสหภาพยุโรปที่ประชากรของสหภาพยุโรปทั้ง 27 ประเทศสามารถเข้าไปอยู่อาศัยและทำงานในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปประเทศใดก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องมี Work permit และจะต้องได้รับการปฏิบัติในการจ้างงานสวัสดิการสังคมและประโยชน์ด้านภาษีที่เท่าเทียมกันกับประชากรชาตินั้นๆ นอกจากนี้ยังสามารถนำสมาชิกในครอบครัวเข้าไปพำนักอาศัยด้วยได้ โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของสมาชิกในครอบครัวและจะต้องได้รับการยอมรับคุณสมบัติทางวิชาชีพซึ่งกันและกัน รวมทั้งสามารถเดินทางเข้าออกอย่างเสรีในประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้ทั้ง 27 ประเทศ

ข้อกำหนดการเคลื่อนย้ายบริการเสรี ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เจรจาและเห็นชอบข้อผูกพันเปิดตลาดชุดที่ 7 ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน ซึ่งครอบคลุมการเปิดเสรีในการค้าต่างๆ ได้แก่ บริการด้านธุรกิจ บริการวิชาชีพ การก่อสร้าง การจัดจำหน่าย การศึกษา บริการด้านสิ่งแวดล้อมสุขภาพ การขนส่งทางน้ำ โทรคมนาคม การท่องเที่ยว

ประเทศสมาชิกอาเซียนต้องอนุญาตให้มีสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนเพิ่มขึ้น โดยสมาชิกอาเซียน 6 ประเทศ (บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย) ได้บรรจุข้อมูลผูกพันเปิดตลาดชุดที่ 7 ดังกล่าวแล้วซึ่งมีผลให้ไทยผูกพันเปิดตลาดทั้งหมด 143 รายการ ครอบคลุมสาขาบริการหลัก อาทิบริการธุรกิจ (เช่น วิชาชีพวิศวกรรม สถาปัตยกรรมและบัญชี เป็นต้น) คอมพิวเตอร์และการสื่อสาร การก่อสร้าง การจัดจำหน่าย (เช่น บริการค้าส่งเครื่องกีฬาและบริการแฟรนไชส์ เป็นต้น) การศึกษาในทุกระดับ บริการด้านสุขภาพ บริการสิ่งแวดล้อมและบริการท่องเที่ยว เป็นต้น อาเซียนได้ลงนามและได้ให้สัตยาบันพิธีสาร ซึ่งนำไปสู่การมีผลบังคับใช้ข้อผูกพันเปิดตลาดด้านบริการการเงิน ชุดที่ 4 โดยประเทศสมาชิกต้องเปิดเสรีการค้าบริการทางการเงินให้มากขึ้น

ประเทศไทยมีศักยภาพสูงโดยเฉพาะสาขาการท่องเที่ยวและการให้บริการในบางสาขา เนื่องจากการเป็นเจ้าของบ้านที่ดีในการให้บริการต้อนรับ การสร้างความสุขให้ผู้มาเยือนด้วยความเอื้อเฟื้อและมีคุณธรรม ประกอบกับมีจุดแข็งหลายด้านทั้งทำเลที่ตั้ง ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการให้บริการที่เป็นมิตรของคนไทยที่สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสาขาการแพทย์และบริการด้านสุขภาพก็มีจุดแข็งด้านมาตรฐานการให้บริการในระดับสากล ราคาที่เป็นธรรม มีบริการทางการแพทย์ที่หลากหลายทั้งในด้านบริการรักษาทางการแพทย์ บริการดูแลสุขภาพทั่วไป บริการดูแลผู้สูงอายุ บริการด้านความงาม

(3) การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรี หมายถึง การเปิดเสรีด้านการลงทุนเป็นประเด็นที่มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นตามลำดับสำหรับการเจรจาทำความตกลงรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะในระดับใด รวมทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยนัยสำคัญและความเข้มข้นของประเด็นเจรจาในด้านการลงทุนก็มีความแตกต่างกันไปตามคู่ภาคีที่เข้าร่วมอยู่ในการเจรจา สำหรับประเทศไทย การเจรจาเปิดเสรีด้านการลงทุนมักจะเป็นไปในลักษณะของการตั้งรับเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะมองว่าการเปิดเสรีทางด้านการลงทุนจะเป็นการเปิดโอกาสให้ธุรกิจต่างชาติเข้ามาลงทุนและแข่งขันกับธุรกิจภายในประเทศได้ และด้วยธุรกิจต่างชาติที่มีทุนขนาดใหญ่และมีความได้เปรียบในด้านอื่นๆอีกมาก ก็เลยเกรงว่า การเปิดเสรีด้านการลงทุนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศคู่ภาคีในความตกลงและอาจก่อให้เกิดปัญหาที่รุนแรงต่อธุรกิจภายในประเทศได้โดยลี้มนึกถึงประโยชน์ทางด้านอื่นๆที่จะได้รับจากการลงทุนไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อผู้บริโภค การจ้างงานและการพัฒนาคุณภาพของแรงงานและประสิทธิภาพการผลิต ในขณะเดียวกันก็หันไปพึ่งพาเครื่องมืออื่นๆเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ได้แก่ มาตรการในการส่งเสริมการลงทุนต่างๆ ซึ่งก็จะใช้วิธี “ยกเว้น” หรือ “ละเว้น” กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่มีการกำหนดไว้ให้กับการลงทุนที่สามารถเข้าถึงกระบวนการของการส่งเสริมการลงทุน

ประเด็นการเปิดเสรีด้านการลงทุนมีมุมมองที่แตกต่างภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ประเทศไทยมองว่า การเปิดเสรีด้านการลงทุนไม่เฉพาะเพียงแต่ประเทศไทยจะดึงดูดการลงทุนจากประเทศสมาชิกอาเซียนเท่านั้น แต่มองว่าประเทศไทยอาจใช้ประโยชน์จากการเป็นผู้ไปลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ซึ่งแท้จริงแล้ว มุมมองทางด้านการลงทุนระหว่างประเทศก็น่าจะคำนึงถึงการลงทุนทั้งสองทิศทางอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาภายใต้กรอบความตกลงใด หรือคู่ภาคีจะเป็นใคร ที่สำคัญกว่านั้นคือ เราเข้าใจประเด็นต่างๆ ทางด้านการลงทุนได้ดีเพียงใด เพื่อเราจะได้ประเมินผลประโยชน์และผลเสียหายของข้อตกลงทางด้านการลงทุนนั้นได้อย่างชัดเจน

การเคลื่อนย้ายการลงทุนเสรีซึ่งแต่ละประเทศได้จัดทำร่วมกันซึ่งมีหลักการสำคัญคือ (1) อาเซียนได้ปรับปรุงและนำความตกลงด้านการลงทุนที่มีอยู่ รวมถึงการคุ้มครองการลงทุนมาผนวกให้เป็นความตกลงเต็มรูปแบบฉบับเดียว คือ ความตกลงด้านการลงทุนอาเซียนเพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขันในการดึงดูดการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ นักลงทุนอาเซียนและนักลงทุนต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในอาเซียนจะได้ระประโยชน์จากการเปิดเสรีด้านการลงทุนและการคุ้มครองการลงทุนที่เพิ่มขึ้นซึ่งในปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศได้ให้สัตยาบันความตกลงดังกล่าวแล้วโดยมีประเทศไทยเป็นประเทศล่าสุดที่ได้แจ้งการให้สัตยาบันความตกลง เมื่อวันที่ 27

ธันวาคม 2554 ทำให้ความตกลงฯ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ดังกล่าวแล้ว (2) อาเซียนส่งเสริมการลงทุนในภูมิภาคโดยการร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และสร้างเครือข่ายด้านการลงทุนอาเซียน ซึ่งขณะนี้ได้จัดทำรายชื่อเขตส่งเสริมการลงทุนพิเศษและเขตนิคมอุตสาหกรรมในอาเซียนแล้วเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงด้านการผลิตและการใช้วัตถุดิบภายในภูมิภาค (3) การเปิดเสรีด้านการลงทุนซึ่งจะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2558 จะทำให้การลงทุนทางตรง (FDI) จากประเทศอาเซียนด้วยกันเองเพิ่มมากขึ้นและจะเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการขยายฐานการผลิตหรือย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่นๆ ในอาเซียนซึ่งมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะผู้ประกอบการในสาขาเกษตรและเกษตรแปรรูปปรับเปลี่ยนมาก่อสร้าง เหมือนแระรวมทั้งภาคการผลิตอื่นที่นักลงทุนไทยมีความชำนาญ

(4) การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรี หมายถึง การที่กลุ่มประเทศอาเซียนได้ทำข้อตกลงระหว่างกันให้แต่ละประเทศยินยอมให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยเสรีมากขึ้น จะทำให้เป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของเศรษฐกิจของทุกประเทศในอาเซียน ประเทศสมาชิกมีแนวโน้มที่ไทยจะหันมาค้าขายกับประเทศในภูมิภาคมากขึ้น ในปี พ.ศ.2558 จะกลายเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของเศรษฐกิจไทยในทุกด้าน ทั้งการค้าสินค้า การค้าบริการ การเคลื่อนย้ายการลงทุนแรงงานและเงินทุน ทั้งนี้ภายใต้ข้อตกลง AEC มีแนวโน้มที่ไทยจะหันมาค้าขายกับประเทศในภูมิภาคมากขึ้น สวนทางกับประเทศตลาดหลักจะเริ่มลดบทบาทลง ในขณะที่การเปิดเสรีด้านบริการจะส่งผลให้การแข่งขันในภาคบริการรุนแรงขึ้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาและเพิ่มบทบาทของภาคบริการให้เข้ามามีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยมากขึ้น ในส่วนของอุตสาหกรรมที่ไทยเริ่มจะสูญเสียความสามารถในการแข่งขันก็จำเป็นที่จะต้องย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านเพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันโดยใช้โอกาสจากการเปิดเสรีด้านการลงทุนภายใต้กรอบ AEC สำหรับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรีจะส่งผลให้การแข่งขันในตลาดแรงงานเป็นไปอย่างเข้มข้นซึ่งบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ ของไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทักษะเพื่อรับมือกับการแข่งขันดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาซึ่งบุคลากรไทยยังเสียเปรียบคู่แข่งอื่นๆ ในอาเซียนอยู่มาก รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานการทำงานที่เป็นสากล เช่นเดียวกับการเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีซึ่งจะมีส่วนทำให้ค่าเงินมีความผันผวนมากขึ้น ผู้ประกอบการไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวในการบริหารต้นทุน และปิดความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนให้ดี

การเปิดเสรีด้านทุนที่มากขึ้นหลังจากการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สามารถทำได้ คือ

ก. การส่งเสริมการพัฒนาและการรวมกลุ่มตลาดทุนของอาเซียน โดยมีการดำเนินงาน คือ ประสานมาตรฐานด้านตลาดทุนในอาเซียนในด้านที่เกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ในการ

เสนอขายตราสารหนี้ ข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลและกฎเกณฑ์การจัดจำหน่ายระหว่างกันให้มากขึ้น ข. อำนวยความสะดวกด้านข้อตกลงยอมรับร่วมหรือความตกลงสำหรับการยอมรับคุณสมบัติและการศึกษาและประสบการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพด้านการตลาด การให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในด้านภาษาและข้อกำหนดในด้านกฎหมายสำหรับการออกตราสาร การส่งเสริมโครงสร้างภาษี หน้าที่จ่ายเพื่อส่งเสริมฐานการลงทุนโดยการออกตราสารหนี้ในอาเซียน การส่งเสริมให้ใช้การตลาดเป็นตัวขับเคลื่อนในการจัดตั้งความเชื่อมโยงระหว่างตลาดหลักทรัพย์และตลาดตราสารหนี้ รวมถึงกิจกรรมการเพิ่มทุนข้ามพรมแดน

ข. อนุญาตการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายเงินทุนให้ดำเนินการตามหลักการ ดังนี้ ประการแรก ส่งเสริมการเปิดเสรีบัญชีทุนที่เป็นระเบียบสอดคล้องกับวาระแห่งชาติของประเทศสมาชิกและความพร้อมทางเศรษฐกิจ ประการที่สอง อนุญาตให้มีมาตรการปกป้องที่เพียงพอเพื่อป้องกันความไม่มั่นคงต่อเศรษฐกิจมหภาคและความเสี่ยงที่เป็นระบบที่อาจเกิดจากการเปิดเสรี รวมถึงสิทธิที่จะใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อสร้างความมั่นคงต่อเศรษฐกิจมหภาค ประการที่สาม สร้างความยืดหยุ่นในการจัดสรรผลประโยชน์จากการเปิดเสรีระหว่างประเทศสมาชิกโดยการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้นมีการดำเนินงาน คือ ยกเลิกหรือผ่อนคลายข้อกำหนดหากเป็นไปได้และเหมาะสมเพื่ออำนวยความสะดวกในการจ่ายชำระเงินและการโอนเงินสำหรับการทำธุรกรรมบัญชีกระแสรายวัน นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยการยกเลิกหรือผ่อนคลายข้อกำหนดในการเคลื่อนย้ายทุน หากเป็นไปได้และเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและข้อริเริ่มเพื่อสนับสนุนการพัฒนาตลาดทุน

การเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีหลังจากที่เข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย ประการแรก อาเซียนได้ลงนามแผนการดำเนินงานในเดือนเมษายน พ.ศ. 2552 เพื่อที่จะส่งเสริมการพัฒนาการรวมตัวของตลาดเงินทุนในอาเซียน ขณะนี้อาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการเปิดเสรีการค้าสินค้าและการค้าบริการข้ามพรมแดน การยอมรับซึ่งกันและกันของคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพด้านตลาดทุน การเชื่อมโยงตลาดทุนระหว่างกันและการพัฒนาตลาดพันธบัตร ประการที่สอง ประเทศสมาชิกได้มีมาตรการการเดส์ริบัญญัติทุนเพื่อให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนเพิ่มขึ้นในภูมิภาคและดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในช่วงที่ผ่านมาประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ได้ยกเลิกข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนที่เข้ามาจากต่างประเทศและนำออกไปยังต่างประเทศ สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนที่ยังคงมีข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการเปิดเสรีการลงทุนจากต่างประเทศให้เสรีมากขึ้น ประการที่สาม อาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการประเมินผลและการกำหนดกฎระเบียบเพื่อให้มีการเคลื่อนย้ายการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์อย่างเสรีมากขึ้น สมาชิกอาเซียนบางประเทศได้มีการใช้มาตรการที่จำเป็น

เพื่อผ่อนคลายนโยบายจำกัดเรื่องการซื้อขายเงินตราระหว่างประเทศและการชำระเงินอื่น ๆ รวมทั้งเงินโอนและบริจาค ประการที่สี่ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เริ่มพิจารณาแนวทางการปรับปรุงระบบการติดตามการเคลื่อนย้ายเงินทุนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประการที่ห้า อาเซียนได้สรุปผลการขยายวงเงิน ภายใต้การริเริ่มเชียงใหม่รูปแบบพหุภาคี เป็น 120 พันล้านเหรียญสหรัฐ เมื่อเดือนธันวาคม 2552 และคาดว่าจะมีผลบังคับใช้ในเดือนมีนาคม 2553 ทั้งนี้ CMIM เป็นมาตรการที่ตอบสนองปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลกโดยประเทศที่เข้าร่วมประกอบด้วย อาเซียน จีน ญี่ปุ่น และเกาหลี ประการที่หก อาเซียนยังคงให้ความสำคัญในการส่งเสริมตราสารหนี้สกุลเงินท้องถิ่นและปรับปรุงกฎระเบียบและโครงสร้างสำหรับตลาดพันธบัตร หนึ่งในความริเริ่มสำคัญภายใต้กรอบการริเริ่มการพัฒนาตลาดพันธบัตรเขียวคือ การจัดตั้งกลไกการค้าประกันเครดิตและการลงทุนโดยมีเป้าหมายในการสนับสนุนการออกพันธบัตรเป็นเงินสกุลท้องถิ่นในภูมิภาค ประการที่เจ็ด ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2554 มีแนวโน้มในการเปิดเสรีเงินทุนเคลื่อนย้ายขาออกมากยิ่งขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมดุลของการเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยเฉพาะส่งเสริมให้นักลงทุนไทยออกไปลงทุนต่างประเทศมากขึ้น

5. การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี หมายถึง การที่ประเทศกลุ่มสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ทำข้อตกลงร่วมกัน โดยให้กลุ่มอาชีพทั้ง 7 สามารถเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศอาเซียนด้วยกันได้เสรี เพื่อส่งเสริมให้เป็นตลาดและฐานผลิตเดียวที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี ทั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายให้เป็นปีที่มีลักษณะของการรวมกลุ่มประเทศเปลี่ยนเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทำให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแรงงานที่จะมีการถ่ายเทแรงงานด้านฝีมือเพื่อให้สามารถทำงานในประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้นใน 8 สาขาอาชีพ คือ แพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ บัญชี วิศวกรรม นักสำรวจ สถาปนิก ในตอนแรกมีการตกลงว่าภาษาที่ใช้ในประชาคมคือภาษาอังกฤษ การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือจะต้องมีกฎกติกาตามเงื่อนไขที่ตกลงกัน ในประเด็น 7 สาขาวิชาชีพ

1.2 การมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง (Highly Competitive Economies Region)

จากการศึกษาในประเด็นการมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ผลการศึกษาพบว่า ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ ให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม การคุ้มครองผู้บริโภค การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พลังงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.2.1 ให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม

การพัฒนาไปสู่ภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง จำเป็นต้องมีการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียนซึ่งจะให้ความสำคัญกับประเด็นด้าน

นโยบายอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค การมีกฎหมายสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ) และความร่วมมือด้านพลังงาน กล่าวได้ว่า การพัฒนาศักยภาพขั้นพื้นฐานของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารสารสนเทศและการพัฒนาพลังงาน มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างรากฐานที่มั่นคงก่อนการพัฒนาที่สูงขึ้นในระดับต่อไป นอกจากนี้ มาตรการภาษีที่เหมาะสมและการส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ยังเป็นพันธกิจสำคัญส่วนหนึ่งของการเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันด้วย

ทั้งนี้ อาเซียนได้ดำเนินการศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการนำนโยบายและกฎหมายการแข่งขันมาใช้โดนศึกษาจากประเทศสมาชิกในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ อาเซียน ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์และเกาหลีใต้ ได้จัดตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านการแข่งขันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประสานงานนโยบายการแข่งขันและเรื่องที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาคปัจจุบัน คณะทำงานได้จัดทำแนวทางในการใช้นโยบายการแข่งขันของอาเซียน และคู่มือนโยบายและกฎหมายการแข่งขันสำหรับธุรกิจ

ในส่วนของประเทศไทยมีนโยบายกระชับความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศ กลุ่มประเทศและองค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญของโลกเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในประเทศไทย พร้อมกับการสร้างภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการแข่งขันให้เศรษฐกิจไทย ประเทศไทยมีที่ตั้งเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางภูมิภาคซึ่งถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ในแถบภูมิภาคนี้และส่งผลดีในหลายด้านโดยเฉพาะที่ตั้งทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีประชากรหนาแน่น เป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติหลายชนิด เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่ยิ่งใหญ่ของโลกและยังเป็นแหล่งวัตถุดิบในการผลิตที่สำคัญของโลก นอกจากนี้จากสภาพภูมิอากาศดังกล่าวของประเทศไทยยังส่งผลให้เกิดความสะดวกในการติดต่อกับโลกภายนอก การขนส่ง การค้าขายกับต่างประเทศทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ

1.2.2 การคุ้มครองผู้บริโภค

จากการศึกษาในประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า ประเทศในอาเซียนได้กำหนดให้มีการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียนด้วยกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ โดยอาเซียนได้ริเริ่มความร่วมมือเพื่อยกระดับการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้อาเซียนได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมและประสานงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมและประสานงานในเรื่องดังกล่าว ในภูมิภาค ซึ่งในปัจจุบัน คณะ

กรรมการประสานงานฯ ได้วางแผนที่จะจัดตั้งกลไกการเยียวยาในอาเซียน การจัดทำเว็บไซต์เพื่อ
การร้องเรียน รวมถึงการวางแผนการเพิ่มศักยภาพในอาเซียน

กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในปัจจุบันมีเพียงประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย
ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนามและลาวที่มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ส่วนประเทศ
สมาชิกอาเซียนที่เหลือกำลังวางแผนหรืออยู่ระหว่างกระบวนการร่างนโยบายและกฎหมายว่าด้วย
การคุ้มครองผู้บริโภค ในระหว่างนี้ประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศดังกล่าว จึงอยู่ภายใต้
บทบัญญัติของกฎหมายอื่นเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคของอาเซียน ทำให้มั่นใจ
ถึงการแข่งขันที่เป็นธรรมและการค้ามีข้อมูลที่ถูกต้องอย่างเสรีในตลาด

อาเซียนได้ร่วมกันให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยอาเซียนได้ริเริ่มการ
เสริมสร้างศักยภาพขององค์กรและกรอบกฎหมายเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เห็นชอบที่จะ
จัดทำเว็บไซต์เพื่อรวบรวมข้อมูลและให้บริการด้านทรัพย์สินทางปัญญา ณ จุดเดียวสำหรับภาคธุรกิจ
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ อาเซียนได้ริเริ่มโครงการความร่วมมือด้านสิทธิบัตรในภูมิภาคเป็นครั้งแรก
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการโดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมและนักประดิษฐ์ในการขอสิทธิบัตรสำหรับนวัตกรรมใหม่ๆ นอกจากนี้ อาเซียนได้จัดตั้ง
คณะทำงานความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญาอาเซียนได้พิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ด้าน
ทรัพย์สินทางปัญญา ปี ค.ศ. 2011-2015 ของอาเซียน เมื่อตุลาคม 2553 ณ ประเทศเวียดนาม
ในขณะที่ประเทศไทยรับหน้าที่เป็นประธาน AWGIPC ระหว่าง ค.ศ. 2011-2013 และประเทศไทย
กำลังเตรียมการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาตรดิก ภายในปี ค.ศ. 2013 สำหรับประเทศไทย ได้มีการจด
ทะเบียนสิทธิบัตรโดยคนไทย เพียงจำนวน 99 รายการ เนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นของชาวต่างชาติ
เข้ามาจดทะเบียนในไทย ประกอบด้วยประเทศญี่ปุ่นและ สหรัฐอเมริกาเพื่อปกป้องการขายสินค้า
ภายในประเทศไทย ในขณะที่ประเทศอินเดียและจีนมีอัตราการเติบโตของการจดทะเบียนสิทธิบัตร
โดยคนในชาติตนเองในอัตราที่ค่อนข้างสูงมาก จำนวน 1,385 และ 34,537 รายการ ตามลำดับหรือ
คิดเป็นร้อยละ 45 และร้อยละ 33 ตามลำดับ

1.2.4 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการขนส่ง การบริการโลจิสติกส์ และ
การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ อาเซียนได้ลงนามความตกลงสำคัญด้านการขนส่งและโลจิสติกส์
เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาคที่เป็น
หนึ่งเดียวและมีประสิทธิภาพ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ความตกลงว่าด้วยการบริการขนส่งทางอากาศ
ความตกลงว่าด้วยการเปิดเสรีบริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ กรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวก
ความสะดวกการขนส่งข้ามแดน ทั้งนี้ ความตกลง 2 ฉบับแรกเป็นการสร้างตลาดการขนส่งทาง

อากาศเดียวในอาเซียนและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสำหรับการขนส่งทางอากาศ ความตกลงฉบับที่ 3 จะช่วยเสริมสร้างการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาคซึ่งในปัจจุบันสมาชิกอาเซียนอยู่ระหว่างการให้สัตยาบันความตกลงทั้ง 3 ฉบับ

การเปิดเสรีการค้าบริการโลจิสติกส์ ยังเป็นการสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมของไทย โดยผู้ประกอบการจะมีโอกาสเลือกใช้บริการโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและต้นทุนที่ต่ำกว่าจากทางเลือกที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดความสะดวกในการขนส่งสินค้าเพื่อส่งออกไปยังประเทศอื่นๆ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการเปิดตลาดการค้าไปยังตลาดใหม่ๆ การขนส่งของประเทศไทยยังเป็นการขนส่งทางถนนเป็นหลัก คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 84-86 ของการขนส่งทั้งหมดโดยมีการใช้ระบบขนส่งทางรางเพียงร้อยละ 2.3 และการขนส่งทางน้ำ ร้อยละ 14.7

1.2.5 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

การส่งเสริมให้ทุกประเทศได้พัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้น อาเซียนอยู่ระหว่างการจัดทำแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ของอาเซียนเพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนา ICT ในอาเซียน การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศเพื่อการนำเข้าส่งออกและการทำธุรกรรม อิเล็กทรอนิกส์ เป็นแผนงานสำคัญอันหนึ่งในความร่วมมืออาเซียนซึ่งส่งผลดีต่อการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายตลอดกระบวนการนำเข้า ส่งออกและโลจิสติกส์ ลดความซ้ำซ้อนในการจัดทำข้อมูล เพิ่มรวดเร็วและความถูกต้องของข้อมูล ประเทศไทยมีนโยบายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเร่งรัดพัฒนาโครงข่ายสื่อสารความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วถึงเพียงพอ มีคุณภาพ ด้วยราคาที่เหมาะสมและการแข่งขันที่เป็นธรรมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมแห่งความรู้ ภูมิปัญญา นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมเมืองและชนบทสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลและข่าวสาร ยกย่องคุณภาพการศึกษาเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ส่งเสริมการลดการใช้พลังงานเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

1.2.6 พลังงาน

ในการพัฒนาด้านพลังงานนั้น อาเซียนได้ลงนามและให้สัตยาบันบันทึกความเข้าใจว่าด้วย ASEAN Power Grid แล้ว นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงานร่วมกันในภูมิภาค อาเซียนได้ให้การรับรองความตกลงว่าด้วยความมั่นคงด้านปิโตรเลียมซึ่งจะส่งเสริมความสามารถในการตอบสนอง ทั้งของแต่ละประเทศและร่วมกันต่อสภาวะการณ์ฉุกเฉินด้านพลังงานและลดผลกระทบจากสภาวะการณ์ดังกล่าว

ประเทศไทยใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นส่วนใหญ่ทำให้ต้องนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศถึงร้อยละ 52.8 ของพลังงานทั้งหมดที่ใช้ภายในประเทศ ทั้งนี้ในปี พ.ศ.

2553 มีการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ มูลค่ารวม 951,992 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 175,086 ล้านบาท หรือคิดเป็นเพิ่มขึ้น ร้อยละ 22.5 เนื่องจากมูลค่าการนำเข้าน้ำมันดิบ น้ำมันสำเร็จรูปและถ่านหินเพิ่มขึ้นโดยการนำเข้าที่สำคัญคือการนำเข้าน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูป ทำให้เกิดความเสียเปรียบในแง่ธุรกิจและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การใช้พลังงานของประเทศไทยประกอบด้วยภาคขนส่งที่มีการใช้พลังงานมากที่สุดถึงร้อยละ 37 รองลงมาเป็นภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 36 ภาคธุรกิจและครัวเรือนร้อยละ 21 และภาคเกษตรร้อยละ 6

กล่าวโดยสรุป ประเด็นการมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ ให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม อาเซียนได้ร่วมกันการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง จำเป็นต้องมีการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียนซึ่งจะให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายอื่นๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค การมีกฎหมายสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ) และความร่วมมือด้านพลังงาน กล่าวได้ว่า การพัฒนาศักยภาพขั้นพื้นฐานของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารสารสนเทศและการพัฒนาพลังงาน มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างรากฐานที่มั่นคงก่อนการพัฒนาที่สูงขึ้นในระดับต่อไป

ประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภค มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน โดยริเริ่มความร่วมมือเพื่อยกระดับการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมและประสานงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อส่งเสริมและประสานงานในเรื่องดังกล่าวในภูมิภาค จัดตั้งกลไกการเยียวยาในอาเซียน การจัดทำเว็บไซต์เพื่อการร้องเรียน รวมถึงการวางแผนการเพิ่มศักยภาพในอาเซียน

ประเด็นการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรและกรอบกฎหมายเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากนี้ยังได้ริเริ่มโครงการความร่วมมือด้านสิทธิบัตรในภูมิภาคเป็นครั้งแรกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกสะดวกแก่ผู้ประกอบการโดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและนักประดิษฐ์ในการขอสิทธิบัตรสำหรับนวัตกรรมใหม่ๆ ประเด็น การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ประเด็น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามความตกลงสำคัญด้านการขนส่งและโลจิสติกส์เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาคที่เป็นหนึ่งเดียวและมีประสิทธิภาพ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ความตกลงว่าด้วยการบริการขนส่งทางอากาศ ความตกลงว่าด้วยการเปิดเสรีบริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ กรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวก

ความสะดวกของการขนส่งข้ามแดน ทั้งนี้ ความตกลง 2 ฉบับแรกเป็นการสร้างตลาดการขนส่งทางอากาศเดียวในอาเซียนและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสำหรับการขนส่งทางอากาศ ความตกลงฉบับที่ 3 จะช่วยเสริมสร้างการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาคซึ่งในปัจจุบันสมาชิกอาเซียนอยู่ระหว่างการให้สัตยาบันความตกลงทั้ง 3 ฉบับ

ประเด็น การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ระหว่างการจัดทำแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ของอาเซียน เพื่อกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนา ICT ในอาเซียน การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศเพื่อการนำเข้าส่งออกและการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นแผนงานสำคัญอันหนึ่งในความร่วมมืออาเซียนซึ่งส่งผลดีต่อการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายตลอดกระบวนการนำเข้า ลดความซ้ำซ้อนในการจัดทำข้อมูล เพิ่มรวดเร็วและถูกต้อง

ประเด็น ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามและให้สัตยาบันบันทึกความเข้าใจว่าด้วย ASEAN Power Grid แล้ว เป็นการส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงานร่วมกันในภูมิภาคอาเซียนได้ให้การรับรองความตกลงว่าด้วยความมั่นคงด้านปิโตรเลียมซึ่งจะส่งเสริมความสามารถในการตอบสนองทั้งของแต่ละประเทศและร่วมกันต่อสภาวะการณ์ฉุกเฉินด้านพลังงานและลดผลกระทบจากสภาวะการณ์ดังกล่าว ซึ่งดีสำหรับประเทศไทยที่ใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นส่วนใหญ่ทำให้ต้องนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ

1.3 การมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน (Equitable Economic Development)

จากการศึกษาในประเด็นการมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน ผลการศึกษาพบว่า ประกอบด้วย 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ประการที่สอง การลดช่องว่างระดับการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกใหม่และสมาชิกเก่าผ่านโครงการต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.3.1 การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

จากการศึกษาในประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ผลการศึกษาพบว่า หมายถึง การดำเนินการให้มีการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ ด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการขยายตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนา รวมถึงการลด การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

การพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างเหมาะสมตามความหลากหลายของประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนี้ ก.อาเซียนอยู่ระหว่างการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม

และการขยายตัวของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และอาเซียนได้จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ประกอบการที่สามารถใช้ร่วมกันในประเทศสมาชิกอาเซียน และอยู่ระหว่างทบทวนแผนนโยบายในการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) (ปี พ.ศ. 2547-2557) ข.วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ถือเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งการพัฒนาด้าน (SMEs) มีส่วนในการสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน จากการประเมินของสำนักงานเลขาธิการอาเซียนพบว่า SMEs ในอาเซียนมีสัดส่วนสูงกว่า ร้อยละ 96 ของธุรกิจทั้งหมด และมีสัดส่วนการจ้างงาน ร้อยละ 50-85 ของการจ้างงานรวมในประเทศ ค.ผู้ประกอบการในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2552 มีจำนวนประมาณ 2,900,759 ราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำนวน 2,896,106 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 99.8 โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ที่เกิดจากกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีมูลค่าประมาณ 99,737.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาหรือคิดเป็นร้อยละ 37.8 ของรายได้จากการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการทั่วประเทศ

1.3.2 การลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

จากการศึกษาในประเด็นการลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า หมายถึง การที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันจัดทำแผนงานความคิดริเริ่มในการรวมกลุ่มอาเซียน เป็นมาตรการสำคัญในการลดช่องว่างการพัฒนา ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน คือ การดำเนินงานตามแผนงาน IAI ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระยะที่ 2 (ปี 2552-2558) แผนงานดังกล่าวระบุความต้องการของประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (ASEAN-4 หรือ CLMV: กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม) ประกอบด้วยโครงการความร่วมมือในสาขาต่างๆ ตามที่ระบุไว้ใน Blueprint ทั้ง 3 เสาหลักโดยเน้นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นต่อการเร่งรัดการรวมกลุ่มอาเซียน

กล่าวโดยสรุป ประเด็น การมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประกอบด้วย 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน การดำเนินการให้มีการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ ด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการขยายตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนา รวมถึงการลด การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ประการที่สอง การลดช่องว่างระดับการพัฒนา ระหว่างประเทศสมาชิกใหม่และสมาชิกเก่าผ่านโครงการต่างๆ เป็นมาตรการสำคัญในการลดช่องว่างการพัฒนา ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน คือ การดำเนินงานตามแผนงาน IAI ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระยะที่ 2 (ปี 2552-2558) แผนงานดังกล่าวระบุความต้องการของ

ประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (ASEAN – 4 หรือ CLMV: กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม) ประกอบด้วยโครงการความร่วมมือในสาขาต่างๆ ตามที่ระบุไว้ใน Blueprint ทั้ง 3 เสาหลักโดยเน้นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นต่อการเร่งรัดการรวมกลุ่มอาเซียน

1.4 การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

จากการศึกษาในประเด็นการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ผลการศึกษาพบว่าหมายถึง การให้ความสำคัญกับการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาคเพื่อให้อาเซียนมีท่าที่ร่วมกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี การให้สิทธิพิเศษด้านการลงทุนภายใต้เขตการลงทุน อาเซียน (IAI) กับนักลงทุนภายนอกอาเซียนและการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิตและจำหน่าย เป็นต้น จากผลการศึกษาพบว่าประเทศในอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงกันโดยมีการรวมกลุ่มกับเศรษฐกิจโลกโดยการจัดทำเขตการค้าเสรีและความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจกับประเทศคู่เจรจาต่าง ได้แก่ จีน อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์โดยที่การจัดทำ FTA และ CEP ของอาเซียนกับประเทศในเอเชียตะวันออกเพื่อช่วยเสริมสร้างบทบาทการเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในโครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

นอกจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจแล้ว อาเซียนได้มีการเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนกับกลุ่มอำนาจเดิมและกลุ่มอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ที่พยายามเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ในกรอบ ASEAN + 3 ซึ่งขยายประเทศพันธมิตรจากประเทศในเอเชียตะวันออก ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีและจีน ในกรอบ ASEAN + 6 ไปยังอินเดีย

วิศรภา ภาณุวัฒน์.(2556,น.1) ระบุว่า สำหรับปัจจัยท้าทายและข้อจำกัดของอาเซียนก็คือเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศมีความแตกต่างกันมากในมิติของระดับการพัฒนาที่รายได้ต่อหัวของประชากรมีความแตกต่างกันมาก นับตั้งแต่สิงคโปร์ บรูไนที่มีรายได้ต่อหัวสูงระดับต้นๆ ของโลกและระดับต่ำของโลก เช่น กัมพูชาและพม่าที่มีความจำเป็นที่จะต้องลดช่องว่างของความแตกต่างนี้ลงให้ได้โดยเร็ว

กล่าวโดยสรุป ประเด็น การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก สรุปได้ว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาคเพื่อให้อาเซียนมีท่าที่ร่วมกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี การให้สิทธิพิเศษด้านการลงทุนภายใต้เขตการลงทุนกับนักลงทุนภายนอกอาเซียนและการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิตและจำหน่าย ประเทศในอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงกัน มีการรวมกลุ่มกับเศรษฐกิจโลกโดยการจัดทำเขตการค้าเสรีและความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจกับประเทศคู่เจรจาต่าง และได้มีการเชื่อมโยง

ระหว่างอาเซียนกับกลุ่มอำนาจเดิมและกลุ่มอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ที่พยายามเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

4.2 7 วิชาชีพที่ได้สิทธิพิเศษจาก AEC

จากการศึกษาจากเอกสารในประเด็น 7 วิชาชีพที่ได้สิทธิพิเศษให้สามารถเดินทางเข้าออกประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้เสรี ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

4.2.1 แพทย์

จากการศึกษาที่ได้จากการสนทนากลุ่มพบว่าอาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่สังคมในทุกประเทศในอาเซียนมีค่านิยมนับถือวิชาชีพนี้ ซึ่งถ้าหากประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้แพทย์จากประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน แพทย์ในประเทศไทยจะเดินทางไปยังต่างประเทศมากขึ้น สิ่งที่เป็นที่กังวลในเรื่องนี้คือ บางคนกังวลว่าแพทย์จากประเทศเพื่อนบ้านจะสื่อสารภาษาไทยไม่ได้ หรือได้ไม่ดีนัก ซึ่งเป็นปัญหาที่ติดตามมา

“แพทย์” เป็นวิชาชีพที่สามารถสร้างคุณูปการให้กับประเทศชาติและประชาชน ในประเทศไทยนั้นอาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่ขาดแคลน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานพยาบาลในท้องถิ่นที่ห่างไกลเมืองหลวง อาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนมองว่าเป็นอาชีพที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการรักษาชีวิตมนุษย์ เนื่องจากในทุกประเทศจะมีผู้ป่วยจำนวนมาก การที่ประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ผลที่ติดตามมาคือ พลเมืองของแต่ละประเทศจะเดินทางไปมาหาสู่กันเสรีมากขึ้น สิ่งที่ติดตามมาคือ โรคภัยไข้เจ็บต่างๆมีโอกาสติดตามมาจากประชาชนของแต่ละประเทศ ดังนั้น จึงเห็นว่าในด้านสาธารณสุขนั้นอาจเกิดการเคลื่อนย้ายบุคลากรด้านการแพทย์ เพราะหลายประเทศเกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย นอกจากนี้ จุดแข็งประการหนึ่งทางด้านการแพทย์ของประเทศไทยคือประเทศไทยมีแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญ คนไข้เสียค่าใช้จ่ายในการรักษาตัวไม่สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านหลายแห่ง ประกอบกับมีการให้บริการที่ดีกว่า

4.2.2 พยาบาล

จากการศึกษาที่ได้จากการสนทนากลุ่มพบว่าอาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนมองว่าเป็นอาชีพที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการรักษาชีวิตมนุษย์เช่นเดียวกับอาชีพแพทย์ เป็นอาชีพที่มักจะถูกกล่าวถึงเชื่อมโยงถึงกัน เนื่องจากพยาบาลกับแพทย์จะต้องประสานงานร่วมมือกันในการช่วยเหลือ รักษาชีวิตคนไข้ พยาบาลเป็นอาชีพที่หลายประเทศทั่วโลกขาดแคลน พยาบาลในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน กล่าวได้ว่าอยู่ในสภาวะการณที่ขาดแคลนบุคลากร

ในด้านนี้ พยาบาลจำนวนหนึ่งเลือกที่จะเดินทางไปประกอบอาชีพในต่างประเทศที่ให้รายได้ดีกว่า มีสวัสดิการที่ดีกว่า

ประกอบกับสังคมไทยกำลังเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ มีคนสูงอายุจำนวนมากขึ้น ขณะที่มีความวัยทำงานลดน้อยลง อีกราว 10 ปีข้างหน้าสัดส่วนคนในวัยทำงานจะต่ำกว่าผู้สูงอายุมาก สิ่งติดตามมาคือ เกิดการขาดแคลนแรงงานที่จะมาช่วยเหลือผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ดังนั้นหลายประเทศในอาเซียนจึงเห็นพ้องต้องกันว่าอาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่สมควรจะได้รับการอนุญาตให้เคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรีในอาเซียน นอกจากนี้พยาบาลจำนวนหนึ่งเลือกที่จะเปลี่ยนอาชีพจากการทำงานในโรงพยาบาลไปทำงานในคลินิกเสริมความงามหรือเรียกว่าคลินิกเพื่อสุขภาพ เพราะมีรายได้ดีกว่า จึงทำให้อาชีพพยาบาลขาดแคลนในหลายประเทศ

4.2.3 ทันตแพทย์

ปัจจุบันสังคมไทยขาดแคลนครูอาจารย์ทางด้านทันตแพทย์ เป็นปัญหาที่รัฐไทยจะต้องแก้ไขปัญหานี้ อาชีพทันตแพทย์เป็นอาชีพที่ได้รับการอนุญาตให้สามารถเดินทางเข้าออกเพื่อประกอบอาชีพในประเทศในอาเซียนได้อย่างเสรี ในด้านทันตแพทย์ของประเทศเพื่อนบ้านนั้นถ้าหากต้องการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย หน่วยงานของรัฐในประเทศไทยจะต้องรับรองว่าทันตแพทย์บุคคลนั้นได้รับปริญญาทันตแพทย์ศาสตรบัณฑิตจากสถาบันการศึกษาที่ทันตแพทย์สภาไทยรับรอง มีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมมาไม่น้อยกว่า 5 ปี ต่อเนื่องในประเทศแหล่งกำเนิดก่อนที่จะสมัครขอขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาต จะต้องเป็นสมาชิกทันตแพทย์สภาไทย ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมจากทันตแพทย์สภาไทย โดยต้องสอบผ่านการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมจากข้อสอบที่เป็นภาษาไทย โดยจะต้องสอบภาคข้อเขียนในวิชาชีพวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐานและคลินิก การสอบวิชากฎหมายในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมในประเทศไทย การสอบภาคปฏิบัติโดยกระทำต่อผู้ป่วยในคลินิกทันตกรรม

4.2.4 บัญชี

วิชาชีพบัญชีเป็นหนึ่งในสาขาที่อยู่ระหว่างการเจรจารายละเอียดในการเปิดเสรีอาเซียน เป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมมากอาชีพหนึ่ง ผู้ประกอบอาชีพบัญชีเชื่อว่าเป็นอาชีพที่มีงานทำ ได้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการทำงาน นักบัญชีส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี สาขาการตลาด การบัญชี การเงิน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับตัวเลข ผลกำไร รายรับ รายจ่ายเป็นหลัก งานบัญชีจะเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจแทบจะทุกขั้นตอน เมื่อประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเนื่องจากอาชีพนักบัญชีเป็นอาชีพที่อิสระ ผู้ประกอบอาชีพนี้จะเคลื่อนย้ายไปทำงานที่ใดก็ได้ในประเทศสมาชิก

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่จะต้องผ่านข้อตกลงหรือเกณฑ์ที่ประเทศนั้นๆได้กำหนดไว้ เช่น ต้องผ่านการทดสอบความรู้ ความสามารถของประเทศนั้นจึงจะสามารถย้ายเข้าไปทำงานในประเทศดังกล่าวได้ ก่อนที่จะเปิดเออีซีนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องเพิ่มพูนความรู้ของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเอกสารการบัญชี การเงิน การบันทึกรายรับรายจ่าย ภาษีอากร นอกจากนี้ นักบัญชีจะมีความรู้ด้านการทำบัญชีเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ จะต้องมีความรู้ในด้านการทำธุรกิจด้วย โดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีในทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำบัญชีและเป็นประโยชน์ต่อการร่วมงานกับบุคคลอื่นในองค์กร ทั้งการบริหารจัดการ การวางแผนการตลาด การวางกลยุทธ์ทางธุรกิจ

4.2.5 วิศวกร

จุดประสงค์ประการหนึ่งของการเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ก็เพื่อให้สามารถเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพได้เสรีมากขึ้น วิชาชีพวิศวกรไทยที่สามารถเดินทางเข้าไปประกอบอาชีพในประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านวิศวกรรมศาสตร์เป็นอย่างน้อย มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 7 ปี และยังคงต้องได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศไทยด้วย หากนักวิศวกรรมที่มีคุณสมบัตินี้ต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพยังประเทศเพื่อนบ้าน จะต้องไปสมัครขอขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียนเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรต่างด้าวในประเทศนั้นๆ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในประเทศนั้น เช่น หากต้องการเดินทางเข้าไปประกอบอาชีพในประเทศมาเลเซีย เขากำหนดไว้ว่าวิศวกรจะต้องมีใบอนุญาต และจะต้องผ่านการสอบที่เขาจัดขึ้นด้วย หากวิศวกรไทยที่สนใจจะไปทำงานในมาเลเซียก็จะต้องไปสอบข้อสอบดังกล่าวให้ผ่านด้วยเพื่อให้ได้ใบอนุญาตของมาเลเซีย

4.2.6 สถาปนิก

ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปนิกจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะต้องจัดทำกรอบการทำงานร่วมกันของสถาปนิกในประเทศไทยกับประเทศอาเซียนซึ่งจะต้องร่วมมือกับประเทศนั้นๆ หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปนิกไทยต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนจะต้องไปขึ้นทะเบียนแสดงความประสงค์เป็นสถาปนิกอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการแข่งขันกันระหว่างสถาปนิกด้วยกันเองในประเทศอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถจำนวนมาก เช่น สถาปนิกชาวสิงคโปร์ซึ่งมีจุดแข็งคือ มีความถนัดในการออกแบบสถานเสริมความงาม สถานดูแลสุขภาพ เก่งในเรื่องการใช้เกมรุกเพื่อช่วยลูกค้าแก้ไขปัญหา ซึ่งประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ในขณะที่สังคมไทยมองว่าเรื่องดังกล่าวไม่ใช่งานของสถาปนิก ส่วนจุดแข็งของสถาปนิกประเทศฟิลิปปินส์คือ เขามีความสามารถและมีค่าแรงที่ถูกลงกว่าสถาปนิกไทย

4.2.7 นักสำรวจ

อาชีพนักสำรวจเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมองว่าสำคัญ เป็นอาชีพที่มักทำงานอยู่กลางแจ้ง ได้แก่ ผู้ควบคุมและทำการสำรวจพื้นดิน และท้องน้ำ เพื่องานทำแผนที่หรือแผนภูมิงานก่อสร้าง งานเหมืองแร่ หรือเพื่องานอื่นๆ โดยการกำหนดสถานที่ตั้ง และวาดภาพแสดงลักษณะภูมิประเทศรวมถึงการสำรวจบริเวณพื้นดินและท้องน้ำ การสำรวจบริเวณทะเล และเหมืองแร่ และการสำรวจประเภทอื่นๆ เป็นผู้ช่วยนักสำรวจเกี่ยวกับการใช้ และดูแลรักษาเครื่องมือต่างๆ ในขณะปฏิบัติงาน ช่วยแปลข้อมูลที่ได้จากงานสนาม และทำงานอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน ส่วนแนวทางในการประกอบอาชีพนั้น นักสำรวจจะต้องมีความสามารถทางด้าน การกำหนดระยะ การวัด การคำนวณหาพิกัดต่างๆ บุคคลที่สามารถประกอบอาชีพนักสำรวจได้ จะต้องสำเร็จการศึกษาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ สาขาอุตสาหกรรมการโยธา หากนักสำรวจไทย ต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศอาเซียนจะต้องสำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ ดังที่กล่าวข้างต้น จะต้องมีประสบการณ์การทำงานสักระยะหนึ่ง ผ่านการสอบที่ประเทศนั้นๆ เป็นผู้ กำหนดเกณฑ์ไว้ ที่สำคัญหากบุคคลนั้นต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพในต่างประเทศจะต้องไป ขึ้นทะเบียนแสดงเจตจำนงว่าต้องการเดินทางไปจริง สามารถหาข้อมูลหรือปรึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องได้คือ สภาวิศวกร

จากการศึกษาในประเด็น 7 อาชีพที่ได้สิทธิพิเศษจาก AEC ผลการศึกษาสรุปได้ว่า อาชีพแพทย์เป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถเดินทางเข้าออกไปประกอบอาชีพในอาเซียนได้อย่างเสรี ประเด็นนี้มีการตั้งข้อสังเกตกันโดยเกรงว่าในอนาคตจะเกิดปัญหาการสื่อสารที่แพทย์จาก ต่างประเทศไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยให้กับคนไข้ซึ่งเป็นคนไทยได้ อาชีพพยาบาลก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรักษาชีวิตมนุษย์เช่นเดียวกับอาชีพแพทย์ ประกอบกับพยาบาล เป็นอาชีพที่ต้องทำงานร่วมกับแพทย์ เมื่อบุคคลอาชีพพยาบาลสามารถเดินทางไปยังประเทศ อาเซียนเพื่อประกอบอาชีพได้อย่างเสรี สิ่งที่ตามมาคือ ปัญหาทางด้านภาษาสื่อสารที่ทั้งคนไข้และ พยาบาลจะต้องสื่อสารถึงกัน คนไข้คนไทยไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ในขณะที่พยาบาล จากต่างประเทศก็ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้เช่นเดียวกัน

ทันตแพทย์ เป็นอาชีพที่ได้รับการอนุญาตให้สามารถเดินทางเข้าออกเพื่อประกอบ อาชีพในประเทศในอาเซียนได้อย่างเสรี หากทันตแพทย์จากประเทศเพื่อนบ้านต้องการเดินทางเข้า มาในประเทศไทย หน่วยงานของรัฐในประเทศไทยจะต้องรับรองว่าทันตแพทย์บุคคลนั้นได้รับ ปริญญาทันตแพทย์ศาสตรบัณฑิตจากสถาบันการศึกษาที่ทันตแพทย์สภาไทยรับรอง มี ประสบการณ์ในภาคปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และจะต้องเป็น สมาชิกทันตแพทย์สภาไทยขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมจากทันต

แพทย์สภาไทย วิชาชีพบัญชีเป็นอาชีพที่ได้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการทำงาน นักบัญชีส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี สาขาการตลาด การบัญชี การเงิน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับตัวเลข ผลกำไร รายรับ รายจ่ายเป็นหลัก งานบัญชีจะเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจแทบจะทุกขั้นตอน เมื่อประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเนื่องจากอาชีพนักบัญชีเป็นอาชีพที่อิสระ แต่จะต้องสอบผ่านข้อตกลงหรือเกณฑ์ที่ประเทศนั้นๆ ได้กำหนดไว้ เช่น ต้องผ่านการทดสอบความรู้ ความสามารถของประเทศนั้นจึงจะสามารถย้ายเข้าไปทำงานในประเทศดังกล่าวได้ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องมีความรู้ในด้านการทำธุรกิจด้วย

นักวิศวกรไทยที่สามารถเดินทางเข้าไปประกอบอาชีพในประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน จะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านวิศวกรรมศาสตร์เป็นอย่างน้อย มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 7 ปี และจะต้องได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศไทยด้วย จะต้องไปสมัครขอขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียนเพื่อขึ้นทะเบียนเป็น วิศวกรต่างดาว ในประเทศนั้นๆ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในประเทศนั้น ด้านวิชาชีพสถาปนิกจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะต้องจัดทำกรอบการทำงานร่วมกันของสถาปนิกในประเทศไทยกับประเทศอาเซียนซึ่งจะต้องร่วมมือกับประเทศนั้นๆ หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปนิกไทยต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนจะต้องไปขึ้นทะเบียนแสดงความประสงค์เป็นสถาปนิกอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการแข่งขันกันระหว่างสถาปนิกด้วยกันเองในประเทศอาเซียน

ด้านนักสำรวจเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมองว่าสำคัญ เป็นอาชีพที่มักทำงานอยู่กลางแจ้ง ได้แก่ ผู้ควบคุมและทำการสำรวจพื้นดินและท้องน้ำ เพื่องานทำแผนที่หรือแผนภูมิงานก่อสร้าง งานเหมืองแร่ หรือเพื่องานอื่นๆ โดยการกำหนดสถานที่ตั้งและวาดภาพแสดงลักษณะภูมิประเทศรวมถึงการสำรวจบริเวณพื้นดินและท้องน้ำ การสำรวจบริเวณทะเล และเหมืองแร่ และการสำรวจประเภทอื่นๆ เป็นผู้ช่วยนักสำรวจเกี่ยวกับการใช้ และดูแลรักษาเครื่องมือต่างๆ ในขณะปฏิบัติงาน ช่วยแปลข้อมูลที่ได้จากงานสนามและทำงานอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน ส่วนแนวทางในการประกอบอาชีพนั้น นักสำรวจจะต้องมีความสามารถทางด้านการกำหนดระยะการวัด การคำนวณหาพิภคต่างๆ บุคคลที่สามารถประกอบอาชีพนักสำรวจได้จะต้องสำเร็จการศึกษาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ สาขาอุตสาหกรรมการโยธา หากนักสำรวจไทยต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศอาเซียนจะต้องสำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ดังที่กล่าวข้างต้น จะต้อง มีประสบการณ์การทำงานสักระยะหนึ่ง ผ่านการสอบที่ประเทศนั้นๆ เป็นผู้กำหนดเกณฑ์ไว้ ที่สำคัญหากบุคคลนั้นต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพในต่างประเทศจะต้องไปขึ้น

ทะเบียนแสดงเจตจำนงว่าต้องการเดินทางไปจริง สามารถหาข้อมูลหรือปรึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องได้คือ สภาวิศวกร

4.3 การสร้างนักข่าวพลเมืองเยาวชน

การนำเสนอผลการศึกษาในประเด็น “การสร้างนักข่าวพลเมืองเยาวชนรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 คือ ประเด็นการสร้างนักข่าวพลเมืองเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย โดยแบ่งผลการศึกษาในประเด็นนี้ออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง กระบวนการสร้างนักข่าวพลเมือง ส่วนที่สองการสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร ประเด็นที่สาม การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ของเยาวชนที่เข้าร่วมอบรมเป็นนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน โดยแบ่งออกเป็น ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ และส่วนที่สอง ความรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1 กระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน

จากการศึกษาในประเด็นกระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่ามีประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนโครงการ การติดต่อประสานงาน การจัดกิจกรรม การสนับสนุนการ การสรุปผลการจัดโครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.3.1.1 วางแผนโครงการ

จากการศึกษาในประเด็นการวางแผนดำเนินโครงการนักข่าวพลเมืองเยาวชนเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ประกอบด้วย ขั้นตอนการระดมสมองเพื่อเตรียมการจัดโครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

➤ ระดมสมองการจัดโครงการ

ในการเริ่มต้นจัดโครงการฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเยาวชนเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อเตรียมจัดโครงการ เมื่อได้มติของที่ประชุมแล้ว ได้ออกจดหมายเชิญไปยังผู้บริหารของโรงเรียนต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ส่งนักเรียนมาเข้าร่วมโครงการ คณะผู้วิจัยได้ประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดหน้าที่และขั้นตอนการทำงาน ได้แก่ การแบ่งบทบาทหน้าที่ของนิสิตช่วยงานแต่ละฝ่าย มีทั้งสิ้น 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายต้อนรับ ฝ่ายสนับสนุนการ ฝ่ายช่วยเหลือ

ฝ่ายต้อนรับ มีหน้าที่จัดการต้อนรับอาจารย์ นักเรียนที่เดินทางมาเข้าร่วมโครงการ ที่ได้ประสานงานไว้ เมื่อผู้เข้าร่วมอบรมเดินทางมาถึงมหาวิทยาลัย ฝ่ายต้อนรับมีหน้าที่รับลงทะเบียน แจกเอกสาร และจัดหาอาหารสำหรับผู้เข้าร่วมอบรม ทั้งอาจารย์ผู้ควบคุมนักเรียน พร้อมกับการนำพาผู้ห้องประชุมที่จัดเตรียมไว้

ฝ่ายสันตนาการ มีหน้าที่จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนที่มาจากโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ทำความรู้จักกัน โดยการสร้างกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้ามีส่วนร่วมเพื่อสร้างความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน เป็นขั้นตอนการละลายพฤติกรรมของผู้เข้าอบรม บทบาทของฝ่ายสันตนาการนี้จะมีไปจนกระทั่งการฝึกอบรมเสร็จสิ้น ซึ่งจำเป็นต้องมีการสันตนาการเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้สึกสนุกสนาน

ฝ่ายช่วยเหลือ มีหน้าที่ในการช่วยเหลือในทุกเรื่องในการฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเยาวชนเศรษฐกิจอาเซียน อาทิจากัดโต๊ะ การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่เข้าฝึกอบรมในโครงการ และเรื่องอื่นๆตามที่อาจารย์มอบหมาย

ในการกำหนดหัวข้อเพื่อให้วิทยากรบรรยายนั้นได้มีการประชุมเพื่อคัดเลือกวิทยากรในการบรรยายในเรื่องต่างๆ ประกอบด้วย หัวข้อ การทำข่าวอย่างไรให้สนุก หัวข้อ “ชุมชนกับการเข้าสู่ AEC” หัวข้อ “ความเป็นมาของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : การเตรียมความพร้อมของเยาวชน” ดังภาพ 4.3

ภาพ 4.3

แสดงการประชุมจัดโครงการ

4.3.1.2 การประสานงาน

ในการติดต่อประสานงานนั้นประกอบด้วย 4 ส่วนสำคัญ คือ การประสานงานไปยังผู้บริหารของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การประสานงานห้องพักสำหรับเยาวชนที่เข้าร่วมอบรม การประสานงานเพื่อขอใช้สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพาเพื่อจัดอบรมฯ การประสานงานวิทยากรผู้บรรยาย ดังนี้

➤ การประสานงานไปยังผู้บริหารโรงเรียนในภาคตะวันออก

ผู้วิจัยได้ประสานงานโดยติดต่อไปยังผู้บริหารของโรงเรียนในแต่ละจังหวัดในภาคตะวันออกเพื่อแจ้งความประสงค์และขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนและคณาจารย์ให้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมโครงการ โดยขอให้อาจารย์คัดเลือกนักเรียนโรงเรียนละ 5 คน เป็นตัวแทนของจังหวัด โดยจังหวัดหนึ่งสามารถมีนักเรียนจากโรงเรียนเข้าร่วมได้มากกว่า 1 แห่ง ทั้งนี้ ได้ออกหนังสือแจ้งความประสงค์ไปยังผู้บริหารโรงเรียนแต่ละแห่ง เมื่อผู้บริหารโรงเรียนมีหนังสือตอบรับให้เข้าร่วมโครงการแล้ว ทีมงานในโครงการวิจัยได้จัดทำเอกสารเพื่อเตรียมลงทะเบียนสำหรับเยาวชนทุกคน โรงเรียนในภาคตะวันออกที่เข้าร่วมโครงการ มีทั้งสิ้น 7 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนระยองวิทยาคม โรงเรียนสระแก้ว โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเศก โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม โรงเรียนอรัญประเทศ โรงเรียนดัดดรุณี ดังภาพ 4.4 – 4.10

ภาพ 4.4

แสดงโรงเรียนระยองวิทยาคมซึ่งส่งเยาวชนเข้าร่วมฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน

ภาพ 4.5

แสดงโรงเรียนสระแก้วซึ่งส่งเยาวชนเข้าร่วมฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน

ภาพ 4.6

แสดงโรงเรียนชลประทานวิทยาส่งเยาวชนเข้าร่วมฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน

ภาพ 4.7

แสดงโรงเรียนโพธิสัมพันธ์ซึ่งส่งเยาวชนเข้าร่วมฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน

ภาพ 4.8

แสดงโรงเรียนเขาน้อยวิทยาคมซึ่งส่งเยาวชนเข้าร่วมฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน

ภาพ 4.9

แสดงโรงเรียนอรัญประเทศซึ่งส่งเยาวชนเข้าร่วมฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน

ภาพ 4.10

แสดงโรงเรียนดัดดรุณีซึ่งส่งเยาวชนเข้าร่วมฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน

ในประเด็นการประสานงานไปยังผู้บริหารของโรงเรียนในภาคตะวันออก มีโรงเรียนที่เข้าร่วมทั้งสิ้น 7 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนระยองวิทยาคม โรงเรียนสระแก้ว โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเษก โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม โรงเรียนอรัญประเทศ และโรงเรียนดัดดรุณี

➤ การประสานงานห้องพักสำหรับเยาวชนที่เข้าร่วมอบรม

ในการประสานงานห้องพักสำหรับเยาวชนนั้น คณะผู้วิจัยได้ใช้พื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นอาคารเรือนรับรองของมหาวิทยาลัย สามารถบรรจุผู้เข้าอบรมได้ทั้งหมด โดยมีพนักงานรักษาความปลอดภัยและนักศึกษาช่วยงานให้การดูแลอย่างใกล้ชิด

➤ การประสานงานเพื่อขอใช้สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะผู้วิจัยได้ใช้พื้นที่ชั้นล่างของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นหลักในการจัดโครงการ เนื่องจากเป็นพื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยที่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยดูแลอย่างใกล้ชิด ในการใช้พื้นที่ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นั้นจะต้องขออนุญาตจากผู้บริหารของคณะฯ โดยการทำหนังสือขออนุญาตใช้ห้องและพื้นที่อย่างเป็นทางการ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นอย่างดี

➤ การประสานงานวิทยากรผู้บรรยาย

ในการประสานงานวิทยากรเพื่อบรรยายในโครงการวิจัยชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยได้ประสานไปยังวิทยากร 3 ท่าน เพื่อบรรยายในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หัวข้อ การทำข่าวอย่างไรให้สนุก บรรยายโดย อาจารย์ประเสริฐ ช่วยแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หัวข้อ “ชุมชนกับการเข้าสู่ AEC” บรรยายโดย นางสาววิชดานฤพรพัฒน์ นายกสมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว หัวข้อ “ความเป็นมาของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : การเตรียมความพร้อมของเยาวชน” บรรยายโดย อาจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ในประเด็นการประสานงานนั้นมีโรงเรียนเข้าร่วม 7 แห่ง ในประเด็นการประสานงานห้องพักสำหรับเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมนั้น ใช้เรือนรับรองของมหาวิทยาลัยบูรพาซึ่งอยู่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัย ในประเด็นการขออนุญาตใช้สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา ผู้บริหารของคณะฯได้จัดให้ใช้พื้นที่บริเวณชั้นล่างของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในการจัดโครงการ ในประเด็นการประสานงานวิทยากร ประกอบด้วย อาจารย์ประเสริฐ ช่วยแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา บรรยายหัวข้อ ทำข่าวอย่างไรให้สนุก หัวข้อต่อมาบรรยายโดยนางสาววิชดานฤพรพัฒน์ นายกสมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ในหัวข้อ ชุมชนกับการเข้าสู่ AEC. และหัวข้อ “ความเป็นมาของการ

เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : การเตรียมความพร้อมของเยาวชน” บรรยายโดย อาจารย์ ดร. จักร์ ไชยพินิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

4.3.1.3 กิจกรรมสหนาการ

ในการติดต่อประสานงานเยาวชนให้เข้าร่วมฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมที่เยาวชนผู้เข้าอบรมได้เข้าร่วมมีทั้งสิ้น 4 กิจกรรม ประกอบด้วย เทียวชมพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ การสหนาการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

➤ เทียวชมพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ

ในการจัดกิจกรรมนำมาเยาวชนที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ ได้ประสานไปยังพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขออนุญาตนำเยาวชนเข้าร่วมการฝึกอบรม เป็นการสร้างความบันเทิงรื่นเริงใจให้กับผู้เข้าอบรม โดยมีนักศึกษาช่วยงานกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ดังภาพ 4.11

- 4.12

ภาพ 4.11

แสดงเยาวชนเข้าชมพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ

ภาพ 4.12

แสดงเยาวชนเข้าชมพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ

➤ ละลายพฤติกรรม

ในการจัดกิจกรรมการละลายพฤติกรรมเป็นไปเพื่อต้องการให้เยาวชนได้ผ่อนคลายจากการฟังบรรยายทางวิชาการ เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนผู้เข้าอบรมได้ทำความคุ้นเคยซึ่งกันและกัน โดยมีนักศึกษารุ่นพี่ได้ออกมาร่วมสนุกในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้น กิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย การเล่นเกม การแสดง การร้องเพลง เป็นต้น ดังภาพ 4.13 -4.14

ภาพ 4.13

แสดงการเข้าร่วมกิจกรรมการสนทนาการ

ภาพ 4.14

แสดงการเข้าร่วมกิจกรรมการสัมมนาการ

4.3.1.4 บรรยายวิชาการ

หลังจากที่ประชุมคณะทำงานได้มีมติร่วมกันในเรื่องการกำหนดหัวข้อเพื่อให้วิทยากรบรรยายในประเด็นต่างๆ โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆมาให้บรรยายให้ความรู้แก่เยาวชน ทั้งนี้ วิทยากรที่บรรยาย ประกอบด้วย ดร.จักรี ไชยพินิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มาให้ความรู้ในเรื่องการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตั้งแต่ความเป็นมาของอาเซียนรวมถึงภาพรวมทั้งหมดของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาจารย์ประเสริฐ ช้วยแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา บรรยายในเรื่องทำข่าวอย่างไรให้สนุก และ อาจารย์วิชดา นฤวรพัฒน์ นายกสมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ภาคตะวันออก บรรยายเรื่องการปรับตัวของชุมชนและการผลิตสื่อในเรื่อง AEC ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

➤ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิทยากรที่บรรยายหัวข้อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ อาจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการเข้าสู่สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย โดยกล่าวถึง 2 ประเด็นหลัก ได้แก่

ความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังภาพ 4.15 -4.16

ดั่งภาพ 4.15

อาจารย์ ดร. จักรี ไชยพินิจ เป็นวิทยากรบรรยายในประเด็น “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”

ดั่งภาพ 4.16

อาจารย์ ดร. จักรี ไชยพินิจ เป็นวิทยากรบรรยายในประเด็น “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”

จากภาพ 4.15 - 4.16 ดร.จักรี ไชยพินิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้กล่าวถึง การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้กล่าวถึง 2 ประเด็นหลัก คือ ความเป็นมาและประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ความเป็นมาของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อาจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ กล่าวว่

การที่หลายประเทศเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนถือว่าเป็นข้อดีสำหรับประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวจากที่ไหนในโลก ไม่ว่าจะเป็นจากประเทศตะวันออกกลาง ประเทศแถบยุโรป หรือจากที่อื่นๆ ในโลกเดินทางเข้ามาในประเทศไทยซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย

- ผลกระทบต่อประเทศไทย

ในประเด็นประโยชน์หรือผลดีที่ประเทศไทยจะได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในหลายด้าน ประกอบด้วย

- ประเทศไทยได้เป็นผู้ประสานงานในสิ่งที่ถนัด ทั้งในด้านการท่องเที่ยวและอาหาร ในด้านการท่องเที่ยววันนี้ ประเทศไทยมีเกาะที่สวยงามหลายแห่ง ในขณะที่คนไทยเป็นผู้ที่มีความสามารถในด้านการทำอาหาร ดังข้อความ

“สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่สุดคือ เราได้เป็นผู้ประสานงานในสิ่งที่เราถนัด ไม่ว่าจะเดินทางด้านการบินและด้านการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าประเทศไทยเรามีความโดดเด่นโดยเฉพาะการท่องเที่ยว คือเรามีทั้งเกาะที่สวยงาม มีทะเลที่สวยงาม มีภูเขา คือเรามีพร้อมทุกอย่าง เรามีทรัพยากรที่พร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก”

- การจ้างงาน อาจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ กล่าวว่ ในเรื่องของการจ้างงานนั้น ประเทศไทยมีแรงงานที่มีทักษะ มีฝีมือ ที่อาเซียนต้องการ ไม่ว่าจะเดินทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านแพทย์ หรือทันตแพทย์ หรือด้านอื่นๆ แรงงานไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาฝีมือตัวเองได้มาก ในภาคตะวันออกนั้น ถ้าพิจารณาจากที่ตั้งของพื้นที่ จะเห็นว่า ภาคตะวันออกจะได้เปรียบมาก มีความพร้อมมากกว่าหลายภาค ตัวอย่าง ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย อาจมีความพร้อม แต่ก็มีระยะทางไกลมากกว่าจังหวัดในภาคตะวันออก มีจังหวัดในภาคตะวันออกที่มีความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรม คือ จังหวัดชลบุรี กับ จังหวัดระยอง ทางด้านการท่องเที่ยวคือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด ดังข้อความ

“ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพร้อมมากกว่าหลายภาค ถ้าพิจารณาจากโครงสร้างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรามีทั้งภาคอุตสาหกรรม เช่น ในจังหวัดชลบุรี ถ้าพิจารณาจากภาคการค้าชายแดน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีที่จังหวัดสระแก้ว ถ้าพิจารณาภาคการท่องเที่ยว จะมีที่จังหวัดจันทบุรี สระแก้ว แต่ที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะต้องปรับปรุงอย่างหนัก คือ เรื่องแรก คือ ภาษา คนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะต้องพูดภาษาอังกฤษได้มากกว่านี้ ตอนนี้นักที่พูดภาษาอังกฤษได้เป็นแค่คนบางกลุ่มเท่านั้น”

กล่าวโดยสรุป ในประเด็นกระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนโครงการ ประกอบด้วย ขั้นตอนการระดมสมองเพื่อเตรียมการจัดโครงการ ได้แก่ ฝ่ายต้อนรับ ฝ่ายสันตนาการ ฝ่ายช่วยเหลือ 2) การติดต่อประสานงาน 3) การจัดกิจกรรม 4) การบรรยายทางวิชาการ 5) การสรุปผลการจัดโครงการ ส่วนกิจกรรมที่จัดในโครงการ ประกอบด้วย เที่ยวมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ การสันตนาการ การรับฟังบรรยายวิชาการ

➤ ทำข่าวอย่างไรให้สนุก

วิทยากรที่บรรยายหัวข้อ ทำข่าวอย่างไรให้สนุก คือ อาจารย์ประเสริฐ ช่วยแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กล่าวว่า ในการทำข่าวนั้น การคิดประเด็นข่าวเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการหาข่าว การเขียนข่าว และการนำเสนอข่าว สำนักข่าวแต่ละแห่งนั้นแข่งขันกันที่การคิดประเด็นข่าว หากข่าวของสำนักข่าวใดที่น่าสนใจ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมก็จะมีคนให้ความสนใจมาก

ที่สำคัญคือ ในการนำเสนอข่าวนั้น นักข่าวพลเมืองจะต้องตระหนักถึงองค์ประกอบของข่าวว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง จะต้องประกอบด้วย ความรวดเร็วในการนำเสนอข่าว ความใกล้ชิด ความสำคัญหรือความเด่น ผลกระทบที่มีต่อคนในสังคม ความมีเงื่อนงำ หรือข้อสงสัยที่น่าจะเจาะลึกเพิ่มเติม ความผิดธรรมดาหรือเรียกว่าความแปลก ความขัดแย้ง องค์ประกอบทางเพศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือในเรื่องอื่น ความตลกขบขัน สนุกสนาน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้คนให้ความสนใจข่าว ดังภาพ 4.17 – 4.18

ภาพ 4.17

อาจารย์ประเสริฐ ช่วยแก้ว บรรยายเรื่อง การทำข่าวอย่างไรให้สนุก

ภาพ 4.18

อาจารย์ประเสริฐ ช่วยแก้ว บรรยายเรื่อง การทำข่าวอย่างไรให้สนุก

➤ ชุมชนกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิทยากรที่บรรยายหัวข้อ ชุมชนกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ อาจารย์วิชดา นฤวรพัฒน์ นายกสมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความรู้ในเรื่องการทำความเข้าใจกับชุมชนและการผลิตสื่อในเรื่อง AEC ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ โดยกล่าวว่า การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของหลายประเทศนั้น ล้วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เพราะถ้าหากเด็กและเยาวชนไม่รู้ว่าเพราะใดประเทศไทยจะต้องเข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ก็จะไม่รู้ว่าจะต้องเตรียมตัวอย่างไร อย่างน้อยที่สุดก็ต้องเตรียมพัฒนาภาษาอังกฤษของตนเองให้ดี เพราะในทุกวันนี้จะพบเห็นการใช้ภาษาอังกฤษในทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นสื่อใหม่ อันได้แก่ ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ อินสตาแกรม ไลน์ ฯลฯ เป็นต้น

หรือแม้กระทั่งสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวิทยุกระจายเสียง นิตยสาร วารสาร ฯลฯ ต่างก็มีภาษาอังกฤษแทรกเข้ามาทั้งสิ้น กล่าวได้ว่า ในสังคมปัจจุบัน เด็กและเยาวชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงพ้นจากการใช้ภาษาอังกฤษได้ เป็นเหตุผลในลำดับต้นๆที่นักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียนต้องเร่งพัฒนาตนเองให้สามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้ เพื่อที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังภาพ 4.19

ภาพ 4.19

นางสาววิชดา นฤวรพัฒน์ เป็นวิทยากรบรรยายในประเด็น “ชุมชนกับการเข้าสู่ AEC”

ภาพ 4.20

ผู้เข้าอบรมฟังบรรยายในประเด็น “ชุมชนกับการเข้าสู่ AEC”

ในประเด็น การบรรยายวิชาการ ประกอบด้วย การบรรยาย 3 หัวข้อ ได้แก่ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีเนื้อหากล่าวถึงความเป็นมาของประชาคมอาเซียน และ การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ผลกระทบต่อประเทศไทย ซึ่งเป็นข้อดีสำหรับหลายประเทศ ซึ่งประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในหลายด้าน ประกอบด้วย ประเทศไทยได้เป็นผู้ประสานงานในสิ่งที่ถนัด ทั้งในด้านการท่องเที่ยวและอาหาร ในด้านการท่องเที่ยว นั้น ประเทศไทยมีเกาะที่สวยงามหลายแห่ง ในขณะที่คนไทยเป็นผู้ที่มีความสามารถในด้านการทำอาหาร ประเด็นการจ้างงาน ประเทศไทยมีแรงงานที่มีทักษะ มีฝีมือ ที่อาเซียนต้องการ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านแพทย์ หรือทันตแพทย์ หรือด้านอื่นๆ แรงงานไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาฝีมือตัวเองได้มาก ส่วนประโยชน์ที่หลายจังหวัด ในภาคตะวันออกจะได้รับนั้นจะเห็นว่าภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม ถือว่ามีความพร้อมในหลายด้าน ทั้งด้านการท่องเที่ยว ด้านอุตสาหกรรม

ประเด็นการทำข่าวอย่างไรให้สนุก บรรยายโดย อาจารย์ประเสริฐ ช่วยแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สรุปได้ว่า ในการทำข่าวนั้น การคิดประเด็นข่าวเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการหาข่าว การเขียนข่าว และการนำเสนอข่าว สำนัก

ข่าวแต่ละแห่งนั้นแข่งขันกันที่การคิดประเด็นข่าว หากข่าวของสำนักข่าวใดที่น่าสนใจ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมก็จะมีคนให้ความสนใจมาก

ที่สำคัญคือ ในการนำเสนอข่าวนั้น นักข่าวพลเมืองจะต้องตระหนักถึงองค์ประกอบของข่าวว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง จะต้องประกอบด้วย ความรวดเร็วในการนำเสนอข่าว ความใกล้ชิด ความสำคัญหรือความเด่น ผลกระทบที่มีต่อคนในสังคม ความมีเจตนา หรือข้อสงสัยที่น่าจะเจาะลึกเพิ่มเติม ความผิดธรรมดาหรือเรียกว่าความแปลก ความขัดแย้ง องค์ประกอบทางเพศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือในเรื่องอื่น ความตลกขบขัน สนุกสนาน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้คนให้ความสนใจข่าว

ประเด็น ชุมชนกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บรรยายโดย อาจารย์วิชดา นฤพรพัฒน์ นายกสมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ภาคตะวันออก สรุปได้ว่า ประเด็นการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของหลายประเทศนั้น ล้วนเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับเด็กและเยาวชน เพราะถ้าหากเด็กและเยาวชนไม่รู้ว่าจะเพราะใดประเทศไทยจะต้องเข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ก็จะไม่รู้ว่าจะต้องเตรียมตัวอย่างไร อย่างน้อยที่สุดก็ต้องเตรียมพัฒนาภาษาอังกฤษของตนเองให้ดี เพราะในทุกวันนี้จะพบเห็นการใช้ภาษาอังกฤษในทุกสื่อ ไม่ว่าจะเป็นสื่อใหม่ อันได้แก่ ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ อินสตาแกรม ไลน์ ฯลฯ เป็นต้น หรือแม้กระทั่งสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวิทยุกระจายเสียง นิตยสาร วารสาร ฯลฯ ต่างก็มีภาษาอังกฤษแทรกเข้ามาทั้งสิ้น กล่าวได้ว่า ในสังคมปัจจุบัน เด็กและเยาวชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีพ้นจากการใช้ภาษาอังกฤษได้ เป็นเหตุผลในลำดับต้นๆที่นักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียนต้องเร่งพัฒนาตนเองให้สามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้ เพื่อที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 การสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร

ผลการวิจัยในส่วนของการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารนั้น หลังจากที่เยาวชนผู้เข้าอบรมนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียนได้รับฟังการบรรยายทางวิชาการ การฝึกปฏิบัติในการทำข่าวที่เกี่ยวข้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว เยาวชนทุกคนจะต้องทำการผลิตเนื้อหาสื่อเพื่อนำเสนอสารที่ผลิตขึ้นผ่านทางช่องทางการสื่อสาร ประกอบด้วย การผลิตสื่อหนังสือพิมพ์ การผลิตเนื้อหาลงในสื่อเฟซบุ๊ก การผลิตเนื้อหาลงในสื่อยูทูบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.1 การผลิตสื่อหนังสือพิมพ์

จากการฝึกอบรมเยาวชนในภาคตะวันออกทั้ง 7 จังหวัด ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถคิดประเด็นข่าว การเขียนข่าว และนำเสนอเนื้อหาผ่านทางช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ผลการศึกษาด้านการผลิตสื่อหนังสือพิมพ์ของเยาวชนผู้เข้าอบรมนักข่าวพลเมือง

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนพบว่ามีความจำเป็นที่พาดหัวข่าวเกี่ยวกับการที่ประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558

ทั้งนี้ พาดหัวข่าวกล่าวถึงนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการเข้าสู่สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ตั้งข้อสังเกตว่าสิ่งที่น่าเป็นห่วงในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ก็คือ ทักษะของเยาวชนไทยในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะของเยาวชนไทยในด้านการพูดภาษาอังกฤษที่ถือได้ว่ายังไม่ทัดเทียมกับเยาวชนจากประเทศเพื่อนบ้าน เพราะจากหลักฐานเชิงประจักษ์ระบุชัดเจนว่าผลการทดสอบภาษาอังกฤษของเยาวชนไทยโดยรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของเยาวชนในอาเซียน เป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยจะต้องตระหนักเรื่องนี้เป็นสิ่ง

ประกอบกับภายหลังจากที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว สิ่งที่ติดตามมาคือ ประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านของไทยจะสามารถเดินทางไปมาระหว่างประเทศได้ง่ายขึ้น ประชาชนในหลายอาชีพสามารถเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยได้ตามข้อตกลงของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้วยเหตุนี้ ปัญหาที่คาดว่าจะติดตามมาคือ การแย่งงานกันทำ

นอกจากนี้ พาดหัวรองของข่าวหนังสือพิมพ์ได้กล่าวถึงการที่เยาวชนไทยนิยมเสพยาบางประเภทที่ถือได้ว่าเป็นสารเสพติด ที่สำคัญคือสารดังกล่าวส่งผลร้ายต่อร่างกาย แต่ทว่าองค์กรอาหารและยาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้ระบุว่า ยาดังกล่าวเป็นยาอันตราย แต่สามารถจำหน่ายได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งแพทย์ประกอบ ทั้งนี้ ผลงานที่เยาวชนผู้เข้ารับการอบรมเป็นนักข่าวพลเมืองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ผลิตขึ้น เป็นไปดัง ภาพ 4.21 – 4.22

ภาพ 4.21

แสดงผลงานของเยาวชนที่ผลิตสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิก
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย

เปิดอาเซียนปี 58 นักวิชาการ ห้วยไทยล้ำหลังเรื่องภาษา

ดร.จักรี ไชยพิณิช อาจารย์ประจำคณะ
รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ม.บูรพา เผยคนไทย
ภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์ หวั่นถูกแย่งงาน
แนะควรเร่งพัฒนาความรู้ด้านภาษาเพิ่มเติม

ในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยจะต้องเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ AEC
(Asian Economic Community) หรือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

★ **ต้นฉบับที่ 2**

บรูนิวิธ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 วันศุกร์ที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ราคา 10 บาท

อบรมนักข่าวตัวน้อย - รศ.ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย เป็นประธาน
ในพิธีเปิดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนักข่าวพลเมืองประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการเป็นเยาวชนจากโรงเรียนต่างๆ ในภาคตะวันออก
ออกเพื่อปลูกฝังให้เกิดการรับรู้และเข้าใจการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ตีวเข้ม - ดร. จักรี ไชยพิณิช อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
ม.บูรพา ตีวเข้มเยาวชนจากโรงเรียนทางภาคตะวันออก ให้นำเสนอภาษาอังกฤษ
เพื่อเปิดโอกาสในการหางานรับอาเซียนปี 2558 ที่จะถึงนี้

วัยโจ๋สุดฮิต แห่ซื้อสารเสพติด ถูกกฎหมาย

จากกรณีที่มีกลุ่มวัยรุ่นนำยาแก้ไอ ไปบริโภค มีมาหลายปีแล้วแต่คนเพื่อใช้ดื่ม
หรือนำไปปรุงเป็นเครื่องดื่มที่เรียกว่า 4x100 ซึ่งมีส่วนผสมของใบกระท่อม
โดยผู้กินเข้าไปจะรู้สึกมีอาการมึนเมา

★ **ต้นฉบับที่ 2**

**วัยรุ่นนำยาแก้ไอมาใช้เป็นสารเสพติด
ทางสาธารณสุข ระบุตาม พ.ร.บ.ยา
เป็นยาอันตราย แต่สามารถจำหน่ายได้
โดยไม่ต้องมีใบสั่งจากแพทย์**

องค์ความรู้

"ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน"
(ASEAN Economic Community: AEC)

ภาพ 4.22

แสดงผลงานของเยาวชนที่ผลิตสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิก
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย

4.4.2 การผลิตสื่อเฟชบุ๊ก

จากการฝึกอบรมเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 7 จังหวัด ให้ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถคิดประเด็นข่าว การเขียนข่าว และนำเสนอเนื้อหาผ่านทางช่องทางสื่อสารผ่านสื่อ “เฟชบุ๊ก” นักเรียนกลุ่มที่ผลิตข่าวนำเสนอในสื่อ “เฟชบุ๊ก” ได้นำเสนอในประเด็นการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เหตุผลที่ประเทศไทยจะต้องเข้าร่วมในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

นิสิตที่มาร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ส่วนใหญ่ใช้สื่อเฟชบุ๊กในการสื่อสารกันเป็นประจำอยู่แล้ว จึงมีความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีในการนำเอาข้อมูลที่รับมานำเสนอลงในสื่อดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้จัดโครงการได้เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ทั้งในด้านการจับประเด็นข่าว วิธีการเขียนข่าว การ

ใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การพาดหัวข่าว การเขียนความนำและการเขียนข่าวตามหลัก การทาง วิชาการ

เนื้อหาในข่าวระบุถึงสถานการณ์การติดต่อค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน และการติดต่อค้าขายกับประเทศต่างๆในโลก ซึ่งนับวันเศรษฐกิจทุนนิยมจะยิ่งมีบทบาทและส่งผล กระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประชาคมอาเซียนมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้นำของแต่ละประเทศจึง ปรึกษาหารือกันหลายครั้งหลายหนกว่าจะเกิดเป็นการรวมตัวกันในครั้งนี้ ประเทศที่มีศักยภาพ มากกว่า มีเงินทุนมากกว่า มีเทคโนโลยีที่ดีกว่าก็จะได้เปรียบประเทศที่มีงบประมาณน้อย มี เทคโนโลยีการสื่อสารที่ด้อยกว่า

นอกจากนี้ เนื้อหาในข่าวยังระบุถึงอาจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ อาจารย์จากคณะ รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้กล่าวว่า การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็น การรวมตัวกันของประเทศในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองใน ด้านต่างๆ รวมถึงทำให้การเดินทางแลกเปลี่ยนแรงงานภายในประชาคมอาเซียนมีความสะดวกมาก ยิ่งขึ้น ส่วนประเทศไทยนั้นจะต้องเร่งพัฒนาตนเองในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านการใช้ ภาษาอังกฤษที่ถือว่ายังไม่ทัดเทียมกับแรงงานจากหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทั้งนี้ อาจารย์ ดร.จักรี เชื่อว่าการรวมตัวกันของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้นจะทำประโยชน์ให้กับทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างแน่นอน ทั้งภาพรวมของประชา คมเศรษฐกิจอาเซียนที่ดูยังสดใส การรวมตัวกันดำเนินไปได้ด้วยดี อาจารย์ ดร.จักรี ระบุว่า ขณะนี้ยัง ไม่ปรากฏเหตุการณ์ใดที่จะทำให้การรวมตัวกันในครั้งนี้ประสบกับความล้มเหลวหรือมีอุปสรรคใหญ่ หลวงที่จะมาขัดขวางไม่ให้การรวมตัวกันเกิดขึ้นได้ ดังนั้น การรวมตัวกันของประเทศในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศในครั้งนี้จึงน่าจะประสบความสำเร็จ ทำให้ทุกประเทศได้รับประโยชน์ ผลการศึกษาดังภาพ 4.23

ภาพ 4.23

แสดงผลงานของเยาวชนที่ผลิตสื่อเฟซบุ๊กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิก
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย

หน้าแรก

นักข่าวพลเมืองเยาวชนรักษ์พลังงานครั้งที่ 3

โครงการฝึกอบรม นักข่าวพลเมือง ครั้งที่ 3 สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 22-24 พฤษภาคม 2557

จัดโดยสาขาวิชารัฐศาสตร์

ถูกใจแล้ว

กำลังติดตาม

ข้อความ

สร้างหน้า

ล่าสุด 2013 2012

สนับสนุนโดย

jobsDB เว็บไซต์หางานคุณภาพ th.jobsdb.com

สมัครงาน Sales Executive ที่ Maersk Line (Thailand) Ltd., สำหรับ คลิกเลย!

สร้างหน้า

ล่าสุด 2013 2012

สนับสนุนโดย

jobsDB เว็บไซต์หางานคุณภาพ th.jobsdb.com

สมัครงาน Sales Executive ที่ Maersk Line (Thailand) Ltd., สำหรับ คลิกเลย!

บุคคล

179 คนที่ดูใจ

Dowadee Chaoum, Phanumas Prommetta

แนะนำการแก้ไข

รูปภาพ

วิดีโอ

โพสต์

รูปภาพ / วิดีโอ

เขียนบางอย่างเกี่ยวกับเรื่องนี้...

นักข่าวพลเมืองเยาวชนรักษ์พลังงานครั้งที่ 3 20 มิถุนายน

-ข่าวกลุ่มfacebook

การค้าขายติดต่อกิจการต่างๆในโลก ประเทศที่เป็นประเทศมหาอำนาจมักได้เปรียบประเทศเล็กๆอยู่เสมอ เนื่องจากความมีอิทธิพลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงเทคโนโลยี ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งประเทศคู่ค้าที่มีขนาดเล็กกว่าประเทศมหาอำนาจ มีประชากรน้อยกว่า ทำให้มีสิทธิในการต่อรองนั้นมีไม่มากนัก ดังนั้นจึงทำให้ประเทศที่เล็กกว่า ขาดดุลการค้าอยู่บ่อยครั้ง

เหตุการณ์ข้างต้นจึงทำให้ประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จับมือกันสร้างสมาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ขึ้น โดยเป็นการร่วมมือกันของประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองทางด้านเศรษฐกิจ รวมถึงการต่อรองในด้านอื่นๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ให้กับประเทศในสมาคมเศรษฐกิจนี้

ดร. จักริ ไชยพินิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กล่าวว่า การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นการรวมตัวกันของประเทศในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศด้วยกัน เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองในด้านต่างๆ รวมถึงทำให้การเดินทางแลกเปลี่ยนแรงงานภายในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น แต่ประเทศไทยนั้นคงต้องเร่งพัฒนาเรื่องของการสื่อสารทางด้านภาษาอังกฤษ เพราะในกลุ่มประเทศ AEC นั้น ประเทศไทย ยังถือว่าล้าหลังเรื่องภาษาพอสมควร

การรวมตัวเศรษฐกิจอาเซียนนั้นจะเพิ่มอำนาจการต่อรองได้จริง และจะเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศต่างๆในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างแน่นอน อีกทั้งภาพรวมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น ยังสดใสและยังไม่มีเหตุการณ์ใดที่จะทำให้การรวมตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนล้มเหลว ดังนั้นการรวมตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนครั้งนี้ น่าจะประสบความสำเร็จมากกว่าพอสมควร นาย ดร. จักริ ไชยพินิจ กล่าว

วิดีโอ

12

4.4.3 การผลิตสื่อยูทูป

จากการฝึกอบรมเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 7 จังหวัด ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถคิดประเด็นข่าว การเขียนข่าว และนำเสนอเนื้อหาผ่านทางช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อยูทูป เนื้อหาของอาจารย์ ดร.จักรี ไชยพิณิจ นักวิชาการจากคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้บรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีการซักถามโต้ตอบกันไปมา ผลการศึกษาดังภาพ 4.24

ภาพ 4.24

แสดงผลงานของเยาวชนที่ผลิตสื่อยูทูป (YouTube) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิก
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย

กล่าวโดยสรุป ในประเด็น “กระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเยาวชนรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ประกอบด้วย ผลการศึกษา 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นผลการศึกษาในประเด็นกระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ผลการศึกษพบว่า ความเป็นมาที่ประเทศไทยเข้าสู่สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในภาพรวมแล้วเป็นผลดีสำหรับคนไทย เนื่องจาก ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในหลายด้าน ได้แก่ การเป็นผู้

ประสานงานทั้งในด้านการท่องเที่ยวและอาหาร ในด้านการท่องเที่ยวนั้น ประเทศไทยมีเกาะที่สวยงามหลายแห่ง ในขณะที่คนไทยเป็นผู้ที่มีความสามารถในด้านการทำอาหาร

นอกจากนี้ข้อดีอีกประการหนึ่งคือผลดีในด้านการจ้างงาน เนื่องจากประเทศไทยมีแรงงานที่มีทักษะฝีมือที่หลายประเทศในแถบอาเซียนต้องการ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านแพทย์ หรือทันตแพทย์หรือด้านอื่นๆ แรงงานไทยมีโอกาที่จะพัฒนาฝีมือตัวเองได้มาก โดยเฉพาะในภาคตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้เปรียบภาคอื่น คือทั้งภาคอุตสาหกรรมและภาคการท่องเที่ยว

ส่วนที่สองเป็นการนำเสนอในประเด็นการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารของเยาวชนที่เข้าร่วมอบรมเป็นนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่เยาวชนผู้เข้าอบรม นักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียนได้รับฟังการบรรยายทางวิชาการและการฝึกปฏิบัติในการทำข่าวที่เกี่ยวข้องกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว เยาวชนทุกคนจะต้องทำการผลิตสื่อเพื่อการสื่อสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งนี้ สื่อที่เยาวชนฯ ได้ผลิตขึ้น ได้แก่ สื่อหนังสือพิมพ์ (ฉบับพิมพ์) สื่อเฟซบุ๊กและสื่อยูทูบ

บทที่ 5

ผลการวิจัยเชิงสำรวจ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ เป็นการนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้เข้าร่วมในโครงการฝึกอบรมเยาวชนนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน ตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอผลการศึกษาด้านความรู้ของเยาวชนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเยาวชนนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ของเยาวชนที่เข้าร่วมอบรมเป็นนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน แบ่งออกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์และความรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย

จากการศึกษาในประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเยาวชนที่เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่าประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม โรงเรียน ดังผลการศึกษาในตารางที่ 5.1 – 5.8

ตารางที่ 5.1

จำนวนและร้อยละของเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	19	48.70
หญิง	20	51.30
รวม	39	100.00

จากตารางที่ 5.1 ผลการศึกษาพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 51.30 และเพศชาย ร้อยละ 48.70 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.2
จำนวนและร้อยละของอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15	4	10.30
16	10	25.60
17	18	46.20
18	1	2.60
19	1	2.60
20	2	5.10
21	2	5.10
23	1	2.60
รวม	39	100.00

จากตารางที่ 5.2 ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีอายุ 17 ปีมากที่สุด ร้อยละ 46.20 รองลงมา อายุ 16 ปี ร้อยละ 25.60 และอายุ 15 ปี ร้อยละ 10.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.3
จำนวนและร้อยละของภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชลบุรี	6	15.40
ระยอง	5	12.80
จันทบุรี	6	15.40
ตราด	6	15.40
สระแก้ว	5	12.80
ฉะเชิงเทรา	5	12.80
ปราจีนบุรี	6	15.40
รวม	39	100.00

จากตารางที่ 5.3 ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มาจากจังหวัดชลบุรี
จันทบุรี ตราด และปราจีนบุรี ร้อยละ 15.40 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.4

จำนวนและร้อยละของศาสนา

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	38	97.40
อิสลาม	1	2.60
รวม	39	100.00

จากตารางที่ 5.4 ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ
ร้อยละ 97.40

ตารางที่ 5.5

จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้น	36	92.30
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	7.70
รวม	39	100.00

จากตารางที่ 5.5 ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 92.30

ตารางที่ 5.6
จำนวนและร้อยละของเกรดเฉลี่ย

เกรดเฉลี่ย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.50 – 1.99	1	2.60
2.00 – 2.99	12	30.80
3.00 – 3.99	26	66.70
รวม	39	100.00

จากตารางที่ 5.6 ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00 – 3.99 ร้อยละ 66.70

จากผลการศึกษาดังตาราง 5.1 – 5.6 สรุปได้ว่าปัจจัยด้านเพศ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 51.30 และเพศชาย ร้อยละ 48.70 ตามลำดับ ปัจจัยด้านอายุ สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีอายุ 17 ปีมากที่สุด ร้อยละ 46.20 รองลงมา อายุ 16 ปี ร้อยละ 25.60 และอายุ 15 ปี ร้อยละ 10.30 ตามลำดับ ปัจจัยด้านภูมิลำเนาของผู้เข้าอบรม สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มาจากจังหวัดชลบุรี จันทบุรี ตราดและปราจีนบุรี ร้อยละ 15.40 ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.40 ปัจจัยด้านการศึกษา สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 92.30 ปัจจัยด้านเกรดเฉลี่ย สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00 – 3.99 ร้อยละ 66.70

5.2 ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ในการนำเสนอผลการศึกษาในประเด็นความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง เป็นการนำเสนอคะแนนความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของเยาวชนผู้เข้าอบรมก่อนและหลังการฝึกอบรม และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม แสดงดังตารางที่ 5.7

ตารางที่ 5.7
คะแนนความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

ข้อที่	ก่อนการฝึกอบรม		หลังการฝึกอบรม	
	ตอบถูก	ตอบผิด	ตอบถูก	ตอบผิด
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1	32 (82.10)	7 (17.90)	39 (100.00)	-
2	34 (87.20)	5 (12.80)	39 (100.00)	-
3	24 (61.50)	15 (38.50)	33 (84.60)	-
4	6 (15.40)	33 (84.60)	39 (100.00)	-
5	9 (23.10)	30 (76.90)	36 (92.30)	6 (7.70)
6	16 (41.00)	23 (59.00)	37 (94.90)	2 (5.10)
7	6 (15.40)	33 (84.60)	21 (56.80)	18 (46.20)
8	33 (84.60)	6 (15.40)	39 (100.00)	-
9	10 (25.60)	29 (74.40)	27 (69.20)	12 (30.80)
10	18 (46.20)	21 (53.80)	28 (71.80)	11 (28.20)
11	23 (59.00)	16 (41.00)	37 (94.90)	2 (5.10)
12	18 (46.20)	21 (53.80)	36 (92.30)	3 (7.70)

จากตารางที่ 5.7 ผลการศึกษาพบว่าก่อนการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะตอบผิดมากกว่าตอบถูก แต่เมื่อเข้ารับการฝึกอบรมแล้วจะตอบถูกมากกว่าตอบผิด

ตารางที่ 5.8

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม

คะแนน	\bar{X}	SD	t	p-value
ก่อน	5.87	1.48	-16.593**	< .001
หลัง	9.61	1.01		

** p < .001

จากตารางที่ 5.8 ผลการศึกษาพบว่า คะแนนความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนหลังการฝึกอบรมมากกว่าคะแนนก่อนการ

ฝึกอบรม แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “นักข่าวพลเมืองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเพิ่มมากขึ้น

จากผลการศึกษาในประเด็นความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน สรุปได้ว่าก่อนเข้าอบรมนั้นผู้เข้าอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผิดมากกว่าตอบถูก ภายหลังจากได้เข้ารับการฝึกอบรมจากวิทยากรและจากการทำกิจกรรมแล้ว ผู้เข้าอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับการเข้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนถูกมากกว่าตอบผิด

กล่าวโดยสรุป ในบทที่ 4 นี้ เป็นการนำเสนอผลการศึกษาใน 3 ประเด็นหลัก ประเด็นแรก คือ กระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเยาวชนรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง กระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย ประเด็นย่อย คือ วางแผนโครงการ ได้แก่ ระดมสมองเพื่อจัดโครงการ การประสานงาน ประกอบด้วย ประสานงานไปยังโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งสิ้น 7 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนระยองวิทยาคม โรงเรียนสระแก้ว โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเชก โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม โรงเรียนอรุณประเทศ โรงเรียนดัดดรุณี

ประสานงานห้องพักสำหรับเยาวชนที่เข้าอบรม ได้แก่ เรือนรับรองภายในมหาวิทยาลัยบูรพา การประสานงานเพื่อขอใช้สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้พื้นที่ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยการทำหนังสือขออนุญาตใช้ห้องและพื้นที่อย่างเป็นทางการ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นอย่างดี ผู้บริหารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่ห้อง 103 ซึ่งเป็นห้องใหญ่ในการจัดอบรมและรับรองนักเรียนและคณาจารย์ที่เดินทางมาจากทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การประสานงานวิทยากรผู้บรรยาย คณะผู้วิจัยได้ประสานไปยังวิทยากร 3 ท่าน เพื่อบรรยายในหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หัวข้อ การทำข่าวอย่างไรให้สนุก บรรยายโดย อาจารย์ประเสริฐ ช่วยแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หัวข้อ “ชุมชนกับการเข้าสู่ AEC” บรรยายโดย นางสาววิชดา นฤพรพัฒน์ นายกสมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว หัวข้อ “ความเป็นมาของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : การเตรียมความพร้อมของเยาวชน” บรรยายโดย อาจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กิจกรรมสันทนาการ ประกอบด้วย การเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ การละลายพฤติกรรม การบรรยายวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บรรยายโดย ดร.จักรี ไชยพินิจ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กล่าวถึง 2 ประเด็นหลัก คือ ความเป็นมาของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยกล่าวว่าการที่หลาย

ประเทศเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนถือว่าเป็นข้อดีสำหรับประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะป็นนักท่องเที่ยวจากที่ไหนในโลก ไม่ว่าจะป็นจากประเทศตะวันออกกลาง ประเทศแถบยุโรป หรือจากที่อื่นๆในโลกเดินทางเข้ามาในประเทศไทยซึ่งรวมถึงประเทศไทยด้วย ซึ่งประเทศไทยจะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในหลายด้าน ทั้งในด้านการท่องเที่ยวและอาหาร ในด้านการท่องเที่ยววันนี้ ประเทศไทยมีเกาะที่สวยงามหลายแห่ง ในขณะที่คนไทยเป็นผู้ที่มีความสามารถในด้านการทำอาหาร

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ประโยชน์ในด้านของการจ้างเนื่องจากประเทศไทยมีแรงงานที่มีทักษะ มีฝีมือ ที่อาเซียนต้องการ ไม่ว่าจะป็นทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านแพทย์ หรือทันตแพทย์ หรือด้านอื่นๆ แรงงานไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาฝีมือตัวเองได้มาก ไม่ว่าจะป็นภาคอุตสาหกรรม คือ จังหวัดชลบุรี กับ จังหวัดระยอง ทางด้านการท่องเที่ยวคือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด

หัวข้อบรรยายต่อมาคือ ทำข้าวอย่างไรให้สนุก วิทยากร คือ อาจารย์ประเสริฐ ช่วยแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กล่าวว่า ในการทำข้าวนั้น การคิดประเด็นข้าวเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการหาข้าว การเขียนข้าว และการนำเสนอข้าว สำนักข้าวแต่ละแห่งนั้นแข่งขันกันที่การคิดประเด็นข้าว หากข้าวของสำนักข้าวใดที่น่าสนใจ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมก็จะมีคนให้ความสนใจมาก นักข่าวพลเมืองจะต้องตระหนักถึงองค์ประกอบของข้าวว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง จะต้องประกอบด้วย ความรวดเร็วในการนำเสนอข้าว ความใกล้ชิด ความสำคัญหรือความเด่น ผลกระทบที่มีต่อคนในสังคม ความมีเงื่อนไข หรือข้อสงสัยที่น่าจะเจาะลึกเพิ่มเติม ความผิดธรรมดาหรือเรียกว่าความแปลก ความขัดแย้ง องค์ประกอบทางเพศ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีหรือในเรื่องอื่น ความตลกขบขัน สนุกสนาน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้คนให้ความสนใจข้าว

หัวข้อบรรยายต่อมาคือ ชุมชนกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน วิทยากรที่บรรยาย คือ อาจารย์วิชดา นฤพรพัฒน์ นายกสมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ภาคตะวันออกมาให้ความรู้ในเรื่องการทำความเข้าใจกับชุมชนและการผลิตสื่อในเรื่อง AEC ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ โดยกล่าวว่า การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของหลายประเทศนั้น ล้วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กและเยาวชน เพราะถ้าหากเด็กและเยาวชนไม่รู้ว่าจะเพราะใดประเทศไทยจะต้องเข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ก็จะไม่รู้ว่าจะต้องเตรียมตัวอย่างไร อย่างน้อยที่สุดก็ต้องเตรียมพัฒนาภาษาอังกฤษของตนเองให้ดี แม้กระทั่งสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือวิทยุกระจายเสียง นิตยสาร วารสาร ฯลฯ ต่างก็มีภาษาอังกฤษแทรกเข้ามาทั้งสิ้น กล่าวได้ว่า ในสังคมปัจจุบัน เด็กและเยาวชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงหนีพ้นจากการใช้ภาษาอังกฤษได้ เป็นเหตุผลในลำดับ

ต้นๆที่นักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียนต้องเร่งพัฒนาตนเองให้สามารถอ่านและเขียนภาษาอังกฤษได้ เพื่อที่จะใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การนำเสนอผลการศึกษาในบทที่ 5 ประเด็นที่สอง คือ การสร้างนวัตกรรมการสื่อสารนั้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า หลังจากที่เยาวชนนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียนได้รับฟังการบรรยายทางวิชาการทั้ง 3 ประเด็น ซึ่งประกอบด้วย เศรษฐกิจอาเซียน ทำข่าวอย่างไรให้สนุก ชุมชนกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แล้ว เยาวชนได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ผลิตสารลงในหนังสือพิมพ์ กลุ่มที่ผลิตสารลงในเฟซบุ๊ก และกลุ่มที่ผลิตสารลงในยูทูบ

การนำเสนอผลการศึกษาในบทที่ 5 ประเด็นที่สาม คือ การนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ แบ่งออกเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของเยาวชน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านเพศ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 51.30 และเพศชาย ร้อยละ 48.70 ตามลำดับ ปัจจัยด้านอายุ สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีอายุ 17 ปีมากที่สุด ร้อยละ 46.20 รองลงมา อายุ 16 ปี ร้อยละ 25.60 และอายุ 15 ปี ร้อยละ 10.30 ตามลำดับ ปัจจัยด้านภูมิลำเนาของผู้เข้าอบรม สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มาจากจังหวัดชลบุรี จันทบุรี ตราดและปราจีนบุรี ร้อยละ 15.40 ปัจจัยด้านการนับถือศาสนา สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.40 ปัจจัยด้านการศึกษา สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 92.30 ปัจจัยด้านเกรดเฉลี่ย สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00 – 3.99 ร้อยละ 66.70

ประเด็น ความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของเยาวชน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คะแนนความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนหลังการฝึกอบรมมากกว่าคะแนนก่อนการฝึกอบรม แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “นักข่าวพลเมืองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 6

กระบวนการเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออก

จากการศึกษาในประเด็นการเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่การเป็นสมาชิกเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558 ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเตรียมความพร้อมด้วยการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประเทศในอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ผู้วิจัยนำเสนอกระบวนการเตรียมความพร้อมของประชาชนซึ่งเป็นการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของแต่ละประเทศ ดังนี้

การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

จากการศึกษาในประเด็นการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ผลการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเตรียมเปิดรับข้อมูลข่าวสารทั่วไปของประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ลาว กัมพูชา ฟิลิปปินส์ บรูไน เวียดนาม และประเทศไทย ในการเปิดรับข่าวสารนั้นเป็นการเปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของแต่ละประเทศ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในด้าน “ความเป็นมาของประเทศ” “ระบบการปกครอง” “ระบบสื่อสารมวลชน” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มาเลเซีย

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเกี่ยวกับประเทศมาเลเซียพบว่า ผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ได้แก่ ความเป็นมาของประเทศมาเลเซีย การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชนและประเด็นอื่นๆที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- ความเป็นมาของประเทศมาเลเซีย

ปัจจุบันเดิมเป็นอาณานิคมบริติชซึ่งรุ่งเรืองในด้านการค้าทางทะเลเป็นอย่างมากในราวคริสต์ศตวรรษที่ 7-14 เนื่องจากอาศัยความได้เปรียบที่มีชายแดนเปิดออกสู่ทะเลศูนย์กลางของอาณานิคมอยู่ที่ไต่ยังไม่ทราบแน่ชัด บ้างก็ว่าเมืองหลวงแห่งแรกคือ “ปาเล็มบัง” ซึ่งอยู่บนชายฝั่งตะวันออกของเกาะสุมาตรา ต่อมาอาณานิคมนี้ยิ่งมีอำนาจมากขึ้นเนื่องจากการรวมรัฐกับชาว “วงศ์ไซเลนทร์” แห่งชวากลางโดยการแต่งงาน ประกอบกับมีสัมพันธภาพทางการเมืองที่ดีกับประเทศจีน ต่อมารัฐบาลจีนได้เปิดเส้นทางการค้าทางทะเล ทำการเดินเรือสำเภาซื้อขายสินค้าเสียเอง ทำให้อาณานิคมที่พึ่งพิงการค้าเพียงอย่างเดียวอย่างอาณานิคมบริติชอยู่ไม่ได้จนกระทั่งต้องล่มสลายไปในที่สุด

หลังจากที่ประเทศอังกฤษได้เข้ามาล่าอาณานิคม ได้แบ่งส่วนการปกครองมลายูออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. สเตรตส์เซ็ทเทิลเมนต์ส์ ประกอบด้วย สิงคโปร์ เกาะปีนัง พร้อม

ด้วยมณฑลเวลลิสตีดินคิงส์ และมะละกา 2. สหพันธรัฐมลายู ประกอบด้วยรัฐปะละ สลังงอ เนกรีเซมปีตัน และปะหัง 3. รัฐนอกสหพันธรัฐมลายู ประกอบด้วย เคดาห์กลันตัน ตรังกานู ปะลิส ยะโฮร์

ทั้งนี้ แต่ละส่วนปกครองมีวิธีการปกครองที่แตกต่างกัน โดยรวมคือให้ชาวพื้นเมืองได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองบ้าง หลังจากนั้นเริ่มมีการต่อต้านอังกฤษซึ่งเกิดขบวนการชาตินิยมและคอมมิวนิสต์จีนขึ้น แต่ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ในปี พ.ศ.2484 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกมลายู หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลประเทศอังกฤษเห็นว่าถึงเวลาที่จะต้องปกครองมลายูให้เข้มงวดกว่าเดิม แต่เมื่อดำเนินนโยบายตามนั้น ทว่ากลับถูกคนชาวพื้นเมืองต่อต้านอย่างรุนแรงจนรัฐบาลต้องปรับเปลี่ยนท่าทีเสียใหม่ ด้วยการเอาอกเอาใจชาวมาเลย์พื้นเมืองมากขึ้น

อย่างไรก็ตามรัฐบาลญี่ปุ่นเองก็ทำไม่สำเร็จ เนื่องจากชาวพื้นเมืองมาเลย์มีความตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้น และหวังได้รับเอกราชอย่างแท้จริง จนในที่สุดมลายูก็ได้รับเอกราชในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ.2500 โดยใช้ชื่อว่า “สหพันธรัฐมลายู” ต่อมาวันที่ 16 กันยายน พ.ศ.2506 ได้เปลี่ยนชื่อจาก “สหพันธรัฐมลายู” เป็น “สหพันธรัฐมาเลเซีย” โดยรวมเอา “สิงคโปร์” “ซาบาวห์” และ “ซาราวัก” เข้าไปด้วย ส่วน “บรูไน” ได้ขอแยกไปอยู่ใต้อารักขาของประเทศอังกฤษตามเดิม ในเวลาต่อมา “สิงคโปร์” ได้แยกตัวเองออกมาจากมาเลเซียในวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ.2508 เนื่องจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติ เศรษฐกิจและการเมือง

ประเทศมาเลเซียมีปัญหาประชากรหลากหลายเชื้อชาติเนื่องจากในอดีตเคยเกิดสงครามกลางเมืองขึ้น เนื่องจากการกีดกันทางเชื้อชาติ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมลายูซึ่งมีมากถึงร้อยละ 50.4 นอกจากชาวมลายูแล้วยังมีชาว “ภูมิปูตรา” (Bumiputra) หมายความว่า “บุตรแห่งแผ่นดิน” และชนดั้งเดิมของประเทศที่อาศัยอยู่ในมลายูด้วย ตามตามรัฐธรรมนูญของมาเลเซีย นั้น ชาวมลายูคือ “มุสลิม” ที่ต้องอยู่ในกรอบวัฒนธรรมมลายู แต่ชาวภูมิปูตราที่ไม่ใช่ชาวมลายูมีจำนวนกว่าครึ่งของประชากรในรัฐซาราวักและเป็นปัญหาทางเชื้อชาติตามมา นอกจากนี้ ประชากรชาวมาเลเซียยังประกอบด้วยชาว “มาเลเซียเชื้อสายจีน” ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 23.7 กระจุกกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีทั้งชาว “มาเลเซียเชื้อสายอินเดีย” ที่สืบเชื้อสายมาจาก “ทมิฬ” ประมาณร้อยละ 7.1 ของประชากร และยังมีชาวอินเดียกลุ่มอื่น เช่น “เกรละ” “ปัญจาบ” “ปาร์ซี” ที่อาศัยอยู่ในมาเลเซีย เป็นต้น นอกเหนือจากนี้ ยังมีชาว “มาเลเซียเชื้อสายไทย” อีกด้วย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในรัฐทางตอนเหนือของประเทศ

ประเทศมาเลเซียมีสภาพคล้ายคลึงกับประเทศอินโดนีเซียซึ่งเป็นหมู่เกาะศาสนาที่เข้ามาอิทธิพลต่อชาวมาเลเซียมากคือ “ศาสนาอิสลาม” ซึ่งแพร่เข้ามาในแถบแหลมมลายู ประชากรส่วนใหญ่จึงนับถือศาสนาอิสลามมากกว่าศาสนาอื่น คิดเป็น 55 % ของประชากรทั้งหมด ประชากรบางส่วนนับถือศาสนาพุทธราว 25% และนับถือศาสนาคริสต์ราว 13% นับถือศาสนาฮินดู

ราว 7% นอกจากนี้ประชากรชาวมาเลเซียนับถือลัทธิศาสนาพื้นเมืองอีกราว 4% แต่การหันไปนับถือศาสนาอื่นที่ไม่ใช่อิสลามเป็นปัญหาอย่างมาก เนื่องจากทางภาครัฐจะไม่เปลี่ยนข้อมูลทางราชการให้รัฐธรรมนูญมาเลเซียบัญญัติให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ และผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีสิทธิพิเศษคือได้รับเงินอุดหนุนทางด้านการศึกษา สาธารณะสุข การคลอดบุตร งานแต่งงานและงานศพ ด้านภาษาที่ใช้เป็นทางการของมาเลเซียก็คือ “ภาษามาเลย์” (เป็นภาษาราชการ) บางส่วนใช้ภาษาอังกฤษ และคนจำนวนมากสามารถพูดภาษาจีนได้ ส่วนภาษาอื่นๆ นั้นมีพูดกันในบางชนเผ่า แต่ไม่กว้างขวางมากนัก

ทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีชาวมลายู ประเทศมาเลเซียเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศที่ประกอบขึ้นด้วยหลากหลายชาติพันธุ์ ประเทศมาเลเซียมีดินแดนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นรัฐต่างๆ จำนวน 11 รัฐตั้งอยู่บนแหลมมลายู อีกส่วนหนึ่งมี 2 รัฐตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว ชาวมลายูในประเทศมาเลเซีย มีขนบธรรมเนียมประเพณีอยู่ 2 แบบ

ชาวมลายูที่ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีแบบ “AdatTemenggong” เป็นขนบธรรมเนียมที่ยึดถือในรัฐส่วนใหญ่ของแหลมมลายู ยกเว้นรัฐ “นัคริซัมบิลัน” เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือมาตั้งแต่ยุคแรกรัฐมะละกาจนขยายไปยังรัฐต่างๆ ในแหลมมลายู การที่ขนบธรรมเนียมประเพณีนี้ได้ผสมผสานกับขนบธรรมเนียมเดิมที่มีอยู่แล้ว จึงได้เกิดเป็นกฎหมายซึ่งมีชื่อแตกต่างกันไป เช่น กฎหมายมะละกา กฎหมายโยโฮร์ และกฎหมายเคดะห์ หลักการของขนบธรรมเนียมประเพณีนี้ การลงโทษถือเป็นสิ่งที่ได้รับการตอบแทนการปกครองต้องใช้อำนาจเด็ดขาด การสืบมรดกถือหลักการตามบิดา การแต่งงานนั้นจะแต่งงานกับผู้ใดก็ได้ถ้าหากไม่ผิดตามหลักการศาสนาอิสลาม ชาวมาเลเซียมีค่านิยมด้านการกินอาหารจีนเป็นลำดับแรก ให้ความสนใจบริโภคอาหารชาติอื่นๆ เช่น ชาติตะวันตก ญี่ปุ่น เกาหลี และไทย ซึ่งมีให้บริการตามห้างสรรพสินค้าทั่วไป ส่วนชาวมุสลิมจะเคร่งครัดในหลักคำสอนของศาสนาอิสลามมากกว่ากลุ่มคนอื่น

วัฒนธรรมและประเพณีของชาวมาเลเซียมีความหลากหลาย ชาวมาเลเซียเชื้อสายมลายูผูกพันอยู่กับศาสนาอิสลาม มีการถือศีลอดในเดือน “เราะมะฎอน” หลังจากสิ้นสุดเดือนเราะมะฎอน ชาวมุสลิมจะเฉลิมฉลองยิ่งใหญ่ในวัน “ฮารีรายา” (ฮารีรายอ) ในวันที่ผู้คนจะแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าใหม่และออกมาประกอบพิธีทางศาสนาแต่เช้าตรู่ มีการออกไปเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องกันเด็กๆ จะได้รับเงินแจกจากญาติผู้ใหญ่ วัน “ฮารีรายา” ถือเป็นวันหยุดสำคัญของประเทศมาเลเซีย

ส่วนชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนก็มีวัฒนธรรมประเพณีของตัวเองเช่นเดียวกัน มีการเฉลิมฉลองตรุษจีนหรือปีใหม่จีนเช่นเดียวกับชาวจีนทั่วโลก มีการไหว้บรรพบุรุษ มีการเดินทางไปเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่ ซึ่งมักจะจัดงานเลี้ยงภายในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีเทศกาล “โคมไฟ” หรือ “เทศกาลไหว้พระจันทร์” ที่ชาวจีนทั่วโลกจัดขึ้นเพื่อบูชาเทพีแห่งดวงจันทร์อีกด้วย

ส่วนชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดียมีการเฉลิมฉลองเทศกาล “ตีปาวาลี” หรือ “ทีปวาลี” ซึ่งเป็นเทศกาลแห่งแสงไฟ ชาวฮินดูจะฉลองเทศกาลนี้ด้วยการสวดมนต์ขอพร จัดงานรวมญาติพบปะสังสรรค์กัน นอกจากนี้ยังมีเทศกาล “ไทยปู้ซั่ม” ซึ่งเป็นเทศกาลเฉลิมฉลองวันประสูติของ “พระขันธกุมาร” หรือ “พระมูรูกะ” ชาวฮินดูที่อาศัยอยู่ในมาเลเซียมักจะจัดงานเฉลิมฉลองกันในเดือน 10 ตามปฏิทินทางจันทรคติ

- ระบบการปกครอง

มาเลเซียปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญและมีการปกครองเป็นแบบสหพันธรัฐโดยมีรัฐบาลกลางแห่งสหพันธรัฐ และรัฐบาลของแต่ละรัฐ รัฐบาลกลางตั้งอยู่ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมาเลเซีย ส่วนรัฐบาลแห่งรัฐตั้งอยู่ในแต่ละรัฐ รวมทั้งสิ้น 13 รัฐ โดยมีประมุขของรัฐเป็นสุลต่านหรือผู้ว่าการรัฐ คือ รัฐที่มีสุลต่านเป็นประมุขจำนวน 9 รัฐ ได้แก่ เปรัก ปาหัง เซลัง-งอร์ เปรอริส เคดาห์ เนกรีเซมบิลัน ยะโฮร์ กลันตัน และตรังกานู รัฐที่มีผู้ว่าการรัฐเป็นประมุข จำนวน 4 รัฐ ได้แก่ ปีนัง มะละกา ซาราวัก และซาบารุ นอกจากนี้ยังมีเขตสหพันธรัฐอีก 2 เขต คือ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ และเกาะลาบวน

ด้านพรรคการเมืองในประเทศมาเลเซีย นั้น บางพรรคมีการทำกิจกรรมทางการเมืองทั่วประเทศ แต่บางพรรคการเมืองนั้นทำกิจกรรมเฉพาะรัฐ เช่น พรรคการเมืองในรัฐซาบะห์ และพรรคการเมืองในรัฐซาบะห์ที่ทำกิจกรรมทางการเมืองเฉพาะรัฐ ด้วยความที่ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ บางพรรคการเมืองจัดตั้งขึ้นมาได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของเชื้อชาตินั้นๆ ตามข้อมูลของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาเลเซีย ปรากฏว่ามีพรรคการเมืองต่างๆในประเทศมาเลเซียที่จดทะเบียนกับทางราชการมาเลเซียถึง 31 พรรคการเมือง การปกครองแบบสหพันธรัฐนั้นมีสมเด็จพระราชาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งมาจากการเลือกตั้งจากเจ้าผู้ปกครองรัฐ 9 แห่ง (ยะโฮร์ ตรังกานู ปะหัง สลังงอร์ เกดะห์ กลันตัน เนกรีเซมบิลัน เประ และปะลิส) และผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันขึ้นดำรงตำแหน่งวาระ 5 ปี

- ระบบสื่อสารมวลชน

กรณีศึกษาสื่อมวลชนในประเทศมาเลเซียพบว่าสื่อกระแสหลัก เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์นั้นถูกครอบงำโดยผู้มีอำนาจ แต่ในทางตรงกันข้าม คือเครือข่ายสังคม (Social Network) ที่ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารกลับเข้มแข็งมาก ถือว่าเป็นปรากฏการณ์ของความแตกต่างกันในโลกแห่งความเป็นจริงกับโลกเสมือนจริง หากพิจารณาเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในประเทศมาเลเซียภายใต้การปกครองแบบเผด็จการรัฐสภาผนวกกับเศรษฐกิจแบบพวักพองของรัฐบาลมาเลเซียที่นำโดยแนวร่วมพรรคแห่งชาติมาเลเซีย หรือ “อัมโน” ซึ่งดำเนินการบริหารประเทศมาอย่าง

ต่อเนื่องยาวนาน นับแต่การเกิดขึ้นของประเทศที่ชื่อมาเลเซีย ทำให้การแสดงความเห็นของสื่อมวลชนและนักกิจกรรมทางสังคมที่มีลักษณะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์และการรวมกลุ่มกันในที่สาธารณะนั้นอาจนับเป็นความผิดโดยมีกฎหมายความมั่นคงภายในหรือกฎหมายความมั่นคงแห่งชาติเป็นเครื่องมือในการปราบปรามอย่างรุนแรง

กลุ่มองค์กรนักข่าวไร้พรมแดน (Report Without Borders) ที่เป็นองค์กรการพัฒนาคอนเนกชันไม่แสวงหากำไรได้วิจารณ์ว่าเสรีภาพของสื่อมวลชนมาเลเซียค่อนข้างเลวร้ายอยู่ในภาวะวิกฤติขั้นอาการโคม่า ซึ่งในวิกฤตยังมีโอกาสเมื่อรัฐบาลที่บริหารงานโดยพรรคอัมโนได้วางแผนการพัฒนาชาติระยะยาวและสามารถดำเนินการตามนโยบายได้อย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการ “Multimedia Super Corridor” ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศขนาดใหญ่ที่วางโครงการนี้ไว้ว่าจะเป็นฮับของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการนี้จะทำให้พลเมืองชาวมาเลเซียประมาณ 28 ล้านคนจะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ถึง 14 ล้านคน

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับประเทศอินโดนีเซียพบว่า ผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ประกอบด้วย ความเป็นมาของประเทศอินโดนีเซีย การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชนและประเด็นอื่น ดังต่อไปนี้

- ความเป็นมาของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ก่อนคริสตกาลประมาณ 3,000 – 5,000 ปี ได้มีชาวมาเลย์เชื้อสายมองโกลอยด์จากจีนตอนใต้ยูนนาน และตั้งถิ่นฐานได้อพยพเข้าไปในอินโดนีเซีย คนพวกนี้ได้เอาวัฒนธรรมของยุคหินใหม่ ยุคบรอนซ์ รวมทั้งภาษาออสโตรนีเซียเข้ามาในอินโดนีเซียด้วยโดยเข้ามาอาศัยและแต่งงานกับชาวพื้นเมือง สอนให้ชาวพื้นเมืองรู้จักวิถีปลูกข้าว สร้างที่พักอาศัย วิธีการปั้นหม้อ ทอผ้า รวมทั้งการหาเลี้ยงชีพ การผจญภัยในทะเล พวกเหล่านี้มีความสามารถในการเดินเรือ สามารถแล่นเรือออกไปไกลถึงหมู่เกาะมาดากัสการ์ที่อยู่ทางทิศตะวันตก เกาะอิจิเยน โปโลนีเซียน และหมู่เกาะต่างๆ ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมาในระยะเวลาประมาณ 100 ปีก่อนคริสต์ศักราชจนถึงต้นคริสต์ศักราช ได้มีการติดต่อดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 7 ทำให้อิทธิพลและความเชื่ออันลึกลับต่างๆ ได้ขยายวงกว้างออกไปโดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นสูง ในที่สุดได้ผสมผสานกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ

ในคริสต์ศตวรรษแรกได้มีชาวฮินดูจากอินเดียตะวันออกเฉียงใต้อพยพเข้ามาในอินโดนีเซีย และได้นำภาษาสันสกฤต ภาษาปัลลวะ เข้ามาเผยแพร่ ซึ่งต่อมาได้วิวัฒนาการเป็นภาษาชวาเก่า ชวาใหม่ และอักษรอินโดนีเซียอื่นๆ การหลั่งไหลเข้ามาในอินโดนีเซียของชาวฮินดูได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 7 ทำให้อิทธิพลและความเชื่ออันลึกลับต่างๆ ได้ขยายวงกว้างออกไปโดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นสูง ในที่สุดได้ผสมผสานกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ

ไป วัฒนธรรมส่วนใหญ่ที่ชาวอินโดนีเซียได้รับจากชาวฮินดู ได้แก่ สถาปัตยกรรมการปั้นรูป วรรณคดี ดนตรี นาฏศิลป์ และการเล่นพื้นเมือง ซึ่งยังคงมีอยู่ในบาห์ลี และลอมบอร์กตะวันตก

ระหว่างปี พ.ศ. 643 – 743 พุทธศาสนาฝ่ายมหายานและฝ่ายเถรวาทจากอินเดียได้เริ่มเผยแพร่เข้ามาในอินโดนีเซีย ในระยะแรกๆ ยังไม่ได้รับความนิยมมากนัก มาถึงสมัยอาณาจักรศรีวิชัย พุทธศาสนาได้รุ่งเรืองมากขึ้น ในปี พ.ศ. 1215 โดยมีศูนย์กลางที่เมืองปาเลมบัง ในเกาะสุมาตรา และชาวตองกอล และเริ่มเสื่อมลงเมื่อสิ้นยุคอิทธิพลของ อาณาจักรศรีวิชัย นับแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 13 ต่อมาในปี พ.ศ. 1389 พ่อค้าชาวอาหรับได้เดินทางมาถึงเกาะสุมาตราครั้งแรกซึ่งได้นำเอาศาสนาอิสลามมาเผยแพร่

ต่อมาประเทศฮอลแลนด์ได้เข้ามายังอินโดนีเซียเพื่อทำการค้า ในที่สุดได้ทำการยึดครองอินโดนีเซียในปี พ.ศ. 2164 จากนั้นได้ขยายการปกครองออกไปทั่วประเทศ ทำให้อินโดนีเซียตกอยู่ในฐานะอาณานิคมของฮอลแลนด์ ทว่าต่อมาได้มีการทำสงครามต่อต้านฮอลแลนด์ โดยในปี พ.ศ. 2209 นำโดยสุลต่านฮานูดินแห่งโกลา แต่ว่าการทำสงครามประสบความสำเร็จล้มเหลวจนต้องเซ็นสัญญายอมแพ้ในปี พ.ศ. 2310

ในปี พ.ศ. 2233 – 2367 ฮอลแลนด์ได้ส่งทหารเข้าควบคุมหมู่เกาะโมลุกกะสเพื่อเข้าควบคุมการค้าเครื่องเทศ ในระยะเวลาเดียวกันได้ปรากฏมีชาวอังกฤษเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองเบเวกเลนทางฝั่งตะวันตกของเกาะสุมาตรา และได้มีการสร้างป้อมค่ายขึ้น จะเห็นได้ว่าในระยะนี้ชาวอังกฤษยังไม่มีบทบาทมากนัก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2283 ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในจาการ์ตาได้ทำการต่อต้านชาวดัตช์ เนื่องจากไม่พอใจที่ถูกเอารัดเอาเปรียบทั้งในด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่นๆ ชาวอินโดนีเซียได้เข้าร่วมในการต่อต้านครั้งนี้ด้วย แต่ก็ยังไม่สามารถเอาชนะได้ จากการลุกขึ้นมาต่อต้านในครั้งนี้ทำให้ชาวจีนถูกชาวดัตช์สังหารมากกว่า 10,000 คน ต่อมาประเทศอังกฤษได้เข้ามามีอิทธิพลในอินโดนีเซีย ตรงกับรัชสมัยของนโปเลียน ฝรั่งเศสได้เข้าครอบครองฮอลแลนด์ อังกฤษได้จัดตั้งบริษัทบริติช อีส (British East Company) ขึ้น และได้เข้าปกครองอินโดนีเซียแทน จากการศึกษาพบว่าตรงกับพุทธศักราช 2358 – 2359 ครั้น เมื่อนโปเลียนแห่งฝรั่งเศสสิ้นอำนาจลงในปี พ.ศ. 2358 ทำให้อินโดนีเซียกลับไปเป็นอาณานิคมของฮอลแลนด์อีกครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่อินโดนีเซียตกอยู่ภายใต้การปกครองของฮอลแลนด์ ชาวอินโดนีเซียได้ลุกขึ้นต่อต้านการปกครองของฮอลแลนด์หลายครั้ง แต่ไม่สามารถเอาชนะได้

ต่อมา พ.ศ. 2451 อินโดนีเซียได้จัดตั้งสมาคม Budi Utom ซึ่งแปลว่าความบากบั่นอันสูงส่งขึ้น โดยร่วมกันก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นหลายพรรคเพื่อเป็นข้อต่อรองในการเรียกร้องเอกราชจากฮอลแลนด์ ในปี พ.ศ. 2467 กลุ่มนักศึกษาอินโดนีเซียได้จัดตั้งสมาคมนักศึกษาอินโดนีเซียขึ้น

โดยมี ดร. โมฮัมหมัดฮัตตา เป็นหัวหน้า ในปี พ.ศ. 2470 ดร. โมฮัมหมัดฮัตตาได้จัดตั้งองค์การสหพันธ์และรวมพรรคการเมืองของอินโดนีเซียเข้าด้วยกัน ประกอบกับปีเดียวกัน ดร. ชูการ์โน และบุคคลชั้นนำอีกหลายคนได้ร่วมกันจัดตั้งพรรคชาตินิยมอินโดนีเซียขึ้น โดยให้ใช้ภาษาฮาซาอินโดนีเซียเป็นภาษากลางในการติดต่อประสานงานสนับสนุนนโยบายที่จะไม่ให้ความร่วมมือใดๆ แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของฮอลแลนด์ การเคลื่อนไหวดังกล่าวได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางในกลุ่มเยาวชน ในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา กองทัพญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองอินโดนีเซียได้ระหว่างปี พ.ศ. 2485 – 2487 กองทัพญี่ปุ่นพยายามเอาใจชาวอินโดนีเซียด้วยการปล่อยตัวผู้นำทางการเมืองที่ถูกทางการฮอลแลนด์คุมขังไว้ เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามในปี พ.ศ. 2488 ได้เปิดโอกาสให้ชาวอินโดนีเซียในการนำของ ดร. ชูการ์โน และ ดร. โมฮัมหมัด ฮัตตา ประกาศอิสรภาพของอินโดนีเซียเมื่อปี พ.ศ. 2488 พร้อมกับประกาศหลักการแห่งรัฐห้าประการ คือ 1. เชื้อมันน์ในพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว 2. มวลมนุษยแห่งอารยะ 3. ชาตินิยม 4. ประชาธิปไตย 5. ความยุติธรรมของสังคม

อินโดนีเซียได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรก เมื่อปี พ.ศ. 2488 และได้เลือกตั้ง ดร. ชูการ์โน เป็นประธานาธิบดี และ ดร. โมฮัมหมัด ฮัตตา เป็นรองประธานาธิบดี หลังจากที่ได้ประกาศอิสรภาพได้ไม่นาน ฮอลแลนด์ก็ได้พยายามกลับเข้ายึดครองอินโดนีเซียอีก ทำให้เกิดการสู้รบอย่างรุนแรงบนเกาะสุมาตรา ด้วยเหตุนี้อินโดนีเซียจึงถือเอาวันที่ 10 พฤศจิกายน 2488 เป็นวันวีรบุรุษแห่งชาติ และมีการฉลองเป็นประจำทุกปี ในปี พ.ศ. 2492 ประเทศในเอเชียรวม 19 ประเทศได้ร่วมประชุมกันที่กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย เพื่อเรียกร้องให้คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติบังคับให้ฮอลแลนด์ปล่อยตัวนักโทษการเมืองของอินโดนีเซียทั้งหมดและมอบอธิปไตยให้อินโดนีเซียภายในปี พ.ศ. 2493 ต่อมาได้มีการจัดการประชุมของสหประชาชาติที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้สรุปข้อตกลงให้หยุดยิงในอินโดนีเซีย และให้ฮอลแลนด์ปล่อยตัวผู้นำทางการเมืองทั้งหมด จากการประชุมครั้งนี้ทำให้อินโดนีเซียได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2492 ยกเว้นเกาะอีเรียนตะวันตก ยังคงอยู่ในการปกครองของเนเธอร์แลนด์

ประเทศอินโดนีเซีย มีประชากรส่วนใหญ่เป็นเชื้อสายมาเลย์ ประมาณร้อยละ 95 ที่เหลือเป็นอินเดีย อาหรับ จีน และชาวยุโรป แต่ถ้าแบ่งตามหลักฐานแล้วถือว่าชาวอินโดนีเซียมีต้นกำเนิดมาจาก 365 เชื้อชาติ รวมเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้สี่กลุ่มด้วยกันคือ เมลเลนเนเซียน (Melanesians) เป็นเผ่าพันธุ์ที่ผสมกันระหว่างกลุ่มมองโกลลอยด์ กับวาจาต โปรโตออสโตรเนเซียน (Proto - Austronesians) โพลีเนเซียน (Polynesians) ไมโครเนเซียน (Micronesians) ในประเด็นการนับถือศาสนาของชาวอินโดนีเซียนนั้นพบว่าชาวอินโดนีเซียนนับถือศาสนา 4 ศาสนาใหญ่ คือ 1. ศาสนาอิสลาม ถือว่าเป็นศาสนาที่ประชากรในประเทศอินโดนีเซียมีการนับถือมากที่สุด ใน 4 ศาสนาทั้งหมดเฉลี่ยโดยประมาณ 143 ล้านคน หรือคิดเป็น 86.90% เทียบได้ว่าอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีประชากร

นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุดในโลกก็ว่าได้ 2. ศาสนาคริสต์ ในประเทศอินโดนีเซียมีผู้นับถือนิกายไปแตสแตนท์ มากกว่านิกายโรมันคาทอลิกราว 2 เท่า 3. ศาสนาฮินดู มีการนับถือกันมากในเกาะบาหลี เพราะบาหลีเป็นเพียงสถานที่เดียวที่ผู้คนยังนับถือฮินดูอยู่ 4. ศาสนาพุทธ มีผู้นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนน้อย ส่วนใหญ่เป็นชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีน

ชาวอินโดนีเซียใช้ภาษาอินโดนีเซียเป็นภาษาทางการ เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติจึงมีการใช้ภาษาที่หลากหลาย เป็นภาษาที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เนื่องจากเกิดคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น ๆ อยู่ตลอด อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ การดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี แม้แต่ภาษาก็ยังมีความแตกต่างกัน เนื่องจากภูมิศาสตร์ของประเทศอินโดนีเซียนั้นมีลักษณะแบ่งแยกเป็นเกาะหลายๆ เกาะจำนวนมาก ทำให้เกิดความหลากหลายขึ้น ดังเช่นผู้ที่อยู่ตามพื้นที่ชนบทก็จะมีค่านิยมความเชื่อดั้งเดิมค่อนข้างสูง ส่วนผู้ที่อยู่ในเมืองก็ได้รับการศึกษาแบบสากลจึงมีค่านิยมความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถรวบรวมค่านิยมความเชื่อต่างๆ ของประเทศอินโดนีเซียได้ ดังนี้

ชาวตายัคตายัค ชื้อชนพื้นเมืองดั้งเดิมของเกาะกาลิมันตันหรือเกาะบอร์เนียว มีค่านิยมความเชื่อในเรื่องของการสัก ไล่ฟันทอง และการถ่วงหุยาบ ซึ่งชาวตายัคได้ทำสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน เดิมทีแล้วการถ่วงหุยาบนั้นทำทั้งชายและหญิง แต่ภายหลังกลายเป็นค่านิยมของผู้หญิงในเรื่องของความสวยงาม โดยการถ่วงหุยาบเป็นสัญลักษณ์ของความงาม การมีฐานะ กินดีอยู่ดี และเป็นการแบ่งแยกชนชั้นของตนออกจากพวกเขลยหรือพวกทาสซึ่งได้มาจากต่อสู้อันชนท้องถิ่นเผ่าอื่นๆ ความเชื่อเรื่องศาสนา ในประเทศอินโดนีเซียนั้นมีความหลากหลายมากเนื่องจากปัจจัยต่างๆ โดยสามารถจำแนกศาสนาได้ดังนี้ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู และศาสนาขงจื้อ โดยข้อกำหนดและความเคร่งก็จะแตกต่างกันไป

ศิลปวัฒนธรรมและวรรณคดีของอินโดนีเซีย ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย ดูได้จากลวดลายของเครื่องแต่งกาย ที่พักอาศัย ศาสนสถาน และนาฏศิลป์ในแขนงต่างๆ ด้านสถาปัตยกรรมของอินโดนีเซีย หากเป็นอาคารบ้านเรือนของประชาชนโดยทั่วไปจะใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นเป็นอุปกรณ์ก่อสร้าง ส่วนโบราณสถานหรือเทวสถานสำคัญๆ มักได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธนิกายมหายาน ศาสนาฮินดู รวมทั้งศาสนาอิสลามซึ่งเข้ามาเผยแพร่ในอินโดนีเซียหลังสุดแต่ปัจจุบันกลายเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดของประเทศ ด้านศิลปหัตถกรรม มักเป็นงานฝีมือแบบธรรมชาติ ผลงานหัตถกรรมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลักไม้และหิน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากศิลปกรรมฮินดู โดยบาหลีได้ชื่อว่าเป็นแหล่งผลิตสินค้าแกะสลักที่มีชื่อเสียงมากที่สุด ด้านมหรสพการแสดง ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาฮินดูและความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เช่น ระเบิด

บารอง ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างฝ่ายธรรมะกับฝ่ายอธรรม สำหรับเทศกาลและประเพณีสำคัญของอินโดนีเซีย เช่น

วันนีเยปี (Nyepi) หรือวันขึ้นปีใหม่ของชาวฮินดู ตามปฏิทินจันทรคติของชาวบาห์ลี อยู่ในช่วงเดือนมีนาคม ชาวบาห์ลีจะถือเป็นวันแห่งการสงบนิ่ง ไม่มีการจุดไฟ หุงหาอาหาร ทำงาน และงดประกอบกิจกรรมทุกอย่างในชุมชน เทศกาลกาลุงกัน (Galungun) เป็นงานประจำปีของชาวบาห์ลี จัดขึ้นเพื่อฉลองชัยชนะของเทพเจ้าที่มีต่อวิญญาณร้าย มีการตั้งศาลเพียงดาวงเครื่องไหว้สักการะสี่ส้นสดีไส ทั้งขนม ดอกไม้ และผลไม้ ที่ประตูบ้าน ให้วิญญาณบรรพบุรุษที่จะลงจากสวรรค์มาเยี่ยมลูกหลาน เทศกาลกาซาตา (Kasada) คืองานบวงสรวงภูเขาไฟโบโรโม ทางตะวันออกเฉียงของเกาะชวา ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

- ระบบการปกครอง

อินโดนีเซียมีระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข มีการปกครองในรัฐเดี่ยว ระบบการปกครองเป็นแบบรวมทั่วประเทศและใช้หลักปัญหาศีลเป็นหลักในการปกครองประเทศ ประกอบไปด้วย การนับถือพระเจ้าองค์เดียว การเป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม ความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน ความยุติธรรมในสังคมชาวอินโดนีเซีย

ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งเป็นทั้งประมุขของประเทศและประมุขฝ่ายบริหาร มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกินสองวาระ ส่วนรองประธานาธิบดีโดยปกติไม่มีอำนาจอย่างเป็นทางการ แต่มีฐานะเป็นบุคคลแรกที่จะได้ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในกรณีที่ประธานาธิบดีมีเหตุต้องพ้นจากตำแหน่งในระหว่างวาระ นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2004 เป็นต้นมาตำแหน่งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีของอินโดนีเซียมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หัวหน้าฝ่ายบริหารคือประธานาธิบดี โดยประธานาธิบดีมีสถานะเป็นหัวหน้าคณะรัฐมนตรีซึ่งมีหน้าที่ต้องทำงานร่วมกับคณะรัฐมนตรีที่มาจากการแต่งตั้งของประธานาธิบดีเอง ทั้งนี้ในการจัดแบ่งกระทรวงและตำแหน่งต่างๆ ในการบริหารราชการส่วนกลางมีความหลากหลาย พรรคแห่งชาติของอินโดนีเซียเป็นพรรคการเมืองที่อินโดนีเซียก่อตั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2470 จนถึงปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ก่อนได้รับเอกราช ช่วงที่ 2 หลังได้รับเอกราช โดยหลังจากการประกาศเอกราชของอินโดนีเซียที่เกิดขึ้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2488 ได้จัดตั้งคณะกรรมการกลางแห่งชาติอินโดนีเซีย และได้จัดตั้งพรรคแห่งชาติขึ้นอีกในเดือนกันยายน จากนั้นในเดือนมกราคมได้ฟื้นฟูพรรคแห่งชาติอินโดนีเซียขึ้นใหม่โดยไม่มีชุกการเนื่องจากขณะนั้นเป็นประธานาธิบดีที่ต้องอยู่เหนือการเมือง และพรรคนี้ได้รับการสนับสนุนมากและได้เสียงข้างมากในการเลือกตั้งในอินโดนีเซีย พรรคนี้เน้นแยกศาสนาออกจากการเมืองและแนวคิดชาตินิยม

ในอดีตพรรคการเมืองในอินโดนีเซียถูกสร้างขึ้นมาจากพื้นฐานของอุดมการณ์ทางการเมืองที่ชัดเจน เช่น อุดมการณ์ชาตินิยม อุดมการณ์ที่มาจากความเชื่อทางศาสนาอิสลาม ดังนั้นพรรคการเมืองในอดีตจึงเป็นตัวแทนของกลุ่มทางสังคมที่สมาชิกมีแนวคิดและอุดมการณ์เดียวกันอย่างชัดเจน แต่ในปัจจุบันอุดมการณ์ดังกล่าวก็เลือนหายไปอย่างมาก เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศ รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนอินโดนีเซียที่แม้จะนับถือศาสนาอิสลามแต่ก็มีประชาชนเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้ยึดแนวทางปฏิบัติของศาสนาอย่างเคร่งครัด ดังนั้นพรรคการเมืองที่สร้างขึ้นใหม่ในปัจจุบันจึงไม่ได้ถูกจัดตั้งขึ้นจากอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกันของสมาชิกพรรค แต่กลับถูกตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนนักการเมืองบางคนในการเลือกตั้งพรรคการเมืองใหม่ๆ เหล่านี้จึงไม่ค่อยมีความผูกพันกับประชาชนชาวอินโดนีเซียเหมือนพรรคเก่าแก่ในอดีต ที่เห็นได้ชัดคือพรรค Demokrat Party (PD) ของประธานาธิบดียูดีโยโยเน แม้ว่าพรรค PD จะถูกจัดตั้งขึ้นก่อนการเลือกตั้งเมื่อ พ.ศ. 2547 เพียงไม่กี่เดือน แต่พรรคกลับได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้นสูงกว่าพรรคการเมืองที่ก่อตั้งมานานแล้วอีกหลายพรรค เช่น Golkar PKS และ PDIP ทั้งนี้เนื่องจากความนิยมชมชอบในตัวประธานาธิบดียูดีโยโยเนของประชาชนชาวอินโดนีเซีย

- ระบบสื่อสารมวลชน

สื่อในประเทศที่มีขนาดใหญ่และมีความหลากหลายเช่นนี้ ต่างก็มีความหลากหลายเช่นเดียวกับประชากรของประเทศ ในกรุงจาการ์ต้ามีสถานีโทรทัศน์ของเอกชน 10 แห่ง และสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น 1 แห่ง ในหลายจังหวัดไม่มีสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น มีเพียงจังหวัดใหญ่ๆ ที่มีสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นของตัวเอง คือที่สุระบายา (Surabaya) เมดาน (Medan) โซโล (Solo) จ็อกจา (Yogya) บันดุง (Bandung) เซมารัง (Semarang) และเดนพาซาร์ (Denpasar) สถานีโทรทัศน์ทั้งหมดนี้เพิ่งก่อตั้งและยังคงมีคำถามต่ออนาคตทางธุรกิจของสถานีเหล่านี้ ขณะที่อินโดนีเซียก้าวไปอย่างช้าๆ เพื่อสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่มากขึ้น ผลประโยชน์ในสื่อได้เติบโตขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่มีการออกกฎหมายใหม่ที่บังคับให้ทุกจังหวัด เขตปกครอง และเมืองต่างๆ เลือกผู้นำจากการเลือกตั้งโดยตรง ปัจจุบันมีสถานีโทรทัศน์เอกชนมากกว่า 1,000 แห่งที่ส่งสัญญาณถ่ายทอดทั่วประเทศ และสถานีแห่งใหม่ๆ กำลังก่อตัวขึ้น กฎข้อบังคับใหม่ที่กำหนดให้สถานีโทรทัศน์ทุกแห่งเปลี่ยนเป็นระบบดิจิตอลภายในปี พ.ศ. 2552 (2009) จะทำให้โทรทัศน์ท้องถิ่นหลายร้อยช่องที่เป็นระบบแอนะล็อก สามารถถูกแปลงไปเป็น 6 ช่องใหม่ที่เป็นระบบดิจิตอล

บุคคลที่ต้องการเดินทางเข้าประเทศอินโดนีเซียจะต้องเตรียมสิ่งต่างๆ ให้พร้อม และเตรียมหาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในประเทศอินโดนีเซีย ดังต่อไปนี้ ประเด็นแรก คือ หนังสือเดินทาง ควรมีอายุใช้งานเหลืออยู่มากกว่า 6 เดือน หากน้อยกว่า 6 เดือน ควรทำหนังสือเดินทางเล่มใหม่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของอินโดนีเซียเข้มงวดและไม่อนุญาติ

ให้ชาวต่างชาติที่ถือหนังสือเดินทางที่มีอายุใช้งานเหลือน้อยกว่า 6 เดือนเข้าประเทศ ประเด็นที่สอง การขอวีซ่า การเดินทางไปประเทศอินโดนีเซียจะต้องขอรับการตรวจลงตราให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเดินทางที่สถานเอกอัครราชทูตอินโดนีเซียประจำประเทศไทยหรือสถานกงสุลอินโดนีเซียประจำจังหวัดสงขลา โดยเอกสารเบื้องต้นที่ต้องเตรียมสำหรับการไปขอรับการตรวจลงตรา ประกอบด้วย แบบฟอร์มการขอรับการตรวจลงตรา (ตามประเภทของการตรวจลงตรา) หนังสือเดินทางที่มีอายุใช้งานเหลือน้อยกว่า 6 เดือน บัตรโดยสารเครื่องบินไป-กลับหรือบัตรโดยสารเครื่องบินไปยังประเทศจุดหมายปลายทาง เอกสารการเงินที่รับรองว่ามีค่าใช้จ่ายเพียงพอในระหว่างการพำนักในอินโดนีเซีย รูปถ่ายสีหน้าตรงขนาด 4x6 ซม. จำนวน 2 รูป ค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา (ตามประเภทของการตรวจลงตรา การตรวจลงตราแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ การตรวจลงตราประเภทท่องเที่ยว (Tourist Visa) สำหรับท่องเที่ยวในอินโดนีเซียสามารถพำนักในอินโดนีเซียได้ 4 สัปดาห์

การตรวจลงตราประเภทธุรกิจ (Business Visa) สำหรับการเดินทางไปติดต่อธุรกิจทั่วไปที่อินโดนีเซียรวมถึงการประชุมหรือสัมมนาทางธุรกิจซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการรับจ้างทำงานหรือทำกิจกรรมที่ได้รับค่าตอบแทนสามารถพำนักในอินโดนีเซียได้ 60 วัน การตรวจลงตราประเภท Social Visit (Social Visit Visa) สำหรับการเดินทางไปเยี่ยมครอบครัว/ญาติ/เพื่อนการเยี่ยมชมองค์กรต่างๆ การแลกเปลี่ยนนักเรียน/นักศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษาการทาวิจัยและการเข้าร่วมอบรมในหลักสูตรระยะสั้นที่อินโดนีเซียสามารถพำนักอยู่ในอินโดนีเซียได้ 60 วัน การตรวจลงตราประเภทอยู่ชั่วคราว การตรวจลงตราประเภทคนเดินทางผ่าน สำหรับการเดินทางผ่านอินโดนีเซียเพื่อเดินทางต่อไปยังประเทศจุดหมายปลายทางสามารถพำนักอยู่ในอินโดนีเซียได้ 14 วันนับจากวันที่เดินทางเข้าเมือง การตรวจลงตราประเภทอื่นๆ ได้แก่ การตรวจลงตราประเภทการทูต การตรวจลงตราประเภทราชการ และการตรวจลงตราสำหรับสื่อมวลชน

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยพบว่าผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ประกอบด้วย ความเป็นมาของประเทศไทยฟิลิปปินส์ การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชน และประเด็นอื่น ดังต่อไปนี้

- ความเป็นมา

“ฟิลิปปินส์” มีชื่อทางการคือ “สาธารณรัฐฟิลิปปินส์” (Republic of the Philippines) เป็นประเทศที่ประกอบด้วยเกาะจำนวน 7,107 เกาะ ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ห่างจากเอเชียแผ่นดินใหญ่ทางตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 100 กิโลเมตร และมีลักษณะพิเศษคือ เป็น

ประเทศเพียงหนึ่งเดียวที่มีพรมแดนทางทะเลที่ติดต่อกันยาวมากที่สุดในโลก ในอดีตประเทศสเปนได้เข้าครอบครองประเทศฟิลิปปินส์มาอย่างยาวนาน เมื่อสิ้นสุดการเป็นอาณานิคมของสเปน ต่อมาประเทศสหรัฐอเมริกาได้เข้ามาครอบครองประเทศฟิลิปปินส์อีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากที่ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศสเปนมากกว่า 300 ปี และตกอยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกาอีกประมาณ 50 ปี จากนั้นฟิลิปปินส์ก็ได้รับเอกราชจากการทำสนธิสัญญากับสหรัฐอเมริกาในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ฟิลิปปินส์ก็ได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2489

ชาวพื้นเมืองของฟิลิปปินส์มีความเชื่อถือในพระเจ้า เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก นอกจากนี้ยังมีเทพเจ้าอื่นอีกมากที่มีอำนาจลงมา คนพื้นเมืองจะมีพิธีทางศาสนาด้วยการสวดมนต์ บูชาสัตย์ต่อเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โดยมีนักบวชของนิกายนั้นเป็นผู้ทำพิธี นอกจากเทพเจ้าแล้วชาวพื้นเมืองยังนับถือสิ่งที่เป็นธรรมชาติ เช่น ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว ดาวตก ฝูงูได้และรวมไปถึงการนับถือบูชาสัตว์บางชนิด เช่น นก และจระเข้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีต้นไม้ใหญ่ ที่มีอายุมาก แม่น้ำ ก้อนหิน ที่ถูกธรรมชาติตกแต่งไว้อย่างสวยงามและแปลก

นอกจากนั้นชาวฟิลิปปินส์ยังเชื่อว่าเมื่อตายไปแล้ววิญญาณก็ต้องท่องเที่ยวจะได้ขึ้นสวรรค์ถ้าคนนั้นมีพฤติกรรมดี ส่วนผู้ที่กระทำชั่ว ทุร้าย โหดเหี้ยม ไม่ยุติธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ ก็จะถูกพระเจ้าลงโทษและนำไปสู่นรก ความเชื่อในยุคโบราณดังกล่าวยังคงมีอยู่ เป็นมรดกสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน สังเกตเห็นได้จากงานเทศกาล และพิธีการต่าง ๆ ของชาวฟิลิปปินส์

ศาสนาอิสลาม เริ่มเข้ามาสู่คนพื้นเมืองฟิลิปปินส์ราวคริสต์ศตวรรษที่ 14 โดยชนชาวอาหรับได้เข้ามาระหว่างที่มีการติดต่อค้าขายกับฟิลิปปินส์ ปัจจุบันศาสนาอิสลามเริ่มมีบทบาทและอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวฟิลิปปินส์เป็นอย่างมาก พวกนี้จะเรียกตนเองว่า “โมโร” ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งอยู่ในเกาะมินดาเนา และเกาะซูลู เป็นส่วนมาก

ศาสนาคริสต์ ชาวฟิลิปปินส์บางส่วนนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เป็นนิกายที่สเปนนำเข้ามาเผยแพร่ในฟิลิปปินส์ในระหว่างที่สเปนปกครองฟิลิปปินส์ ประชาชนให้การยอมรับนับถือนิกายนี้มาก และศาสนาคริสต์มีอิทธิพลในวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวฟิลิปปินส์มาก นอกจากนี้การนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกยังสามารถมีสิทธิในการยกเว้นภาษีและได้รับผลประโยชน์อื่นอีกด้วย เพราะบาทหลวงจะเป็นผู้คอยปกป้องบุคคลเหล่านั้นตลอดเวลา ด้วยสาเหตุดังกล่าวคริสตศาสนาจึงเป็นศาสนาประจำชาติของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน แต่ทว่าหลังจากที่สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในการปกครองฟิลิปปินส์แล้ว สหรัฐฯได้ให้สิทธิและเสรีภาพแก่ชาวฟิลิปปินส์อย่างมากและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาและได้นำเอานิกายโปรเตสแตนท์เข้ามาเผยแพร่ในฟิลิปปินส์ด้วย

ประเด็นการใช้ภาษาของชาวฟิลิปปินส์ ถือได้ว่าชาวฟิลิปปินส์มีภาษาท้องถิ่นมากเป็นอันดับต้นๆของโลก มีการใช้ภาษาพูดมากกว่า 170 ภาษา ส่วนมากเกือบทั้งหมดนั้นเป็นตระกูลภาษาย่อยที่เรียกว่า “มาลาโย-โปลินีเซียนตะวันตก” เนื่องจากประเทศนี้ประกอบด้วยเกาะน้อยใหญ่อยู่มากมาย ความที่เป็นเกาะน้อยใหญ่ที่ไม่มีแผ่นดินเชื่อมต่อกันนั้นทำให้ประชาชนใช้ภาษาแตกต่างกันไป

ศิลปวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์เป็นแบบผสมผสานเพราะการเข้ามาของต่างชาติ ตั้งแต่ครั้งอดีต อิทธิพลหลักๆ คือ จีน สเปน และสหรัฐอเมริกา โดยของจีน ที่เห็นเด่นชัดจะเป็นเรื่องอาหาร เช่น บันชิต (Pancit) ซึ่งเป็นหมี่ผัดกับเครื่องต่างๆ ส่วนอิทธิพลของสเปนก็คือ ความเชื่อในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญมากทั้งต่อประเพณีและการดำเนินชีวิตของชาวฟิลิปปินส์ รวมไปถึงภาษา มีคำยืมจากภาษาสเปนปรากฏในภาษาฟิลิปปินส์มากมาย ไม่ว่าจะเป็นนามสกุล ชื่อถนน ชื่อเมือง สำหรับอิทธิพลของสหรัฐฯ ก็มีให้เห็นจากการใช้ภาษาอังกฤษ การนิยมกินอาหารฟาสต์ฟู้ด การเล่นบาสเกตบอล การเล่นดนตรีต่างๆ วัฒนธรรมของฟิลิปปินส์ในแต่ละท้องถิ่นมีความหลากหลาย ผสมผสานเข้ากับอิทธิพลต่างชาติได้อย่างลงตัว เทศกาลและประเพณีสำคัญ เช่น เทศกาลแห่งพระเยซูดำ (Black Nazarene) จัดขึ้นทุกวันที่ 9 มกราคมของทุกปี ชาวฟิลิปปินส์ผู้นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ต่างหลั่งไหลมารวมตัวกันเนืองแน่น และมีความเชื่อว่า หากได้สัมผัสรูปสลักพระเยซูดำ จะมีปาฏิหาริย์เกิดขึ้นในชีวิต

เทศกาลดินาญัง (Dinayang) ที่เมืองอีโลอีโล (Iloilo) จัดขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 4 ของเดือนมกราคมทุกปี เพื่อเฉลิมฉลองแก่นักบุญซานโต นิโญ (Santo Niño) (เรียนรู้อ่านบ้านอาเซียน, 2556, น. 42)

- ระบบการปกครอง

ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบสาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 1 วาระ และวุฒิสภามีสมาชิก 24 คน มาจากการเลือกตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ มีวาระ 6 ปีเช่นกัน และรัฐบาลจะจัดให้มีการเลือกตั้งวุฒิสภาจำนวนครึ่งหนึ่งในทุก 3 ปี โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 17 เขต 80 จังหวัด และ 120 เมือง แบ่งการปกครองย่อยออกเป็น 1,499 เทศบาล และ 41,969 บารังไก ซึ่งเทียบเท่าตำบลหรือหมู่บ้าน

รัฐบาลภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดีอาคีโนที่สามมุ่งให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบบริหารประเทศเพื่อปราบปรามการคอร์รัปชันและขจัดความยากจน จึงได้รับความนิยมจากประชาชนและมีสถานะความมั่นคงทางการเมืองสูง ทั้งนี้ รัฐบาลมีมาตรการเร่งด่วน ได้แก่ การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ การสร้างมาตรฐานกฎระเบียบด้านงบประมาณ

การปรับปรุงระบบข้าราชการพลเรือน และการปรับปรุงระบบการศึกษา ส่วนประเด็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รัฐบาลฟิลิปปินส์เน้นการส่งเสริมความร่วมมือในประเด็นท้าทายต่างๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การระบาดของโรคติดต่อ การฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ และการสร้างพลังประชาคมระหว่างประเทศในทุกภาคส่วนเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ

ฟิลิปปินส์เคยตกเป็นอาณานิคมของสเปน (ค.ศ. 1521 - 1898) และประกาศอิสรภาพจากสเปน วันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 1898 (วันชาติฟิลิปปินส์) ระหว่างสงครามสเปน-อเมริกัน หลังสงคราม ฟิลิปปินส์ตกเป็นอาณานิคมของสหรัฐอเมริกา (ค.ศ. 1898 - 1946) อเมริกาและสเปนจึงเป็นสองอิทธิพลที่มีผลต่อวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์มากที่สุด ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชจากอเมริกาในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1946 ฟิลิปปินส์เป็นชาติเดียวในเอเชียที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ และเป็นหนึ่งในชาติที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากที่สุด เป็นการผสมผสานกันระหว่างตะวันตกและตะวันออก ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เมื่อเทียบกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในสมัยฟิลิปปินส์ไม่เหมือนกับประเทศอื่นๆ เพราะเป็นเมืองวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงโดยเฉพาะยุคหลังมาร์กอส ผู้นำต้องระวังตัวกลุ่มประชาสังคมต่างๆ จะสอดส่องดูแลการทำงานของรัฐบาลเนื่องจากพวกเขามีประสบการณ์มาก จากประเทศที่เคยเป็นที่หนึ่งของเอเชีย กลายเป็นต่ำสุดในสมัยมาร์กอส ทำให้พวกเขาขมขื่นกับการที่ผู้นำเอาเครือข่ายตบิรวารเข้ามาพัวพันในทางการเมืองและทำธุรกิจกันใหญ่เครือข่ายตบิรวาร กรณีนี้เกิดขึ้นซ้ำและซ้ำเล่า ทั้งนี้มีใช่เฉพาะฟิลิปปินส์เท่านั้น แต่เกิดทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมากหรือน้อยเท่านั้น แต่ที่ต่างกันก็คือประชาชนประเทศฟิลิปปินส์ไม่อยู่เฉยมีการเคลื่อนไหวหาข้อมูล จับจ้องอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ประชาชนค่อนข้างเพิกเฉยต่อการกระทำของรัฐบาลและไม่สามารถทัดทานรัฐบาลได้ วิจารณ์รัฐบาลก็ไม่ได้ ประชาชนเป็นผู้รับอย่างเดียว การเรียกร้องจึงเกิดขึ้นได้ยากเพราะการริเริ่มมาจากผู้นำฝ่ายเดียว

การเมืองของฟิลิปปินส์ขึ้นอยู่กับสมัยของประธานาธิบดี เนื่องจากประธานาธิบดีเป็นทั้งประมุขและหัวหน้าของรัฐบาลตามระบบประธานาธิบดีรวมทั้งเป็นผู้กำหนดนโยบายของประเทศโดยส่วนรวมด้วย การเมืองในช่วงของประธานาธิบดีฟิเดล รามอส (Fidel Ramos) ค่อนข้างจะมีเสถียรภาพเนื่องจากปัญหาของกลุ่มการเมือง เช่น กลุ่มตบิรวารของมาร์กอส กบฏของกลุ่มทหารฝ่ายมาร์กอส ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มมาร์กอสกับอากีโน ขบวนการคอมมิวนิสต์ (NPA-New People's Army) ขบวนการแบ่งแยกดินแดนภาคใต้ซึ่งเป็นปัญหาของการเมืองได้ถูกแก้ในสมัยประธานาธิบดีคอรากอนอากีโน (Corazon Aquino) เรียบบร้อยแล้ว อีกทั้งยังได้แก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับของมาร์กอส (ค.ศ. 1973) และได้นำมาใช้แล้วใน ค.ศ. 1987 ด้วยเหตุนี้ การเมืองในสมัยรามอสจึงมี

เสถียรภาพ รามอสได้รับเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนใน ค.ศ. 1992 ซึ่งในช่วงนั้นเป็นการแข่งขันกันระหว่างพรรคการเมืองรุ่นเก่า (Traditional Politics) และพรรคการเมืองรุ่นใหม่ (New Politics) ที่ไม่ยึดติดอยู่กับพรรคพวกบริวารเก่าๆ

การเมืองในช่วงรามอสมีเสถียรภาพ ทุกฝ่ายต่างเห็นด้วยกับแผนพัฒนาของเขา ซึ่งส่งผลให้เขาประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจในเวลาต่อมา รามอสสามารถพัฒนาประเทศไปไกลจนเป็นที่ยกย่องของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ จึงได้ออกจากการควบคุมฟิลิปปินส์ในต้น ค.ศ. 1998 นับได้ว่ารามอสเป็นผู้จุดประเทศขึ้นมาจากความตกต่ำได้สำเร็จ เมื่อหมดวาระในปีนั้นประชาชนได้เข้าชื้ออกันเพื่อให้ดำรงตำแหน่งต่อไป แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1987 กำหนดให้ประธานาธิบดีดำรงวาระได้เพียงวาระเดียวคือ 6 ปี เขาจึงจำเป็นต้องวางมือจากการเมือง

เมื่อรามอสหมดวาระลงฟิลิปปินส์ได้จัดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ. 1998 ภายใต้ 2 พรรคใหญ่ ในครั้งนี้ โจเซฟ เอสตราดา (Joseph Estrada) ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งและได้รับชัยชนะด้วยนโยบาย “Pro-poor, For poor” ภายใต้พรรคพันธมิตร LAMMP (Labang Makabayang Masang Pilipino) ของโจเซฟ เอสตราดา จากกลยุทธ์การชูนโยบายเพื่อคนจนนี้เองเขาจึงสามารถโน้มน้าวผู้นำฝ่ายซ้าย นักธุรกิจและผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการจากมหาวิทยาลัย มาร่วมรณรงค์หาเสียง จนเขาได้รับชัยชนะในที่สุด ในสมัยเอสตราดามีปัญหาการเมืองได้แก่ การก่อการร้ายของกลุ่มมุสลิมอาบูไซยาฟ (Abu Sayyaf) ในมินดาเนาและข่าวอื้อฉาวเรื่องการคอร์รัปชันของประธานาธิบดีเอสตราดา

ยิ่งกว่านั้น พลังประชาชนรวมตัวกันเป็นครั้งที่ 2 หลังจากได้เกิดการรวมตัวกันโค่นอำนาจของมาร์กอสใน ค.ศ. 1986 พลังประชาชนในครั้งนี้ไม่เห็นด้วยกับมติของวุฒิสมาชิกเพราะได้เห็นหลักฐานข้อเท็จจริงในระหว่างการไต่สวนว่าเอสตราดาผิดจริง แต่จากการถ่ายทอดสดทางทีวีในฟิลิปปินส์นับแต่มีการเริ่มพิจารณาคดีนั้น บ่งชี้ว่าบัญญัตินี้ควรจะเปิดเผยแม้หลักฐานไม่ชัดเจนก็ตาม เพราะเป็นคดีรับสินบนและคอร์รัปชัน ตามมาตราที่ 1 และ 2 (จากทั้งหมด 4 มาตรา) การถ่ายทอดสดนั้นประชาชนตื่นตัวมาก ต่างก็เอาทีวีไปดูในที่ทำงานหรือแม้แต่ในสลัม ทำให้ประชาชนเหล่านี้ได้รู้ถึงกระบวนการต่างๆ ในการตอบโต้

การขึ้นมารับตำแหน่งของนางกลอเรีย อาร์โรโย มาคาปากัล (Gloria Arroyo Macapagal) ได้รับการสนับสนุนจากประชาสังคมทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวา ฝ่ายกลาง และศาสนจักร เนื่องจากเป็นผู้ได้รับการศึกษา ระดับปริญญาเอกทางเศรษฐศาสตร์ จึงเป็นที่หวังของประชาชนทุกกลุ่มว่าจะพาประเทศไปสู่ความเจริญเช่นสมัยรามอสได้ คณะรัฐมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งมานั้นส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่อยู่ในรัฐมนตรีในสมัยอดีตประธานาธิบดีอาเกโนและรามอส จึงเป็นที่คาดหวังว่านางจะสืบทอดเจตนารมณ์การบริหารประเทศทั้งสองท่านนี้ หลังจากที่ได้สาบานตนเข้ารับ

ตำแหน่งนี้แล้ว ได้มีกลุ่มสนับสนุนเอสตราดาไม่เห็นด้วยกับนโยบายของอาร์โรโย จึงพยายามที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อโค่นรัฐบาลอาร์โรโยลง แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากอาร์โรโยได้ทำการเจรจาวุฒิสมาชิกฝ่ายเอสตราดาและศาสนจักรนิกายอิกนีเซีย นิ คริสโต ซึ่งเป็นฐานสนับสนุนเอสตราดาอยู่ได้เป็นผลสำเร็จ หลังจากนั้นก็วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอันดับแรกโดยผ่อนคลายกฎระเบียบการลงทุน และแปรรูปรัฐวิสาหกิจ พร้อมกับส่งเสริมให้มีการลงทุนต่างชาติมากขึ้น แต่การก่อการร้ายของกลุ่มอาบุนาฮายาฟที่มีในสมัยเอสตราดา และกลุ่มที่ก่อวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 ได้แผ่ขยายมายังฟิลิปปินส์เนื่องจากฟิลิปปินส์มีนโยบายเข้าข้างสหรัฐอเมริกา ได้บั่นทอนการพัฒนารัฐบาล ภาระหนักของรัฐบาลคือ การเจรจากับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนและกลุ่มฝ่ายซ้าย และการปราบปรามกลุ่มอาบุนาฮายาฟ ซึ่งปัญหานี้ได้ตกทอดมาจากสมัยมาร์กอสจนต้องทำให้รัฐบาลต้องแก้ไขปัญหา

ใน ค.ศ. 2005 ภาคประชาชนยื่นเรื่องการขับออกประธานาธิบดีต่อคณะกรรมการยุติธรรมเพื่อดำเนินการในสภาผู้แทนราษฎรแต่มื่อนำเรื่องเข้าสู่สภาปรากฏว่าคะแนนเสียงไม่ถึง 79 เสียง (1ใน3) เรื่องจึงไม่ขึ้นไปสู่วุฒิสมาชิกซึ่งดำเนินการเป็นขั้นสุดท้าย ซึ่งหมายความว่านางชนะเสียงสภาไม่ต้องถูกขับออก การขับออกเป็นประธานาธิบดีได้มีอีกครั้งในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2006 ซึ่งตามรัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์แล้วการขับออกมีได้ปีละครั้ง ใน ค.ศ. 2005 นางได้ชนะเสียงจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเรื่องจึงไม่ขึ้นไปสู่สภาสูง มาใน ค.ศ. 2006 นางก็ชนะเสียงจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วยคะแนน 173-32 เรื่องของนางจึงไม่ต้องขึ้นไปสู่การพิจารณาของวุฒิสมาชิก ค.ศ. 2010 เป็นปีของการเปลี่ยนโฉมทางการเมืองของฟิลิปปินส์ เนื่องจากชัยชนะในการเลือกตั้งของพรรค Library Party (LP) และการเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีของนายเบนโยซึ่งได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้น โดยชาวฟิลิปปินส์มองว่าเป็นพลังแห่งความหวังทางการเมืองในสภาวะที่ประชาชนเสื่อมศรัทธาอย่างมากกับการบริหารประเทศของอดีตประธานาธิบดีอาร์โรโย นโยบายสำคัญของรัฐบาลชุดใหม่ คือ การเสริมสร้างอุดมการณ์ประชาธิปไตย เน้นความโปร่งใส หลักธรรมาภิบาล และปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน (พนมพัทธ์ สมิตานนท์. 2557: 132)

- ระบบสื่อสารมวลชน

ประเทศฟิลิปปินส์มีการกำหนดจรรยาบรรณและจรรยาบรรณหลักสำหรับสื่อมวลชนในประเทศของตน เรียกว่าหลักจรรยาบรรณสื่อมวลชนฟิลิปปินส์ (The Philippine Journalist's Code of Ethics) ตราขึ้นร่วมกันโดยสถาบันสื่อสารมวลชนฟิลิปปินส์ (Philippine Press Institute) และชมรมสื่อสารมวลชนฟิลิปปินส์ (National Press Club) นอกจากนี้ ยังมีจรรยาบรรณสำหรับสื่อในด้านอื่นๆอีก เช่น ประมวลจรรยาบรรณวิชาชีพและจรรยาบรรณของสถาบันหนังสือพิมพ์ฟิลิปปินส์ (Code of Professional and Ethical Conduct of the Philippine Press Institute) และ

ประมวลจริยธรรมของศูนย์ช่างภาพข่าวแห่งฟิลิปปินส์ (Code of Ethics of the Philippine Center for Photojournalism)

สาธารณรัฐสิงคโปร์

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเกี่ยวกับประเทศสิงคโปร์พบว่า ผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ประกอบด้วย ความเป็นมาของประเทศสิงคโปร์ การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชน และประเด็นอื่น ดังต่อไปนี้

- ความเป็นมาของประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เคยถูกเรียกว่า ‘พู เลา ซุง’ แปลว่า ‘เกาะปลายคาบสมุทร’ ต่อมาศตวรรษที่ 14 สิงคโปร์ได้ถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรศรีวิชัยและรู้จักกันในชื่อ ‘เทมาเช็ค’ ซึ่งแปลว่า ‘เมืองแห่งทะเล’ มีพื้นที่ตั้งอยู่ตรงปลายแหลมมลายู เป็นจุดนัดพบของเส้นทางเดินเรือ สิงคโปร์จึงกลายเป็นจุดพักของเรือเดินสมุทรหลายประเภท ต่อมาราวศตวรรษที่ 14 พู เลา ซุง ได้เปลี่ยนชื่อเป็น ‘สิงหปุระ’ ซึ่งแปลว่า ‘เมืองสิงโต’ ระหว่างศตวรรษที่ 18 นั้น ‘อังกฤษ’ เล็งเห็นถึงความสำคัญของสิงคโปร์ โดยเฉพาะเพื่อประโยชน์ในทางยุทธศาสตร์การเดินเรือ ซ่อมเรือ เติมน้ำมัน อาหารและคัมภีร์กองทัพเรือของอาณาจักรที่เติบโตใหญ่ และเป็นจุดขัดขวางการรุกคืบของชาวฮอลแลนด์

ในปี ค.ศ.1942 สิงคโปร์ตกเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ซึ่งต่อมาวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ. 1965 สิงคโปร์สามารถประกาศอิสรภาพเป็นรัฐอิสระได้ สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีประชากรหนาแน่นที่สุดในภูมิภาค และเป็นประเทศเล็กที่สุดในภูมิภาค เป็นประเทศที่มีประชากรหนาแน่นเป็นอันดับ 2 ของโลก มีจำนวนประชากรประมาณ 5,543,494 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 2013) ประกอบด้วยชาวจีน (76.5%) ชาวมาเลย์ (13.8%) ชาวอินเดีย (8.1%) และ อื่น ๆ (1.6%) ประชากรของสิงคโปร์นับถือพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม คริสต์ศาสนา ศาสนาฮินดู ศาสนาซิกข์ และศาสนาเต๋า ตามลำดับ (दनัย ไชโยธธา. 2557: 63) ประชากรของประเทศสิงคโปร์มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ รวมถึงส่วนใหญ่ยังยึดถือขนบธรรมเนียมในแบบดั้งเดิม ทำให้ประเทศสิงคโปร์มีศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งทางวัฒนธรรมด้านอาหาร วัฒนธรรมทางด้าน การแต่งกาย ตลอดจนการเซ่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษหรือว่าการไหว้บรรพบุรุษ และความเชื่อในเรื่องของเทพเจ้าที่มีความคิดแตกต่างกันไป เทศกาลสำคัญของสิงคโปร์ก็จะเป็นเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา เช่น เทศกาลตรุษจีน เทศกาล Good Friday เทศกาลวิสาขบูชา เทศกาล Hari Raya Puasa และ เทศกาล Deepavali เป็นต้น นอกจากนี้ยังเชื่อในเรื่องของผีสิงเทวดา โดยเฉพาะชาวจีนในสิงคโปร์ยังเชื่อเรื่องของภูติผีวิญญาณอีกด้วย

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมแบบผสมผสาน เพราะประกอบไปด้วยคนหลายเชื้อชาติ โดยคนที่อพยพมาอาศัยและตั้งรกรากในสิงคโปร์ตั้งแต่สมัยโบราณ มีทั้งชาวจีน มลายู อินเดีย รวมไปถึงชาวยุโรปด้วย อาหารสิงคโปร์มีความหลากหลาย โดยรับเอาอาหารมาเลเซีย อาหารจีน อาหารอินเดีย สำหรับอาหารอินเดียจะโดดเด่นที่รสชาติค่อนข้างเผ็ดกว่าชาติอื่น อาหารจีนเผ็ดน้อยและนิยมอาหารทะเล ส่วนอาหารของชาวมลายูเน้นกะทิเป็นส่วนผสมหลัก ทำให้รสชาติกลมกล่อม ประชากรแต่ละเชื้อชาติก็มีเอกลักษณ์ มีความเชื่อ และนับถือศาสนาต่างกัน ทำให้มีงานเทศกาลตามวันสำคัญทางศาสนาตลอดปี เช่น เทศกาลตรุษจีน จัดในช่วงเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์ เป็นช่วงที่ย่านไชน่าทาวน์ มีสีสันมาก งานวันวิสาขบูชา ชาวพุทธจะเดินทางไปวัดพระธาตุเขี้ยวแก้วและวัดเหลียนซันชวงหลินซันเพื่อทำบุญและสวดมนต์ เทศกาลดีปาว่าลีหรือที่ปวาลี ของชาวอินเดีย เป็นงานเฉลิมฉลองเทศกาลแห่งแสงสว่างเป็นช่วงเวลาที่ดีที่อินเดียจะสว่างไสวไปด้วยแสงไฟ และสิ่งที่ยอดนิยมคือ วาดรูปที่มีอยู่ด้วยเฮนน่า (เรียนรู้อ่านบ้านอาเซียน. 2556: 74)

- ระบบการปกครอง

ประเทศสิงคโปร์มีการปกครองระบอบสาธารณรัฐแบบรัฐสภา มีสภาเดียว มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ (วาระ 6 ปี) และนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำรัฐบาล/หัวหน้าฝ่ายบริหาร (วาระ 5 ปี) สิงคโปร์มีเสถียรภาพและความต่อเนื่องทางการเมืองโดยมีรัฐบาลภายใต้การนำของพรรค Peoples Action Party (PAP) มาโดยตลอดนับตั้งแต่แยกตัวออกจากมาเลเซียเมื่อปี 2508 เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2547 นายลี เซียน ลุง รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและประธานธนาคารกลาง (บุตรของนายลี กวน ยู อดีตนายกรัฐมนตรีสิงคโปร์) ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่สามของสิงคโปร์ สืบแทนนายโก๊ะ จ๊ก ตง (ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอาวุโส)

ในฐานะที่เป็นอาณานิคมแบบเอกเทศนั้น สิงคโปร์มีอำนาจปกครองกิจการภายในของตนเองแต่ไม่มีอำนาจดูแลกิจการทหารและการต่างประเทศ และยังมีผู้ว่าราชการจากส่วนกลางมาปกครองอยู่ในสภานิติบัญญัตินั้น อังกฤษเริ่มเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งสมาชิกบางส่วน (6 คน จาก 22 คน) ได้ ซึ่งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาบางส่วนนี้ในปี 1948 พรรคก้าวหน้าของสิงคโปร์ได้ที่นั่งมากที่สุด ต่อมาในปี ค.ศ. 1951 สมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งถูกเพิ่มเป็น 9 คน ในจำนวน 25 คน และในปี ค.ศ. 1955 ภายใต้อำนาจรัฐธรรมนูญฉบับแรกสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งมีจำนวน 25 คน ในจำนวน 32 คน

ต่อมาอังกฤษให้ชาวสิงคโปร์มีอำนาจและมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมากขึ้นในช่วง 10 ปี ก่อนที่สิงคโปร์จะประกาศเป็นสาธารณรัฐนั้น สิงคโปร์จึงอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาล 3 ชุด คือ (1) รัฐบาลของนายเดวิด มาร์แชล จากปี 1955-1956 (2) รัฐบาลของนายลิม ยิว

ฮ็อค จากปี ค.ศ. 1956-1959 และ (3) รัฐบาลของนาย ลี กวน ยู ซึ่งภายใต้รัฐบาลนี้สิงคโปร์มีอำนาจในการปกครองตนเองอย่างสมบูรณ์แล้ว และนายลี กวน ยูได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรก ของสิงคโปร์ ต่อมาในช่วงปี 1963-1965 รัฐบาลชุดนี้ก็ได้อัดสินใจเข้าไปรวมอยู่ในสหพันธรัฐมาลายา และอยู่ได้เพียง 2 ปี

นับจากปี ค.ศ. 1965 เมืองสิงคโปร์ประกาศตนเป็นประเทศเอกราช มีอำนาจอธิปไตยของตนเอง โดยปกครองในรูปของสาธารณรัฐ หลังจากนั้นสิงคโปร์อยู่ภายใต้การปกครองของนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียวเป็นเวลาถึง 25 ปี ซึ่งก็คือ นาย ลี กวน ยู ทั้งนี้เป็นเพราะพรรคกิจประชา ซึ่งนาย ลี เป็นผู้ก่อตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1961 นั้นมีชัยชนะในการเลือกตั้งเกือบทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไป หรือการเลือกตั้งซ่อม

ทศวรรษ 1990 เป็นจุดเริ่มต้นของกรปรับเปลี่ยนการปกครองสิงคโปร์จากผู้นำกลุ่มเก่า เป็นผู้นำรุ่นใหม่ นายโก๊ะ จ๊กตง ได้รับการคัดเลือกจากพรรคกิจประชาและคณะรัฐมนตรี ให้เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่สองของสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 1990 นาย ลี กวน ยู ยังดำรงตำแหน่งอยู่ในรัฐบาลชุดใหม่โดยเป็นรัฐมนตรีอาวุโส และในปี ค.ศ. 1993สิงคโปร์เริ่มใช้ระบบประธานาธิบดีแบบใหม่ ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

ปัจจุบันปี ค.ศ. 2006 ประเทศสิงคโปร์ได้มีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อเลือกผู้นำคนใหม่และทีม เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศต่อไป แต่อย่างไรก็ดี พรรคกิจประชาที่ได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้นเหมือนอย่างเดิม โดยพรรค PAP ได้รับที่นั่งในฝ่ายรัฐบาล 82 ที่นั่งจาก 84 ที่นั่ง ซึ่งเท่ากับสมัย นายโก๊ะ จ๊กตงได้รับในปี พ.ศ. 2544 แต่ได้คะแนนเสียงลดลงจากสมัยแรกที่ได้ 75.3 เป็น 66.6 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งรัฐบาลนี้ที่อยู่ภายใต้การบริหารงานของนาย ลี เซียน ลุง สมัยที่สองซึ่งรัฐบาลจะมีนโยบายผลักดันในเรื่องปัญหาคนยากไร้ ผู้สูงอายุและคนว่างงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่นาย ลี เซียน ลุงจะได้รับการเลือกตั้งในครั้งนี้นั้น เขาได้เน้นนโยบายแบ่งปันรายได้ผนวกกับความอ่อนแอและแตกแยกของพรรคฝ่ายค้าน ทำให้พรรค PAP ได้ครองอำนาจสืบทอดมาเป็นเวลา 4 ทศวรรษ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐบาลของสิงคโปร์นั้น แบ่งอำนาจการปกครองออกเป็น 3 ฝ่าย คือ

- 1.สภการบริหาร ประกอบด้วยประธานาธิบดี (วาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี) นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี (วาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี) ทั้งสองตำแหน่งนี้มาจากการเลือกตั้ง ประธานาธิบดีทำหน้าที่ประมุขของรัฐ มีสิทธิยับยั้งกฎหมาย งบประมาณของรัฐบาลและมีอำนาจในการแต่งตั้งข้าราชการ พลเรือนและทหาร อีกทั้งยังมีอำนาจตรวจสอบรัฐบาลตามกฎหมายความมั่นคงภายในและกฎหมายด้านศาสนาและยังมีอำนาจไต่สวนในกรณีการทุจริต ส่วนนายกรัฐมนตรี (Prime Minister) เป็นหัวหน้ารัฐบาล เข้าดำรงตำแหน่งจากการแต่งตั้งของประธานาธิบดีที่เลือกจาก

ผู้ที่สมาชิกรัฐสภาเสนอชื่อซึ่งประธานาธิบดีจะแต่งตั้งรัฐมนตรีตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรีเพื่อจัดตั้งคณะรัฐมนตรีทั้งนี้รัฐบาลจะบริหารงานโดยตรงต่อรัฐสภา

2. รัฐสภา สภาผู้แทนราษฎรของสิงคโปร์มีสมาชิกรัฐสภาทั้งสิ้น 99 คน

3. สภาตุลาการ แบ่งออกเป็นศาลชั้นต้นและศาลฎีกา ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นประเทศที่มีระบบตุลาการที่ดีที่สุดของเอเชีย

สิงคโปร์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคกลาง แบ่งเป็น 12 เขต โดยมีเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศรวมอยู่ด้วย เช่น เกย์แลง มาริน่า บริเวณแม่น้ำสิงคโปร์ ภาคตะวันออก แบ่งเป็น 6 เขต เขตที่สำคัญได้แก่ ชางฮี อยู่ติดทะเลจีนใต้ เป็นที่ตั้งของสนามบินนานาชาติชางฮี ภาคเหนือ แบ่งเป็น 8 เขต โดยเขตเซมบาวัง ซึ่งอยู่เหนือสุดของประเทศ เป็นเขตที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ครั้งหนึ่งเคยเป็นฐานทัพเรือของประเทศอังกฤษ นอกจากนั้นในภาคเหนือยังเป็นที่ตั้งของพื้นที่กักเก็บน้ำทางธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในสิงคโปร์อีกด้วย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งเป็น 7 เขต รวมเกาะที่สำคัญของประเทศทั้งปูเลาเตกงและปูเลาอุบินด้วย ภาคตะวันตก แบ่งเป็น 12 เขต ครอบคลุมเกาะจุง ซึ่ง เป็นเกาะรอบนอกที่ใหญ่ที่สุดของสิงคโปร์

สิงคโปร์ได้แยกตัวจากสหพันธมาเลเซียออกมาเป็นสาธารณรัฐสิงคโปร์เมื่อ พ.ศ.2508 รูปแบบการปกครองประเทศคือ ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข มีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล และมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ประธานาธิบดีมีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี สิงคโปร์ได้ปกครองตนเองในฐานะรัฐอธิปไตยมาตั้งแต่ พ.ศ.2502 เป็นต้นมา ภายใต้การนำของ ลี กวน ยู นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์คนแรก จนกระทั่งใน พ.ศ.2508 หลังจกประกาศเอกราชจากอังกฤษและสหพันธรัฐมาเลเซียจนกลายเป็นสาธารณรัฐสิงคโปร์ ปัจจุบันสิงคโปร์มีพรรคการเมืองสำคัญอยู่ 7 พรรค ตั้งแต่นั้นนับจากวันที่ได้รับเอกราชจากเป็นต้นมา มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวเท่านั้นที่ได้เป็นรัฐบาล นั่นคือพรรคกิจประชาชน ซึ่งมีนายลี กวน ยู เป็นผู้ร่วมก่อตั้งในปี ค.ศ. 1961 ซึ่งได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งเกือบทุกครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไปหรือการเลือกตั้งซ่อม

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขานในเรื่องความปลอดภัย ความสะอาด ประชากรมีมาตรฐานความเป็นอยู่สูง เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีกฎหมายลงโทษร้ายแรง คือการประหารชีวิต หรือโทษจำคุกระยะยาว เช่น ห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะอย่างเด็ดขาด หากฝ่าฝืนปรับถึง S\$1,000 การทิ้งเศษขยะลงพื้น ฝ่าฝืนครั้งแรกถูกปรับ S\$1,000 ครั้งต่อไป S\$2,000 และต้องทำความสะอาดในที่สาธารณะด้วย กฎหมายนี้รวมถึงการห้ามถ่มน้ำลายในที่สาธารณะและห้ามเคี้ยวหมากฝรั่งด้วย ดังนั้นไม่ควรนำหมากฝรั่งไปที่สิงคโปร์ การเสพย์หรือจำหน่ายยาเสพติดในประเทศสิงคโปร์นั้นมีความผิดขั้นร้ายแรงถึงประหารชีวิต

ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่ได้ชื่อว่ามีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัยในระดับที่ดีมากประเทศหนึ่งในโลก มีกฎหมายที่เข้มงวดและมีบทลงโทษสูงในการกระทำผิด เพื่อรักษามาตรฐานคุณภาพชีวิตที่ดีของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องการค้ายาเสพติด การติดสินบนเจ้าพนักงาน/เจ้าหน้าที่ และการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย บทลงโทษสูงสุดคือการประหารชีวิต

- ระบบสื่อสารมวลชน

อุตสาหกรรมสื่อมวลชนในประเทศสิงคโปร์นั้นเป็นอุตสาหกรรมที่ยิ่งใหญ่ มีประชากรประมาณ 40,000 คนทำงานในภาคสื่อมวลชน สื่อมวลชนบนเกาะแห่งนี้ถูกพัฒนาอย่างดีเยี่ยม มีการรวมกันของสื่อสิ่งพิมพ์ การแพร่ภาพและกระจายเสียง การบันทึกภาพ เพลง ดิจิตอล และไอที อุตสาหกรรมสื่อมวลชนในประเทศสิงคโปร์มีส่วนสร้างจีดีพีของประเทศราว 1.56 % ทำให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางสื่อมวลชนของประเทศในแถบอาเซียน รัฐบาลได้พยายามเพิ่มความสามารถของสื่อเพื่อผลักดันให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางสื่อให้ได้ สื่อภายในประเทศถูกควบคุมโดยตรงจากรัฐบาลผ่านการถือหุ้นและการลงทุนทางด้านสื่อ

สื่อสิ่งพิมพ์ถูกควบคุมโดยสิงคโปร์ เพรส โฮลดิ้ง หนังสือพิมพ์ 16 ฉบับถูกตีพิมพ์ขึ้นหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ จีน ทมิฬ และมาเลย์ หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ เช่น บิซิเนส ไทม์, ทุเดย์, เดอะ นิวส์เพเพอร์ และ เดอะ สเตรทส์ ไทม์ มีการเสนอข่าวออนไลน์ทุกวัน นิตยสารที่ได้รับความนิยมได้แก่ 88 เดย์, เฮอร์ วิลด์, เม็น เฮลท์ และ เอฟเอชเอ็ม สิงคโปร์ ซึ่งมีผู้อ่านเป็นจำนวนมาก

หากวัดจากดัชนีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สิงคโปร์เป็นประเทศเดียวในอาเซียนที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว รัฐบาลสิงคโปร์ยังมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการควบคุมสื่อทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ ดนตรี หรือแม้กระทั่งเกมส์คอมพิวเตอร์ที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือความสงบเรียบร้อยของสังคมและความสามัคคีทางเชื้อชาติและศาสนา สิงคโปร์ประกาศใช้กฎหมายความมั่นคงภายในมาตั้งแต่แยกตัวออกมาจากมาเลเซียในปี 1965 แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามผ่อนคลายความตึงเครียดในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสิงคโปร์ที่มีการปะทะสังสรรค์ของความแตกต่างหลากหลายอยู่ตลอดเวลาด้วยการริเริ่มให้มี “มุมคนอยากพูด” หรือ Speaker's Corner ในสวนสาธารณะ Hong Lim

รัฐบาลอนุญาตให้ประชาชนที่อยากส่งเสียงสามารถพูดได้โดยมีข้อแม้ว่าต้องมาลงทะเบียนกับตำรวจสามสิบวันล่วงหน้า และไม่จำเป็นต้องแจ้งหัวข้อที่จะพูด อย่างไรก็ตามแม้จะมีมุมคนอยากพูดก็ยังมีคนถูกจับเพราะมาพูดเรื่องที่ยากพูด ในปี 2002 Mr. Chee Soon Juan หัวหน้าพรรค Singapore Democratic Party ถูกปรับ 3,000 เหรียญสิงคโปร์ เนื่องจากไม่ได้ลงทะเบียนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจก่อนมาพูด และถูกปรับอีก 2,000 เหรียญสิงคโปร์ อีกทั้งยังถูกตัดสิทธิลงสมัคร

เลือกตั้งเนื่องจากพุดใจมตีกรณีรัฐบาลห้ามนักเรียนหญิงสวมฮิญาบในโรงเรียนรัฐ แม้ว่าในปี 2008 สิงคโปร์จะมีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วย “มุมนอกอยากพุด” ให้ผ่อนคลายนมากขึ้น แต่ก็ยังมีข้อจำกัดมากมายรวมถึงการไม่รับรองว่า “คนอยากพุด” จะไม่ถูกดำเนินคดีด้วยกฎหมายอื่นเช่นกฎหมายหมิ่นประมาทหรือกฎหมายปลุกระดม โดยเฉพาะในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง รัฐบาลสิงคโปร์จะทำการปิดมุมนอกอยากพุดชั่วคราว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเกี่ยวกับประเทศลาวพบว่า ผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ประกอบด้วย ความเป็นมาของประเทศลาว การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชน และประเด็นอื่น ดังต่อไปนี้

- ความเป็นมาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ยุคอาณาจักรประวัติศาสตร์ยุคแรกของลาวเชื่อว่าอยู่ภายใต้การครอบครองของอาณาจักรน่านเจ้า มีกษัตริย์ปกครองสืบทอดต่อกันมาหลายพระองค์ กษัตริย์องค์ที่สำคัญ เช่น พระเจ้าไชยเชษฐาธิราช พระองค์มีความสัมพันธ์ไมตรีที่แน่นแฟ้นกับกษัตริย์ไทยโดยเฉพาะในรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช ถือเป็นยุคทองของราชอาณาจักรล้านช้าง ภายหลังเมื่อพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราชเสด็จสวรรคตแล้วเชื้อพระวงศ์ลาวต่างก็แก่งแย่งราชสมบัติกันจนอาณาจักรล้านช้างแตกแยกเป็น 3 ส่วนคือ อาณาจักรล้านช้างหลวงพระบาง อาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ อาณาจักรล้านช้างจำปาศักดิ์ ทั้ง 3 อาณาจักรต่างเป็นอิสระไม่ขึ้นแก่กัน

การที่ต้องการความเป็นใหญ่ ผู้นำต้องการให้ประเทศเพื่อนบ้านสนับสนุน ได้แก่ ไทย พม่า โดยร้องขอกำลังทหารมาช่วยอาณาจักรลาวด้วยตนเอง ในที่สุดอาณาจักรลาวทั้ง 3 แห่งตกเป็นประเทศราชของอาณาจักรสยาม ในปี พ.ศ. 2321 สยามได้ปกครองดินแดนลาวทั้งสามส่วนในฐานะประเทศราชรวม 114 ปี ในระยะเวลาดังกล่าวอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์ได้ล่มสลายลงในปี พ.ศ. 2371 ในปี พ.ศ. 2436 สยามได้เกิดข้อขัดแย้งกับฝรั่งเศสในเรื่องอำนาจเหนือดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงจนเกิดวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 จากการให้เล่ห์เหลี่ยมของโกลด์สตี ปาวิ กงสุลฝรั่งเศส โดยการให้เรือรบมาปิดอ่าวไทยเพื่อบังคับให้ยกดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง รวมทั้งดินแดนอื่น ทำให้ดินแดนลาวเกือบทั้งหมดเปลี่ยนไปตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของประเทศฝรั่งเศสในปีนั้น และถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของอินโดจีนฝรั่งเศส ต่อมาภายหลังดินแดนลาวส่วนอื่นที่อยู่ฝั่งขวาของแม่น้ำโขงก็ตกเป็นของฝรั่งเศสอีกในปี พ.ศ. 2450

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพญี่ปุ่นได้รุกเข้ามาในลาวและดินแดนอินโดจีน เมื่อญี่ปุ่นใกล้แพ้สงคราม ขบวนการลาวอิสระซึ่งเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อกู้เอกราชลาวใน

เวลานั้นประกาศเอกราชให้ประเทศลาวเป็นราชอาณาจักรลาว หลังญี่ปุ่นแพ้สงคราม ฝรั่งเศสก็กลับเข้ามาใช้อำนาจในอินโดจีนอีกครั้งหนึ่ง พ.ศ. 2496 ภายหลังฝรั่งเศสรบแพ้เวียดนามที่เดียนเบียนฟู ผู้ที่มีบทบาทในการประกาศเอกราชคือ เจ้าสุวรรณภูมา เจ้าเพชรราช และเจ้าสุภานุวงศ์ โดยมีเจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์ ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้ามหาชีวิต (พระมหากษัตริย์) จากอาณาจักรล้านช้างหลวงพระบางเดิมและได้รวมทั้ง 3 อาณาจักรคือล้านช้างหลวงพระบาง ล้านช้างเวียงจันทน์ และล้านช้างจำปาศักดิ์ เข้าด้วยกันเป็นราชอาณาจักรลาว

ต่อมา พ.ศ. 2502 เจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวงศ์เสด็จสวรรคต เจ้าสว่างวัฒนาจึงขึ้นครองราชย์เป็นเจ้ามหาชีวิตแทน เหตุการณ์ในลาวยุ่งยากมาก เจ้าสุภานุวงศ์ซึ่งเป็นหนึ่งในคณะลาวอิสระประกาศตนว่าเป็นพวกฝ่ายซ้ายนิยมคอมมิวนิสต์ และเป็นหัวหน้าขบวนการประเทศลาว และได้ออกไปเคลื่อนไหวทางการเมืองในป่าเนื่องจากถูกฝ่ายขวาในลาวคุกคามอย่างหนัก พอถึงปี พ.ศ. 2504 ร้อยเอกกองแลทำการรัฐประหารรัฐบาลเจ้าสุวรรณภูมา แต่ถูกกองทัพฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายรวมจนพ่ายแพ้ กองแลต้องลี้ภัยไปสหรัฐอเมริกาจนถึงปัจจุบัน เหตุการณ์ทางการเมืองในระยะเวลาไม่นานหลังจากนั้นบังคับให้ลาวต้องกลายเป็นสมรภูมิลับของสงครามเวียดนาม และเป็นปัจจัยก่อให้เกิดการรัฐประหารและสงครามกลางเมืองที่ยืดเยื้อภายใต้การแทรกแซงของชาติต่างๆ ทั้งฝ่ายคอมมิวนิสต์และฝ่ายโลกเสรี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2518 พรรคประชาชนปฏิวัติลาวซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหภาพโซเวียตและเวียดนามเหนือ โดยการนำของเจ้าสุภานุวงศ์ ก็ยึดอำนาจรัฐจากรัฐบาลประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของเจ้าสุวรรณภูมา สำเร็จ

คณะผู้ยึดอำนาจได้เรียกร้องให้เจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวัฒนาทรงยินยอมสละราชสมบัติ เจ้ามหาชีวิตศรีสว่างวัฒนาจึงทรงยินยอมสละราชสมบัติ คณะปฏิวัติลาวจึงประกาศสถาปนาประเทศลาวเป็น "สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว" อย่างเป็นทางการในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2518

วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2518 กองประชุมผู้แทนทั่วประเทศที่นครหลวงเวียงจันทน์ มีผู้แทนเข้าร่วม 264 คน พิจารณารับรองประกาศยุบรัฐบาลชั่วคราวแห่งชาติ และพิจารณาเอาธงดวงเดือนเป็นธงชาติลาว แต่งเนื้อร้องเพลงชาติใหม่ เอาภาษาลาวเป็นภาษาทางการ ยกเลิกระบอบราชาธิปไตยและสถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยแต่งตั้งเจ้าสุภานุวงศ์เป็นประธานประเทศ โดยมีท่านไกสอน พมวิหาน เป็นนายกรัฐมนตรี และเจ้าศรีสว่างวัฒนาเป็นที่ปรึกษาสูงสุดของประธานประเทศ กองประชุมได้แต่งตั้งเจ้าสุวรรณภูมาเป็นที่ปรึกษาสูงสุดของรัฐบาล เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมือง พรรคประชาชนปฏิวัติลาวก็ได้กุมตัวพระบรมวงศานุวงศ์ราชวงศ์ล้านช้างไปคุมขังในค่ายกักกัน ทุกพระองค์ต่างสิ้นพระชนม์ด้วยพระโรคมาลาเรีย

และยังมีการจับกุมนักการเมือง ข้าราชการในระบบเก่า รวมทั้งประชาชนลาวจำนวนเข้าค่ายกักกัน ซึ่งต่อมาเสียชีวิตจากโรคภัยและถูกยิงทิ้งหลายคน

ชาวลาวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ (ประมาณร้อยละ 60 ของชาวลาวทั้งหมด) ควบคู่ไปกับลัทธินับถือผีบรรพบุรุษของชนชาติส่วนน้อย ในแถบภูเขาสูง ส่วนชาวลาวที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ที่มีประมาณ 2 % คนที่นับถือศาสนาอิสลามมีจำนวนที่ค่อนข้างน้อย ลาวแตกต่างจากประเทศอื่นตรงที่การปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม เพราะยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรล้านช้างได้อย่างเหนียวแน่น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธ ศิลปวัฒนธรรมโดยมากจึงเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น การสร้างวัดและสถูปต่างๆ ภาพวาดตามผนังโบสถ์ส่วนใหญ่ก็มีเรื่องราวเกี่ยวกับมหากาพย์รามเกียรติ์เหมือนในไทย ประเพณีของลาวก็มักเกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางศาสนา และการเพาะปลูกเช่นกัน ทุกปีจะมีการจัดงานสมโภชพระธาตุหลวง พระธาตุสำคัญของทั้งชาวเวียงจันทน์และชาวลาวทั่วประเทศ นอกจากมีงานบุญและงานออกร้านอย่างยิ่งใหญ่แล้ว ยังมีการจัดแข่งขันตีคดลี กีฬาเก่าแก่ที่ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย และยังคงเล่นสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน กีฬาตีคดลีถือเป็นการแข่งขันเด่นของงานสมโภชพระธาตุหลวงที่ขาดไม่ได้เลย นอกจากนี้ลาวยังมีประเพณีสงกรานต์ งานบุญบั้งไฟ เหมือนกับไทยอีกด้วย ชาวลาวนิยมใส่ผ้าทอมือทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหมในโอกาสต่างๆ เช่น งานบุญหรืองานแต่งงาน ศิลปะการทอผ้าของลาวเอง ก็มีเอกลักษณ์โดดเด่นและสวยงามไม่แพ้ใคร

- การเมืองการปกครอง

ประเทศลาวปกครองระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเป็นองค์กรการเมืองสูงสุดขึ้นำการบริหารประเทศ มีสถาบันการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ 1. พรรคประชาชนปฏิวัติลาว 2. สภารัฐมนตรี (สภาแห่งชาติแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี) 3. สภาแห่งชาติลาว (ประชาชนเลือกสมาชิกสภาแห่งชาติจากผู้ที่พรรคฯ เสนอ) 4. แนวลาวสร้างชาติ 5. องค์กรจัดตั้ง เช่น สหพันธ์วัยหนุ่มลาว (สหพันธ์เยาวชน) สหพันธ์แม่หญิงลาว (สมาคมสตรี) กรรมาบลลาว (สหพันธ์กรรมกร) ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว

การจัดตั้งและการบริหารหลายหมู่บ้านรวมกันเป็น เมือง (ก่อนหน้านี้จัดให้หลายหมู่บ้านรวมกันเป็น ตาแสง มีตาแสงเป็นผู้ปกครอง หลายตาแสงรวมกันจึงเรียกว่า เมือง) หลายเมืองรวมกันเป็น แขวงลาว แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 แขวง ในหนึ่งแขวงมีหลายเมืองซึ่งจะมี 1 เมืองเป็นเมืองหลวง เรียกว่า เมืองเอก และ 1 เขตปกครองพิเศษเรียกว่านครหลวง

- ระบบสื่อสารมวลชน

สื่อในประเทศลาวล้วนอยู่ในความดูแลของรัฐโดยตรง รัฐบาลลาวมีสำนักข่าวสารประเทศลาว (ขปล.) เป็นสำนักข่าวแห่งชาติที่เผยแพร่ข่าวของรัฐ ส่วนหนังสือพิมพ์ภาษาลาวที่สำคัญในประเทศได้แก่ หนังสือพิมพ์ประชาชน ซึ่งเป็นกระบอกเสียงของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว และหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ นอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศอีก 2 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ไทมส์ เป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ และหนังสือพิมพ์ "เลอเรนอวาเตอร์" เป็นหนังสือพิมพ์ภาษาฝรั่งเศส ปัจจุบันนี้มีสถานีโทรทัศน์ที่กำลังทดลองออกอากาศคือ สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศลาว เป็นสถานีโทรทัศน์ของรัฐ ออกอากาศผ่านเครือข่ายสถานีในประเทศ มีสถานีส่งต่อในประเทศไทยในชุมชนลาว ออกอากาศทางดาวเทียมไทยคม 5 นอกจากนี้ยังมีดาวเทียมแซทแนลที่ออกอากาศผ่านดาวเทียมจากประเทศไทย ตามหัวเมืองใหญ่และนครหลวงมีการเปิดให้บริการอินเทอร์เน็ตคาเฟ่โดยทั่วไป และได้รับความนิยมอย่างยิ่งในหมู่เยาวชนรุ่นใหม่ อย่างไรก็ตามรัฐบาลลาวก็ได้มีการตรวจพิจารณาเนื้อหาและการเข้าถึงข้อมูลอินเทอร์เน็ตอย่างเข้มงวด เนื่องจากเป็นประเทศที่ปกครองโดยรัฐบาลคอมมิวนิสต์

6.1.6 ราชอาณาจักรกัมพูชา

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย พบว่า ผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ประกอบด้วย ความเป็นมาของประเทศไทย กัมพูชา การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชน และประเด็นอื่น ดังต่อไปนี้

● ความเป็นมา

ราชอาณาจักรกัมพูชา มีเมืองหลวงคือกรุงพนมเปญ เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนทิศใต้จรดกับอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ทิศเหนือติดกับประเทศไทยและลาว ทิศตะวันออกติดกับเวียดนาม กัมพูชาเป็นอดีตประเทศอาณานิคมของฝรั่งเศสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นประเทศเดียวเท่านั้นที่มีการปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2406 (ค.ศ. 1863) กัมพูชาตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองกัมพูชาแล้วปลดผู้ปกครองกัมพูชาที่เป็นชาวฝรั่งเศส และผู้นิยมฝรั่งเศสออกไป เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ฝรั่งเศสเป็นฝ่ายชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 กัมพูชาจึงต้องตกเป็นของฝรั่งเศสอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาฝรั่งเศสมีภาระการต่อสู้ติดพันกับนักชาตินิยมในเวียดนามจึงต้องหาทางประนีประนอมกับกัมพูชาโดยได้จัดทำสนธิสัญญาขึ้นเพื่อเปลี่ยนสภาพจากการที่กัมพูชาเป็นเมืองขึ้นมาเป็นรัฐในอารักขาแห่งเครือจักรภพของฝรั่งเศส ในช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งเศสได้ให้เจ้าสีหนุเป็นกษัตริย์ปกครองกัมพูชา เมื่อญี่ปุ่นยึดกัมพูชาได้จึงให้เจ้าสีหนุประกาศเอกราชเป็นอิสระจากฝรั่งเศส แต่เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงคราม ฝรั่งเศสจึงกลับเข้ามามีอำนาจในกัมพูชาอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาฝรั่งเศสแพ้สงครามเวียดนามที่เบียนเบียนฟู ทำให้เวียดนามได้รับอิทธิพลที่ฝรั่งเศสสละยกทัพไป จึงยอมให้เอกราชแก่กัมพูชาตามคำเรียกร้องของเจ้าสีหนุ ทำให้กัมพูชาพลอยได้เอกราชไปด้วย ต่อมาในปี พ.ศ.2490 กัมพูชาได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญและจัดให้มีการเลือกตั้ง โดยเจ้าสีหนุประกาศยุบสภา ใช้กฎอัยการศึกและทำการปกครองกัมพูชาโดยตรง กล่าวได้ว่าในปี พ.ศ. 2497 (ค.ศ.1954) กัมพูชาได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ตามข้อตกลงในสนธิสัญญาเจนีวาพร้อมๆ กับลาว และเวียดนาม หลังได้รับเอกราชได้ปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยมีเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลาจุฬาราชมนตรีเป็นประมุข โดยมีเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลาจุฬาราชมนตรีเป็นประมุขประเทศ การที่ประเทศกัมพูชามีดินแดนติดกับประเทศเวียดนาม ทำให้เกิดปัญหาชายแดนกัน เวียดนามส่งกองทัพบุกกัมพูชาในปี พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) ทำให้เวียดนามเข้าแทรกแซงการเมืองในกัมพูชา ในช่วงพ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) เรียกว่าเป็นช่วงที่เกิดกลุ่มเขมร 4 ฝ่ายที่ขัดแย้งกันเองในกัมพูชา ประกอบด้วย เขมรแดงโดยนายเขี้ยว สัมพันธ์ เขมรเสรีโดย นายซอนซาน เขมรเฮง สัมพันธ์ (รัฐบาลพนมเปญ) โดย นายฮุน เซน กลุ่มเจ้าสีหนุ โดย เจ้ารณฤทธิ์

ระบบกฎหมายในประเทศกัมพูชานั้นเป็นการผสมผสานระหว่างจารีตประเพณีดั้งเดิมกับระบบกฎหมายฝรั่ง โดยในยุคแรกนั้นชาวกัมพูชาใช้ระบบกฎหมายที่มีที่มาจากจารีตประเพณีของศาสนาพุทธและลัทธิขอม ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสเข้ายึดถือกัมพูชาเป็นอาณานิคมก็ได้นำระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ที่ใช้แพร่หลายในทวีปยุโรปมาบังคับใช้

ประเทศกัมพูชา

ประชากรของประเทศกัมพูชา ประมาณ 95 เปอร์เซ็นต์ นับถือพระพุทธศาสนา นิกายเถรวาท ประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์ นับถือคติความเชื่อตามชนบประเพณีดั้งเดิมของตน และประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์ นับถือศาสนาอิสลาม ศิลปวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชาในยุคโบราณ ได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียเป็นส่วนใหญ่ เห็นได้ชัดจากสถาปัตยกรรม รูปปั้น และเครื่องแต่งกาย แต่หลังจากตกเป็นอาณานิคมฝรั่งเศส กัมพูชาก็ได้รับเอาอิทธิพลด้านสถาปัตยกรรม อาหารการกิน มาจากฝรั่งเศสด้วย เห็นได้จากตึกกรมบ้านช่องและอาคารแบบฝรั่งเศสที่มีทั่วกรุงพนมเปญ ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของกัมพูชา คือ ระบำอัสตรา เป็นการแสดงนาฏศิลป์ที่โดดเด่นของกัมพูชา โดยถอดแบบท่ารำและเครื่องแต่งกาย มาจากภาพสลักรูปนางอัปสรที่ปราสาทนครวัด

เทศกาลของกัมพูชา ได้แก่ วันสารทเขมรหรือวันปรอจุมเบน จัดขึ้นในวันแรม 1 ค่ำเดือนสิบ ไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือนสิบ (ระหว่างเดือนกันยายน – ตุลาคม) ช่วงเช้าชาวกัมพูชาจะไปทำบุญตักบาตรที่วัด เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ ตกเย็นก็จะไปวัดเพื่อร่วมสวดมนต์ภาวนา ฟังเทศน์ฟังธรรม รับศีลจากพระสงฆ์ ถือเป็นงานบุญใหม่ของชาวกัมพูชา

“เทศกาลน้ำ” หรือ “งานบุญอมตูก” คือเทศกาลประจำปีที่ยิ่งใหญ่ของชาวกัมพูชา จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน เพื่อแสดงความสำนึกในบุญคุณของแม่น้ำที่นำความอุดมสมบูรณ์มาให้ โดยจะจัดการแข่งเรือยาวบริเวณหน้าพระราชวังหลวงของกรุงพนมเปญ แสดงพลุดอกไม้ไฟ และแห่ขบวนเรือประดับไฟ

- การเมืองการปกครอง

1. กัมพูชามีระบอบการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ นับจากการเลือกตั้งทั่วไป ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1993 การเมืองของกัมพูชามีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

2. ระบอบประชาธิปไตยของกัมพูชาในปัจจุบันมีความก้าวหน้าและหยั่งรากลึกกลงในสังคมของกัมพูชาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ฝ่ายต่างๆ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

3. รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศรวมถึงการปฏิรูปในด้านต่างๆ ได้แก่ การบริหารราชการแผ่นดิน ระบบศาลยุติธรรมและกฎหมาย การทหาร เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐบาลมีประสิทธิภาพ สามารถใช้งบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าตลอดจนสนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชนบทและห่างไกลความเจริญได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ รัฐบาลกัมพูชาได้ดำเนินการปฏิรูปในสาขาต่างๆ อาทิ การลดจำนวนข้าราชการทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร การปฏิรูปด้านการศาล การปรับปรุงระเบียบและแก้ไขกฎหมายที่ล้าหลังและไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ การปฏิรูปที่ดิน และการเร่งออกเอกสารสิทธิในการถือครองที่ดิน การส่งเสริมการศึกษาและฝึกฝนอาชีพ การปรับเปลี่ยนเงินเดือนข้าราชการอย่างเป็นระบบ การพัฒนาระบบชลประทานและโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ โดยเฉพาะระบบคมนาคมขนส่ง เพื่อรองรับการพัฒนาการด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว เป็นต้น

- ระบบสื่อสารมวลชน

สื่อกัมพูชามีทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และอื่นๆอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล มีสมาคมผู้สื่อข่าวกัมพูชาซึ่งเป็นสมาคมอิสระที่ไม่สังกัดรัฐ ควบคุมโดยกระทรวงการข่าวของรัฐบาลกัมพูชา หนังสือพิมพ์ที่โดดเด่นได้รับความนิยมมากคือ รัศมีกัมพูชา และเกาะสันติภาพ ทั้งสองเน้นเสนอข่าวทั่วไป ไม่ได้เจาะจงเรื่องการเมือง แต่ก็เขียนข่าวเฉพาะการทำดีของรัฐบาลเท่านั้น ไม่ปรากฏเห็นเขียนถึงรัฐบาลในทางไม่ดีหรือไม่มีการเขียนขัดแย้งกับรัฐบาลเลย

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับประเทศเวียดนามพบว่า ผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ประกอบด้วย ความเป็นมาของประเทศเวียดนาม การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชน และประเด็นอื่น ดังต่อไปนี้

- ความเป็นมาของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

เวียดนามเรียกชื่ออย่างเป็นทางการว่าสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มีเนื้อที่ทั้งหมด 337,912 ตารางกิโลเมตร มีประชากรรวมประมาณ 89 ล้านคน เมืองหลวงคือ ฮานอย ตกเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศสตั้งแต่ พ.ศ. 2426 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมา พ.ศ. 2497 มีการเจรจาสงบศึกกันที่นครเจนีวาประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ในการตกลงครั้งนี้ทำให้เวียดนามได้เอกราช โดยแบ่งประเทศออกเป็น 2 ฝ่าย คือ เวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ เวียดนามเหนือมีโฮจิมินห์เป็นผู้นำ ปกครองแบบคอมมิวนิสต์ โฮจิมินห์พยายามล้มล้างรัฐบาลเวียดนามใต้ที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์

ในการทำสงครามนั้น สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนเวียดนามใต้ให้ต่อสู้กับระบบคอมมิวนิสต์ที่นำโดยโฮจิมินห์ ส่วนสหภาพโซเวียตสนับสนุนเวียดนามเหนือ ในปีพ.ศ. 2506 งดินห์เลียม ผู้นำเวียดนามใต้เสียชีวิต ทำให้ขาดเสถียรภาพทางการเมือง ในปีพ.ศ. 2515 เวียดนามเหนือโจมตีเวียดนามใต้อย่างหนัก ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องทิ้งระเบิดที่เมืองท่าไฮฟองของเวียดนามเหนือเพื่อช่วยเหลือเวียดนามใต้ ในปี พ.ศ. 2516 มีการเจรจาหยุดยิงกันที่ปารีส แต่สงครามดำเนินต่อไปเรื่อยๆ ในที่สุดเวียดนามใต้ก็แพ้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ มีการจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นปกครองประเทศ ในปี พ.ศ. 2518 เวียดนามเหนือสามารถรวมเวียดนามทั้งสองเข้าเป็นประเทศเดียวกัน โดยใช้ชื่อประเทศใหม่ว่าสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ประชากรของประเทศเวียดนามประมาณ 55 เปอร์เซ็นต์ นับถือพระพุทธศาสนา นิกายอานจริยวาท หรือนิกายมหายาน ประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์นับถือคริสต์ศาสนา ประมาณ 38 เปอร์เซ็นต์นับถือศาสนาอิสลาม ศาสนาขงจื้อ ศาสนาเต๋าและคติความเชื่อ ตามชนบประเพณีดั้งเดิมของตน

คนเวียดนามเป็นคนขยันโดยมีค่านิยมว่าทุกคนต้องทำงานจึงจะเป็นคนที่มีคุณค่าดังนั้นคนเวียดนามทุกเพศทุกวัย ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ ต้องทำตัวให้มีประโยชน์ งานในที่นี้อาจไม่ใช่งานประจำเท่านั้น แต่เป็นงานเล็กงานน้อย เช่น ปลูกผัก ทำโน่นทำนี่ ค่านิยมเช่นนี้ทำให้คนเฒ่าคนแก่คนวัยทำงานเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กรุ่นใหม่ นอกจากการทำงานแล้ว คนเวียดนามยังใช้ทุกพื้นที่ให้มีค่า เช่น การปลูกผักไว้รับประทาน ส่วนที่เหลือก็นำไปเลี้ยงสัตว์ จะเห็นได้ว่าแทบทุกเครื่องเรือนของเวียดนามจะมีสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย ไก่ แพะ เพื่อให้กินเศษพืชผักที่เหลือ เนื่องจากถูกจีน

ปกครองเป็นเวลานาน ทำให้ศิลปวัฒนธรรมของเวียดนามส่วนใหญ่นับว่าได้รับอิทธิพลจากจีน ไม่ว่าจะเป็นพระราชวัง วัด หรือสุสาน แม้ว่าจะนำศิลปะจีนมาประยุกต์แล้ว ก็ยังปรากฏความเป็นจีนชัดเจน ศิลปวัฒนธรรมที่รู้จักกันดี เช่น หุ่นกระบอกน้ำ เป็นการแสดงที่หาชมได้ในกรุงฮานอย ศิลปะการขีดสีบดกันมานาน วิธีขีดไม่เหมือนที่ใดในโลก เพราะผู้ขีดต้องขีดหุ่นในน้ำ โดยยืนแช่ครึ่งตัวอยู่หลังฉาก หุ่นด้านหน้าก็จะโลดแล่นอยู่บนผิวน้ำ บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวบ้านตั้งแต่สมัยโบราณ ศิลปะการปักผ้า ช่างฝีมือเก่งๆ ของเวียดนามสามารถปักภาพออกมาได้สวยงาม เหมือนกับภาพเขียนเลยทีเดียว

เทศกาลสำคัญของเวียดนาม เช่น เทศกาลเตี๊ต หรือเทศกาลขึ้นปีใหม่ของเวียดนาม ซึ่งก็คือตรุษจีนนั่นเอง มีในช่วงปลายเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์ของทุกปี การเฉลิมฉลองก็คล้ายกันกับตรุษจีนของชาวจีน นิยมฉลองติดกัน 3-7 วัน มีการให้ของขวัญและออกไปสักการะเทพเจ้าตามวัดต่างๆ

เทศกาลไหว้พระจันทร์ จัดขึ้นเพื่อแสดงความเคารพต่อพระจันทร์ ในฤดูใบไม้ร่วง ช่วงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ตามปฏิทินของจันทรคติ ชาวเวียดนามจะจัดงานเฉลิมฉลอง ตามเมืองต่างๆ มีการประกวด ขนมหีเยาะญวน ซึ่งเป็นขนมไหว้พระจันทร์ มีการประดับโคมไฟ และการละเล่นพื้นบ้านในงานด้วย (เรียนรู้เพื่อนบ้านอาเซียน. 2556: 122)

- การเมืองการปกครอง

ประเทศเวียดนามประกอบด้วย 58 จังหวัด และ 5 เทศบาลนคร อันได้แก่ เกิ่นเจ็ท ไฮฟอง ดานัง ฮานอย นครโฮจิมินห์ เวียดนามปกครองโดยระบบสังคมนิยม มีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เป็นพรรคการเมืองเดียวและมีอำนาจสูงสุด วันชาติเวียดนาม คือ วันที่ 2 กันยายน พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1930 ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 3 ล้านคน ผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป การประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมีขึ้นทุกๆ 5 ปี การประชุมในแต่ละครั้งจะนำไปสู่การเลือกเลขาธิการพรรคคนใหม่ การเลือกสมาชิกคณะกรรมการเมืองชุดใหม่ การทบทวนผลงานของพรรค การปฏิบัติงาน การบริหารประเทศในช่วง 5 ปี 10 ปีที่ผ่านมา อีกทั้ง ยังเป็นโอกาสที่พรรคจะประกาศยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของพรรคในช่วง 5 ปี และ 10 ปีที่จะมาถึง ซึ่งจะทำให้เราเห็นแนวทางของการพัฒนาประเทศเวียดนามในอนาคต สำหรับการเลือกตั้งตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและประธานาธิบดีนั้นมีขึ้นในปีเดียวกันเช่นกัน

การประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามครั้งล่าสุด เป็นการประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามครั้งที่ 11 ซึ่งมีขึ้นระหว่างวันที่ 12-19 มกราคม ค.ศ. 2011 ที่ประชุมได้เลือกสมาชิกคณะกรรมการกลางพรรค 200 คน สมาชิกคณะกรรมการเมืองชุดใหม่ 14 คน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกคนเก่า 9 คน และสมาชิกที่เลือกเข้ามาใหม่ 5 คน และที่สำคัญได้เลือก

เลขาธิการพรรคคนใหม่ ในการประชุมสมัชชาพรรคครั้งนี้ พรรคได้ประกาศเลือกนายเหงวียน ฝู จ่อง อดีตประธานสภาแห่งชาติ ให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามคนใหม่แทนนาย นง ดึ๊ก แหมงห์ ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาตินั้น มีขึ้นมีทุกๆ 5 ปี เช่นกัน ครั้งที่ผ่านมามีขึ้น ในช่วงเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2011 และการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและประธานาธิบดีนั้น มีขึ้นในเดือน กรกฎาคมปีเดียวกัน นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันนั้น คือ นายเหงวียน เติน สูง และประธานาธิบดีคนปัจจุบัน คือ นายเจือง เติน ซาง

- ระบบสื่อสารมวลชน

สื่อมวลชนของเวียดนามถูกควบคุมโดยรัฐบาลตามแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์ ตั้งแต่ปี 1997 เวียดนามได้ควบคุมการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสาธารณะอย่างกว้างขวาง โดยใช้วิธีการทางกฎหมายและทางเทคนิค

ราชอาณาจักรไทย

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเกี่ยวกับประเทศไทยพบว่า ผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ประกอบด้วย ความเป็นมาของประเทศไทย การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชน และประเด็นอื่น ดังต่อไปนี้

- ความเป็นมาของราชอาณาจักรไทย

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน นักประวัติศาสตร์ไทยเริ่มถือเอาสมัยอาณาจักรสุโขทัยเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ชาติไทย ตรงกับสมัยรุ่งเรืองของอาณาจักรล้านนา และอาณาจักรล้านช้าง อาณาจักรสุโขทัยขยายดินแดนออกไปอย่างกว้างขวางในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช แต่เริ่มอ่อนแอลงภายหลังการสวรรคตของพระองค์ การรับพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์เข้ามา ทำให้อาณาจักรสุโขทัยเริ่มมีการปกครองแบบธรรมราชา ในช่วงที่อาณาจักรอยุธยารุ่งเรือง พระเจ้าอู่ทองทรงก่อตั้งอาณาจักรอยุธยาเป็นอาณาจักรของชนชาติไทยขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 1893 มีการปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่งยึดมาจากหลักของศาสนาพราหมณ์ อาณาจักรสุโขทัยตกเป็นประเทศราชของอาณาจักรอยุธยา ต่อมาโปรตุเกสเข้ามายึดครองมะละกา ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ทำให้อยุธยาเริ่มติดต่อกับชาติตะวันตก ในขณะเดียวกัน ราชวงศ์ตองอูของพม่าเริ่มมีอำนาจมากขึ้น จึงนำมาสู่การขยายดินแดนมายังกรุงศรีอยุธยาในรัชสมัยของพระเจ้าตะเบ็งชเวตี้และพระเจ้าบุเรงนอง มีการทำสงครามยึดเยื้อนั้บสิบปี ส่งผลให้อยุธยาตกเป็นประเทศราชของอาณาจักรตองอูใน พ.ศ. 2112 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงใช้เวลา 15 ปีเพื่อสร้างภาวะครอบงำในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

จากนั้นกรุงศรีอยุธยาได้กลายมาเป็นอาณาจักรที่รุ่งเรืองถึงขีดสุด ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของอยุธยารุ่งเรืองขึ้นอย่างมากในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ซึ่งสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตกับฝรั่งเศส อังกฤษ อย่างไรก็ตาม อิทธิพลที่เพิ่มมากขึ้นของชาวต่างชาติในกรุงศรีอยุธยา เมื่อพระเพทราชาสั่งประหารชีวิตคอนสแตนติน ฟอลคอน การติดต่อกับชาติตะวันตกจึงซบเซาลง การที่กรุงศรีอยุธยาทำสงครามนั้นได้ทำให้เมืองเสียหายถูกเผาทำลาย ในปี พ.ศ. 2310 พระยาตากได้รวบรวมไพร่พลกอบกู้เอกราชและได้ย้ายราชธานีมาอยู่ที่กรุงธนบุรี ซึ่งเป็นเมืองหลวงของคนไทยเป็นเวลานานราว 15 ปี ถือเป็นช่วงเวลาของการทำสงครามและการฟื้นฟูความเจริญของชาติ จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีได้สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2325 ในช่วงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นประเทศไทยเผชิญกับการรุกรานจากประเทศเพื่อนบ้านหลายครั้งจนกระทั่งรัชกาลที่ 4 มีนโยบายป้องกันตนเองจากมหาอำนาจอาณานิคม แต่ก็ส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ เทคโนโลยีตะวันตกและการศึกษาอันทันสมัย

เดิมประเทศไทยใช้ชื่อว่า “สยาม” แต่ได้เปลี่ยนมาเป็นชื่อปัจจุบันในปี พ.ศ. 2482 ตามประกาศรัฏฐนิยม ฉบับที่ 1 ของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยให้ใช้ชื่อประเทศประชาชน และสัญญาชาติว่า “ไทย” ต่อมาได้เปลี่ยนกลับเป็นสยามเมื่อปี พ.ศ. 2488 ในช่วงเปลี่ยนนายกรัฐมนตรี แต่ในที่สุดได้เปลี่ยนกลับมาชื่อไทยอีกครั้งในปี พ.ศ. 2491 ซึ่งเป็นช่วงที่จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ช่วงแรกเปลี่ยนเฉพาะชื่อภาษาไทยเท่านั้น ชื่อภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษคงยังเป็น “Siam” อยู่จนกระทั่งเดือนเมษายน พ.ศ. 2491 จึงได้เปลี่ยนชื่อภาษาฝรั่งเศสเป็น “Thaïlande” และภาษาอังกฤษเป็น “Thailand” อย่างในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป เดิมประเทศไทยมีการปกครองแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตั้งแต่สมัยอาณาจักรอยุธยาเป็นต้นมา จนกระทั่งมีการปกครองในลักษณะรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางแบบเด็ดขาดตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ครั้นวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 คณะราษฎรได้ปฏิวัติในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แล้วเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นแบบรัฐเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ จากนั้นใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาหรือที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเรียกรวมกันว่า “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบันประมาณ พ.ศ. 236 สมัยเดียวกันกับประเทศศรีลังกา พระพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ได้เข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทยถึง 2 ครั้ง คือ ครั้งแรกในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช และครั้งที่ 2 ในสมัยพระยาสิทธิเทพพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก ศิลปะสมัยสุโขทัยได้รับการกล่าวขานว่างดงามโดยเฉพาะพระพุทธรูปสมัยสุโขทัย มีลักษณะงดงามที่ไม่มีศิลปะสมัยใดเหมือน หลังจากอาณาจักรพุกามและกัมพูชาเสื่อมอำนาจลง คนไทยจึงได้ตั้งตัวเป็นอิสระ ได้ก่อตั้งอาณาจักรขึ้นเอง 2 อาณาจักร ได้แก่

อาณาจักรล้านนาทางภาคเหนือของไทย ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่และอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดสุโขทัยในปัจจุบัน เมื่อพ่อขุนรามคำแหงมหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์ ทรงสถาปนาประดิษฐานของพระสงฆ์ลังกา จึงทรงอาราธนาพระมหาเถระสังฆราช ซึ่งเป็นพระเถระชาวลังกาที่มาจากเมืองฉะเชิงเทราในศรีธรรมราช มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกรุงสุโขทัย

พระพุทธศาสนาในสมัยอยุธยาที่มีความเป็นฮินดูปนอยู่มาก พิธีกรรมต่าง ๆ ได้ปะปนพิธีของพราหมณ์มากกว่าที่ใด ๆ ราชกรณียะยามุ่งในเรื่องการบุญการกุศล สร้างวัดวาอาราม สร้างปูชนียวัตถุ บำรุงศาสนาเป็นส่วนมาก ในสมัยอยุธยาต้องประสบกับภาวะสงครามกับพม่าจนเกิดภาวะวิกฤตทางศาสนาหลายครั้ง ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรี ในยุคนี้นับเป็นยุคแห่งความเสื่อมของพุทธศาสนาอีกสมัยหนึ่ง คือนับแต่พระยาตาก(สิน)ได้ชักนำคนไทยเชื้อสายจีนหนีฝาทัพพม่าออกจากกำแพงพระนครศรีอยุธยาจนกรุงศรีอยุธยาถูกพม่าตีแตกในปี พ.ศ. 2310 แล้ว พม่าได้ทำลายบ้านเมืองจนเสียหายย่อยยับ ล้างผลาญชีวิตคน ช่มชืดผู้หญิงไทย ปล้นเอาทรัพย์สินมีค่าทั้งหมดกวาดต้อนประชาชนแม้กระทั่งพระสงฆ์ไปเป็นเชลยเป็นจำนวนมาก วัดวาอารามถูกเผาทำลาย ครั้นต่อมาพระยาตาก(สิน) ได้สถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์และตั้งราชธานีใหม่ คือกรุงธนบุรีแล้วได้ทำนุบำรุงพระศาสนา และได้ชำระวงการศาสนาใหม่ ลงโทษสมณะที่กระทำความชั่วอันไม่สมกับความเป็นสมณะด้วยวิธีการต่าง ๆ เมื่อเปลี่ยนแปลงราชวงศ์ในปี พ.ศ. 2322 เจ้าพระยาจักรีก็ได้อัญเชิญพระแก้วมรกตจากเวียงจันทน์มาไว้ยังประเทศไทยด้วยเช่นกัน

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในช่วงรัชกาลที่ 1 (พ.ศ. 2325 - 2352) พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชเสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อปี พ.ศ. 2325 ต่อจากพระเจ้าตากสิน พระองค์ได้ทรงย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรีมาตั้งราชธานีใหม่ เรียกชื่อว่า “กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรมประสิทธิ์”

รัชกาลที่ 2 (พ.ศ. 2352 - 2367) พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อ พ.ศ. 2352 เป็นทรงทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาเหมือนอย่างพระมหากษัตริย์ไทยแต่โบราณ ในปี พ.ศ. 2357 ทรงจัดสงฆ์สมณทูต 8 รูปไปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในประเทศลังกา ได้จัดให้มีการจัดงานวันวิสาขบูชาขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ 3 (พ.ศ. 2367 - 2394) พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้มีการสร้างพระไตรปิฎกฉบับหลวงเพิ่มจำนวนขึ้นไว้อีกหลายฉบับครบถ้วนกว่ารัชกาลก่อน ๆ โปรดให้แปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาไทย ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอารามหลายแห่ง และสร้างวัดใหม่คือวัดเทพธิดาราม วัดราชราชนัดดา และวัดเฉลิมพระเกียรติ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อสอนหนังสือไทยแก่เด็กในสมัยนั้น

รัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2394 -2411) พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อทรงเป็นเจ้าฟ้ามงกุฎได้ผนวช 27 พรรษาแล้วได้ลาสิกขาขึ้นครองราชย์เมื่อพระชนมายุ 57 พรรษา ใน พ.ศ. 2394 ด้านการพระศาสนา ทรงพระราชศรัทธาสั่งสร้างวัดใหม่ขึ้นหลายวัด เช่น วัดปฐมวณาราม วัดโสมนัสวิหาร วัดมกุฏกษัตริยาราม วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม และวัดราชบพิตร เป็นต้น ตลอดจนบูรณะวัดต่าง ๆ อีกมาก โปรดให้มีพระราชพิธี "มาฆบูชา" ขึ้นเป็นครั้งแรก ใน พ.ศ. 2394 ณ ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม จนได้ถือปฏิบัติสืบมาจนถึงทุกวันนี้

รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411 - 2453) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ เมื่อ พ.ศ. 2411 ทรงสร้างวัดใหม่ขึ้นคือ วัดราชบพิตร วัดเทพศิรินทราวาส วัดเบญจมบพิตร วัดอัมรินทร์นิมิตร วัดจุฬาทิศราชธรรมสภา และวัดนิเวศน์ธรรมประวัติ ทรงบูรณะวัดมหาธาตุ และวัดอื่น ๆ อีก ทรงนิพนธ์วรรณกรรมทางพุทธศาสนาจำนวนมาก โปรดให้มีการเริ่มต้นการศึกษาแบบสมัยใหม่ในประเทศไทย โดยให้พระสงฆ์รับภาระช่วยการศึกษาของชาติ

รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453 -2468) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ ทรงพระปรีชาปราดเปรื่องในความรู้ทางพระศาสนา ทรงนิพนธ์หนังสือแสดงคำสอนในพระพุทธศาสนาหลายเรื่อง เช่น เทศนาเสือป่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร เป็นต้น ถึงกับทรงอบรมสั่งสอนอบรมข้าราชการด้วยพระองค์เอง โปรดให้ใช้ พุทธศักราช (พ.ศ.) แทน ร.ศ. เมื่อ พ.ศ. 2456 ให้เปลี่ยนกระทรวงธรรมการเป็นกระทรวงศึกษาธิการ

รัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468 - 2477) พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้มีการทำสังคายนาพระไตรปิฎกขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2468 - 2473 เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เป็นการสังคายนาครั้งที่ 3 ในเมืองไทย แล้วทรงจัดให้พิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ชุดละ 45 เล่ม จำนวน 1,500 ชุด พระราชทานแก่ประเทศต่าง ๆ ประมาณ 500 ชุด โปรดให้ย้ายกรมธรรมการกลับเข้ามารวมกับกระทรวงศึกษาธิการ และเปลี่ยนชื่อกระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวงธรรมการอย่างเดิม โดยมีพระราชดำริว่า "การศึกษาไม่ควรแยกออกจากวัด"

ต่อมาปี พ.ศ.2471 กระทรวงธรรมการประกาศเพิ่มหลักสูตรทางจริยศึกษาสำหรับนักเรียน ได้เปิดให้ฆราวาสเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม โดยจัดหลักสูตรใหม่ เรียกว่า "ธรรมศึกษา" ในรัชสมัยรัชกาลที่ 7 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งยิ่งใหญ่ของไทย เมื่อคณะราษฎรได้ทำการปฏิวัติ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติเมื่อ พ.ศ. 2477 โดยมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ขึ้นครองราชย์เป็นรัชกาลที่ 8

รัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2477 - 2489) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นรัชกาลที่ 8 ในขณะที่พระชนมายุเพียง 9 พรรษาเท่านั้น และยังกำลังทรงศึกษาอยู่ในต่างประเทศ จึงมีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในด้านการศาสนาได้มีการแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาไทย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ พระไตรปิฎก ฉบับแรก แปลโดยอรุณ พิมพ์เป็นเล่มสมุด 80 เล่ม เรียกว่าพระไตรปิฎกภาษาไทย แต่ไม่เสร็จสมบูรณ์และได้ทำต่อจนเสร็จเมื่องานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ เมื่อปี พ.ศ. 2500 พระไตรปิฎกฉบับที่ 2 แปลโดยสำนวนเทศนา พิมพ์โบราณ แบ่งเป็น 1,250 กัณฑ์ เรียกว่า พระไตรปิฎกฉบับหลวง แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2492 ในปีพ.ศ. 2484 ได้เปลี่ยนชื่อกระทรวงธรรมการเป็นกระทรวงศึกษาธิการ และกรมธรรมการเปลี่ยนเป็น กรมการศาสนา ในปีเดียวกันรัฐบาลได้ออก พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม เพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์มีความสอดคล้องเหมาะสมกับการปกครองแบบใหม่ต่อมาในปีพ.ศ. 2488 มหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2436 ได้ประกาศตั้งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ ชื่อ "สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย" เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม และในปี พ.ศ. 2498 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้ถูกลอบปลงพระชนม์ เนื่องด้วยความวุ่นวายทางการเมือง เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน

สมัยรัชกาลที่ 9 (พ.ศ. 2489 - ปัจจุบัน) ชายนิรนามปีนขึ้นไปบนพานรัฐธรรมนูญ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เรียกร้องให้บรรพชาศานาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นรัชกาลที่ 9 สืบต่อมา มีพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนา และทรงเป็นศาสนูปถัมภก ทรงให้การอุปถัมภ์แก่ทุกศาสนา ทรงสร้างวัดแห่งหนึ่งที่จังหวัดชลบุรี และทรงปกครองบ้านเมืองโดยสงบร่มเย็นตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในรัชสมัยรัชกาลปัจจุบัน ในปี พ.ศ.2500 ซึ่งเป็นปีครบรอบ 2,500 ปีที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน ในวันที่ 12-18 พฤษภาคม พ.ศ.2500 รัฐบาลได้จัดงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ ซึ่งอินเดียและลังกาเรียกว่า "พุทธชยันตี" โดยกำหนดให้วันที่ 12-14 พฤษภาคม เป็นวันหยุดราชการ ในปัจจุบันนี้มีประชากรไทยนับถือพุทธศาสนามากกว่าร้อยละ 94 และมีพุทธศาสนิกชนมากเป็นอันดับ 4 ของโลก (รองจากประเทศจีน ญี่ปุ่น และเวียดนาม ตามลำดับ)

อิทธิพลจากต่างชาติต่อไทยนั้นมีมานาน เห็นได้จากหลักฐานโบราณวัตถุบ้านเชียง ศิลปวัฒนธรรมของไทยได้รับอิทธิพลจากจีนและอินเดีย ส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ ผสมรวมศาสนาพราหมณ์กับฮินดู ปนด้วยความเชื่อเรื่องสิ่งลี้ลับเหนือธรรมชาติ เช่น อิทธิพลจากศาสนาพุทธ – การทำบุญตักบาตร ความเชื่อเรื่อง บาปกรรม จารีตต่างๆ อิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ฮินดู – การตั้งศาล พิธีแข่งน้ำ พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ อิทธิพลจากความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ – ความเชื่อเรื่องผีสง การทำนายฝัน ดูดวง ประเพณีสำคัญของไทย เช่น สงกรานต์ เดิมเป็นวันขึ้นปีใหม่แบบไทย ตรงกับวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี กิจกรรมที่ชาวไทย

นิยมทำในวันนี้คือ ทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ และรดน้ำให้กัน เป็นประเพณีที่ต่างชาตารู้จักมากที่สุด

ลอยกระทง ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ตามปฏิทินจันทรคติของไทย ซึ่งหากเทียบการนับเดือนแบบปัจจุบัน จะตรงกับปลายเดือนพฤศจิกายน ประเพณีลอยกระทงมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ริเริ่มโดยนางนพมาศ หรือท้าวศรีจุฬารัตน์ เหตุผลที่ประดิษฐ์กระทงก็เพื่อขอขมาพระแม่คงคาที่เราอาศัยน้ำดื่มกินและใช้ประโยชน์สารพัด เมื่อลอยกระทง เราจะจุดธูปเทียนที่ปักบนกระทงอธิษฐานขอพรขอขมาพระแม่คงคาแล้วลอยแม่น้ำลำคลอง (เรียนรู้เพื่อนบ้านอาเซียน. 2556: 26)

- การเมืองการปกครอง

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ มีรัฐสภาแบ่งออกเป็นวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎร มีฝ่ายบริหาร คือคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี และฝ่ายตุลาการคือศาล มีระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และลักษณะพิเศษ

- ระบบสื่อสารมวลชน

จากการศึกษาระบบสื่อสารมวลชนในประเทศไทยพบว่า แบ่งออกเป็น 3 ระบบใหญ่ๆ คือ ระบบวิทยุกระจายเสียง ระบบโทรทัศน์ ระบบหนังสือพิมพ์ ดังต่อไปนี้

- วิทยุกระจายเสียง

สถานีวิทยุในประเทศไทย (ไม่นับวิทยุชุมชน) มีจำนวนมากกว่า 524 สถานี โดยมีพื้นที่กระจายเสียงครอบคลุมกว่าร้อยละ 98 ของประเทศ ในจำนวนนี้มีสถานีวิทยุระบบ FM. 313 สถานีและสถานีวิทยุระบบ AM. 211 สถานี โดยในเขตกรุงเทพฯ มีสถานีวิทยุระบบ FM. 40 สถานีและระบบ A.M. 38 สถานี ส่วนในภูมิภาคมีสถานีวิทยุระบบ FM. 273 สถานี และระบบ AM.173 สถานี

ในปัจจุบันคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจประมาณ 20 แห่ง โดยโครงสร้างการดำเนินงานเพื่อใช้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจดังกล่าวแบ่งออกได้ 2 ลักษณะเช่นเดียวกับในกรณีของโทรทัศน์คือ 1.หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดูแลและบริหารจัดการเองซึ่งมักจะมีรูปแบบการบริหารจัดการที่กำหนดนโยบายด้านเนื้อหาจากส่วนกลาง 2.หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดูแลและให้บุคคลภายนอกบริหารจัดการโดยเมื่อจัดสรรเวลาหรือ “สัมปทาน”แก่บุคคลภายนอกแล้วหน่วยงานรัฐจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวในการดำเนินงานทางด้านธุรกิจของเอกชน แต่จะดูแลเฉพาะในด้านนโยบายหลักๆ เท่านั้น การจัดการในลักษณะดังกล่าวทำให้บริษัทเอกชนที่ต้องการเข้ามาดำเนิน

ธุรกิจกระจายเสียงจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ สัญญาการดำเนินงานวิทยุส่วนใหญ่ ในช่วงหลังจะมีระยะเวลาสั้นประมาณ 1-2 ปี ตามมติของคณะรัฐมนตรีเมื่อปี 2541 ที่มีขึ้นเพื่อรองรับ การปฏิรูปสื่อตามรัฐธรรมนูญ

พัฒนาการของวิทยุในประเทศไทย เริ่มต้นจากการนำสัญญาอนุญาตวิทยุโทรเลขมา ใช้เพื่อการสื่อสาร แล้วพัฒนาไปสู่วิทยุกระจายเสียงในภายหลัง กิจการวิทยุโทรเลขในสมัยแรกกำเนิด จากความสนใจของเจ้านายและจำกัดการใช้อยู่ในราชการทหารเท่านั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ เกศเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้บัญญัติคำว่า “วิทยุ” ใช้แทนคำว่า “ราดิโอ” (Radio) พร้อมทั้ง ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยุโทรเลข พ.ศ. 2457 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่เกี่ยวข้องกับกิจการวิทยุ มี กรมไปรษณีย์โทรเลขทำหน้าที่รักษาอำนาจในการตั้งเครื่องส่งและใช้วิทยุโทรเลขในประเทศ

1. ยุคทดลองกระจายและก่อตั้งสถานีแห่งแรก (พ.ศ. 2470-2475)

ในปี พ.ศ. 2470 พลเอก พระเจ้าพี่ยาเธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม มีความสนใจในด้านวิทยุสื่อสาร ได้ทดลองส่งเสียงพูดกับ เสียงดนตรีด้วยเครื่องส่งวิทยุโทรศัพท์ ที่วังบ้านดอกไม้ ฝ่ายกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ก็ได้ ตั้งเครื่องส่งวิทยุโทรศัพท์ขนาดเล็ก เพื่อทดลองส่งเสียงดนตรีและเสียงพูดเช่นกัน โดยส่งจากตึก กรมไปรษณีย์โทรเลขปากคลองโอ่งอ่าง หน้าวัดราชบูรณะ ใช้ชื่อสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลองว่า 4 พีเจ (HS 4 PJ) ต่อมาได้เปิดสถานีวิทยุกระจายเสียงถาวรแห่งแรกของประเทศไทยชื่อว่า “สถานีวิทยุ กรุงเทพฯ ที่พญาไท” เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2473 อันเป็นวันฉัตรมงคลในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสเปิดสถานี ความว่า “...การทดลองวิทยุกระจายเสียงที่ได้ เริ่มจัดขึ้น และทำการทดลองตลอดมานั้น ก็ด้วยความมุ่งหมายว่าจะส่งเสริมการศึกษา การค้าขาย และการบันเทิงแก่พสกนิกรประชาชน...” ในปี พ.ศ. 2473 เมื่อการส่งวิทยุกระจายเสียงเพิ่มมีคุณภาพรับ ฟังได้มากขึ้น ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยุโทรเลขแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2473 ทำให้จำนวน เครื่องรับวิทยุเพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีอยู่ราว 10 เครื่อง เป็นกว่า 11,000 เครื่องในเวลาปีเดียว

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น ระบอบรัฐสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะราษฎร ได้มีการใช้สถานี วิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท ประกาศการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในครั้งนี้ มีผลอย่างสำคัญต่อทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยี การจัดระบบ รูปแบบและเนื้อหาของ วิทยุกระจายเสียงในระยะต่อมาจวบจนปัจจุบัน

1. ยุคสื่อใหม่กับการปกครองใหม่ภายใต้รัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2476 - 2482)

รัฐบาลใหม่ซึ่งมีคณะราษฎรเป็นแกนนำทางการเมืองมีพันธกิจในการส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตยทางรัฐสภา และได้ให้ความสำคัญกับรัฐธรรมนูญว่าเป็นตัวแทน

และเป็นศูนย์รวมอำนาจอธิปไตยของปวงชน รัฐบาลได้จัดตั้งกองการโฆษณาการขึ้น และอาศัยวิทยุ ซึ่งเป็นสื่อซึ่งเพิ่งเกิดใหม่ในระยะนั้นเป็นเครื่องมือในการสร้างระบอบการเมืองใหม่ งานวิทยุเป็นหนึ่งในฝ่ายงานหลักของกรมโฆษณาการ นอกเหนือจากงานด้านหนังสือและภาพยนตร์ การแสดงปาฐกถา การปราศรัยและการแถลงข่าว ในพิธีและโอกาสสำคัญต่าง ๆ ของผู้นำในคณะรัฐบาลจึงเป็นเนื้อหาหลักของสถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง อย่างไรก็ตาม วิทยุเป็นสื่อเสียงที่ให้ความบันเทิงควบคู่ไปกับข่าวสาร สถานีวิทยุทดลองของกรมไปรษณีย์โทรเลขได้จัดรายการแสดงดนตรี อ่านหนังสือ วรรณคดี และบทความ ออกอากาศ ได้รับความนิยมจากคนฟังมาก

ในปี พ.ศ. 2482 รัฐบาลได้โอนงานวิทยุกระจายเสียงที่สังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลขไปขึ้นอยู่กับสำนักงานโฆษณาการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2484 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้เปลี่ยนชื่อสถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท เป็น “สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย” นอกจากนี้รัฐบาลจะได้นำกำหนดให้รัฐธรรมนูญนิยมเป็นอุดมการณ์ใหม่แล้ว หลังจากที่พลตรีหลวงพิบูลสงคราม ได้เป็นนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. 2481 นโยบายในเรื่องชาตินิยม รัฐนิยม และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมให้มีลักษณะสากลนิยม ทำให้วิทยุมีบทบาทเป็นสื่อในการโฆษณาปลุกเร้าความรู้สึก ความคิดและความเชื่อ โดยอาศัยรูปแบบของคำขวัญ หรือผ่านรายการสนทนา เช่น รายการของนายมั่น นายคง เพลงและดนตรีปลุกใจของวงดนตรีกรมโฆษณาการ

3. ยุคชาตินิยม สงคราม และโฆษณาชวนเชื่อ (พ.ศ. 2483 - 2500)

กรณีเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศสในระหว่าง พ.ศ. 2483 – 2484 รัฐบาลหลวงพิบูลสงคราม สามารถสร้างกระแสชาตินิยมให้เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางทั่วประเทศ โดยเฉพาะนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่เป็นยุวชนและยุวชนทหาร ข้าราชการ มีการแต่งเพลงกราว เพลงปลุกใจจำนวนมาก เช่น เพลงตื่นเถิดชาวไทย ของหลวงวิจิตรวาทการ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้จัดตั้งสถานีวิทยุเคลื่อนที่ 12 สถานีตามแนวชายแดน อาทิ เชียงแสน เชียงราย และตราด เพื่อโฆษณาให้ประชาชนรวมใจกันเรียกร้องดินแดน วิทยุจึงมีส่วนอย่างสำคัญในการปลุกฝังความรู้สึกชาตินิยมในกรณีนี้

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484 - 2488) กองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกทางใต้เข้ายึดครองประเทศไทย รัฐบาลยอมแพ้และเข้าร่วมอยู่ในฝ่ายอักษะกับประเทศญี่ปุ่น นายปรีดี พนมยงค์ และฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล ได้ก่อตั้งกลุ่มเสรีไทยขึ้นต่อสู้อย่างลับ ๆ ร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งมีสหรัฐและอังกฤษเป็นแกนนำ วิทยุกระจายเสียงมีบทบาทมากในการติดต่อสื่อสารและการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมืองของทั้งสองฝ่าย งานด้านการเฝ้าฟังข่าวของกรมโฆษณาการ เพื่อให้รู้ถึงความเคลื่อนไหวของการรบจึงมีความสำคัญอย่างมาก ในขณะเดียวกัน รัฐบาลยังคงเน้น

เนื้อหาของาตินิยมในรายการและปลุกกระแสประชามติในการเป็นพันธมิตรสงครามระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

เมื่อประเทศไทยถูกโจมตีจากทางฝ่ายพันธมิตร โรงไฟฟ้าถูกทิ้งระเบิดเสียหาย ส่งผลให้การส่งวิทยุกระจายเสียงหยุดชะงัก ประชาชนต้องอาศัยข่าวจากหนังสือพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมจึงได้สั่งให้กรมไปรษณีย์โทรเลขเตรียมสำรองเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงไว้ จนในที่สุดได้พัฒนาจนสามารถถอดอากาศส่งกระจายเสียงเป็นประจำได้ โดยใช้ชื่อว่า “สถานีวิทยุทดลอง 1 ปณ.”

หลังสงคราม จอมพล ป. พิบูลสงครามตกเป็นอาชญากรสงคราม การใช้วิทยุเพื่อโฆษณาชวนเชื่อในแนวรัฐนิยมและชาตินิยมเชื่อผู้นำยุคดิ่ง แต่จอมพล ป. พิบูลสงครามก็หวนกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งที่สอง ระหว่าง พ.ศ. 2492 – 2500 ในครั้งนี้ได้มีโครงการพัฒนากิจการวิทยุกระจายเสียง โดยการก่อตั้งสถานีวิทยุ ท.ท.ท. บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ที่สี่แยกคอกวัว เป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกที่จดทะเบียนในรูปบริษัท มีกรมโฆษณาการเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ ระยะแรกออกอากาศในระบบเอเอ็ม ภายหลังได้เปลี่ยนเป็นระบบเอฟเอ็ม ซึ่งถือเป็นสถานีวิทยุเอฟเอ็มแห่งแรกของประเทศไทย นอกจากนี้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม มีโครงการก่อตั้งสถานีโทรทัศน์แห่งแรกด้วย ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป

ในปี พ.ศ. 2493 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการโฆษณากระจายเสียง เพื่อยกเลิกการจดทะเบียนเครื่องรับวิทยุ ทำให้ประชาชนสามารถเป็นเจ้าของโดยไม่ต้องขออนุญาต และให้หน่วยงานราชการอื่นตั้งสถานีวิทยุขึ้นได้ หน่วยงานราชการทหารจึงได้จัดตั้งสถานีวิทยุในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดขึ้นอีกหลายสถานี

4. ยุควิทยุการค้าในอุปถัมภ์เผด็จการทหาร (พ.ศ. 2501 - 2515)

รัฐบาลจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ดำเนินการขยายเครือข่ายวิทยุกระจายเสียง 2 ส่วนควบคู่กันไป คือสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ของกรมประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุ วปท. ในเครือข่ายทัพบกให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ด้านหนึ่งเพื่อตอบสนองนโยบายการเมืองด้านปฏิบัติการทางจิตวิทยาในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งบางส่วนได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา และอีกด้านหนึ่ง เพื่อเปิดให้ธุรกิจเอกชนและกองทัพได้แบ่งปันผลประโยชน์กันหลังจากมีการยกเลิกนโยบายทุนนิยม โดยรัฐที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้วางแนวทางไว้ก่อนหน้านี้ เมื่อมีสถานีวิทยุมากขึ้น แต่รัฐบาลมีการควบคุมเนื้อหารายการข่าวสารและสาระอย่างเข้มงวดรายการบันเทิงซึ่งตามมากับวิทยุจึงหนีไม่พ้นรายการประเภทเพลงและโฆษณาคนฟังนิยมที่จะขอให้ผู้จัดรายการเปิดเพลงตามคำขอ และส่งข่าวครวถึงกันผ่านเสียงเพลง ทำให้รายการประเภทนี้เฟื่องฟูมาก สำหรับรายการที่ได้รับความนิยมมากอีกประเภทหนึ่งคือ รายการลิเก และละครวิทยุ มีคณะแก้วฟ้า คณะเอิบ

กันตถาวร คณะกันตนา คณะনীลิกานนท์ คณะกัญชวลิกา เป็นต้น มีทั้งละครสั้นจบในตอนและละครเรื่องยาว ออกอากาศทางสถานีวิทยุ ท.ท.ท., วิทยุ ปตอ., วิทยุเสียงจากทหารเรือ, วิทยุ รด. รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยด้วย เมื่อออกอากาศในกรุงเทพฯ แล้ว คณะละครจะส่งเทปไปออกอากาศที่สถานีวิทยุในต่างจังหวัด

ส่วนรายการข่าวทางวิทยุมีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจในระยาะนี้ โดยทางสถานีวิทยุเอเอ็ม มีการเสนอรายการข่าวชาวบ้านซึ่งนักจัดรายการส่วนใหญ่นำข่าวจากหนังสือพิมพ์มาเล่าต่อให้กับผู้ฟังรายการ ผู้จัดซึ่งได้รับความนิยมมาก เช่น “หญิงไทยไซข้าว” ของสมหญิง ยิ่งยศ สถานีวิทยุ ปตอ. “คุยโขมงหกโมงเช้า” ของ คุ่ย ณ บางน้อย สถานีวิทยุ ปชส. 7 “ข่าวสี่มุมบ้าน” ของวุฒิ เวณูจันทร์ สถานีวิทยุทหารอากาศทุ่งมหาเมฆ “เสียงจากนายหนนวนย” สถานีวิทยุ ขสทบ. รายการในแนวนี้ออกอากาศทั้งภาคเช้าตั้งแต่เวลาอร่ารุ่ง 5 นาฬิกา และภาคค่ำหลังการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วิทยุการค้าแพร่หลายมากจนผู้ฟังวิจารณ์ว่าวิทยุมีแต่โฆษณา หรือใช้คำว่า “โฆษณาน้ำเลือด” รัฐบาลจึงสั่งระงับโฆษณาทางวิทยุ และออกระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงของส่วนราชการ พ.ศ. 2511 มาควบคุมโฆษณา ทำให้รายการวิทยุจำนวนมากต้องออกอากาศโดยไม่มีโฆษณาและขาดรายได้ชั่วคราว แต่สถานีวิทยุ ท.ท.ท. ได้รับการยกเว้น นอกจากนี้รัฐบาลยังสั่งห้ามรายการเพลงตามคำขอโดยอ้างปัญหาด้านภัยความมั่นคงและเรื่องความสัมพันธ์ชู้สาว ในระยะเดียวกัน รัฐบาลจอมพล ถนอม ได้ให้สิทธิแก่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเข้ามาก่อตั้งสถานีวิทยุเอเซียเสรีเพื่อวัตถุประสงค์ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ (กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2511 ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498) ในปีพ.ศ. 2515 กองทัพบกมีสถานีวิทยุทั้งสิ้น 64 แห่ง และกรมประชาสัมพันธ์มี 21 แห่งทั่วประเทศ

5. ยุควิทยุด้านประชาธิปไตย (พ.ศ. 2516 - 2525)

สื่อวิทยุที่เติบโตมากับเผด็จการทหารและประกอบธุรกิจบันเทิงเป็นหลัก ไม่อาจปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ “การปฏิวัติ 14 ตุลา” ในปี พ.ศ. 2516 ได้ ในขณะที่สื่อหนังสือและหนังสือพิมพ์ตื่นตัวกับกระแสประชาธิปไตย สื่อวิทยุซึ่งเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อของรัฐได้แสดงบทบาทที่ปิดกั้นและบิดเบือนข้อมูลข่าวสารในช่วงที่นิสิตนักศึกษาและประชาชนเดินขบวนเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ในระหว่างที่รัฐบาลและทหารใช้กำลังปราบปรามประชาชนบนถนนราชดำเนิน เกิดการปะทะต่อสู้กัน และอาคารกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นที่ตั้งของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยถูกวางเพลิงพร้อม ๆ กับอาคารกองสลากกินแบ่งรัฐบาลที่อยู่ติดกับบริเวณใกล้สะพานผ่านพิภพลีลาหนังสือพิมพ์ได้ตั้งฉายาให้กรมประชาสัมพันธ์ว่า “กรมกร๊วก” หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม

รัฐบาลใหม่ภายหลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2517 ได้ประกาศใช้ระเบียบว่าด้วย วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518 และมีคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์ หรือ กบว. เป็นคณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลสถานีวิทยุและโทรทัศน์ให้ เป็นไปตามระเบียบนี้ บทบัญญัติที่สำคัญคือ การกำหนดให้มีโฆษณาทางวิทยุได้ไม่เกินชั่วโมงละ 8 นาที และให้สถานีทุกแห่งต้องเก็บทะเบียนที่รายการไว้ 15 วัน เพื่อให้ กบว. ตรวจสอบ คณะกรรมการ ชุดนี้เป็นที่มาของการตรวจเซ็นเซอร์เนื้อหาของรายการวิทยุและโทรทัศน์

บทบาทในทางบันเทิงของสื่อวิทยุในยุคนี้ไม่โดดเด่นเมื่อเทียบกับยุคก่อน เนื่องจากต้องปรับตัวกับโครงสร้างของระบบการเมืองและสังคมที่มากกระทบกับระบบอุปถัมภ์ของสื่อ วิทยุ ส่วนที่เป็นบทบาทสำคัญอยู่ในด้านการเมืองแนวอนุรักษ์นิยม ซึ่งฝ่ายขวาและทหารได้ใช้วิทยุ เป็นเครื่องมือในการปลุกกระแสด้านการเคลื่อนไหวของนิสิตนักศึกษา มีกลุ่มวิทยุเสรีและนักวิทยุใน รายการข่าวและสนทนาเป็นแกนนำในการระดมมวลชนก่อนเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 การสร้าง กระแสवादต่อต้านนิสิต นักศึกษาทำให้ประชาชนจำนวนมากเชื่อว่านักศึกษาที่ชุมนุมอยู่ใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีอาวุธและเตรียมต่อสู้กับกองกำลังของรัฐ และไม่คัดค้านการปราบปราม อย่างรุนแรงโดยกองกำลังทหารและกองกำลังนอกเครื่องแบบ ภายหลังที่คณะปฏิรูปการปกครอง แผ่นดินเข้ายึดอำนาจ ได้ออกคำสั่ง คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 15 เพื่อควบคุมการเสนอ ข่าวทางวิทยุ และบังคับให้ทุกสถานีถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยวันละ 4 ครั้ง และให้ ทุกสถานีถ่ายทอดรายการ “เพื่อแผ่นดินไทย” จากกองบัญชาการทหารสูงสุด

นิสิตนักศึกษาและปัญญาชนที่หนีภัยคุกคามไปร่วมต่อสู้กับพรรค คอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้ใช้สื่อวิทยุ “เสียงประชาชนแห่งประเทศไทย” ตอบโต้รัฐบาล สถานี วิทยุแห่งนี้เป็นสถานีวิทยุคลื่นสั้นตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน ออกอากาศเป็นประจำทุกวัน เสนอรายการข่าว การวิเคราะห์และวิจารณ์ทางการเมือง/สังคม เพลงและดนตรีที่ประพันธ์ขึ้นใน สถานการณ์สู้รบ และได้ยุติการออกอากาศไปในปี พ.ศ. 2526

6. ยุคการเติบโตทางธุรกิจของสื่อวิทยุ (พ.ศ. 2526 - 2535)

สถานการณ์การเผชิญหน้ากันระหว่างความคิดการเมืองฝ่ายซ้ายและฝ่าย ขวาถูกปลดชนวนหลังปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางการเมืองซึ่งมีรัฐบาลจากการ เลือกตั้ง แต่นายกรัฐมนตรีมาจากฝ่ายกองทัพ สังคมไทยสามารถพยุ่งตัวฝ่าวิกฤตการณ์ทาง เศรษฐกิจครั้งใหญ่เป็นครั้งแรกได้ นโยบายการส่งออกและการลงทุนจากต่างประเทศทำให้เกิดภาพ การเติบโตทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันสินค้าอุปโภคบริโภคก็ขยายตัวตาม ส่งผลให้โฆษณามีเงิน หมุนเวียนในระบบมากขึ้น งบโฆษณาทั้งระบบ ขยายจาก 5,330 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2528 เป็น 12,546 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2533 ในจำนวนนี้เป็นงบโฆษณาทางวิทยุ 1,200 ล้านบาท (ตัวเลข

ประมาณการ) ประการสำคัญธุรกิจเพลงเริ่มก่อตัวเป็นอุตสาหกรรม มีการผลิตเทปเพลงออกวางจำหน่ายและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย (แผ่นเสียงมีราคาแพง จึงไม่ได้รับความนิยม) ดนตรีป๊อป ดนตรีลูกทุ่ง และดนตรีลูกกรุงต้องอาศัยช่องทางของสื่อวิทยุในการเผยแพร่ทำให้มีนักจัดรายการเพลง หรือดีเจหน้าใหม่เกิดขึ้น มีระบบคิวเพลง หรือการว่าจ้างเปิดเพลงเป็นกลยุทธ์ในการส่งเสริมการขาย ความคึกคักทางธุรกิจทำให้รายการเพลงทางวิทยุจำนวนมากที่เคยเป็นรายการบันทึกเทปเริ่มเปลี่ยนมาเป็นการออกอากาศรายการสดอีกครั้งหนึ่ง

ในขณะที่สถานีวิทยุเอเอ็ม มีรายการแนวข่าวชาวบ้านมาตั้งแต่ยุควิทยุการค้า โดยนำข่าวจากหนังสือพิมพ์มาอ่านออกอากาศและผู้อ่านบางคนเล่าประเด็นข่าวอย่างมีสีสัน ทำให้เป็นที่นิยมของคนฟัง สถานีวิทยุเอฟเอ็มเพิ่งเริ่มมีรายการข่าวต้นชั่วโมงและมีสเปคโฆษณาสั้น ๆ ควบคู่ไปด้วย ทำให้ผู้ฟังในเมืองมีโอกาสรู้ข่าวสารมากขึ้นและรวดเร็วขึ้น ในช่วงเดียวกันนี้เองที่สื่อวิทยุมีการขยายตัวอย่างก้าวกระโดด จากจำนวน 252 สถานี ในปี พ.ศ. 2525 เพิ่มเป็น 498 สถานี ในปี พ.ศ. 2535 เป็นสถานีของกระทรวงกลาโหม 211 สถานี กรมประชาสัมพันธ์ 136 สถานี และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) 61 สถานีและในจำนวนที่เพิ่มขึ้นเป็นสถานีในระบบเอฟเอ็มเกือบทั้งหมด เพื่อบริการผู้ฟังที่เป็นกลุ่มชนชั้นกลางในเมืองซึ่งมีกำลังซื้อทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ทุกระบบการให้สัมปทานแบบอุปถัมภ์โดยหน่วยงานของรัฐก็ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก จะมีก็แต่การเรียกค่าสัมปทานและค่าเช่าเวลาเพิ่ม ส่งผลให้การแข่งขันในธุรกิจวิทยุกระจายเสียงทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

7. ยุคเสรีภาพสื่อวิทยุเบงบาน (พ.ศ. 2535 – ปัจจุบัน)

ในช่วงเหตุการณ์ 17-20 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 มีการเคลื่อนไหวชุมนุมและเดินขบวนคัดค้านการเป็นนายกรัฐมนตรีของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร รัฐบาลปิดข่าวทางวิทยุและโทรทัศน์เกี่ยวกับการชุมนุมและนำทหารออกปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุมบริเวณถนนราชดำเนิน ในระหว่างเหตุการณ์สถานีวิทยุ จ.ส. 100 ซึ่งนำไปให้เห็นว่าการชุมนุมเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย กระทบกระเทือนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ในขณะที่ สำนักข่าว เช่น เอเอ็นเอ็น และแอสซีพีคพยายามรายงานเหตุการณ์ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แตกต่างจากการรัฐประหารในอดีตที่สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่จะถูกยึดก่อน และสถานีวิทยุอื่น ๆ ทั่วประเทศมีหน้าที่ถ่ายทอดประกาศของคณะรัฐประหาร ในครั้งนี้ ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ต่อผู้ทำให้สถานีวิทยุบางแห่งยังคงสามารถรายงานข่าวที่แตกต่างจากรัฐบาลได้ต่อเนื่องระดับหนึ่ง ภายหลังเหตุการณ์ปรากฏว่ามีผู้เสียชีวิต 44 คน และสูญหาย 293 คน รวมผู้พิการและบาดเจ็บแล้วมีประชาชนผู้เสียหายรวม 505 คน (คณะกรรมการญาติวีรชนเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535, 2543)

นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีของรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นหลังเหตุการณ์ มีนโยบายเปิดเสรีสื่อของรัฐ ได้ออกระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2535 และให้มีคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กกช. ทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ สาระสำคัญประการหนึ่งของระเบียบนี้ได้แก่ การยกเลิกกำหนดเวลาโฆษณาทางวิทยุ ปล่อยให้เป็นไปตามกลไกตลาด ในช่วงเวลานี้เสรีภาพของวิทยุกระจายเสียงเติบโตอย่างเต็มที่ รายการหลากหลายรูปแบบเกิดขึ้นทางสถานีวิทยุ เช่น รายการข่าวและวิเคราะห์ข่าว รายการสนทนาสถานการณ์การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การโทรศัพท์เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการต่าง ๆ การถ่ายทอดสดการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เกิดเป็นสถานีแนวข่าวสารและสาระขึ้น โดยมีสำนักข่าวเอกชนทางวิทยุที่อยู่ในเครือของหนังสือพิมพ์ เช่น เดอะเนชั่น วัฏจักร เข้ามาจัดทำรายการแข่งขันกับสำนักข่าวที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้นี้ คือ แปซิฟิก และไอเอ็นเอ็น และ อ.ส.ม.ท.

รัฐบาลหลายชุดหลังการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2536 เช่น รัฐบาลที่มีพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำรัฐบาลชาติไทย และรัฐบาลความหวังใหม่ต่างก็หวั่นไหวต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์ของสื่อมวลชน ทำให้มีการควบคุมและเซ็นเซอร์รายการ หรือปิดรายการบางรายการสำหรับรายการบันเทิง เช่น รายการเพลง มีการจัดแนวสถานีเป็น format station เช่นเป็นแนวเพลงฟังสบาย เพลงเก่า เพลงลูกทุ่ง หรือ เพลงแนวใหม่ / แนวทางเลือก (pirate radio แต่อยู่ได้ไม่นานก็เลิกไป) ส่วนรายการละครวิทยุหดตัวเหลือเพียง 2 – 3 สถานี เช่น สถานีวิทยุตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) และ วิทยุพลังงานทหาร (วพท.) และมีคณะละครเกิดใหม่ 1 – 2 คณะ เมื่อเทียบกับละครโทรทัศน์ ละครวิทยุไม่อาจแข่งขันกับละครโทรทัศน์ได้ เนื่องจากยุคนี้เป็นยุคที่ละครโทรทัศน์ครองตลาด

ในอีกด้านหนึ่ง กระแสการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองและการปฏิรูปสื่อของรัฐหลังเหตุการณ์พฤษภา 2535 เป็นไปอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลซึ่งมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการให้มีสถานีโทรทัศน์ช่องใหม่เพื่อนำเสนอข่าวสารให้แก่ประชาชน ส่วนการปฏิรูปสื่อในระยะยาวมีการเคลื่อนไหวโดยองค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการและสื่อมวลชน ร่วมกับขบวนการร่างรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติในมาตรา 39, 40 และ 41 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ให้การรับรองสิทธิเสรีภาพในการพูด เขียน และแสดงความคิดเห็น และในการจัดสรรคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ใหม่ รวมทั้งให้การคุ้มครองแก่นักวิชาชีพสื่อทั้งที่เป็นสื่อเอกชนและสื่อของรัฐ

ในปี พ.ศ. 2543 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2543 กำหนดให้มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสช. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย

การจัดทำแผนแม่บทกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และแผนความถี่วิทยุ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังกำหนดให้รัฐจัดสรรคลื่นวิทยุให้แก่ภาคประชาชนเป็นครั้งแรก โดยจัดสรรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 และให้มีกิจการวิทยุและโทรทัศน์ประเภทสื่อบริการสาธารณะ ควบคู่ไปกับสื่อธุรกิจเอกชน ในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี (พ.ศ. 2544 – 2549) การครอบงำสื่อในทางธุรกิจและการควบกิจการข้ามสื่อระหว่างกิจการด้านโทรคมนาคมและสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ทำให้สื่อขนาดเล็กไม่สามารถแข่งขันกับกลุ่มทุนใหญ่ได้ รวมทั้งมีการควบคุมสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นด้วยการงดให้โฆษณาแก่สื่อที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และ เมธา เสรีธนาวงศ์. 2550: 100)

➤ โทรทัศน์

สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อกระแสหลักที่ได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถสื่อสารได้ทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยในปัจจุบันมี 6 สถานี ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อสมท. สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อสมท. สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 และสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

โทรทัศน์ในประเทศไทยสามารถแบ่งลักษณะและการดำเนินงานออกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ 1. โทรทัศน์ที่รัฐเป็นเจ้าของและดำเนินงานเอง ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อสมท. และสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ล่าสุดคือสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยพีบีเอส 2. โทรทัศน์ที่รัฐเป็นเจ้าของแต่ให้เอกชนดำเนินงาน ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 อสมท. ซึ่งได้รับสัมปทานจาก อสมท. สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 ได้รับสัมปทานจากกองทัพบก สถานีโทรทัศน์ของเอกชนที่ได้รับสัมปทานจากรัฐทั้งหมดมีโครงสร้างความเป็นเจ้าของในลักษณะของธุรกิจครอบครัว แม้ว่าบางสถานีจะจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ก็ตาม กล่าวคือสถานีช่อง 3 ถือหุ้นใหญ่โดยตระกูลมาสินนท์ ช่อง 7 ถือหุ้นใหญ่โดยตระกูลรัตนรักษ์ ส่วนสถานีของรัฐที่ดำเนินงานในเชิงพาณิชย์ทั้งช่อง 5 และช่อง 9 ก็มีการจัดตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัว โดยสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ได้จัดตั้งบริษัท ททบ.5 จำกัด และบริษัทย่อย ได้แก่บริษัท ททบ.5 มาร์เก็ตติ้ง จำกัด และ บริษัท ททบ.5โปรดักชั่น จำกัด ส่วนช่อง 9 นั้น อสมท. ก็มีการแยกส่วนงานด้านวิทยุโทรทัศน์ออกมาเช่นกัน

➤ หนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ในประเทศไทยดำเนินการโดยภาคเอกชน มีทั้งหนังสือพิมพ์รายวันและราย 3 วัน รายสัปดาห์ มีอิสระในการรายงานข่าวมากกว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ เนื่องจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยเป็นของรัฐ หมายความว่า หน่วยงานรัฐเป็น

เจ้าของกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย แต่หน่วยงานรัฐบางแห่งที่ให้บริษัทเอกชนเช่าสัมปทานเพื่อนำเงินที่ได้ใช้ในการบริหารจัดการหน่วยงาน

วิวัฒนาการของหนังสือพิมพ์ไทยเติบโตไปตามภาวะความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมประกอบกับหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่ตั้งอยู่บนฐานปรัชญาของการต่อสู้ทางอุดมการณ์ หนังสือพิมพ์จึงเป็นเสมือนกลไกหรือเครื่องมือสำคัญ ที่มีส่วนผลักดันเปลี่ยนแปลงสภาพการเมือง การปกครองและสังคมของไทยเสมอมา การศึกษาวิวัฒนาการของหนังสือพิมพ์ในแต่ละยุคควรวัดไปด้วย บริบทเหล่านี้ได้แก่ บริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม – วัฒนธรรม และอุดมการณ์ความคิดทางวิชาชีพหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์จัดเป็นสื่อที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ หนังสือพิมพ์ในไทยเกิดขึ้นภายหลังจากที่มีการนำตัวพิมพ์และแท่นพิมพ์เข้ามาในเมืองไทย ตั้งแต่สมัยพระนารายณ์มหาราช และพัฒนาเรื่อยมาเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ การนำเสนอประวัติและพัฒนาการ หนังสือพิมพ์ไทย จะแบ่งออกเป็น 7 ยุค โดยในช่วงแรกเป็นยุคที่อยู่ในระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และในช่วงหลังเป็นยุคการปกครองในระบอบรัฐสภาภายใต้รัฐธรรมนูญตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประวัติศาสตร์หนังสือพิมพ์ไทยได้เติบโตผ่านวิกฤตการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกระแสวัฒนธรรมข้ามชาติ จะเห็นได้ว่า พัฒนาการของหนังสือพิมพ์ ไทยล้วนเกี่ยวโยงกับแนวคิดอุดมการณ์ที่มีส่วนกำหนดสถานภาพของหนังสือพิมพ์ในแต่ละยุค และหนังสือพิมพ์ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเนื้อหาและแนวนโยบายไปตามบริบทเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง จากหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในมือของเจ้านายราชสำนัก มาอยู่ในการดำเนินการของปัญญาชน สามัญชน นักการเมือง นักธุรกิจหรือเจ้าของทุน และพัฒนาจนกลายเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่ส่งผลให้เกิดการแข่งขันอย่างไม่มีเสรี

สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับประเทศพม่าพบว่า ผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ได้แก่ ความเป็นมาของประเทศพม่า การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชน และประเด็นอื่นๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

• ประวัติความเป็นมา

ประวัติศาสตร์ของพม่าได้เริ่มขึ้นโดยชนชาติที่เข้ามาเป็นกลุ่มแรกคือ มอญ ซึ่งในช่วงพุทธศตวรรษที่ 13 ก็ได้อพยพย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำอิระวดี ได้รับอิทธิพลของศาสนาพุทธ และก่อให้เกิดวัฒนธรรมของตนเองที่มีส่วนผสมจากอินเดียมาด้วย ในราวพุทธศตวรรษที่ 14 ชาวมอญ ได้เข้าครอบครองและมีอิทธิพลในดินแดนตอนใต้ของพม่า ต่อมาชาวพม่าจากทาง

ตอนเหนือก็เดินทางอพยพเข้ามาในประเทศพม่าเรื่อยๆ จนปี พ.ศ. 1392 จึงมีหลักฐานกล่าวถึง อาณาจักรอันทวงอำนาจซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมือง “พุกาม” ซึ่งเกิดจากการรวมแผ่นดินของพระเจ้าอโนรธา และได้รวมพม่าให้กลายเป็นแผ่นดินเดียวกันได้ และทำให้พุกามเป็นอาณาจักรแห่งแรกที่แข็งแกร่งที่สุดในพม่า แต่แล้วอาณาจักรพุกาม ก็เริ่มเสื่อมอำนาจลง จากการเข้าแทรกแซงของคณะสงฆ์ผู้มีอำนาจ และจากจักรวรรดิมองโกลที่เริ่มบุกเข้ามา จนทำให้เกิดการสู้รบ และเกิดความวุ่นวายภายในประเทศ และในปี พ.ศ. 1830 มองโกลก็เข้ายึดครองอาณาจักรพุกามได้ทั้งหมด และจัดตั้งรัฐบาลบริหารในพม่า

หลังจากนั้นไม่นานพม่าก็ได้เกิดความขัดแย้งและแตกแยกออกเป็นสองฝ่ายอีกครั้ง โดยฝ่ายแรกคือ ราชวงศ์อังวะ ที่ได้รับอิทธิพลจากพุกาม ได้ตั้งเมืองอังวะในปี พ.ศ. 1907 และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ของพุกามกลับมา และเป็นยุครุ่งเรืองของวรรณกรรมพม่า แต่แล้วก็ถูกยึดครองโดยชาวไทยใหญ่ในปี พ.ศ. 2070 ฝ่ายที่สองคือ ฝ่ายทางตอนใต้ ซึ่งมีชาวมอญเป็นแกนนำในการสถาปนาอาณาจักรอีกแห่งขึ้นมาคือ หงสาวดีโดยกษัตริย์ธรรมเจดีย์ ถือเป็นยุคเจริญของมอญ เป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนา นิกายเถรวาทและศูนย์กลางทางการค้าขนาดใหญ่ด้วย หลังจากที่ถูกชาวไทยใหญ่ยึดครอง ชาวอังวะก็ได้อพยพลงมาสถาปนาอาณาจักรแห่งใหม่ โดยมีศูนย์กลางที่เมืองตองอูในปีพุทธศักราช 2074 โดยการนำของพระเจ้าตะเบงชเวตี้ ซึ่งสามารถรวบรวมพม่าให้เป็นอาณาจักรเดียวกันได้อีกครั้งและได้ย้ายเมืองหลวงมาอยู่ที่หงสาวดี เพราะในตอนนั้นได้เริ่มมีการเข้ามาของพ่อค้าชาวยุโรป ทำให้พม่ากลายเป็นศูนย์กลางทางการค้า จากนั้นพระเจ้าบุเรงนองก็ได้ขึ้นครองราชย์ต่อมา แต่ในระหว่างนั้นก็มีการก่อกบฏจากเมืองขึ้นอยู่เรื่อยๆ และโปรตุเกสก็เริ่มเข้ามารุกรานมากขึ้นทุกที ทำให้ราชวงศ์ตองอูย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่อังวะแทน และในปี พ.ศ. 2156 ก็สามารถรวมพม่าเข้าเป็นแผ่นดินเดียวกันได้อีกครั้ง แต่เมื่อเข้าสู่ยุคของพระเจ้าทาลุน หงสาวดีที่อยู่ทางตอนใต้ได้รับการสนับสนุนจากฝรั่งเศสก็ประเทศเอกราชจากอังวะ และทำให้อาณาจักรของพม่าล่มสลายลงในปี พ.ศ. 2295 โดยการบุกยึดของชาวมอญ

เมื่อเข้าสู่ยุคของราชวงศ์อลองพญา ซึ่งได้เข้ามาฟื้นฟูบ้านเมืองให้กลับมารุ่งเรืองได้อีกครั้ง และขับไล่ชาวมอญที่เข้ามาอยู่ในพม่าได้ในปี พ.ศ. 2296 และได้ยึดครองอาณาจักรและกรุงมณีปุระได้ในช่วงเวลาเดียวกัน จากนั้นพระเจ้าอลองพญาได้สถาปนาให้ย่างกุ้งเป็นเมืองหลวงในปี พ.ศ. 2303 หลังจากที่ได้ยึดครองตะนาวศรีแล้ว ต่อมาพระองค์ได้เข้าบุกกรุงศรีอยุธยา แต่ทรงสวรรคตระหว่างการสู้รบ และพระราชโอรสก็ได้ส่งทัพเข้าบุกกรุงศรีอยุธยาอีกครั้งจนชนะ ในช่วงนี้จีนก็เริ่มที่จะเข้ารุกรานพม่าเช่นกันแต่ก็ไม่สำเร็จ ในปี พ.ศ. 2366 ซึ่งอยู่ในรัชสมัยพระเจ้าบาเคียดอร์ ได้นำทัพเข้ารุกรานแคว้นอัสสัมได้สำเร็จ ทำให้พม่าต้องเผชิญหน้าโดยตรงกับอังกฤษที่ครอบครองอินเดียอยู่ในขณะนั้น และทำให้เกิดสงครามระหว่างอังกฤษและพม่าขึ้น โดยอังกฤษเป็นฝ่ายชนะ ทำ

ให้พม่าต้องทำสนธิสัญญาอันดาโบกับอังกฤษ ซึ่งมีผลทำให้พม่าต้องเสียดินแดนบางส่วนไป ทำให้พม่าสูญเสียทรัพยากรต่างๆ ให้กับอังกฤษไปมาก สงครามครั้งที่สอง ระหว่างอังกฤษกับพม่าก็เกิดขึ้นอีกครั้งเพราะกษัตริย์พม่าเลิกสนธิสัญญาอันดาโบ แต่สงครามครั้งนี้พม่าก็พ่ายแพ้อีกครั้ง ทำให้อังกฤษจัดการรวมหงสาวดีและพื้นที่อื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียงไปเป็นของตนเอง และเรียกดินแดนส่วนนั้นว่าพม่าตอนใต้ ซึ่งจากเหตุการณ์สงครามครั้งนี้ ก่อให้เกิดการปฏิวัติครั้งใหญ่ในพม่า ซึ่งมีขึ้นเพื่อต่อต้านการรุกรานของอังกฤษ แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งการเข้ามาของอังกฤษได้ จนในที่สุดพระเจ้าอิบอบ พระโอรสของพระเจ้ามินดงก็ได้ตัดสินใจพระทัยยกเลิกสนธิสัญญากับอังกฤษที่พระเจ้ามินดงได้ทรงกระทำไว้ และได้ประกาศสงครามกับอังกฤษอีก ซึ่งถือเป็นสงครามครั้งที่ 3 ในปีพุทธศักราช 2428 และชัยชนะก็เป็นของอังกฤษอีกครั้ง และได้เข้าครอบครองดินแดนประเทศพม่าส่วนที่เหลือเอาไว้

ประชากรของสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่าประมาณ 89 เปอร์เซ็นต์นับถือพระพุทธศาสนา นิกายเถรวาท ประมาณ 4 เปอร์เซ็นต์นับถือคริสต์ศาสนา ประมาณ 4 เปอร์เซ็นต์นับถือศาสนาอิสลาม และประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์นับถือคติความเชื่อตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของตน พม่าตั้งอยู่ระหว่างจีนและอินเดียอันเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ของโลกตะวันออก วัฒนธรรมของประเทศนี้ จึงได้รับอิทธิพลมาจากจีน อินเดีย รวมทั้งไทย ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกัน ส่วนด้านศิลปะพม่าได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศานานิกายเถรวาทมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกเริ่มเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้นตามเมืองใหญ่ คนที่มีฐานะมักไปเดินเล่นและจับจ่ายใช้สอยในห้างสรรพสินค้าประจำเมืองเช่นเดียวกับคนในสังคมเมืองทั่วโลก

เทศกาลและประเพณีสำคัญของพม่า เช่น เทศกาลฉลองตองปะโยนนัต จัดขึ้นที่เมืองมัณฑะเลย์ ในช่วงเดือนสิงหาคมเป็นงานบุญใหญ่ ประชาชนที่เชื่อถือเคารพผีบรรพบุรุษหรือวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งชาวพม่าเรียกว่า นัต จะร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ นัต และจัดงานฉลอง ร้องรำทำเพลงอย่างสนุกสนาน เทศกาลตุงจู่หรืองานฉลองโคมปะทีป จัดขึ้นทั่วประเทศในช่วงปลายเดือนตุลาคม ชาวพม่าจะถวายเป็นพุทธบูชาแด่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเสด็จขึ้นไปเทศน์โปรดพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และเสด็จกลับลงมายังโลกมนุษย์ในวันออกพรรษา โดยจะประดับประดาโคมไฟตามบ้านเรือน วัด และสถูปเจดีย์ รวมทั้งมีประเพณีชักพระทางน้ำ เช่น ที่ทะเลสาบอินเลในรัฐชาน

- การเมืองการปกครอง

พม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษในปี พ.ศ. 2429 และระยะก่อนการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เล็กน้อย ญี่ปุ่นได้เข้ามามีบทบาทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้ติดต่อกับพวกตะขิ่น ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาหนุ่มที่มีหัวรุนแรง มีอง ซาน นักชาตินิยมและเป็นผู้นำของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง เป็นหัวหน้า พวกตะขิ่นเข้าใจว่าญี่ปุ่นจะสนับสนุนการประกาศอิสรภาพของ

พม่าจากอังกฤษ แต่เมื่อญี่ปุ่นยึดครองพม่าได้แล้ว กลับพยายามหน่วงเหนี่ยวมิให้พม่าประกาศเอกราช และได้ส่งองชานและพวกตะขิ่นประมาณ 30 คน เดินทางไปญี่ปุ่นเพื่อรับคำแนะนำในการดำเนินการเพื่อเรียกร้องอิสรภาพจากอังกฤษ เมื่อคณะองชานเดินทางกลับพม่าใน พ.ศ. 2485 องชานได้ก่อตั้งองค์การสันนิบาตเสรีภาพแห่งประชาชนต่อต้านฟาสซิสต์เพื่อต่อต้านญี่ปุ่นอย่างลับๆ องค์การนี้ภายหลังได้กลายเป็นพรรคการเมือง AFPFL เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว องชานและพรรค AFPFL ได้เจรจากับอังกฤษ โดยอังกฤษยืนยันที่จะให้พม่ามีอิสรภาพปกครองตนเอง ภายใต้เครือจักรภพ และมีข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำพม่าช่วยให้คำปรึกษา แต่องชานมีอุดมการณ์ที่ต้องการเอกราชอย่างสมบูรณ์ อังกฤษได้พยายามสนับสนุนพรรคการเมืองอื่นๆ ขึ้นแข่งอำนาจกับพรรค AFPFL ขึ้นบริหารประเทศโดยมีองชานเป็นหัวหน้า

องชานมีนโยบายสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และต้องการเจรจากับรัฐบาลอังกฤษโดยสันติวิธี จึงทำให้เกิดความขัดแย้งกับฝ่ายนิยมคอมมิวนิสต์ในพรรค AFPFL องชานและคณะรัฐมนตรีอีก 6 คนจึงถูกลอบสังหาร เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 ขณะที่เดินทางออกจากที่ประชุมสภา ต่อมาตะขิ่นหรืออู๋ได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีแทนและมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2490 โดยอังกฤษได้มอบเอกราชให้แก่พม่าแต่ยังรักษาสิทธิทางการทหารไว้ 4 มกราคม พ.ศ. 2491 อังกฤษจึงได้มอบเอกราชให้แก่พม่าอย่างสมบูรณ์ ภายหลังจากพม่าได้รับเอกราชและการเมืองภายในประเทศก็มีการสับสนอยู่ตลอดเวลา นายกรัฐมนตรี คือนายอู๋ถูกบีบให้ลาออกเมื่อ พ.ศ. 2501 ผู้นำพม่าคนต่อมา คือ นายพลเนวิน ซึ่งได้ทำการปราบปรามจลาจลและพวกนิยมซ้ายจัดอย่างเด็ดขาด เขาได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วประเทศใน พ.ศ. 2503 ทำให้นายอู๋ได้กลับมา เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลใหม่ เพราะได้รับเสียงข้างมากในสภา พม่า แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 เขตและ 7 รัฐ

- ระบบสื่อสารมวลชน

แม้ว่าปัจจุบันสถานการณ์เสรีภาพของสื่อ และการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในพม่าจะติดอันดับ 10 ประเทศที่มีเสรีภาพทั้งสองเรื่องน้อยที่สุดในโลกมากกว่าทศวรรษ แต่หากมองย้อนไปในอดีตจะพบว่า สื่อมวลชนในพม่ามีประวัติศาสตร์อันยาวนาน นับจากการเริ่มมีการตีพิมพ์หนังสือพิมพ์ในประเทศ อันมาจากการต้องสัมพันธ์กับลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตกเหมือนกับประเทศไทยสมัยเดียวกัน แต่การตกเป็นประเทศอาณานิคม ส่งผลกระทบอย่างมากต่อชีวิตของชาวพม่าจนกระทั่งถึงปัจจุบัน แม้จะได้รับเอกราชมาถึง 60 ปีแล้ว โดยเฉพาะด้านการเมืองซึ่งในประวัติศาสตร์สื่อมวลชนพมามักจะเน้นให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสื่อกับการเมืองที่ใกล้ชิดกันมาตลอด แม้ว่าจะมีสื่อด้านอื่นๆที่ไม่เกี่ยวกับการเมืองด้วยก็ตาม ทุกวันนี้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในพม่าเป็นไปอย่างยากลำบาก สื่อที่อยู่ในการควบคุมอย่างเคร่งครัดของรัฐบาลได้ทำลายจารีตของ

วิชาชีพสื่อมวลชนในพม่าที่มีความเป็นมายาวนานและมีระเบียบประเพณีของตนเอง เมื่อสี่สิบปีก่อนหน้านี้พม่าเคยเป็นประเทศที่มีการควบคุมสื่อที่น้อยที่สุดในเอเชีย

ในยุคที่ประเทศพม่าปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเมื่อปี ค.ศ. 1948 ถึง ค.ศ. 1962 เป็นยุคที่นักเขียนและศิลปินชาวพม่าได้มีประสบการณ์ในเรื่องของเสรีภาพของสื่อมวลชนอย่างมาก แต่ช่วงเวลานี้ก็สิ้นสุดไปกับการรัฐประหารเมื่อปี ค.ศ. 1962 ที่นำโดยนายพลเนวิน นับตั้งแต่นั้นมา ประเทศพม่าเข้าสู่ยุคการปกครองของทหาร เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลก็ได้ค่อยๆ เลือนหายไปด้วย. ในปี ค.ศ. 1962 รัฐบาลพม่าได้ประกาศใช้กฎหมายบังคับให้โรงพิมพ์และผู้จัดพิมพ์หนังสือทุกชนิด ต้องจดทะเบียนและส่งต้นฉบับสองชุดให้กับคณะกรรมการพิจารณาสื่อ

ในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1962 ทหารได้ก่อตั้งพรรคสังคมนิยมแห่งพม่าและได้ตีพิมพ์เอกสารหลายฉบับเพื่อเป็นการชี้นำความคิดเกี่ยวกับรัฐทหารใหม่ ด้วยความหวาดระแวงการชี้นำแนวความคิดโดยสื่อ ในแถลงการณ์ชุดแรกๆ ที่สภาปฏิวัติได้ประกาศออกมานั้นรวมถึงเรื่องเสรีภาพของสื่อด้วย โดยกล่าวว่า เสรีภาพได้ถูกยกเลิกแล้ว จึงเป็นที่แน่ชัดในเวลาต่อมาไม่นานนักว่าพม่าได้เข้าสู่ยุคเผด็จการที่เข้มงวด หนึ่งเดือนหลังจากที่เนวิน ยึดอำนาจ เหล่านักหนังสือพิมพ์ในพม่าได้ก่อตั้งสมาคมสื่อแห่งพม่าเพื่อพยายามรักษาเสรีภาพของสื่อมวลชนไว้ผ่านกฎเกณฑ์และจริยธรรมที่กำหนดขึ้นร่วมกัน แต่ความพยายามนี้ก็ไม่เป็นผลเนื่องจากความหวาดระแวงของรัฐบาล ต่อมา รัฐบาลได้ทำการปิดหนังสือพิมพ์ The Nation หนังสือพิมพ์ที่ต่อสู้เพื่อเสรีภาพของสื่อในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1963 และจับกุมบรรณาธิการ Law Yone ในอีกสามเดือนต่อมา เดือนกรกฎาคมปีเดียวกัน รัฐบาลก่อตั้งสำนักข่าวแห่งพม่า ในเดือนตุลาคมทหารได้ออกหนังสือพิมพ์รายวันของตนชื่อ Loktha Pyithu Nezin (Working People's Daily) เพื่อเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลแข่งขันกับหนังสือพิมพ์เอกชนที่ดำเนินการอยู่ ฉบับภาษาอังกฤษของ Working People's Daily เริ่มตีพิมพ์ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1964 รัฐบาลทหารยังได้เข้าครองกิจการหนังสือพิมพ์ Guardian เพื่อให้เป็นเครื่องมือของทหารด้วย

ปีสุดท้ายของเสรีภาพสื่อในพม่าคือปี ค.ศ. 1964 หนังสือพิมพ์แนวเสรีนิยม ซึ่งดูแลโดยนักหนังสือพิมพ์อาวุโส U Thang ถูกยึดเป็นของรัฐเมื่อวันที่ 1 เดือนกันยายน ตามด้วยหนังสือพิมพ์ภาษาพม่า (Guardian) ในวันที่ 11 กันยายน นอกจากนี้หนังสือพิมพ์เล็กๆ ก็ถูกปิดลง บรรณาธิการและนักเขียนหลายคนถูกจับ. เดือนมีนาคมปีนั้น พรรคสังคมนิยมแห่งพม่า กลายเป็นองค์กรการเมืองแห่งเดียวที่ถูกกฎหมายในประเทศ ส่วนพรรคการเมืองอื่นๆ ถูกยุบลงและประกาศว่าดำเนินการอย่างผิดกฎหมาย

เดือนธันวาคม ค.ศ. 1966 รัฐบาลประกาศว่า หนังสือพิมพ์เอกชนทั้งหมดไม่ได้ รับผิดชอบต่อผู้ดำเนินการ และรัฐบาลไม่ต่ออายุการจดทะเบียนรายปีให้กับหนังสือพิมพ์ภาษาจีนและ อินเดียทั้งหมด รัฐบาลยังออกประกาศว่าต่อจากนี้ไป การพิมพ์จะต้องทำในภาษาพม่าหรืออังกฤษ เท่านั้น หนังสือพิมพ์ฝ่ายขวาซึ่งเก่าแก่ที่สุดในประเทศถูกยึดเป็นของรัฐในปี ค.ศ. 1969 ทำยที่สุด เหลือหนังสือพิมพ์ภาษาพม่าอยู่เพียง 6 ฉบับและหนังสือพิมพ์ในภาษาอังกฤษ เหลือแค่ เพียง 2 ฉบับ เท่านั้นคือ The Guardian, The Working People's Daily

ภายใต้กฎใหม่สำนักข่าวแห่งพม่า ควบคุมการไหลของข้อมูลข่าวสารทั้งเข้า และออกจากประเทศ นักข่าวต่างชาติทั้งหมด ถูกขับออกจากประเทศยกเว้นเพียงบางคนที่ทำงาน ให้กับหนังสือพิมพ์จากโซเวียต Soviet Tass และ Xinhua ของจีน การเข้าประเทศของนักข่าวต่างชาติ ถูกห้าม แต่ก็มีบางคนที่แฝงตัวเข้าไปในฐานะนักท่องเที่ยว ในรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1974 พม่าก็มี กฎหมายใหม่อีกครั้งหนึ่งหลังจากปี ค.ศ. 1947 ด้วยแนวคิดใหม่ กำหนดไว้ว่า “ประชาชนทุกคนควร จะมีเสรีภาพในการพูด แสดงความคิดเห็นและการพิมพ์ แต่เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดกับผลประโยชน์ของ ผู้ทำงานและระบอบสังคมนิยม” ผลก็คือ ไม่มีเสรีภาพเช่นเคยนั่นเอง แม้กระทั่งรัฐธรรมนูญก็ถูก ล้มเลิกไปในปี ค.ศ. 1988 เมื่อเกิดรัฐประหารและแทนที่ด้วยกฎหมายของทหาร

การควบคุมและตรวจสอบสื่ออย่างเข้มงวด เริ่มขึ้นเมื่อรัฐบาลทหารชุดแรกได้ นำกฎหมายใหม่คือ กฎหมายว่าด้วยเรื่องการจดทะเบียนเครื่องพิมพ์และผู้จัดพิมพ์ ปี ค.ศ. 1962 ซึ่ง ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางเพื่อปิดปากสื่อ นักหนังสือพิมพ์และนักเขียนจำนวนมากถูกฟ้องร้อง ดำเนินคดีด้วยกฎหมายดังกล่าว เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา กฎหมายนี้มักจะถูกใช้ร่วมกับกฎหมาย สถานการณ์ฉุกเฉิน ที่เริ่มใช้เมื่อปี ค.ศ. 1950 เพื่อป้องกันรัฐใหม่ในขณะนั้นจากความวุ่นวายในเขต ชนบท SLORC/ SPDC ด้วยการให้ความหมายใหม่กับกฎหมายเก่าๆ โดยนำมาใช้เพื่อต่อต้านบุคคล ทั่วไปที่กล้าพูด กล้าวิจารณ์รัฐบาล หรือแม้แต่ครอบครองเทปเสียงบันทึกคำปราศรัยของนางออง ซาน ซู จี

รัฐบาลยังควบคุมการดำเนินการวิทยุและโทรทัศน์อย่างเข้มงวด ดังนั้น ประชาชนจำนวนมากจึงหันไปฟังวิทยุกระจายเสียงต่างประเทศ ที่ออกอากาศในภาษาพม่า อย่างเช่น BBC และ VOA แม้ว่าชาวพม่าที่มาจากพม่าไม่น่าสนใจแต่ทั้ง BBC และ VOA นำเสนอ ข่าวต่างประเทศและรายการอื่นๆ ที่ไม่ได้ถูกตัดต่อเพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน เพราะ BBC ในภาค ภาษาพม่ากลายเป็นเสมือนสถาบันระดับชาติไปแล้ว เนื่องมาจากชาวพม่าแทบทุกคนรับฟัง ในช่วง ทศวรรษ 1980 BBC ภาษาพม่าได้รับจดหมายจากผู้ฟังมากที่สุด ในจำนวนรายการภาค ภาษาต่างประเทศ แต่ผู้ฟังวิทยุในพม่าก็มีสถานีอื่นให้เลือก นอกจากการกระจายเสียงจากกรุงย่างกุ้ง รวมถึง People's Voice of Burma หรือ PVOB ที่ดำเนินการโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า

(Communist Party of Burma: CPB) ที่สนับสนุนโดยจีน พรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่าก่อตั้งขึ้นเมื่อช่วงปลายทศวรรษ 1960 จากนั้นได้สร้างเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่ออย่างกว้างขวาง แต่สื่อที่เป็นจดหมายข่าวและวารสารเชิงวิชาการ ได้แจกจ่ายเฉพาะในกลุ่มผู้บริหารพรรคเท่านั้น สถานี PVOB ซึ่งเริ่มกระจายเสียงข้ามชายแดนจากยูนนานตอนใต้ของประเทศจีนในปี ค.ศ. 1971 ได้กลายเป็นสื่อสำคัญในเขตที่รัฐบาลปกครองอยู่ รายการในแต่ละวันประกอบด้วย ข่าวเรื่องสงครามกลางเมือง โฆษณาชวนเชื่อของพรรค และดนตรีปฏิวัติในภาษาพม่า ไทใหญ่ คะฉิ่น กะเหรี่ยง ว้าและบางครั้งก็มีภาษาชนเผ่าอื่นๆ อีกบ้าง. ในปี ค.ศ. 1978 นโยบายในจีนได้เปลี่ยนไป เนื่องจากการเสียชีวิตของเหมาเจ๋อตุง และการขึ้นครองอำนาจของนายเติ้งเสี่ยวผิง PVOB ถูกบังคับให้ย้ายสถานีไปยังที่ทำการใหญ่ของพรรคที่ปางซาง ในเทือกเขาเขตว้า ทางตะวันออกเฉียงเหนือของพม่า

กลุ่มกบฏชนกลุ่มน้อย กะเหรี่ยง ไทใหญ่ คะฉิ่น ปะหล่อง ปะโอ คะเรนนี่ (คะยา) และมุสลิมโรฮิงจาจากรัฐอาระกัน ก็ได้ผลิตวารสารและจดหมายข่าวอย่างลับๆ ในภาษาของตนเองในจำนวนจำกัด ทำให้ดูเหมือนว่าไม่มีผลต่อสถานการณ์ทางการเมืองทั่วประเทศนัก ฝ่ายกบฏกะเหรี่ยง ซึ่งมีฐานที่มั่นอยู่ในแถบติดชายแดนประเทศไทย ได้ตั้งสถานีกระจายเสียงวิทยุที่ฐานที่มั่น Maw Po Kay ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1983 แต่ก็ปิดลงเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1984 เนื่องจากการสู้รบอย่างรุนแรงในเขตนั้น การกระจายเสียงของกลุ่มกบฏในเขตชายแดน ทำให้รัฐบาลพม่าต้องเพิ่มความสามารถในการรบกวนคลื่นเสียง แม้ว่า พรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่าและกะเหรี่ยงได้หยุดกระจายเสียงไปหลายปีแล้ว แต่ก็ยังมีหน่วยต่อต้านการกระจายเสียงที่ตั้งอยู่ที่เมืองตองจี (Taunggyi) ในรัฐฉาน อันเป็นที่ตั้งของสถานีส่งคลื่นสัญญาณรบกวน. เมื่อไม่กี่ปีมานี้ได้ใช้เครื่องมือเพื่อกีดกันสัญญาณของ BBC ภาคภาษาพม่า และวิทยุเสียงอเมริกาหรือ VOA และสถานีวิทยุต่อต้านรัฐบาลแห่งใหม่ เสียงประชาธิปไตยแห่งพม่า Democratic Voice of Burma (DVB) ที่มีสถานีส่งสัญญาณหลัก ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศนอร์เวย์ (ในปี ค.ศ. 1995 ทหารพม่าได้เครื่องรบกวนสัญญาณที่ใหม่และประสิทธิภาพดีขึ้นจากจีน เครื่องมือนี้ตั้งอยู่ในเมืองตองจี แต่ความพยายามของทหารในการควบคุมสัญญาณคลื่นกระจายเสียงก็ไม่ได้มีประสิทธิภาพเสมอไป)

ประเทศพม่าเริ่มมีโทรทัศน์ แม้จะช้ากว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นๆ อยู่มาก คือเมื่อวันที่ 3 เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1980 สถานีโทรทัศน์แห่งแรกได้เปิดขึ้นด้วยความช่วยเหลือจากประเทศญี่ปุ่น แต่รัศมีการส่งสัญญาณยังจำกัดอยู่แค่ในกรุงย่างกุ้งและเมืองใกล้เคียง ในปี ค.ศ. 1985 ในเขตชนบทสามารถรับสัญญาณได้ผ่านสถานีทวนสัญญาณแต่ก็เป็นสถานีเดียวเท่านั้น มีรายการข่าว ละครพม่าคลาสสิก การศึกษา และภาพยนตร์นำเข้ามาจากต่างประเทศ

บรูไนดารุสซาลาม

จากการศึกษาการเปิดรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในภาคตะวันออกเกี่ยวกับประเทศบรูไนพบว่า ผู้เข้าอบรมได้เปิดรับข้อมูลข่าวสารในหลายด้าน ได้แก่ ความเป็นมาของประเทศบรูไน การเมืองการปกครอง ระบบสื่อสารมวลชน และประเด็นอื่นๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาของรัฐบรูไนดารุสซาลาม

บรูไน (Brunei) หรือ รัฐบรูไนดารุสซาลาม ประเทศที่ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชายฝั่งทางด้านเหนือจดทะเลจีนใต้พรมแดนทางบกที่เหลือถูกล้อมรอบด้วย รัฐซาราวักประเทศมาเลเซีย บรูไนเป็นประเทศผู้ส่งออกน้ำมันเป็นสินค้าหลัก (ปริมาณการผลิตน้ำมันประมาณ 180,000 บาร์เรล/วัน) บรูไนถือเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรน้อยมาก แต่เป็นประเทศที่มีค่าครองชีพสูงมากแห่งหนึ่งของโลก อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้ให้สวัสดิการอย่างดีเลิศแก่ประชาชน อาทิ ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ส่วนบุคคล ค่ารักษาพยาบาลฟรี การศึกษา รัฐให้เปล่าจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังมีสวัสดิการแก่ข้าราชการของรัฐ (วิทย์ บัณฑิตกุล, 2555: 75)

ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 14 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 16 บรูไนเป็นที่รู้จักและมีอำนาจมาก โดยมีอาณาเขตครอบคลุมส่วนใหญ่ของเกาะบอร์เนียวและส่วนหนึ่งของหมู่เกาะซูลู มีชื่อเสียงทางการค้า สินค้าส่งออกที่สำคัญในสมัยนั้น ได้แก่ การบูร พริกไทย และทองคำ หลังจากนั้นบรูไนเสียดินแดนและเสื่อมอำนาจลง เนื่องจากสเปนและฮอลันดาแผ่อำนาจเข้ามา จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในปี พ.ศ. 2431 (ค.ศ. 1888) บรูไนยินยอมเข้าอยู่ภายใต้อารักขาของอังกฤษ เพราะวิตกว่าจะต้องเสียดินแดนไปอีก และในปี พ.ศ. 2449 (ค.ศ. 1906) บรูไนได้ลงนามในสนธิสัญญายินยอมอยู่เป็นรัฐในอารักขาของอังกฤษอย่างเต็มรูปแบบ ปี พ.ศ. 2472 (ค.ศ. 1929) บรูไนสำรวจพบน้ำมันและแก๊สธรรมชาติที่เมืองเซรีอ่า ทำให้บรูไนมีฐานะมั่งคั่งในเวลาต่อมา การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2505 (ค.ศ. 1962) พรรคประชาชนบอร์เนียวได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้น แต่ถูกกีดกันไม่ให้จัดตั้งรัฐบาล จึงพยายามที่จะยึดอำนาจจากสุลต่านแต่ไม่สำเร็จ เนื่องจากสุลต่านทรงได้รับความช่วยเหลือจากกองทหารกูรข่าที่อังกฤษส่งมาจากสิงคโปร์ หลังจากนั้นมีการประกาศภาวะฉุกเฉินและต่ออายุทุก 2 ปี เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน หลังจากที่อยู่ภายใต้อารักขาของอังกฤษมาถึง 95 ปี บรูไนก็ได้ รักรักษาเอกราชเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2527 (ค.ศ. 1984)

ประชากรของรัฐบรูไนดารุสซาลามประมาณ 63 เปอร์เซ็นต์นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณ 14 เปอร์เซ็นต์นับถือพระพุทธศาสนา ประมาณ 8 เปอร์เซ็นต์นับถือคริสต์ศาสนา และประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์นับถือคติความเชื่อตามชนมประเพณีดั้งเดิมของตน ศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับชาวบรูไนถือเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตผู้คน ในสังคมบรูไนถือชนบทรรมนิยมประเพณี

เป็นสิ่งประเสริฐ ผู้ไม่ปฏิบัติตามจะถูกประณามและถูกสังคมลงโทษ วัฒนธรรมหลักของบรูไนมีรากฐานมาจากโลกมลายู ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ปรากฏอยู่ในบริเวณหมู่เกาะมลายู วัฒนธรรมของบรูไนผสมผสานเข้ากับประวัติศาสตร์และการเข้ามาของชาวต่างชาติ อาจกล่าวได้ว่า ศิลปวัฒนธรรมของบรูไนรับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรม 4 อย่างตามแต่ละช่วงเวลาคือ ความเชื่อเรื่อง ภูตผีวิญญาน ศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลามและชาติตะวันตก ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อรากฐาน วัฒนธรรมของบรูไนมากที่สุด เป็นทั้งหลักปรัชญา ประเพณีสำคัญของบรูไนส่วนใหญ่อิงกับหลัก ศาสนาอิสลาม เช่น การถือศีลอดในช่วงเดือนเราะมะฎอนหรือเดือน 9 ตามปฏิทินอิสลาม ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ที่มีชื่อเสียงของบรูไนมีมากมาย เช่น การต่อเรือ การทำเครื่องเงิน งานสัมฤทธิ์ การทอผ้า ทอเสื่อ สานตะกร้า และการแกะสลักไม้

- การเมืองการปกครอง

รัฐธรรมนูญปัจจุบันซึ่งแก้ไขล่าสุดเมื่อ 1 มกราคม พ.ศ. 2527 กำหนดให้สุลต่านทรงเป็นอธิปัตย์ คือเป็นทั้งประมุข นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม นายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นชาวบรูไนเชื้อสายมาเลย์โดยกำเนิด และจะต้องเป็นชาวมุสลิมนิกายสุหนี่ นอกจากนี้ บรูไนไม่มีสภาที่ได้รับเลือกจากประชาชน เนื่องจากบรูไนมีที่ตั้งที่ถูกโอบล้อมโดยมาเลเซีย และมีอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศมุสลิมขนาดใหญ่อยู่ทางใต้ นโยบายสำคัญอย่างหนึ่งจึงเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นภายในชาติ และดำรงความเป็นอิสระของประเทศ นับจากการพยายามยึดอำนาจเมื่อปี พ.ศ. 2505 รัฐบาลได้ประกาศกฎอัยการศึกส่งผลให้ไม่มีการเลือกตั้ง มาตรการที่รัฐบาลใช้เพื่อควบคุมและลดบทบาทพรรคการเมือง ได้แก่ กฎหมายความมั่นคงภายในประเทศห้ามการชุมนุมทางการเมือง และสามารถถอดถอนการจดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองได้ ตลอดจนห้ามข้าราชการ (ซึ่งมีเป็นจำนวนกว่าครึ่งของประชากรบรูไนทั้งหมด) เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

บทที่ 7

ปัญหาและการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก

จากผลการศึกษาในประเด็นปัญหาและการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก เป็นการนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่หนึ่ง สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในภาคตะวันออก ส่วนที่สอง การปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

7.1 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในภาคตะวันออก

จากการสนทนากลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการวิจัยในประเด็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในภาคตะวันออก จากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษพบว่ามีความสภาพปัญหาหลัก 4 ประการ ประกอบด้วย ประการที่ 1 ขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ประการที่ 2 มีการแข่งขันงานทำสูงขึ้น ประการที่ 3 ขาดความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ประการที่ 4 การประชาสัมพันธ์ของรัฐยังไม่ดีพอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

7.1.1 ขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาในประเด็นการขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออกของประเทศไทย ผลการศึกษพบว่าคนไทยในภาคตะวันออกเห็นว่าสภาพปัญหาสำคัญคือ คนไทยไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดีพอ ทั้งๆที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารของประเทศสมาชิกเศรษฐกิจอาเซียน กล่าวอีกนัยหนึ่ง อาเซียนได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น “ภาษาทำงาน” (Working Language) ดังข้อความ “The Working language of ASEAN shall be English” ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ภาษาอังกฤษมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น ถ้าหากคนไทยในภาคตะวันออกใช้ภาษาอังกฤษได้น้อย ประกอบกับชาวต่างประเทศที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีกว่า โอกาสที่ชาวต่างประเทศจะได้รับเข้าทำงานในตำแหน่งที่สูงกว่าจึงมีมากกว่า

ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ประเด็นย่อย คือ 1. การขาดทักษะด้านภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่รัฐ 2. การขาดทักษะด้านภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออก ดังต่อไปนี้

- การขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่รัฐในภาคตะวันออก

จากการศึกษาในประเด็นการขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่รัฐ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในภาคตะวันออกเห็นว่า เจ้าหน้าที่รัฐเป็นกลุ่มหนึ่งที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวหรือคนที่เดินทางเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยเป็นประจำ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร แต่ปัญหาคือ เจ้าหน้าที่รัฐใช้ภาษาอังกฤษไม่ดีพอ ทำให้เป็นปัญหาในการสื่อสาร

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนเห็นว่า ในอนาคตถ้าหากหน่วยงานภาครัฐต้องการเปิดรับสมัครพนักงาน อาจจะต้องกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเข้าไปด้วย เพราะมีความสำคัญที่เขาจะต้องสื่อสารกับชาวต่างประเทศ

นพพร ประดิษฐ์ภูมิ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากภาคตะวันออก กล่าวว่า บุคคลจากหน่วยงานภาครัฐหลายระดับจะต้องติดต่อกับชาวต่างประเทศที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านบ่อยครั้ง การพัฒนาภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญ ดังข้อความ

“เจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พนักงาน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ เจ้าหน้าที่รัฐคนอื่นก็ต้องพัฒนาตัวเองด้านภาษาอังกฤษ เพราะจะได้พูดคุยกับนักท่องเที่ยวหรือคนที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยได้”

นอกจากนี้ ถ้าชาวต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านเขาพูดภาษาอังกฤษได้ดีกว่า เขาก็จะมีโอกาสในการได้งานทำดีกว่าคนไทย ถึงตอนนั้นคนไทยที่พูดภาษาอังกฤษไม่ได้ก็ยิ่งเสียโอกาสมากขึ้น

- การขาดทักษะการพูดภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออก

จากการศึกษาในประเด็นการขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากภาคตะวันออกเห็นว่า คนไทยในภาคตะวันออกพูดภาษาอังกฤษได้น้อยมาก ทำให้เป็นอุปสรรคในการสื่อสารอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปัญหานี้ก็จะกลายเป็นปัญหาใหญ่ขึ้น

ประกอบกับประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้เร่งพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับพลเมืองในชาติของตนเอง ทำให้ชาวต่างประเทศใช้ภาษาอังกฤษดีกว่าคนไทยมากขึ้นไปอีก เกิดความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่างคนไทยกับชาวต่างประเทศที่สื่อสารภาษาอังกฤษได้แตกต่างกันมากขึ้น ทั้งนี้ คนไทยในภาคตะวันออกเห็นว่ารัฐบาลไทยควรเร่งให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ไม่เช่นนั้นจะเกิดปัญหาตามมาอีกหลายประการ

นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นว่า ในอนาคตหากหน่วยงานภาครัฐรับพนักงานที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเข้ามาปฏิบัติงาน ควรจะให้ค่าตอบแทนที่ดีกว่าพนักงานที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้

นพพร ประดิษฐ์ภูมิ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวว่า การที่คนไทยสื่อสารภาษาอังกฤษได้น้อย โดยกล่าวว่า คนไทยแทบจะทั้งหมดก็จะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการในชีวิตประจำวันไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโอกาสใช้ภาษาต่างประเทศคือภาษาลาวและภาษากัมพูชามากกว่าภาษาอังกฤษ ดังข้อความ

คนภาคอีสานใช้ภาษาไทยกัน นอกจากภาษาไทยแล้วก็มีภาษาเขมร ภาษาลาวที่ใช้กันมากกว่าภาษาอังกฤษ เพราะมีชาวกัมพูชา ลาว เดินทางเข้ามาทำมาหากินในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลายคน

เมื่อคนไทยเดินทางไปมาหาสู่กับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ไม่ว่าจะเดินทางท่องเที่ยว หรือ ไปหางานทำ ก็ต้องใช้ภาษาอังกฤษ ถ้ารัฐจะหาวิธีการทำให้คนไทยรู้ภาษาอังกฤษมากขึ้นก็จะดี

จักรีชัย ชุนเภา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กล่าวว่า คนไทยใช้ภาษาอังกฤษกันน้อยกว่าประเทศอื่น ทำให้พูดภาษาอังกฤษได้น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านบางคนที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี ดังข้อความ

เป็นเพราะคนไทยพูดภาษาไทยกันตลอดเวลา ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษ ก็เลยพูดภาษาอังกฤษกันไม่ค่อยได้ ถ้าเทียบกับชาวต่างชาติที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านบางคน เขาจะพูดภาษาอังกฤษเก่งกว่าคนไทย บางคนพูดภาษาอังกฤษดีมาก พูดคล่องมาก

ไม่ว่าคนไทยจะไปทำอาชีพอะไรในประเทศอาเซียน ก็จะต้องพูดภาษาอังกฤษให้ได้ ที่บอกว่ามี 7 อาชีพที่ให้คนในอาเซียนสามารถเดินทางเข้าออกไปทำงานได้นั้น เขาต้องใช้ภาษาอังกฤษกันทั้งนั้น ดังนั้น ภาษาอังกฤษเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

7.1.2 มีการแข่งขันหางานทำสูงขึ้น

จากการศึกษาในประเด็นเกิดการแข่งขันหางานทำสูงขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า หลังจากที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้แรงงานเดินทางออกนอกประเทศและเข้าประเทศต่างๆ ได้ง่ายขึ้น จึงเข้าใจว่าในอนาคตอันใกล้นี้จะมีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้ามามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คนไทยหางานทำยากขึ้น เพราะแรงงานต่างชาติมีคุณสมบัติหลายประการ ทั้งขยัน อดทน สู้งานมากกว่าแรงงานไทย

กระนั้นก็ตาม ในด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้นมีการเติบโตอย่างมาก แต่ว่าคนไทยมีค่านิยมที่ไม่ต้องการทำงานด้านการบริการ ด้วยเกรงว่าเป็นงานที่ไม่น่าเชิดหน้าชูตา ในบางพื้นที่ที่มีความต้องการแรงงานสูงมาก ขาดแคลนแรงงาน เช่น พนักงานต้อนรับ พนักงานบริการ พนักงานขาย ช่างซ่อมบำรุงหรือช่างไฟฟ้า พนักงานทำความสะอาดและพนักงานรักษาความปลอดภัย แต่คนไทยจำนวนมากกลับไม่เลือกที่จะทำงานดังกล่าวนี้ เพราะเห็นว่าได้ค่าตอบแทนน้อย ประกอบกับมีทัศนคติที่ว่าเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความชำนาญมากนัก

จากการสนทนากลุ่มพบว่าคนไทยจำนวนมากสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่ทว่ากลับหางานทำยาก เป็นเพราะบัณฑิตจำนวนมากเลือกงานทำ ไม่ต้องการทำงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะความรู้มากนัก ส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีการศึกษาอยู่ระหว่างมัธยมศึกษาปีที่ 3 – 6 ทำให้บัณฑิตจำนวนมากไม่เลือกที่จะทำงานดังกล่าว ในอนาคตถ้าหากประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการได้เสรี ทำให้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ฟิลิปปินส์ พม่า กัมพูชา เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย ทำให้การหางานทำยากลำบากขึ้นทวีความรุนแรงมากขึ้น

จักรีชัย ชุนเภา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากภาคตะวันออก กล่าวว่า ในบางอาชีพคนไทยจะหางานทำยากขึ้น เพราะชาวต่างชาติจะมีทักษะไม่แตกต่างจากคนไทย ซึ่งถ้าหากชาวต่างชาติอพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทยเขาจะได้รับค่าตอบแทนที่สูงมากกว่าการประกอบอาชีพอยู่ในประเทศของเขา ดังข้อความ

“คนจากประเทศเพื่อนบ้านในบางอาชีพเขามีค่าตอบแทนน้อยกว่าทำงานในเมืองไทย อาชีพเดียวกัน ถ้าเปิดเสรีอาเซียน คนต่างชาติเหล่านั้นจะอพยพเข้ามาทำงานในประเทศไทย เพราะได้เงินเดือนสูงกว่า มีค่าตอบแทนสูงกว่าบ้านเขา ถึงเวลานั้นก็จะทำให้คนไทยตกงานมากขึ้น”

สอดรับกับความคิดเห็นของ สุพัตรา แสงสี กล่าวถึงการเปิดเสรีอาเซียน ซึ่งจะทำให้คนต่างชาติเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งในอนาคตอาจทำให้คนไทยหางานทำได้ยากขึ้น ดังข้อความ

“ถ้าเปิดเสรีอาเซียน ในอนาคตถ้าหากคนต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น และถ้าพวกเขามีความสามารถ มีทักษะดีกว่าคนไทย จะทำให้คนไทยหางานทำลำบากขึ้น เกิดปัญหาตามมา ดังนั้น คนไทยจะต้องรีบพัฒนาตัวเอง”

จากการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าหลังจากที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งทุกประเทศมีข้อตกลงคือการ

อำนวยความสะดวกให้กับบางวิชาชีพหรือในบางแรงงานที่เชี่ยวชาญให้สามารถเคลื่อนย้ายทำงานได้ในประเทศอาเซียน โดยให้บุคคลที่ประกอบอาชีพบางอาชีพเท่านั้นที่สามารถเดินทางเข้าออกประเทศในอาเซียนเพื่อไปประกอบอาชีพในอาเซียนได้ ประกอบด้วย 7 อาชีพ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล บัญชี วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ

7.1.3 มีความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านน้อย

จากการศึกษาในประเด็นการมีความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านน้อย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเห็นว่า เมื่อประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะต้องเดินทางไปมาระหว่างประเทศมากขึ้น การที่คนไทยจะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น รัฐหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรจะเร่งให้ความรู้คนไทยในประเด็นนี้มากขึ้น

ในการนำเสนอผลการศึกษาในประเด็นวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้แบ่งแยกวัฒนธรรมออกเป็นประเด็นย่อย ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านอาหาร วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย วัฒนธรรมด้านการทักทาย ดังต่อไปนี้

● วัฒนธรรมด้านอาหาร

จากการศึกษาวัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 9 ประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกมองว่าตนเองยังขาดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรจะต้องรู้เนื่องจากเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัวนัก ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนรู้จักอาหารของประเทศเพื่อนบ้านที่มีพื้นที่ติดกับประเทศไทย ได้แก่ อาหารเวียดนาม อาหารลาว ส่วนวัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศอื่นในอาเซียนนั้นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแทบจะไม่มีรู้จัก ดังภาพ 7.1

ภาพ 7.1
แสดงอาหารพื้นบ้านของชาวเวียดนาม

ภาพ 7.1. แสดงอาหารพื้นบ้านของชาวเวียดนาม ซึ่งประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยนิยมรับประทาน ซึ่งมีขายอยู่จำนวนมากในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบไปด้วย ผักและผลไม้ประเภทต่างๆเป็นหลัก เช่น แตงกวา มะม่วง พริกชี้หนู มะเฟือง กล้วยดิบ กระเทียม ผักกาด และมีเนื้อสัตว์ประกอบให้ ในการรับประทานอาหารเวียดนามนั้น จะใช้แผ่นแป้งบางๆที่ทำขึ้นเป็นพิเศษเพื่อใช้ห่อหุ้มผักและผลไม้ที่หั่นเป็นชิ้นเล็กๆพร้อมด้วยน้ำจิ้มเพิ่มรสชาติอาหาร กำลังเป็นที่นิยมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นอกจากการรู้จักอาหารพื้นบ้านของชาวเวียดนามแล้ว ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยยังรู้จักมักคุ้นกับอาหารของชนชาติลาว ซึ่งประกอบด้วยพืช ผัก ผลไม้ที่หาได้ง่ายในพื้นที่ เป็นอาหารที่ให้อิทธิพลแก่อาหารในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นอย่างมาก อิทธิพลของอาหารลาวแผ่ครอบคลุมไปถึงประเทศกัมพูชา และทางภาคเหนือของประเทศไทย อาหารหลักของลาวได้แก่ข้าวเหนียว ซึ่งจะรับประทานด้วยมือ

ในความเป็นจริงชาวลาวจะรับประทานข้าวเหนียวมากกว่ากลุ่มใด ๆ ในโลก ข้าวเหนียวถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่หมายถึงการเป็น “ชาวลาว” ชาวลาวหลายคนมักเรียกตนเองว่าลูกข้าวเหนียว ซึ่งแปลว่า เด็ก หรือ ลูกหลานของข้าวเหนียว ประกอบด้วย ข้า ตรีไคร้ อาหารที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ ลาบ โดยนำเนื้อสัตว์ที่ยังดิบผสมคลุกเข้ากับเครื่องเทศ นอกจากนี้ อาหารหลักของชาวลาวอีกอย่างคือ ตำหมากหุ่ง โดยนำมะละกามาตำลงพร้อมพริก กระเทียม มะเขือเทศ มะนาว และอื่น ๆ หรือชื่อเรียกที่เป็นที่รู้จักกันมากคือ “ส้มตำ” ดังภาพ 7.2

ภาพ 7.2

แสดงอาหารของชนชาติลาว

สุพัตรา แสงสี ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากจังหวัดสระแก้ว กล่าวว่า การที่มีประชาชนจากต่างประเทศในอาเซียนเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้นนั้น สิ่งที่คนไทยควรจะรับรู้คือ วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน เพราะจะได้ทำความเข้าใจ และระมัดระวังมากขึ้น ดังข้อความ

“เวลาที่คนต่างประเทศในอาเซียนเข้ามาบ้านเรา เราก็ต้องพูดคุยกับเขา แต่ตอนนี้เรายังไม่รู้ว่าจะแต่ละประเทศนั้นเขามีวัฒนธรรมอย่างไร อะไรที่สามารถพูดได้ อะไรที่พูดไปแล้วเขาจะรู้สึกไม่ค่อยดี เป็นสิ่งที่เราควรจะรู้ จะได้ระมัดระวังเวลาสื่อสารกับเขา”

จากการศึกษาในประเด็นการมีความรู้วัฒนธรรมด้านอาหารของอาเซียน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้วัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนน้อยมาก กล่าวคือ ประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีทั้งสิ้น 10 ประเทศ แต่ละประเทศก็มีอาหารที่ขึ้นชื่อของตนเอง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้อาหารของอาเซียนเพียง 2 ประเทศเท่านั้น คือ อาหารเวียดนามและอาหารลาว

● วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย

จากการศึกษาวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 9 ประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมองว่าตนเองยังขาดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากล่าวว่าในขณะนี้มีความรู้เกี่ยวกับการ

แต่งกายของบางประเทศเท่านั้น ได้แก่ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม พม่า ซึ่งเป็นการรับรู้เพียงผิวเผิน ไม่ลึกซึ้ง ผู้วิจัยได้นำเสนอภาพวัฒนธรรมด้านการแต่งกายที่ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

○ มาเลเซีย

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของชาวมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมาเลเซียเพียงผิวเผินเท่านั้น ได้แก่ การนุ่งโจง สวมหมวก ชาวมาเลเซียนิยมแต่งกายตามความเชื่อ อิทธิพลของศาสนา กล่าวคือ ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติของชาติมาเลเซียซึ่งเคร่งครัดในระเบียบปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนา โดยเฉพาะการแต่งกายที่สุภาพมิดทั้งหญิงและชาย ในอดีตผู้ชายชาวมาเลเซียมักนุ่งโจง ไม่สวมเสื้อ ส่วนผู้หญิงนิยมนุ่งผ้ากระโจมอก บางคนอาจมีผ้าบางไว้คลุมไหล่ เรียกว่า “บาจู กุหลอง” มีลักษณะเด่นคือ มักจะตัดเย็บด้วยผ้าฝ้ายเดียวกัน ดังภาพ 7.3

ภาพ 7.3

แสดงการแต่งกายด้วยชุดประจำชาติของชาวมาเลเซีย

จากภาพ ค. แสดงการแต่งกายของชาวมาเลเซีย จะเห็นได้ว่าผู้ชายจะนุ่ง
 ไส้รงเป็นตา สวมเสื้อแขนยาว บางคนสวมหมวก บางคนไม่สวมหมวก มีผ้าโพกศีรษะ ส่วนผู้หญิงจะ
 นิยมนุ่งไส้รงปาเต๊ะสีสด มีลวดลายดอก สวมเสื้อคอยูแขนยาวถึงข้อมือ ปลอยชายเสื้อไว้ด้านนอก
 ไส้รง บางคนจะนำผ้าบางๆคลุมศีรษะหรือคลุมไหล่

○ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการ
 แต่งกายของประชาชนจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการศึกษาพบว่าประชาชนใน
 ภาคตะวันออกเฉียงใตู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
 ลาว ดังภาพ 7.4

ภาพ 7.4

แสดงการแต่งกายด้วยชุดประจำชาติของชนชาติ
 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Photographed by : sirira

จากภาพ 7.4. แสดงการแต่งกายของชาวลาว จะเห็นได้ว่าผู้ชายลาวนิยม
 นุ่งโจมกระเบน สวมเสื้อแขนนอก ติดกระดุมเม็ด ส่วนผู้หญิงนิยมนุ่งผ้าถุงคล้ายกับผู้หญิงไทย ผู้หญิง

ลาวจำนวนมากนิยมนุ่งผ้าถุงที่ทำจาก “ไหม” เพราะดูสวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะ และนิยมเกล้ามวยผม ประดับดอกไม้

○ เวียดนาม

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของชาวเวียดนาม ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวเวียดนาม ดังภาพ 7.5

ภาพ 7.5

แสดงการแต่งกายด้วยชุดประจำชาติของชาวเวียดนาม

จากภาพ 7.6. แสดงการแต่งกายของชาวเวียดนาม จะเห็นได้ว่าผู้ชายชาวเวียดนามจะแต่งกายลักษณะคล้ายผู้หญิง โดยสวมเสื้อกุยเฮง สวมหมวกสีดำเย็บด้วยผ้า ไม่มีปีก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันผู้ชายจะแต่งกายโดยสวมใส่ชุดประจำชาตินี้น้อยลง ส่วนผู้หญิงนิยมนุ่งกางเกงแพรยาว สวมเสื้อแขนยาว คอตั้งสูง ตัวเสื้อยาวลงมาจรดข้อเท้า ผ่า 2 ข้าง นิยมเกล้ามวยผม สวมงอบที่สานด้วยใบลานทรงรูปฝ่ามือ หรืออาจใช้ผ้าสามเหลี่ยมคลุมศีรษะโดยดึงชายผ้าคลุม 2 ข้างมาผูกติดกันใต้คาง

○ พม่า

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของชาวพม่า ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวพม่า ดังภาพ 7.7

ภาพ 7.7

แสดงการแต่งกายด้วยชุดประจำชาติของชาวพม่า

จากภาพ 7.7 แสดงการแต่งกายของชาวพม่า จะเห็นได้ว่าผู้ชายชาวพม่านิยมนุ่งโจงกระเบนซึ่งผลิตจากผ้าฝ้ายและผ้าไหมที่มีสีสดใส ไม่มีลวดลายมากนัก เมื่อเข้าสู่งานพิธีกรรมมักจะสวมเสื้อคล้ายเสื้อจีนแขนยาวถึงข้อมือชายเสื้อยาวลงมาถึงสะโพกและติดกระดุมตั้งแต่คอลงมาจรดชายเสื้อ ไม่นิยมใช้เข็มขัด ตัดผมสั้น ส่วนผู้หญิงพม่านิยมสวมใส่ผ้าไหม ผ้าฝ้ายเช่นเดียวกันแต่จะมีลวดลายบริเวณด้านข้างของชายผ้า เช่น ลายดอกไม้ เครือไม้

จากการศึกษาในประเด็นวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้วัฒนธรรมด้านการแต่งกายของประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้น 4 ประเทศจากทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ การรับรู้วัฒนธรรมด้านการแต่งกายของชาวมาเลเซีย การแต่งกายของชาวลาว การแต่งกายของชาวเวียดนาม และการแต่งกายของชาวพม่า

● วัฒนธรรมด้านการทักทาย

จากการศึกษาวัฒนธรรมด้านการทักทายของประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 9 ประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังคงขาดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการทักทายของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรจะต้องรู้เนื่องจากเป็นเรื่องที่ไม่ใกล้เคียงกัน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนรู้จักการทักทายของประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ ได้แก่ การทักทายของชาวลาว การทักทายของชาวกัมพูชา การทักทายของชาวอินโดนีเซีย ดังต่อไปนี้

○ การทักทายของชาวลาว

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการทักทายของชาวลาว ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้การทักทายของประชาชนชาวลาวเป็นอย่างดี คือ การยกมือไหว้เช่นเดียวกับวัฒนธรรมไทย แต่จะใช้คำพูดทักทายว่า “สบายดี” ซึ่งจะแตกต่างจากการทักทายของคนไทยที่กล่าวว่า “สวัสดี” ดังภาพ 7.8

ภาพ 7.8

แสดงการทักทายของชาวลาว

จากภาพ 7.8. แสดงวัฒนธรรมการทักทายของชาวลาว จะเห็นได้ว่าชาวลาวมักจะทักทายกันด้วยคำว่า “สบายดี” หมายถึง “สวัสดี” มาจากวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่เรียบง่าย สบายๆ โดยมีท่าทางการประนมมือ ให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดที่ปลายจมูก ให้ปลายนิ้วชี้จรดระหว่างคิ้ว ก้มลงตัวเล็กน้อย ก้มศีรษะเข้าหาปลายนิ้วชี้

○ การทักทายของชาวกัมพูชา

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการทักทายของชาวกัมพูชา ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้การทักทายของชาวกัมพูชาซึ่งใช้การยกมือไหว้เช่นเดียวกัน แต่จะไม่เหมือนกับการไหว้ของคนไทย ชาวกัมพูชาจะยกมือไหว้สูงราวหน้าอก ก้มหัวเล็กน้อยพร้อมกับกล่าวคำว่า “ซัวสเด” ดังภาพ 7.9

ภาพ 7.9

แสดงการทักทายของชาวกัมพูชา

จากภาพ 7.9 แสดงวัฒนธรรมการทักทายของชาวกัมพูชา จะเห็นได้ว่าชาวลาวมักจะทักทายกันด้วยคำว่า “ซัวสเด” โดยมีท่าทางประกอบคือ ยกมือไหว้ ประนมไม้ไค้แล้วยกขึ้นเหนือหัว

○ การทักทายของชาวอินโดนีเซีย

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการทักทายของชาวอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้การทักทายของชาวอินโดนีเซียด้วยการจับมือโดยให้ระดับความสูงที่เอว ส่วนอีกคนหนึ่งจะก้มลงเล็กน้อยเป็นการทักทาย ดังภาพ 7.10

ภาพ 7.10
แสดงการทักทายของชาวอินโดนีเซีย

จากภาพ 7.10 แสดงวัฒนธรรมการทักทายของชาวอินโดนีเซีย จะเห็นได้ว่าชาวอินโดนีเซียมักจะทักทายกันโดยกล่าวคำว่า “เซลามัทปากิ” โดยมีท่าทางประกอบคือ ใช้มือขวาแนบที่หน้าอก แล้วใช้มือซ้ายไพล่หลัง ก้มตัวลงเล็กน้อย

จากการศึกษาไปประเด็นการรับรู้วัฒนธรรมด้านการทักทายของประเทศเพื่อนบ้านที่เข้าสู่สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้วัฒนธรรมด้านการทักทายของประเทศเพื่อนบ้านเพียง 3 ประเทศเท่านั้น ได้แก่ วัฒนธรรมการทักทายของชาวลาว ได้แก่ การสวัสดีคล้ายกับวัฒนธรรมการไหว้ของไทย ต่างกันตรงที่ชาวลาวจะกล่าวคำว่า “สบายดี” ส่วนคนไทยจะกล่าวคำว่า “สวัสดี” นอกจากวัฒนธรรมการทักทายของชาวลาวแล้ว ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังรู้จักวัฒนธรรมการทักทายของชาวกัมพูชาซึ่งจะเป็นการยกมือไหว้เช่นเดียวกัน ทว่าชาวกัมพูชาจะก้มหัวเล็กน้อย ส่วนระดับความสูงของมือที่ประนมนั้นอยู่ระดับหน้าอกพร้อมกับกล่าวคำว่า “ซัวสเด” แปลว่า “สวัสดี” ส่วนการรับรู้วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านอีกประเทศหนึ่งคือ การทักทายของชาวอินโดนีเซียซึ่งจะทักทายกันโดยการกล่าวคำว่า “เซลามัทปากิ” ซึ่งแปลว่า “สวัสดี” โดยมีท่าทางการใช้มือขวาแนบที่หน้าอกแล้วใช้มือซ้ายไพล่หลังพร้อมกับก้มหัวเล็กน้อย

7.1.4 การประชาสัมพันธ์ของรัฐยังไม่ดีพอ

จากการศึกษาในประเด็นการประชาสัมพันธ์ของรัฐยังไม่ดีพอ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวว่า ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจากสื่อต่างๆ แต่ทว่าเป็นเพียงการรับรู้ในระดับกว้างๆเท่านั้น หน่วยงานรัฐยังมีได้ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยได้รับรู้ว่าหลังจากการเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว คนไทยจะได้รับประโยชน์และมีข้อไม่ดียังไงบ้าง เพราะเหตุใด

นพพร ประดิษฐ์ภูมิ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากจังหวัดสระแก้ว กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ของรัฐทำได้เพียงระดับกว้างๆเท่านั้น ประชาชนยังไม่รู้ว่าหลังจากประเทศไทยเข้าเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้วจะเกิดผลดี ผลเสียอย่างไร ดังข้อความ

“สิ่งที่รัฐประชาสัมพันธ์เรื่องเออีซี ทำให้รู้ว่าประเทศไทยจะเข้าเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.2558 แต่ก็ยังไม่รู้ว่าหลังจากที่เข้าเป็นสมาชิกแล้วจะเกิดผลอะไรตามมา คนไทยได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ ยังไงบ้าง

มหาวิทยาลัยและหน่วยงานภาครัฐที่เข้าไปติดต่อราชการก็มีการประชาสัมพันธ์ให้รู้ถึงเออีซี แต่ก็ยังไม่รู้ลึกสักเท่าไร ถ้ามีการให้ความรู้ประชาชนด้วยวิธีการที่ทำให้คนเข้าใจลึกๆได้ง่ายก็จะดีต่อคนไทย”

ทั้งนี้ จากที่ได้พูดคุยกับเพื่อนๆ บางคนยังไม่รู้เลยว่าประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบไปด้วยประเทศต่างๆกี่ประเทศ ส่วนคำถามที่ว่าประเทศใดบ้างเป็นผู้ริเริ่มผลักดันให้เกิดขึ้นนั้นไม่ต้องสงสัยเลยว่าไม่มีใครตอบได้ เนื่องจากหลายคนมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว ดังข้อความ

“เคยถามเพื่อนๆว่าประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนประกอบไปด้วยกี่ประเทศ เพื่อนบางคนยังไม่รู้เลย เขาไม่ได้สนใจว่ามันมีที่มาที่ไปอย่างไร เป็นเรื่องไกลตัวมากกว่าเรื่องอื่น เช่น ถ้าจะต้องสอบเร็วๆนี้ วันนี้ต้องอ่านหนังสือ เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากกว่า”

ประเด็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในภาคตะวันออก ผลการศึกษาสรุปได้ว่าประกอบด้วย ปัญหา 3 ประการคือ ประการแรก ประชาชนในภาคตะวันออกขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่านับวันภาษาอังกฤษจะยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ แบ่งออกเป็น การที่เจ้าหน้าที่รัฐขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และ ประชาชนผู้รับข่าวสารขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ประการที่สอง คือ มีการแข่งขันกันหางานทำมากขึ้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจุบันมีผู้สำเร็จการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เยาวชน ประชาชนหางานทำกันอยู่ตลอดเวลา แต่ทว่า

หลังจากที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกังวลว่าบัณฑิตใหม่จะหางานทำยากขึ้น เนื่องจากมีบัณฑิตจากต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยมากขึ้น สภาพปัญหาประการที่สามคือ ประชาชนในภาคตะวันออกมีความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านน้อย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเด็นย่อย คือ วัฒนธรรมอาหาร วัฒนธรรมการแต่งกาย วัฒนธรรมการทักทาย

วัฒนธรรมด้านอาหารนั้น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในภาคตะวันออกรับรู้วัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศเพื่อนบ้านน้อยมาก กล่าวคือ วัฒนธรรมอาหารของประเทศเพื่อนบ้านที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศไทย คือ อาหารเวียดนามและอาหารลาว ส่วนวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย ผลการศึกษาสรุปได้ว่าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรับรู้วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมาเลเซีย คือ การนุ่งโจงซึ่งผู้ชายในอดีตจะนิยมนุ่งโจง ไม่สวมเสื้อ มีผ้าโพกหัว ส่วนผู้หญิงนิยมนุ่งผ้ากระโจมอก บางคนอาจมีผ้าคลุมหัวไหล่ วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวลาว ซึ่งผู้ชายนิยมนุ่งผ้าโจงกระเบน ส่วนผู้หญิงนิยมนุ่งผ้าถุงซึ่งคล้ายกับการแต่งกายของผู้หญิงไทย วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวเวียดนามนั้น ผู้ชายเวียดนามในอดีตนิยมแต่งกายโดยสวมเสื้อกวยเฮง สวมหมวก มีทั้งที่มีปีกและไม่มีปีก ผู้หญิงชาวเวียดนามนิยมนุ่งกางเกงแพรยาว สวมเสื้อแขนยาว คอตั้งสูง สวมงอบที่เป็นหมวก สานด้วยใบลานทรงรูปฝ่ามือ ส่วนวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวพม่า ผู้ชายนิยมนุ่งโจงหรือที่เรียกว่าลองจี ส่วนผู้หญิงนิยมนุ่งผ้าซิ่น สวมเสื้อเอวลอย มวยผม แซมดอกไม้ วัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมอญจะมีลักษณะโดดเด่นคือ ทั้งเพศชายและเพศหญิงจะนิยมใช้ผงบั้งทาหน้า ทาผิวพรรณให้สวยงาม สดชื่นอยู่เสมอ โดยเฉพาะการมวยผมที่มีหลากหลายรูปแบบให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของแต่ละคน

ส่วนวัฒนธรรมด้านการทักทายนั้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรับรู้วัฒนธรรมการทักทายของชาวลาว คือการยกมือไหว้ วัฒนธรรมการทักทายของชาวกัมพูชา คือ การยกมือไหว้เช่นเดียวกัน ส่วนวัฒนธรรมการทักทายของชาวอินโดนีเซียนิยมการยกมือไหว้เช่นเดียวกัน ประเด็นการประชาสัมพันธ์ของรัฐยังไม่ดีพอ นั้น ผลการสนทนากลุ่มพบว่าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจากสื่อต่างๆในระดับกว้างๆเท่านั้น คือ รับรู้ว่าในปีพุทธศักราช 2558 ประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่ไม่ได้รับรู้ในเชิงลึกแต่ประการใด

7.2 การปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก

จากการศึกษาในประเด็นการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า หลังจากที่ประชาชนในภาคตะวันออกรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้ปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาพการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอการปรับตัวออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 การพัฒนาภาษาอังกฤษ ตอนที่ 2 การหาความรู้เพิ่มเติม ตอนที่ 3 การศึกษาวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

7.2.1 การพัฒนาภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาในประเด็นการพัฒนาภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า มีเพียงกลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้นที่พัฒนาภาษาอังกฤษของตนเอง ได้แก่ กลุ่มนักศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งการพัฒนาภาษาอังกฤษของประชาชนชาวตะวันออก โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 การเรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษ ส่วนที่ 2 การหาความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากสมาร์ทโฟน ดังต่อไปนี้

- การเรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษ

จากการสนทนากลุ่มประชาชนในภาคตะวันออกในประเด็นการเรียนกวดวิชาภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่าเยาวชนภาคตะวันออกเป็นกลุ่มคนที่กระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษมากกว่าประชาชนกลุ่มอื่น ทั้งนี้ ในการเรียนภาษาอังกฤษนั้นได้เรียนจากสถาบันกวดวิชาในภาคตะวันออก

จักรีชัย ขุนเกา ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากจังหวัดสระแก้ว กล่าวถึงการเรียนภาษาอังกฤษของตนเองว่าต้องการฝึก พัฒนาภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ดังข้อความ

“เป็นคนที่พูดภาษาอังกฤษได้ไม่ดี เรียกว่าถึงขั้นสื่อสารได้แยะเลยก็ว่าได้ อยากจะพูดภาษาอังกฤษให้ดีกว่านี้ จึงตัดสินใจเรียนเพิ่ม ก็ได้รู้จักกับเพื่อนๆ หรือคนที่เข้ามาเรียนหลายคน ส่วนใหญ่ก็เป็นเด็ก เป็นเยาวชนด้วยกันมากกว่า”

- การหาความรู้ภาษาอังกฤษจากสมาร์ทโฟน

จากการสนทนากลุ่มประชาชนในภาคตะวันออกในประเด็นการหาความรู้ภาษาอังกฤษจากสมาร์ทโฟน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชาชนที่หาความรู้ในการพัฒนาภาษาอังกฤษของตนเองคือ กลุ่มนักศึกษา เยาวชนที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออก ซึ่งเห็นว่าสามารถใช้

ประโยชน์จากโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือที่เรียกว่า “สมาร์ทโฟน” ในการพัฒนาภาษาอังกฤษได้โดยที่ไม่ต้องเสียเงินเป็นค่าเรียนพิเศษจากสถาบันที่เปิดสอนภาษาอังกฤษ

สุพัตรา แสงสี ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจากจังหวัดสระแก้ว กล่าวถึงการใช้สมาร์ทโฟนในการฝึกพัฒนาภาษาอังกฤษว่า ได้ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ เนื่องจากสมาร์ทโฟนสามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย และที่สำคัญสามารถใช้พัฒนาภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี ดังข้อความ

“สมาร์ทโฟนมีประโยชน์ มีแอปพลิเคชันที่มีประโยชน์มาก สามารถทำได้หลายอย่าง ถ้าต้องการฝึกภาษาอังกฤษก็สามารถดาวโหลดแอปพลิเคชันได้เลย สงสัยคำศัพท์คำไหนก็สามารถหาได้เลย ออกเสียงให้ด้วย”

สอดคล้องกับ จีรศักดิ์ สว่างแจ้ง ที่มักจะใช้สมาร์ทโฟนในการพัฒนาภาษาอังกฤษของตนเอง เนื่องจากมีความสะดวกสบาย ไม่ต้องเสียเงินในการเรียนภาษาอังกฤษที่สถาบันต่างๆ ดังข้อความ

“ถ้าสงสัยคำศัพท์ตัวไหน ทุกวันนี้ก็ใช้สมาร์ทโฟน ช่วยได้ทั้งหมด โทรศัพท์เดี๋ยวนี้มีแอปพลิเคชันหลากหลาย มีประโยชน์ สามารถฝึกภาษาอังกฤษได้ ไม่จำเป็นต้องไปเสียเงินค่าลงเรียนภาษาอังกฤษ เดี่ยวนี้แพงมาก”

7.2.2 การหาความรู้เพิ่มเติม

จากการศึกษาในประเด็นการหาความรู้ของประชาชนในภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกได้หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประเทศทั้ง 10 ประเทศซึ่งเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ การหาความรู้เกี่ยวกับการได้ประโยชน์และเสียประโยชน์จากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ การหาความรู้เกี่ยวกับโลจิสติกส์ ดังต่อไปนี้

- ข้อดี ข้อเสียเปรียบจากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- ข้อดี

จากการสนทนากลุ่มพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นเป็นผลดีต่อคนไทยใน 2 ประการ คือ ประการแรก ทำให้คนไทยมีโอกาสหางานทำได้ง่ายขึ้น ประการที่สอง ทำให้สามารถเดินทางไปยังประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้น ดังนี้

- ทำให้คนไทยมีโอกาสเลือกงานทำมากขึ้น โดยเฉพาะบางอาชีพที่สามารถเดินทางไปต่างประเทศเพื่อประกอบอาชีพได้ ซึ่งเป็นโอกาสของคนที่อยู่ในวิชาชีพนั้นๆ ทำให้

มีโอกาสที่จะทำรายได้ให้กับตนเองได้มากขึ้น โดยเฉพาะบุคคลที่ประกอบอาชีพ 7 อาชีพที่แต่ละประเทศได้ทำข้อตกลงกันได้ จะได้รับประโยชน์มากกว่าคนที่ประกอบอาชีพอื่น

➤ สามารถเดินทางไปยังประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้น

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเห็นว่าการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น ส่งผลดีให้คนไทยสามารถเดินทางไปยัง 10 ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ยังเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิมอีกด้วย

○ ข้อเสียเปรียบ

จากการสนทนากลุ่มพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นได้ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบต่อประเทศที่พัฒนามากกว่า ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าคนไทยเสียเปรียบชาวต่างประเทศในอาเซียนใน 2 ด้าน ได้แก่ ประการแรก คนไทยสื่อสารภาษาอังกฤษได้ไม่ดี ประการที่สอง คนไทยไม่ขยันทำงาน ดังนี้

➤ คนไทยสื่อสารภาษาอังกฤษไม่ได้ดี

จากการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเห็นว่าจำเป็นต้องหาความรู้เพิ่มเติม โดยเฉพาะการใช้ภาษาอังกฤษ เพราะหลังจากที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว ประชาชนในแต่ละประเทศในอาเซียนจะสามารถเดินทางเข้าออกประเทศในอาเซียนได้เสรีมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต ดังจะเห็นได้จากการที่ประชาชนในภาคตะวันออกบางส่วนได้ใช้เวลาว่างไปพัฒนาภาษาอังกฤษ

เกรียงไกร เกตุผม นิสิตจากมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว ตัวแทนจากนิสิตที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในครั้งนี้กล่าวว่า นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพาบางส่วนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาภาษาต่างประเทศ เห็นได้จากการใช้เวลาว่างไปพัฒนาภาษาอังกฤษ ดังข้อความ

“มีเพื่อนนิสิตที่เขาเห็นว่าเขาควรจะมีภาษาอังกฤษให้เก่งกว่านี้ ฝึกให้สามารถพูดสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้ดีกว่านี้ เขาจึงไปเรียนกวดวิชา ที่จังหวัดสระแก้วมีโรงเรียนสอนกวดวิชาภาษาอังกฤษหลายแห่ง”

จำเป็นต้องไปเสียเงินค่าลงเรียนภาษาอังกฤษ เดียวนี้แพงมาก”

จากการศึกษาในประเด็นการหาความรู้เพิ่มเติม ผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางส่วนได้หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับประเทศทั้ง 10 ประเทศซึ่งเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การหาความรู้เกี่ยวกับการได้ประโยชน์และเสียประโยชน์จากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ส่วนข้อดี คือทำให้คนไทยมีโอกาสหางานทำได้ง่ายขึ้น และสามารถเดินทางไปยังประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้น ส่วนข้อเสียเปรียบคือคนไทยเสียเปรียบชาวต่างประเทศในด้านการใช้ภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาในประเด็นปัญหาและการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลังจากประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นแรก สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นย่อย คือ 1. การขาดทักษะในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่รัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ

ประเด็นที่ 2 มีการแข่งขันกันหางานทำสูงขึ้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่าหลังจากที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะทำให้แรงงานเดินทางออกนอกประเทศและเข้าประเทศต่างๆได้ง่ายขึ้น ทำให้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านสามารถเดินทางเข้ามาหางานทำมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คนไทยหางานทำยากขึ้น ทั้งนี้เพราะแรงงานต่างชาติมีคุณสมบัติหลายประการ ทั้งขยัน อดทน สู้งานมากกว่าแรงงานไทย ประกอบกับโดยปกติแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านของไทยหลายประเทศจะได้รับค่าตอบแทนที่น้อยกว่าแรงงานไทยหรือการเข้ามาทำงานในประเทศไทย ดังนั้นหากแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านสามารถเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยง่ายขึ้นจะทำให้เกิดการแข่งขันกันหางานทำสูงขึ้นด้วย

ประเด็นที่ 3 ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านน้อย ผลการศึกษาในประเด็นนี้สรุปได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศเพื่อนบ้านไม่มากนัก ทั้งนี้ วัฒนธรรมอาหารที่ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรู้ได้แก่ อาหารเวียดนาม อาหารของชนชาติลาว

วัฒนธรรมด้านการแต่งกายนั้น ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้การแต่งกายของชาวมาเลเซีย ได้แก่ การนุ่งโจงกระเบน มีผ้าโพกหัว สวมหมวก การแต่งกายของประชาชนลาว ซึ่งผู้ชายนิยมนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อชั้นนอก ติดกระดุมเม็ด ส่วนผู้หญิงนิยมนุ่งผ้าถุงคล้ายกับกับผู้หญิงไทย นิยมนุ่งผ้าถุงที่ทำจากไหมเพราะดูสวยงาม การแต่งกายของชาวเวียดนามซึ่งผู้ชายนิยมสวมหมวกสีดำเย็บด้วยผ้า ไม่มีปีก ส่วนผู้หญิงนิยมใส่กางเกงแพรขายาว สวมเสื้อแขนยาวคอตั้ง

สูงและนิยมเกล้ามวยผม สวมงอบที่สานด้วยใบลานทรงรูปฝ่ามือ ด้านการแต่งกายของชาวพม่า ผู้ชายมักนิยมนุ่งโจงกระเบนซึ่งผลิตจากผ้าฝ้ายและผ้าไหมที่มีสีสันสดใส ไม่มีลวดลายมากนัก ไม่นิยมใช้เข็มขัด ส่วนผู้หญิงพม่านิยมสวมใส่ผ้าไหม ผ้าฝ้ายแต่จะมีลวดลายมากกว่าการสวมชุดของผู้ชาย

วัฒนธรรมด้านการทักทายนั้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้ถึงวัฒนธรรมการทักทายของประชาชนลาวจะยกมือไหว้คล้ายกับคนไทย แต่ทว่าประชาชนลาวจะใช้คำทักทายว่า “สบายดี” ซึ่งมีความหมายเหมือนกับคำว่า “สวัสดิ” ของคนไทย ส่วนการทักทายของประชาชนกัมพูชานั้นจะนิยมการยกมือไหว้เช่นเดียวกันซึ่งจะอยู่สูงราวหน้าอก มีการก้มศีรษะเล็กน้อย พร้อมกับทักทายคำว่า “ซัวสเด” ซึ่งแปลว่า “สวัสดิ” ทางด้านการรับรู้วัฒนธรรมการทักทายของประชาชนชาวอินโดนีเซีย จะใช้การจับมือโดยให้ระดับความสูงอยู่ที่เอว พร้อมกับกล่าวคำว่า “เซลามัทปากิ” ซึ่งแปลว่า “สวัสดิ” ประเด็นที่ 4 การประชาสัมพันธ์ของรัฐยังไม่ดีพอ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า หน่วยงานรัฐยังมีได้ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยได้รับรู้หลังจากการเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว คนไทยจะได้รับประโยชน์และมีข้อไม่ติดอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด รัฐทำได้เพียงระดับกว้างๆ เท่านั้น ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยและหน่วยงานภาครัฐได้ทำประชาสัมพันธ์ให้รู้ถึงเอชอีซีก็ตาม แต่ก็ยังเข้าใจไม่มากนัก

ประเด็นที่สอง คือ การปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ประกอบด้วย 1. การพัฒนาภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า มีเพียงกลุ่มคนบางกลุ่มเท่านั้นที่พัฒนาภาษาอังกฤษของตนเอง ได้แก่ กลุ่มนักศึกษา ในการพัฒนาภาษาอังกฤษนั้น ได้แก่ การเรียนทวิภาษาภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาพบว่าเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นกลุ่มคนที่กระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษมากกว่าประชาชนกลุ่มอื่น และ การหาความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากสมาร์ทโฟน ประกอบด้วยเยาวชนที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเห็นว่าสามารถใช้ประโยชน์จากโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือที่เรียกว่า “สมาร์ทโฟน” ในการพัฒนาภาษาอังกฤษได้โดยไม่ต้องเสียเงินเป็นค่าเรียนพิเศษจากสถาบันที่เปิดสอนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังประหยัดเงินมากกว่าด้วย 2. การหาความรู้เพิ่มเติม ผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้หาความรู้เพิ่มเติมใน 2 ประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง คือ การหาความรู้เกี่ยวกับการได้ประโยชน์และเสียประโยชน์จากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาพบว่าคนไทยได้รับประโยชน์ใน 2 ประการ ประการแรก ทำให้คนไทยมีโอกาสหางานทำได้ง่ายขึ้น ประการที่สอง ทำให้สามารถเดินทางไปยังประเทศสมาชิกได้ง่ายขึ้น ส่วนข้อเสียเปรียบคือ คนไทยสื่อสารภาษาอังกฤษได้ไม่ดี และคนไทยไม่ขยันทำงานเมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้าน

บทที่ 8

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อ ได้แก่ 1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย 2. เพื่อสร้างเยาวชนนักข่าวพลเมืองให้เตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย 3. เพื่อสร้างนวัตกรรมการสื่อสารให้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 4. เพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้วยกระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร ผลการวิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

8.1 ความเป็นมาของการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการศึกษาในประเด็นความเป็นมาของการเข้าสู่การเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

“อาเซียน” ตั้งอยู่ทางทิศทางตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย ทำให้ภูมิภาคนี้มีสภาพภูมิอากาศอยู่ในเขตร้อน มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 4.5 ล้านตารางกิโลเมตรหรือราวร้อยละ 9 ของเนื้อที่ทวีปเอเชีย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่อยู่บนภาคพื้นทวีป เรียกว่า “คาบสมุทรมอินโดจีน” และส่วนที่อยู่บนภาคพื้นสมุทร เรียกว่า “กลุ่มเกาะมลายู” ประกอบด้วยประเทศเมียนมาร์ ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซียตะวันตก มาเลเซียตะวันออก อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน สิงคโปร์ ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ตระหนักถึงความจำเป็นและเริ่มหันมากระชับความร่วมมือกันจนสามารถรวมตัวกันได้เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 ที่กรุงเทพมหานคร จึงได้ถือเอาวันที่ 8 สิงหาคม ของทุกปีเป็น “วันอาเซียน” โดยในช่วงแรกนั้นสมาชิกอาเซียนที่ร่วมกันก่อตั้งขึ้นประกอบด้วย 5 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ต่อมาบรูไนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น ตามมาด้วยประเทศเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนลาว และประเทศสุดท้ายคือประเทศกัมพูชา

“อาเซียน” เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคนี้ อันนำมาเพื่อสันติภาพทางการเมืองและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ในการประชุม การโต้ตอบทางจดหมาย การจัดทำรายงานการประชุม ผลการพิจารณาและมติที่ประชุม ตลอดจนการจัดทำคำแถลงการณ์และการปฏิสัมพันธ์ต่างๆของอาเซียน

ประชาคมอาเซียนมี 2 ชั้น 2 ระดับ กลุ่มบนที่พัฒนาก้าวหน้ากว่าคือ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน ส่วนอีกกลุ่มคือ เวียดนาม ลาว กัมพูชาและพม่า อีกประมาณ 3 ปีข้างหน้าคือราวปีพ.ศ. 2558 อาเซียนก็จะเพิ่มระดับความเชื่อมโยงกันให้แน่นแฟ้นมากขึ้น ที่เรียกว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC นับเป็นความร่วมมือกันที่ใหญ่ที่สุดของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ถ้าหากดำเนินการได้สำเร็จก็จะทำให้เกิดตลาดเดียวในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับสหภาพยุโรป แต่ประชาคมอาเซียนยังไม่ก้าวไกลไปถึงขั้นการใช้เงินสกุลเดียวกัน เพราะการจะใช้เงินร่วมเป็นเงินสกุลเดียวกันได้นั้น ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ดุลการคลัง ดุลบัญชีเดินสะพัดหรือเงินทุนสำรองระหว่างประเทศจะเป็นปัญหาได้ ดังเช่นในกรณีของประชาคมยุโรป

สัญลักษณ์ของอาเซียน เรียกว่า “ดวงตราอาเซียน” แสดงถึงเสถียรภาพ สันติภาพ ความสามัคคีและพลวัตของอาเซียน สีของดวงตรา ได้แก่ สีน้ำเงิน สีแดง สีขาว สีเหลือง โดยสีน้ำเงิน แสดงถึง สันติภาพและเสถียรภาพ สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและความก้าวหน้า สีขาว แสดงถึงความบริสุทธิ์ สีเหลือง แสดงถึง ความเจริญรุ่งเรือง รวงข้าวสีเหลือง 10 รวงมัดรวมกันไว้ แสดงถึงสมาชิกรวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รวงข้าว แสดงถึง ความใฝ่ฝันของผู้ก่อตั้งอาเซียน ให้มีอาเซียนที่ประกอบด้วยบรรดาประเทศทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผูกพันกันอย่างมีมิตรภาพและเป็นหนึ่งเดียว “วงกลม” แสดงถึง “เอกภาพของอาเซียน”

8.2 อาชีพทั้ง 7 ที่ได้รับสิทธิพิเศษจาก AEC

จากการศึกษาในประเด็น 7 อาชีพที่ได้สิทธิพิเศษจาก AEC ผลการศึกษาสรุปได้ว่า อาชีพแพทย์เป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถเดินทางเข้าออกไปประกอบอาชีพในอาเซียนได้อย่างเสรี ประเด็นนี้มีการตั้งข้อสังเกตกันโดยเกรงว่าในอนาคตจะเกิดปัญหาการสื่อสารที่แพทย์จากต่างประเทศไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยให้กับคนไข้ซึ่งเป็นคนไทยได้ อาชีพพยาบาลก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรักษาชีวิตมนุษย์เช่นเดียวกับอาชีพแพทย์ ประกอบกับพยาบาลเป็นอาชีพที่ต้องทำงานร่วมกับแพทย์ เมื่อบุคคลอาชีพพยาบาลสามารถเดินทางไปยังประเทศอาเซียนเพื่อประกอบอาชีพได้อย่างเสรี สิ่งที่มาตามก็คือ ปัญหาทางด้านการสื่อสารที่ทั้งคนไข้และพยาบาลจะต้องสื่อสารถึงกัน คนไข้คนไทยไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ในขณะที่พยาบาลจากต่างประเทศก็ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้เช่นเดียวกัน

ทันตแพทย์ เป็นอาชีพที่ได้รับการอนุญาตให้สามารถเดินทางเข้าออกเพื่อประกอบอาชีพในประเทศในอาเซียนได้อย่างเสรี หากทันตแพทย์จากประเทศเพื่อนบ้านต้องการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย หน่วยงานของรัฐในประเทศไทยจะต้องรับรองว่าทันตแพทย์บุคคลนั้นได้รับปริญญาทันตแพทย์ศาสตรบัณฑิตจากสถาบันการศึกษาที่ทันตแพทยสภาไทยรับรอง มี

ประสบการณ์ในภาคปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพทันตกรรมมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และจะต้องเป็นสมาชิกทันตแพทย์สภาไทยขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรมจากทันตแพทย์สภาไทย วิชาชีพบัญชีเป็นอาชีพที่ได้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการทำงาน นักบัญชีส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี สาขาการตลาด การบัญชี การเงิน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับตัวเลข ผลกำไร รายรับ รายจ่ายเป็นหลัก งานบัญชีจะเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจแทบจะทุกขั้นตอน เมื่อประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเนื่องจากอาชีพนักบัญชีเป็นอาชีพที่อิสระ แต่จะต้องสอบผ่านข้อตกลงหรือเกณฑ์ที่ประเทศนั้นๆ ได้กำหนดไว้ เช่น ต้องผ่านการทดสอบความรู้ ความสามารถของประเทศนั้นจึงจะสามารถย้ายเข้าไปทำงานในประเทศดังกล่าวได้ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะต้องมีความรู้ในด้านการทำธุรกิจด้วย

นักวิศวกรไทยที่สามารถเดินทางเข้าไปประกอบอาชีพในประเทศเพื่อนบ้าน ในอาเซียนจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านวิศวกรรมศาสตร์เป็นอย่างน้อย มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 7 ปี และจะต้องได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศไทยด้วย จะต้องไปสมัครขอขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียนเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรต่างด้าวในประเทศนั้นๆ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในประเทศนั้น ด้านวิชาชีพสถาปนิกจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะต้องจัดทำกรอบการทำงานร่วมกันของสถาปนิกในประเทศไทยกับประเทศอาเซียนซึ่งจะต้องร่วมมือกับประเทศนั้นๆ หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปนิกไทยต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนจะต้องไปขึ้นทะเบียนแสดงความประสงค์เป็นสถาปนิกอาเซียน ซึ่งจะต้องมีการแข่งขันกันระหว่างสถาปนิกด้วยกันเองในประเทศอาเซียน

ด้านนักสำรวจเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมองว่าสำคัญ เป็นอาชีพที่มักทำงานอยู่กลางแจ้ง ได้แก่ ผู้ควบคุมและทำการสำรวจพื้นดิน และท้องน้ำ เพื่องานทำแผนที่หรือแผนภูมิงานก่อสร้าง งานเหมืองแร่ หรือเพื่องานอื่นๆ โดยการกำหนดสถานที่ตั้ง และวาดภาพแสดงลักษณะภูมิประเทศรวมถึงการสำรวจบริเวณพื้นดินและท้องน้ำ การสำรวจบริเวณทะเล และเหมืองแร่ และการสำรวจประเภทอื่นๆ เป็นผู้ช่วยนักสำรวจเกี่ยวกับการใช้ และดูแลรักษาเครื่องมือต่างๆ ในขณะที่ปฏิบัติงาน ช่วยแปลข้อมูลที่ได้จากงานสนาม และทำงานอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน ส่วนแนวทางในการประกอบอาชีพนั้น นักสำรวจจะต้องมีความสามารถทางด้าน การกำหนดระยะ การวัด การคำนวณหาพิกัดต่างๆ บุคคลที่สามารถประกอบอาชีพนักสำรวจได้ จะต้องสำเร็จการศึกษาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ สาขาอุตสาหกรรมการโยธา หากนักสำรวจไทยต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศอาเซียนจะต้องสำเร็จการศึกษาด้านวิศวกรรมศาสตร์ ดังที่กล่าวข้างต้น จะต้องมียุทธศาสตร์การทำงานสักกระยะหนึ่ง ผ่านการสอบที่ประเทศนั้นๆ เป็นผู้

กำหนดเกณฑ์ไว้ ที่สำคัญหากบุคคลนั้นต้องการเดินทางไปประกอบอาชีพในต่างประเทศจะต้องไปขึ้นทะเบียนแสดงเจตจำนงว่าต้องการเดินทางไปจริง สามารถหาข้อมูลหรือปรึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องได้คือ สภาวิศวกร

8.3 การสร้างนักข่าวพลเมือง

จากการศึกษาในประเด็นการสร้างนักข่าวพลเมืองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ประกอบด้วยการระดมทุนการสร้างนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผนโครงการ มีการระดมสมองเพื่อวางแผนการดำเนินโครงการ การประสานงาน โดยประสานไปยังผู้บริหารของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเพื่อขอให้ส่งนักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย โรงเรียนระยองวิทยาคม โรงเรียนสระแก้ว โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเชก โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม โรงเรียนอรัญประเทศ โรงเรียนดัดดรุณี กิจกรรมสันตนาการ และการประสานงานห้องพักสำหรับเยาวชนที่เข้ารับการอบรม การประสานงานเพื่อขอใช้สถานที่ภายในมหาวิทยาลัยบูรพา การประสานงานไปยังวิทยากรผู้มาบรรยาย การสันตนาการ ประกอบด้วย การพานักเรียนเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ การละลายพฤติกรรม ส่วนการบรรยายวิชาการ ประกอบด้วย การบรรยายในประเด็นการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดย อาจารย์ ดร.จักรี ไชยพินิจ อาจารย์ประจำจากคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์ประเสริฐ ช่วยแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา บรรยายหัวข้อทำข่าวอย่างไรให้สนุก อาจารย์วิชดา นฤพรพัฒน์ นายกสมาคมสื่อสร้างสรรค์เพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ภาคตะวันออก บรรยายเรื่องการปรับตัวของชุมชนและการผลิตสื่อ AEC

8.4 การสร้างนวัตกรรมการสื่อสาร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้เยาวชนผู้เข้าอบรมได้สร้างนวัตกรรมการสื่อสารขึ้น ซึ่งจากการศึกษาในประเด็นการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารของเยาวชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมการสร้างนักข่าวพลเมืองรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่าประกอบด้วย การทำข่าวหนังสือพิมพ์ พาดหัวข่าวกล่าวถึงนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการเข้าสู่สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่ตั้งข้อสังเกตว่าสิ่งที่น่าเป็นห่วงในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ก็คือ ทักษะของเยาวชนไทยในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะของเยาวชนไทยในการพูดภาษาอังกฤษที่ถือได้ว่ายังไม่ทัดเทียมกับเยาวชนจากประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนพาดหัวของข่าวหนังสือพิมพ์ได้กล่าวถึงการที่เยาวชนไทยนิยมเสพย์ยาบางประเภทที่ถือได้ว่าเป็นสารเสพติด ที่สำคัญคือสารดังกล่าวส่งผลร้ายต่อร่างกาย

นอกจากนี้ พาดหัวรองของข่าวหนังสือพิมพ์ได้กล่าวถึงการใช้ยาชนไทยนิยมเสพยาบางประเภทที่ถือได้ว่าเป็นสารเสพติด ที่สำคัญคือสารดังกล่าวส่งผลร้ายต่อร่างกาย แต่ทว่าองค์กรอาหารและยาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้ระบุว่า ยาดังกล่าวเป็นยาอันตราย แต่สามารถจำหน่ายได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งแพทย์ประกอบ ทั้งนี้ ผลงานที่เยาวชนผู้เข้ารับการอบรมเป็นนักข่าวพลเมืองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ผลิตขึ้น

ด้านการผลิตสื่อเพชฌัญญู นิสิตที่มาร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ส่วนใหญ่ใช้สื่อเพชฌัญญูในการสื่อสารกันเป็นประจำอยู่แล้ว จึงมีความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับดีในการนำเอาข้อมูลที่ได้รับมานำเสนอลงในสื่อดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้จัดโครงการได้เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ทั้งในด้านการจับประเด็นข่าว วิธีการเขียนข่าว การใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การพาดหัวข่าว การเขียนความนำและการเขียนข่าวตามหลักการทางวิชาการ

เนื้อหาในข่าวระบุถึงสถานการณ์การติดต่อค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน และการติดต่อค้าขายกับประเทศต่างๆ ในโลก ซึ่งนับวันเศรษฐกิจทุนนิยมจะยังมีบทบาทและส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประชาคมอาเซียนมากขึ้นเรื่อยๆ ผู้นำของแต่ละประเทศจึงปรึกษากันหลายครั้งหลายหนกว่าจะเกิดเป็นการรวมตัวกันในครั้งนี้ ประเทศที่มีศักยภาพมากกว่า มีเงินทุนมากกว่า มีเทคโนโลยีที่ดีกว่าก็จะได้เปรียบประเทศที่มีงบประมาณน้อย มีเทคโนโลยีการสื่อสารที่ด้อยกว่า ส่วนด้านการผลิตสื่อชุมชน เนื้อหาระบุอาจารย์ ดร.จักรี ไชยพิณจ นักวิชาการจากคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นผู้บรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีการซักถามโต้ตอบกันไปมา

8.5 ผลการวิจัยเชิงสำรวจ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเชิงสำรวจโดยกล่าวถึงไว้ในบทที่ 5 ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้เข้าร่วมในโครงการฝึกอบรมเยาวชนนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ของเยาวชนที่เข้าร่วมอบรมเป็นนักข่าวพลเมืองเศรษฐกิจอาเซียน แบ่งออกเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์และความรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย

ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ผลการศึกษารูปได้ว่า ปัจจัยด้านเพศ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเพศหญิงมากที่สุด ร้อยละ 51.30 และเพศชาย ร้อยละ 48.70 ตามลำดับ ปัจจัยด้านอายุ รูปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีอายุ 17 ปีมากที่สุด ร้อยละ 46.20 รองลงมา อายุ 16 ปี ร้อยละ 25.60 และอายุ 15 ปี ร้อยละ 10.30 ตามลำดับ ปัจจัยด้านภูมิภาคของผู้อบรม รูปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มาจากจังหวัดชลบุรี จันทบุรี ตราดและปราจีนบุรี ร้อยละ 15.40 ปัจจัยด้าน

การนับถือศาสนา สรุปได้ว่าเป็น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.40 ปัจจัยด้านการศึกษา สรุปได้ว่าเป็น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 92.30 ปัจจัยด้านเกรดเฉลี่ย สรุปได้ว่าเป็น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ เกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00 – 3.99 ร้อยละ 66.70

ความรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาสรุปได้ว่าก่อนเข้าอบรมนั้นผู้เข้าอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผิดมากกว่าตอบถูก ภายหลังจากได้เข้ารับการฝึกอบรมจากวิทยากรและจากการทำกิจกรรมแล้ว ผู้เข้าอบรมตอบคำถามเกี่ยวกับการเข้าเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนถูกมากกว่าตอบผิด

8.6 กระบวนการเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออก

จากการศึกษาในประเด็นกระบวนการเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออก ผลการศึกษาสรุปได้ว่าเป็น ประกอบด้วย การเปิดรับข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศในอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ประเทศ

มาเลเซีย

เดิมประเทศมาเลเซียเป็นอาณานิคมของบริติชซึ่งรุ่งเรืองในด้านการค้าทางทะเลเป็นอย่างมากในราวคริสต์ศตวรรษที่ 7-14 เนื่องจากอาศัยความได้เปรียบที่มีชายแดนเปิดออกสู่ทะเล ศูนย์กลางของอาณานิคมอยู่ที่ไถ่ยังไม่ทราบแน่ชัด ต่อมารัฐบาลจีนได้เปิดเส้นทางการค้าทางทะเลทำการเดินเรือสำเภาซื้อขายสินค้าเสียเอง ทำให้อาณานิคมที่ต้องพึ่งพาการค้าเพียงอย่างเดียวอย่างอาณานิคมบริติชอยู่ไม่ได้จนกระทั่งต้องล่มสลายไปในที่สุด หลังจากที่ประเทศอังกฤษได้เข้ามาล่าอาณานิคม ได้แบ่งส่วนการปกครองมลายูออกเป็น 3 ประเภท โดยให้แต่ละส่วนปกครองมีวิธีการปกครองที่ต่างกันไป หลังจากนั้นเริ่มมีการต่อต้านอังกฤษซึ่งเกิดขบวนการชาตินิยมและคอมมิวนิสต์จีนขึ้น ประกอบกับในปี พ.ศ.2484 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกบุกมลายู รัฐบาลประเทศอังกฤษเห็นว่าถึงเวลาที่จะต้องปกครองมลายูให้เข้มงวดกว่าเดิม ทว่ากลับถูกคนชาวพื้นเมืองต่อต้านอย่างรุนแรงจนรัฐบาลต้องปรับเปลี่ยนท่าทีเสียใหม่ ด้วยการเอาใจชาวมาเลย์พื้นเมืองมากขึ้น จนในที่สุดมลายูก็ได้รับเอกราชในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ.2500 โดยใช้ชื่อว่า “สหพันธรัฐมลายู” ต่อมาวันที่ 16 กันยายน พ.ศ.2506 ได้ เปลี่ยนชื่อจาก “สหพันธรัฐมลายู” เป็น “สหพันธรัฐมาเลเซีย” รัฐธรรมนูญมาเลเซียบัญญัติให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ และผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามจะมีสิทธิพิเศษคือได้รับเงินอุดหนุนทางการศึกษา สาธารณะสุข การคลอดบุตร งานแต่งงานและงานศพ ด้านภาษาที่ใช้เป็นทางการของมาเลเซียก็คือ “ภาษามาเลย์” (เป็นภาษาราชการ) บางส่วนใช้ภาษาอังกฤษ และคนจำนวนมากสามารถพูดภาษาจีนได้ ส่วนภาษาอื่นๆ นั้นมีพูดกันในบางชนเผ่า แต่ไม่กว้างขวางมากนัก

อินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียประกอบด้วยชาวฮินดูจากอินเดียตะวันออกเฉียงใต้ที่อพยพเข้ามาในอินโดนีเซีย ต่อมาประเทศฮอลแลนด์ได้เข้ามายังอินโดนีเซียเพื่อทำการค้าและยึดครองอินโดนีเซียในปี พ.ศ. 2164 จากนั้นได้ขยายการปกครองออกไปทั่วประเทศ ทำให้อินโดนีเซียตกอยู่ในฐานะอาณานิคมของฮอลแลนด์ ต่อมาประเทศอังกฤษได้เข้ามามีอิทธิพลในอินโดนีเซีย ตรงกับรัชสมัยของนโปเลียน ฝรั่งเศสได้เข้าครอบครองฮอลแลนด์ อังกฤษได้จัดตั้งบริษัทบริติช อีส (British East Company) ขึ้น และได้เข้าปกครองอินโดนีเซียแทน ประเทศอินโดนีเซีย ประชากรส่วนใหญ่เป็นเชื้อสายมาเลย์ ประมาณร้อยละ 95 ใช้ภาษาอินโดนีเซียเป็นภาษาทางการ เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติจึงมีการใช้ภาษาที่หลากหลาย เป็นภาษาที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

อินโดนีเซียมีระบบการปกครองแบบสาธารณรัฐโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข มีการปกครองในรัฐเดี่ยว ระบบการปกครองเป็นแบบรวมทั้งประเทศและใช้หลักบัญชี เป็นหลักในการปกครองประเทศ ประกอบไปด้วย การนับถือพระเจ้าองค์เดียว การเป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม ความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน ความยุติธรรมในสังคมชาวอินโดนีเซีย ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งเป็นทั้งประมุขของประเทศและประมุขฝ่ายบริหาร มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกินสองวาระ ส่วนรองประธานาธิบดีโดยปกติไม่มีอำนาจอย่างเป็นทางการ สื่อในประเทศที่มีขนาดใหญ่และมีความหลากหลายเช่นนี้ต่างก็มีความหลากหลายเช่นเดียวกับประชากรของประเทศ ในกรุงจาการ์ต้ามีสถานีโทรทัศน์ของเอกชน 10 แห่ง และสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น 1 แห่ง ในหลายจังหวัดไม่มีสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น มีเพียงจังหวัดใหญ่ๆ ที่มีสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นของตัวเอง

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

“ฟิลิปปินส์” มีชื่อทางการคือ “สาธารณรัฐฟิลิปปินส์” (Republic of the Philippines) เป็นประเทศที่ประกอบด้วยเกาะจำนวน 7,107 เกาะ ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ห่างจากเอเชียแผ่นดินใหญ่ทางตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 100 กิโลเมตร และมีลักษณะพิเศษคือ เป็นประเทศเพียงหนึ่งเดียวที่มีพรมแดนทางทะเลที่ติดต่อกันยาวมากที่สุดในโลก ในอดีตประเทศสเปนได้เข้าครอบครองประเทศฟิลิปปินส์มาอย่างยาวนาน เมื่อสิ้นสุดการเป็นอาณานิคมของสเปน ต่อมาประเทศสหรัฐอเมริกาได้เข้ามาครอบครองประเทศฟิลิปปินส์อีกครั้งหนึ่ง ภายหลังที่ตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศสเปนมากกว่า 300 ปี และตกอยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกาอีกประมาณ 50 ปี จากนั้นฟิลิปปินส์ก็ได้รับเอกราชจากการทำสนธิสัญญากับสหรัฐอเมริกาในช่วง

สงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ฟิลิปปินส์ก็ได้รับเอกราชจากสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2489

ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบสาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 1 วาระ และวุฒิสภามีสมาชิก 24 คน มาจากการเลือกตั้งจากผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วประเทศ มีวาระ 6 ปีเช่นกัน และรัฐบาลจะจัดให้มีการเลือกตั้งวุฒิสภาจำนวนครึ่งหนึ่งในทุก 3 ปี โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 17 เขต 80 จังหวัด และ 120 เมือง แบ่งการปกครองย่อยออกเป็น 1,499 เทศบาล และ 41,969 บารังไก ซึ่งเทียบเท่าตำบลหรือหมู่บ้าน ฟิลิปปินส์เคยตกเป็นอาณานิคมของสเปน (ค.ศ. 1521 - 1898) และประกาศอิสรภาพจากสเปน วันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 1898 (วันชาติฟิลิปปินส์) ระหว่างสงครามสเปน-อเมริกัน หลังสงคราม ฟิลิปปินส์ตกเป็นอาณานิคมของสหรัฐอเมริกา (ค.ศ. 1898 - 1946) อเมริกาและสเปนจึงเป็นสองอิทธิพลที่มีผลต่อวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์มากที่สุด ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราชจากอเมริกาในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1946 ฟิลิปปินส์เป็นชาติเดียวในเอเชียที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์

ประเทศฟิลิปปินส์มีการกำหนดจริยธรรมและจรรยาบรรณหลักสำหรับสื่อมวลชนในประเทศของตน เรียกว่าหลักจริยธรรมสื่อมวลชนฟิลิปปินส์ (The Philippine Journalist's Code of Ethics) ตราขึ้นร่วมกันโดยสถาบันสื่อสารมวลชนฟิลิปปินส์ (Philippine Press Institute) และชมรมสื่อมวลชนฟิลิปปินส์ (National Press Club) นอกจากนี้ ยังมีจริยธรรมสำหรับสื่อในด้านอื่นๆ อีก เช่น ประมวลจรรยาบรรณวิชาชีพและจริยธรรมของสถาบันหนังสือพิมพ์ฟิลิปปินส์ (Code of Professional and Ethical Conduct of the Philippine Press Institute) และประมวลจริยธรรมของศูนย์ช่างภาพข่าวแห่งฟิลิปปินส์ (Code of Ethics of the Philippine Center for Photojournalism)

สาธารณรัฐสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์เคยถูกเรียกว่า 'พู เลา ซุง' แปลว่า 'เกาะปลายคาบสมุทร' ต่อมาศตวรรษที่ 14 สิงคโปร์ได้ถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรศรีวิชัยและรู้จักกันในชื่อ 'เทมาเช็ค' ซึ่งแปลว่า 'เมืองแห่งทะเล' มีพื้นที่ตั้งอยู่ตรงปลายแหลมมลายู เป็นจุดนัดพบของเส้นทางเดินเรือ สิงคโปร์จึงกลายเป็นจุดพักของเรือเดินสมุทรหลายประเภท ต่อมาราวศตวรรษที่ 14 พู เลา ซุง ได้เปลี่ยนชื่อเป็น 'สิงคโปร์' ซึ่งแปลว่า 'เมืองสิงโต' ประเทศสิงคโปร์มีการปกครองระบอบสาธารณรัฐแบบรัฐสภา มีสภาเดียว มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ (วาระ 6 ปี) และนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำรัฐบาล/หัวหน้าฝ่ายบริหาร (วาระ 5 ปี) สิงคโปร์มีเสถียรภาพและความต่อเนื่องทางการเมืองโดยมีรัฐบาลภายใต้การนำของพรรค Peoples Action Party (PAP) มาโดยตลอดนับตั้งแต่แยกตัวออกมาเลเซียเมื่อปี 2508 เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2547 นายลี เซียน ลุง รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงการคลังและประธานธนาคารกลาง (บุตรของนายดี กวน ยู อดีตนายกรัฐมนตรีสិងคโปร์) ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนคนที่สามของสิงคโปร์ สืบแทนนายโก๊ะ จ๊ก ตง (ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอาวุโส) สิงคโปร์ได้แยกตัวจากสหพันธ์มาเลเซียออกมาเป็น สาธารณรัฐสิงคโปร์เมื่อ พ.ศ.2508 รูปแบบการปกครองประเทศคือ ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โดยมี ประธานาธิบดีเป็นประมุข มีนายกรัฐมนตรีนเป็นหัวหน้ารัฐบาล และมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด ประธานาธิบดีมีวาระการดำรงตำแหน่ง 6 ปี สิงคโปร์ได้ปกครองตนเองในฐานะรัฐอาณานิคมตั้งแต่ พ.ศ.2502 เป็นต้นมา ภายใต้การนำของ ดี กวน ยู นายกรัฐมนตรีสិងคโปร์คนแรก จนกระทั่งใน พ.ศ. 2508 เป็นประเทศที่มีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขานในเรื่องความปลอดภัย ความสะอาด ประชากรมี มาตรฐานความเป็นอยู่สูง เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีกฎหมายลงโทษร้ายแรง คือการประหาร ชีวิต หรือโทษจำคุกระยะยาว เช่น ห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะอย่างเด็ดขาด หากฝ่าฝืนปรับถึง S\$1,000 การทิ้งเศษขยะลงพื้น ฝ่าฝืนครั้งแรกถูกปรับ S\$1,000 ครั้งต่อไป S\$2,000 และต้องทำ ความสะอาดในที่สาธารณะด้วย กฎหมายนี้รวมถึงการห้ามถ่มน้ำลายในที่สาธารณะและห้ามเคี้ยว หมากฝรั่งด้วย ดังนั้นไม่ควรนำหมากฝรั่งไปที่สิงคโปร์ การเสพย์หรือจำหน่ายยาเสพติดในประเทศ สิงคโปร์นั้นมีความผิดขั้นร้ายแรงถึงประหารชีวิต

อุตสาหกรรมสื่อมวลชนในประเทศสิงคโปร์นั้นเป็นอุตสาหกรรมที่ยิ่งใหญ่ มี ประชากรประมาณ 40,000 คนทำงานในภาคสื่อสารมวลชน สื่อมวลชนบนเกาะแห่งนี้ถูกพัฒนา อย่างดีเยี่ยม มีการรวมกันของสื่อสิ่งพิมพ์ การแพร่ภาพและกระจายเสียง การบันทึกภาพ เพลง ดิจิตอล และไอที อุตสาหกรรมสื่อมวลชนในประเทศสิงคโปร์มีส่วนสร้างจีดีพีของประเทศราว 1.56 % ทำให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางสื่อมวลชนของประเทศในแถบอาเซียน รัฐบาลได้พยายามเพิ่ม ความสามารถของสื่อเพื่อผลักดันให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางสื่อให้ได้ สื่อภายในประเทศถูกควบคุม โดยตรงจากรัฐบาลผ่านการถือหุ้นและการลงทุนทางด้านสื่อ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประเทศลาวปกครองระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ โดยมีพรรคประชาชนปฏิวัติ ลาวเป็นองค์กรการเมืองสูงสุดซึ่งนำการบริหารประเทศ มีสถาบันการเมืองที่สำคัญ ได้แก่ 1. พรรค ประชาชนปฏิวัติลาว 2. สภารัฐมนตรี (สภาแห่งชาติแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี) 3. สภาแห่งชาติลาว (ประชาชนเลือกสมาชิกสภาแห่งชาติจากผู้ที่พรรคฯ เสนอ) 4. แนวลาวสร้างชาติ 5. องค์กรจัดตั้ง เช่น สหพันธ์วัยหนุ่มลาว (สหพันธ์เยาวชน) สหพันธ์แม่หญิงลาว (สมาคมสตรี) กรรมบาลลาว (สหพันธ์ กรรมกร) ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยพรรคประชาชนปฏิวัติลาว สื่อในประเทศลาวล้วนอยู่ในความดูแล ของรัฐโดยตรง รัฐบาลลาวมีสำนักข่าวสารประเทศลาว (ขปล.) เป็นสำนักข่าวแห่งชาติที่เผยแพร่ข่าว ของรัฐ ส่วนหนังสือพิมพ์ภาษาลาวที่สำคัญในประเทศได้แก่ หนังสือพิมพ์ประชาชน ซึ่งเป็นกระบอก

เสียงของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว และหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ นอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศอีก 2 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ไทมส์ เป็นหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ และหนังสือพิมพ์ "เลอเรนอวาเตอร์" เป็นหนังสือพิมพ์ภาษาฝรั่งเศส ปัจจุบันนี้มีสถานีโทรทัศน์ที่กำลังทดลองออกอากาศคือ สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศลาว เป็นสถานีโทรทัศน์ของรัฐ ออกอากาศผ่านเครือข่ายสถานีในประเทศ มีสถานีส่งต่อในประเทศไทยในชุมชนลาว ออกอากาศทางดาวเทียมไทยคม 5 นอกจากนี้ยังมีดาวสตาร์แซนแนลที่ออกอากาศผ่านดาวเทียมจากประเทศไทย ตามหัวเมืองใหญ่และนครหลวงมีการเปิดให้บริการอินเทอร์เน็ตคาเฟ่โดยทั่วไป และได้รับความนิยมอย่างยิ่งในหมู่เยาวชนรุ่นใหม่ อย่างไรก็ตามรัฐบาลลาวก็ได้มีการตรวจพิจารณาเนื้อหาและการเข้าถึงข้อมูลอินเทอร์เน็ตอย่างเข้มงวด เนื่องจากเป็นประเทศที่ปกครองโดยรัฐบาลคอมมิวนิสต์

ราชอาณาจักรกัมพูชา

ราชอาณาจักรกัมพูชา มีเมืองหลวงคือกรุงพนมเปญ เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนทิศใต้จรดกับอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ทิศเหนือติดกับประเทศไทยและลาว ทิศตะวันออกติดกับเวียดนาม กัมพูชาเป็นอดีตประเทศอาณานิคมของฝรั่งเศสในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นประเทศเดียวเท่านั้นที่มีการปกครองด้วยระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2406 (ค.ศ. 1863) กัมพูชาตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ต่อมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองกัมพูชาแล้วปลดผู้ปกครองกัมพูชาที่เป็นชาวฝรั่งเศสและผู้นิยมฝรั่งเศสออกไป เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง ฝรั่งเศสเป็นฝ่ายชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 กัมพูชาจึงต้องตกเป็นของฝรั่งเศสอีกครั้งหนึ่ง กัมพูชามีระบอบการปกครองแบบระบอบราชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ นับจากการเลือกตั้งทั่วไป ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1993 การเมืองของกัมพูชามีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ระบอบประชาธิปไตยของกัมพูชาในปัจจุบันมีความก้าวหน้าและหยั่งรากลึกลงในสังคมของกัมพูชาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ฝ่ายต่างๆ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นและดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รัฐบาลกัมพูชาให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศรวมถึงการปฏิรูปในด้านต่างๆ ได้แก่ การบริหารราชการแผ่นดิน ระบบศาลยุติธรรมและกฎหมาย การทหาร เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐบาลมีประสิทธิภาพ สามารถใช้งบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าตลอดจนสนับสนุนให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชนบทและห่างไกลความเจริญได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง

สื่อกัมพูชามีทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และอื่นๆอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล มีสมาคมผู้สื่อข่าวกัมพูชาซึ่งเป็นสมาคมอิสระที่ไม่สังกัดรัฐ ควบคุมโดยกระทรวงการข่าวของ

รัฐบาลกัมพูชา หนังสือพิมพ์ที่โดดเด่นได้รับความนิยมมากคือ รัศมีกัมพูชา และเกาะสันติภาพ ทั้งสองเน้นเสนอข่าวทั่วไป ไม่ได้เจาะจงเรื่องการเมือง แต่ก็เขียนข่าวเฉพาะการทำดีของรัฐบาลเท่านั้น ไม่ปรากฏเห็นเขียนถึงรัฐบาลในทางไม่ดีหรือไม่มีการเขียนขัดแย้งกับรัฐบาลเลย

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ประเทศเวียดนามประกอบด้วย 58 จังหวัด และ 5 เทศบาลนคร อันได้แก่ เกิ่นเซอ ไฮฟอง ดานัง ฮานอย นครโฮจิมินห์ เวียดนามปกครองโดยระบบสังคมนิยม มีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เป็นพรรคการเมืองเดียวและมีอำนาจสูงสุด วันชาติเวียดนาม คือ วันที่ 2 กันยายน พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1930 ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 3 ล้านคน ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป การประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมีขึ้นทุกๆ 5 ปี การประชุมในแต่ละครั้งจะนำไปสู่การเลือกเลขาธิการพรรคคนใหม่ การเลือกสมาชิกคณะกรรมการเมืองชุดใหม่ การทบทวนผลงานของพรรค การปฏิบัติงาน การบริหารประเทศในช่วง 5 ปี 10 ปีที่ผ่านมา อีกทั้ง ยังเป็นโอกาสที่พรรคจะประกาศยุทธศาสตร์และนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมนิยมของพรรคในช่วง 5 ปี และ 10 ปีที่จะมาถึง ซึ่งจะทำให้เราเห็นแนวทางของการพัฒนาประเทศเวียดนามในอนาคต สำหรับการเลือกตั้งตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและประธานาธิบดีนั้นมิขึ้นในปีเดียวกันเช่นกันสื่อมวลชนของเวียดนามถูกควบคุมโดยรัฐบาลตามแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์ ตั้งแต่ปี 1997 เวียดนามได้ควบคุมการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตสาธารณะอย่างกว้างขวาง โดยใช้วิธีการทางกฎหมายและทางเทคนิค

ราชอาณาจักรไทย

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ มีรัฐสภาแบ่งออกเป็นวุฒิสภากับสภาผู้แทนราษฎร มีฝ่ายบริหาร คือคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี และฝ่ายตุลาการคือศาล มีระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และลักษณะพิเศษ สื่อวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ของประเทศไทยเป็นกรรมสิทธิ์ของหน่วยงานรัฐ มีทั้งที่รัฐดำเนินการเองและให้บริษัทเอกชนเช่าสัมปทาน ส่วนหนังสือพิมพ์เป็นธุรกิจเอกชน สามารถวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลได้มากกว่าสื่อวิทยุและโทรทัศน์

สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า

พม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษในปี พ.ศ. 2429 และระยะก่อนการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เล็กน้อย ญี่ปุ่นได้เข้ามามีบทบาทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้ติดต่อกับพวกตะขิ่น ซึ่งเป็นกลุ่มนักศึกษาหนุ่มที่มีหัวรุนแรง มีอง ซาน นักชาตินิยมและเป็นผู้นำของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง เป็นหัวหน้า พวกตะขิ่นเข้าใจว่าญี่ปุ่นจะสนับสนุนการประกาศอิสรภาพของพม่าจากอังกฤษ แต่เมื่อญี่ปุ่นยึดครองพม่าได้แล้ว กลับพยายามหน่วงเหนี่ยวมิให้พม่าประกาศเอกราช

ราช และได้ส่งของซานและพวกตะขิ่นประมาณ 30 คน เดินทางไปญี่ปุ่นเพื่อรับคำแนะนำในการดำเนินการเพื่อเรียกทรัพย์สินจากอังกฤษ เมื่อคณะของซานเดินทางกลับพม่าใน พ.ศ. 2485 ของซานได้ก่อตั้งองค์การสันนิบาตเสรีภาพแห่งประชาชนต่อต้านฟาสซิสต์เพื่อต่อต้านญี่ปุ่นอย่างลับๆ องค์การนี้ภายหลังได้กลายเป็นพรรคการเมือง AFPFL เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว ของซานและพรรค AFPFL ได้เจรจากับอังกฤษ โดยอังกฤษยืนยันที่จะให้พม่ามีอิสรภาพปกครองตนเองภายใต้เครือจักรภพ และมีข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำพม่าช่วยให้คำปรึกษา แต่ของซานมีอุดมการณ์ที่ต้องการเอกราชอย่างสมบูรณ์ อังกฤษได้พยายามสนับสนุนพรรคเมืองอื่นๆ ขึ้นแข่งอำนาจกับพรรค AFPFL ขึ้นบริหารประเทศโดยมีของซานเป็นหัวหน้า

แม้ว่าปัจจุบันสถานการณ์เสรีภาพของสื่อ และการแสดงความคิดเห็นของประชาชนในพม่าจะติดอันดับ 10 ประเทศที่มีเสรีภาพทั้งสองเรื่องน้อยที่สุดในโลกมากกว่าทศวรรษ แต่หากมองย้อนไปในอดีตจะพบว่า สื่อมวลชนในพม่ามีประวัติศาสตร์อันยาวนาน นับจากการเริ่มมีการตีพิมพ์หนังสือพิมพ์ในประเทศ อันมาจากการต้องสัมพันธ์กับลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตกเหมือนกับประเทศไทยสมัยเดียวกัน แต่การตกเป็นประเทศอาณานิคม ส่งผลกระทบอย่างมากต่อชีวิตของชาวพม่าจนกระทั่งถึงปัจจุบัน แม้จะได้รับเอกราชมาถึง 60 ปีแล้วโดยเฉพาะด้านการเมืองซึ่งในประวัติศาสตร์สื่อมวลชนพมามักจะเน้นให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสื่อกับการเมืองที่ใกล้ชิดกันมาตลอด แม้ว่าจะมีสื่อด้านอื่นๆที่ไม่เกี่ยวกับการเมืองด้วยก็ตาม ทุกวันนี้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในพม่าเป็นไปอย่างยากลำบาก สื่อที่อยู่ในการควบคุมอย่างเคร่งครัดของรัฐบาลได้ทำลายจารีตของวิชาชีพสื่อมวลชนในพม่าที่มีความเป็นมายาวนานและมีระเบียบประเพณีของตนเอง เมื่อสี่สิบปีก่อนหน้านี้พม่าเคยเป็นประเทศที่มีการควบคุมสื่อน้อยที่สุดในเอเชีย

รัฐบรูไนดารุสซาลาม

บรูไน (Brunei) หรือ รัฐบรูไนดารุสซาลาม ประเทศที่ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชายฝั่งทางด้านเหนือจดทะเลจีนใต้พรมแดนทางบกที่เหลือถูกล้อมรอบด้วย รัฐซาราวักประเทศมาเลเซีย บรูไนเป็นประเทศผู้ส่งออกน้ำมันเป็นสินค้าหลัก (ปริมาณการผลิตน้ำมันประมาณ 180,000 บาร์เรล/วัน)

8.7 ปัญหาและการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก

จากการศึกษาในประเด็นปัญหาและการปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก ซึ่งนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการสนทนากลุ่มประชาชนในภาคตะวันออกที่เข้าร่วมในโครงการวิจัย ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในภาคตะวันออก 2. การปรับตัวของประชาชนในภาคตะวันออก ดังต่อไปนี้

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในภาคตะวันออก

จากการสนทนากลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมในโครงการวิจัยในประเด็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในภาคตะวันออก จากการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลการศึกษาสรุปได้ว่ามีสภาพปัญหาหลัก 4 ประการ

1. การขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ

ผลการศึกษาในประเด็นการขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออกสรุปได้ว่าคนไทยในภาคตะวันออกเห็นว่าสภาพปัญหาสำคัญคือไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดีพอ ทั้งๆที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสารของประเทศสมาชิกเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบกับอาเซียนได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น “ภาษาทำงาน” (Working Language) ดังข้อความ “The Working language of ASEAN shall be English” ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ภาษาอังกฤษมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น ถ้าหากคนไทยในภาคตะวันออกใช้ภาษาอังกฤษได้น้อย ประกอบกับชาวต่างประเทศที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีกว่า โอกาสที่ชาวต่างประเทศจะได้รับเข้าทำงานในตำแหน่งที่สูงกว่าจึงมีมากกว่า ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ประเด็นย่อย คือ 1. การขาดทักษะด้านภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่รัฐ 2. การขาดทักษะด้านภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออก ดังนี้

- การขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่รัฐในภาคตะวันออก

จากการศึกษาในประเด็นการขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่รัฐ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่รัฐเป็นคนกลุ่มหนึ่งที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวหรือคนที่เดินทางเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยเป็นประจำ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร แต่ปัญหาคือเจ้าหน้าที่รัฐใช้ภาษาอังกฤษไม่ดีพอ ทำให้เป็นปัญหาในการสื่อสาร ในอนาคตถ้าหากหน่วยงานภาครัฐต้องการเปิดรับสมัครพนักงาน อาจจะต้องกำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเข้าไปด้วย เพราะมีความสำคัญที่เขาจะต้องสื่อสารกับชาวต่างประเทศ

- การขาดทักษะการพูดภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออก

จากการศึกษาในประเด็นการขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออก ผลการศึกษาสรุปได้ว่าคนไทยในภาคตะวันออกพูดภาษาอังกฤษได้น้อยมาก ทำให้เป็นอุปสรรคในการสื่อสารอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปัญหานี้ก็จะกลายเป็นปัญหาใหญ่ขึ้น ประกอบกับประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้เร่งพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับพลเมืองในชาติของตนเอง ทำให้ชาวต่างประเทศใช้ภาษาอังกฤษดีกว่าคนไทยมากขึ้นไปอีก เกิดความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่าง

คนไทยกับชาวต่างประเทศที่สื่อสารภาษาอังกฤษได้แตกต่างกันมากขึ้น ทั้งนี้ คนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่ารัฐบาลไทยควรจะเร่งให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ไม่เช่นนั้นจะเกิดปัญหาตามมาอีกหลายประการ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มยังเห็นว่า ในอนาคตหากหน่วยงานภาครัฐรับพนักงานที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเข้ามาปฏิบัติงาน ควรจะให้ค่าตอบแทนที่ดีกว่าพนักงานที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้

2. มีการแข่งขันหางานทำสูงขึ้น

จากการศึกษาในประเด็นเกิดการแข่งขันหางานทำสูงขึ้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า หลังจากที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้แรงงานเดินทางออกนอกประเทศและเข้าประเทศต่างๆ ได้ง่ายขึ้น จึงเข้าใจว่าในอนาคตอันใกล้จะมีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้ามามากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คนไทยหางานทำยากขึ้น เพราะแรงงานต่างชาติมีคุณสมบัติหลายประการ ทั้งขยัน อดทน สู้งานมากกว่าแรงงานไทย กระนั้นก็ตาม ในด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้นมีการเติบโตอย่างมาก แต่ว่าคนไทยมีค่านิยมที่ไม่ต้องการทำงานด้านการบริการ ด้วยเกรงว่าเป็นงานที่ไม่น่าเชิดหน้าชูตา ในบางพื้นที่มีความต้องการแรงงานสูงมาก ขาดแคลนแรงงาน เช่น พนักงานต้อนรับ พนักงานบริการ พนักงานขาย ช่างซ่อมบำรุงหรือช่างไฟฟ้า พนักงานทำความสะอาดและพนักงานรักษาความปลอดภัย แต่คนไทยจำนวนมากกลับไม่เลือกที่จะทำงานดังกล่าวนี้ เพราะเห็นว่าได้ค่าตอบแทนน้อย ประกอบกับมีทัศนคติที่ว่าเป็นงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความชำนาญมากนัก ในอนาคตถ้าหากประเทศไทยเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานด้านการได้เสรี ทำให้แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ฟิลิปปินส์ พม่า กัมพูชา เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทย ทำให้การหางานทำยากลำบากขึ้นที่วีความรุนแรงมากขึ้น

3. มีความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านน้อย

จากการศึกษาในประเด็นการมีความรู้ด้านวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านน้อย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เมื่อประเทศไทยจะเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะต้องเดินทางไปมาระหว่างประเทศมากขึ้น การที่คนไทยจะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น รัฐหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรจะเร่งให้ความรู้คนไทยในประเด็นนี้มากขึ้น ผู้วิจัยได้แบ่งแยกวัฒนธรรมออกเป็นประเด็นย่อย ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านอาหาร วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย วัฒนธรรมด้านการทักทาย ดังต่อไปนี้

3.1 วัฒนธรรมด้านอาหาร

○ อาหารเวียดนาม

จากการศึกษาวัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 9 ประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยยังขาดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรจะต้องรู้เนื่องจากเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัวนัก ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนรู้จักอาหารของประเทศเพื่อนบ้านที่มีพื้นที่ติดกับประเทศไทย ได้แก่ อาหารเวียดนาม อาหารลาว ส่วนวัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศอื่นในอาเซียนนั้นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแทบจะไม่รู้จัก ซึ่งประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยนิยมรับประทาน ซึ่งมีขายอยู่จำนวนมากในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบไปด้วยผักและผลไม้ประเภทต่างๆเป็นหลัก เช่น แตงกวา มะม่วง พริกชี้หนู มะเฟือง ก้อยยติบ กระเทียม ผักกาด และมีเนื้อสัตว์ประกอบให้ ในการรับประทานอาหารเวียดนามนั้น จะใช้แผ่นแป้งบางๆที่ทำขึ้นเป็นพิเศษเพื่อใช้ห่อหุ้มผักและผลไม้ที่หั่นเป็นชิ้นเล็กๆพร้อมด้วยน้ำจิ้มเพิ่มรสชาติอาหาร กำลังเป็นที่นิยมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้

○ อาหารลาว

ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยยังรู้จักมักคุ้นกับอาหารของชนชาติลาว ซึ่งประกอบด้วยพืช ผัก ผลไม้ที่หาได้ง่ายในพื้นที่ เป็นอาหารที่ให้อิทธิพลแก่อาหารในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเป็นอย่างมาก อิทธิพลของอาหารลาวแผ่ครอบคลุมไปถึงประเทศกัมพูชา และทางภาคเหนือของประเทศไทย อาหารหลักของลาวได้แก่ข้าวเหนียว ซึ่งจะรับประทานด้วยมือ ในความเป็นจริงชาวลาวจะรับประทานข้าวเหนียวมากกว่ากลุ่มใด ๆ ในโลก ข้าวเหนียวถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่หมายถึงการเป็น “ชาวลาว” ชาวลาวหลายคนมักเรียกตนเองว่าลูกข้าวเหนียว ซึ่งแปลว่า เด็ก หรือ ลูกหลานของข้าวเหนียว ประกอบด้วย ข้าว ตรีโคไร อาหารที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ ลาบ โดยนำเนื้อสัตว์ที่ยังดิบผสมคลุกเข้ากับเครื่องเทศ นอกจากนี้ อาหารหลักของชาวลาวอีกอย่างคือ ตำหมากหุ่ง โดยนำมะละกามาตำลงพร้อมพริก กระเทียม มะเขือเทศ มะนาว และอื่น ๆ หรือชื่อเรียกที่เป็นที่รู้จักกันมากคือ “ส้มตำ”

3.2 วัฒนธรรมด้านการแต่งกาย

ผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยยังขาดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มกล่าวไว้ในขณะนี้มีความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายของบางประเทศเท่านั้น ได้แก่ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม พม่า ซึ่งเป็นการรับรู้เพียงผิวเผิน ไม่ลึกซึ้ง ผู้วิจัยได้นำเสนอภาพวัฒนธรรมด้านการแต่งกายที่ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้รู้จัก ได้แก่

○ มาเลเซีย

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของชาวมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวมาเลเซียเพียงผิวเผินเท่านั้น ได้แก่ การนุ่งโจงกระเบน สวมหมวก ชาวมาเลเซียนิยมแต่งกายตามความเชื่อ อิทธิพลของศาสนา กล่าวคือ ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติของชาติมาเลเซียซึ่งเคร่งครัดในระเบียบปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนา โดยเฉพาะการแต่งกายที่สุภาพมิดทั้งหญิงและชาย ในอดีตผู้ชายชาวมาเลเซียมักนุ่งโจงกระเบน ไม่สวมเสื้อ ส่วนผู้หญิงนิยมนุ่งผ้ากระโจมอก บางคนอาจมีผ้าบางไว้คลุมไหล่ เรียกว่า “บาจู กุหลอง” มีลักษณะเด่นคือ มักจะตัดเย็บด้วยผ้าฝ้ายเดียวกัน

○ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของประชาชนจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการศึกษารูปได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว

○ เวียดนาม

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของชาวเวียดนาม ผลการศึกษารูปได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวเวียดนาม

○ พม่า

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของชาวพม่า ผลการศึกษารูปได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวพม่า

3.3 วัฒนธรรมด้านการทักทาย

จากการศึกษาวัฒนธรรมด้านการทักทายของประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 9 ประเทศ ผลการศึกษารูปได้ว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้มองว่าตนเองยังขาดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการทักทายของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรจะต้องรู้เนื่องจากเป็นเรื่องที่ไม่ใกล้ตัว เช่นเดียวกัน ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มบางคนรู้จักการทักทายของประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศ ได้แก่ การทักทายของชาวลาว การทักทายของชาวกัมพูชา การทักทายของชาวอินโดนีเซีย

○ การทักทายของชาวลาว

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการทักทายของชาวลาว ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้การทักทายของประชาชนชาวลาวเป็นอย่างดี คือ การยกมือไหว้เช่นเดียวกับวัฒนธรรมไทย แต่จะใช้คำพูดทักทายว่า “สบายดี” ซึ่งจะแตกต่างจากการทักทายของคนไทยที่กล่าวว่า “สวัสดี”

○ การทักทายของชาวกัมพูชา

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการทักทายของชาวกัมพูชา ผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้การทักทายของชาวกัมพูชาซึ่งใช้การยกมือไหว้เช่นเดียวกัน แต่จะไม่เหมือนกับการไหว้ของคนไทย ชาวกัมพูชาจะยกมือไหว้สูงราวหน้าอก ก้มหัวเล็กน้อยพร้อมกับการกล่าวคำว่า “ซัวสเด”

○ การทักทายของชาวอินโดนีเซีย

จากการสนทนากลุ่มประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการทักทายของชาวอินโดนีเซีย ผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรับรู้การทักทายของชาวอินโดนีเซียด้วยการจับมือโดยให้ระดับความสูงที่เอว ส่วนอีกคนหนึ่งจะก้มลงเล็กน้อยเป็นการทักทาย

4. การประชาสัมพันธ์ของรัฐยังไม่ดีพอ

จากการศึกษาในประเด็นการประชาสัมพันธ์ของรัฐยังไม่ดีพอ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจากสื่อต่างๆ แต่ทว่าเป็นเพียงการรับรู้ในระดับกว้างๆ เท่านั้น หน่วยงานรัฐยังมีได้ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยได้รับรู้หลังจากการเข้าร่วมเป็นประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว คนไทยจะได้รับประโยชน์และมีข้อไม่ดีอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด จากที่ได้พูดคุยกับเพื่อนๆ บางคนยังไม่รู้เลยว่าประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบไปด้วยประเทศต่างๆกี่ประเทศ ส่วนคำถามที่ว่าประเทศใดบ้างเป็นผู้ริเริ่มผลักดันให้เกิดขึ้นนั้นไม่ต้องสงสัยเลยว่าไม่มีใครตอบได้ เนื่องจากหลายคนมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงในการเป็นประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาเชิงสำรวจจะระบุว่าก่อนเข้ารับการอบรมนักข่าวพลเมืองเยาวชนอาเซียนนั้นเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงมีความรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนน้อย หลังจากอบรมแล้วผลการศึกษาจะระบุว่าเยาวชนได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของสมใจ กงเติม ซึ่งศึกษาความพร้อมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการศึกษาพบว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับที่ไม่มากนัก ประเด็นที่ได้ผลการวิจัยเหมือนกันคือ เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงพยายามหาความรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยในครั้งนี้ที่ระบุว่าเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงบางคนได้พัฒนาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงยังใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อประโยชน์ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับคำกล่าวของทูตประจำกรุงบันดาเสรีเบกาวัน ณ กรุงจาการ์ ประเทศอินโดนีเซีย ที่กล่าวว่าในขณะนี้หลายประเทศเห็นพ้องต้องกันว่าจะต้องเร่งเตรียมความพร้อมของเยาวชนในประเทศให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการที่สถาบันการศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพ

ในประเด็นการพัฒนาภาษาอังกฤษของเยาวชน สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ซึ่งได้จากการสนทนากลุ่ม การวิจัยพบว่าผู้เข้าอบรมในภาคตะวันออกเฉียงเห็นว่าปัญหาหนึ่งซึ่งเป็นปัญหาใหญ่สำหรับเยาวชนไทยที่จะต้องเร่งพัฒนาให้ดีกว่านี้ คือ การที่เยาวชนไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศได้ ประกอบกับอาเซียนได้กำหนดให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ทั้งการประชุม การจัดบันทึกการประชุม การทำจดหมายแจ้งเตือน และการทำกิจกรรมที่ต้องการมีใช้ภาษาในการสื่อสาร ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้เข้าอบรมในภาคตะวันออกเฉียงเห็นข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่รัฐไทยในท้องถิ่นที่ในอนาคตจะต้องพบปะสื่อสารกับชาวต่างประเทศที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทย ซึ่งจากการสนทนากลุ่มได้พบว่าเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงจะต้องพัฒนาภาษาอังกฤษให้ดีกว่านี้เพื่อรองรับและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่าในอนาคตถ้าหากหน่วยงานภาครัฐในภาคตะวันออกเฉียงเปิดรับสมัครเจ้าหน้าที่ พนักงาน เกณฑ์ประการหนึ่งที่สำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณา คือ การใช้ภาษาอังกฤษของผู้สมัครเข้าทำงาน ซึ่งประเด็นนี้จะเกี่ยวข้องกับการเตรียมความ

พร้อมของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ต้องเร่งพัฒนาภาษาอังกฤษของตนเอง ทั้งนี้ งานวิจัยชิ้นนี้ระบุว่า การขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เข้าอบรมในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วย การขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นและการขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้

ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัคร์ พิศาลวานิช ที่เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกความเข้าใจ ความพร้อมของนักวิชาชีพทั้ง 7 อาชีพในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ซึ่งได้ผลการวิจัยว่าบุคลากรจากวิชาชีพพยาบาลในประเทศไทยมีจุดแข็งหลายประการ แต่ทว่าสิ่งที่พยาบาลจำนวนหนึ่งเป็นกังวลใจ คือ คาดว่าจะมีพยาบาลจากประเทศในอาเซียนโดยเฉพาะพยาบาลจากประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นประเทศผลิตพยาบาลมากที่สุดในอาเซียนเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งเชื่อว่าทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของพยาบาลชาวฟิลิปปินส์ดีกว่าทักษะของพยาบาลไทยมาก นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่สะท้อนให้เห็นถึงการขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทย ยังสอดคล้องกับการวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัคร์ ที่ระบุว่าวิชาชีพวิศวกรไทยอยู่ในระดับที่มีศักยภาพสูงทัดเทียมกับวิศวกรจากประเทศสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ แต่มีข้อเสียเปรียบด้านการใช้ภาษาอังกฤษ

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนซึ่งประกอบด้วย 10 ประเทศ จากการสนทนากลุ่มพบว่า ผู้เข้าอบรมในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศในอาเซียนน้อย แบ่งออกเป็น วัฒนธรรมด้านอาหาร ซึ่งผู้เข้าอบรมในภาคตะวันออกเฉียงใต้มีความรู้วัฒนธรรมด้านอาหารของประเทศในอาเซียนไม่เกิน 5 ประเทศ กล่าวคือ ไม่สามารถบอกได้ว่าอาหารประจำชาติของประเทศในอาเซียนเป็นอาหารประเภทใด มีอะไรบ้าง นอกจากนี้ ผู้เข้าอบรมในภาคตะวันออกเฉียงใต้ยังมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้านการแต่งกาย การทักทายของเพื่อนบ้านในอาเซียนอยู่ในระดับน้อย คือ ไม่เกิน 50 เปอร์เซ็นต์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง มีความรู้วัฒนธรรมการทักทาย วัฒนธรรมการแต่งกายไม่เกิน 5 ประเทศใน 10 ประเทศ แสดงให้เห็นว่าประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ยังรู้จักวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านไม่มากนัก

3. ผลการวิจัยพบว่าบุคคลที่อยู่ใน 7 วิชาชีพ ประกอบด้วย แพทย์ พยาบาล นักบัญชี สถานปนิก นักสำรวจ ทันตแพทย์ วิศวกร เป็นอาชีพที่ได้รับสิทธิพิเศษให้สามารถเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศอาเซียนได้ ซึ่งผลการศึกษาจากการวิจัยเอกสารพบว่าสิ่งที่บุคคลากรจาก 7 วิชาชีพดังกล่าวกังวลใจ คือ แรงงานใน 7 วิชาชีพจากประเทศในอาเซียนซึ่งมีค่าแรงที่ต่ำกว่าแรงงานไทยจะย้ายถิ่นฐานเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยมากขึ้น เมื่อถึงเวลานั้น จะทำให้เกิดการแย่งงานใน 7 วิชาชีพดังกล่าวนี้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ นักวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กล่าวว่า การเปิดเออีซี

ในปี 2558 จะทำให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี ทำให้ตลาดแรงงานมีความยืดหยุ่นมากขึ้น และแรงงานจากทั้ง 10 ประเทศสมาชิกเออีซีที่มีการแข่งขันกันสูง ซึ่งในส่วนของแรงงานไทยมีจุดเด่นในเรื่องการมีอัตรายาคัยที่ดี มีใจรักงานบริการ ปรับตัวและเรียนรู้งานต่างๆ ได้เร็ว แต่มีจุดอ่อนด้านทักษะภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอที) ระเบียบวินัยและการบริหารงาน ไม่กล้าตัดสินใจและขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือ แรงงานฝีมือไทยซึ่งมีข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียนใน 7 สาขา อาจจะถูกแย่งงาน รวมทั้งการเข้ามาทดแทนของแรงงานที่มีค่าตอบแทนต่ำกว่าแรงงานไทย อีกทั้งบุคลากรวิชาชีพบางส่วนอาจจะเคลื่อนย้ายออกไปทำงานต่างประเทศมากขึ้น ดังนั้น กระทรวงแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงต้องเตรียมความพร้อมให้แก่แรงงานไทยทั้งด้านภาษาต่างประเทศ และไอที พร้อมกับเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศสมาชิกเออีซี

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัทธ์ พิศาลวานิช ที่เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกความเข้าใจ ความพร้อมของนักวิชาชีพทั้ง 7 อาชีพในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ซึ่งได้ผลการวิจัยว่า อาชีพที่อาจจะถูกนักวิชาชีพจากต่างประเทศแย่งงานไป คือ อาชีพทันตแพทย์ พยาบาล โดยกล่าวว่า กลุ่มวิชาชีพที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดภายหลังการเปิดอาเซียนคือ กลุ่มทันตแพทย์ ซึ่งคาดว่า จะมีทันตแพทย์จากประเทศในต่างประเทศ โดยเฉพาะทันตแพทย์จากประเทศแถบยุโรปที่ได้ใบอนุญาตเป็นสิงคโปร์ตามเงื่อนไขของประเทศดังกล่าว เข้ามาขอใช้สิทธิประกอบวิชาชีพในประเทศไทย เนื่องจากมีความสนใจที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนน้อย ได้แก่ วัฒนธรรมด้านอาหาร การแต่งกาย การทักทาย หน่วยงานของรัฐและเอกชนควรส่งเสริมให้ประชาชนในภาคตะวันออกและในประเทศไทยได้รู้จักวัฒนธรรมทั่วไปของประเทศในอาเซียนให้มากกว่านี้ อย่างน้อยที่สุด ควรจะให้รู้จักวัฒนธรรมการทักทาย ถ้าหากพบปะกันชาวอินโดนีเซีย ชาวมาเลเซีย ชาวบรูไน จะทักทายพวกเขาเหล่านั้นด้วยคำว่าอะไร หรือทักทายอย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในเรื่องที่เป็น “ความอ่อนไหว” ของแต่ละประเทศ เช่น หากพบเจอนักท่องเที่ยวจากประเทศบรูไน ควรหลีกเลี่ยงที่จะสนทนาในประเด็นใด หรือ หากพบเจอนักท่องเที่ยวจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ควรหลีกเลี่ยงการพูดว่า “ลาวเป็นเมืองน้อง ไทยเป็นเมืองพี่” หรือ “พี่ไทย น้องลาว” เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2546). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ.ไทยเจริญการพิมพ์, กนกวรรณ สมรักษ์. (2554). *พฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคิดและแนวโน้มพฤติกรรมต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.กรุงเทพฯ.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2540). *การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ. คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- จเรวัฒน์ เทวรัตน์. (2554). *การพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ของศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. กรุงเทพฯ.
- दनัย ไชยโยธา. (2557). *อาเซียนศึกษา*. กรุงเทพฯ. โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- ดาราวรรณ ศรีสุกใส.(2542). *การเปิดรับข่าวสารการประชาสัมพันธ์โครงการรถไฟฟ้าบีทีเอสที่มีผลต่อความรู้ ทักษะคิด และการใช้รถไฟฟ้าบีทีเอสของประชาชนในกรุงเทพมหานคร*.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต นิเทศศาสตร์ (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดโช สนวนานนท์. (2512). *ปทานุกรมจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงฤทัย พงศ์ไพฑูรย์.(2544). *การเปิดรับข่าวสาร ความรู้และทักษะคิดเกี่ยวกับเพศศึกษาของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. (2536). *ปัญหาสำคัญในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธีระภัทร เอกฉายสวัสดิ์. (2551). *ประชากรศึกษา*. วันที่ค้นข้อมูล 20/09/2551, เข้าถึงได้จาก <http://computer.pcru.ac.th/emoodldata/19/>
- ปฟ้าณี ลีดิวัฒนา. (2535). *การพัฒนาเด็ก เยาวชนและสตรี*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ปรมะ สตะเวทิน. *หลักนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ. รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์”
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ.(2520). *ทักษะคิด: การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพฯ.ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชัย ใจเย็น. (2556). *AEC Thai กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. กรุงเทพฯ.แปลนพรีนติ้ง จำกัด.
- ทีมิวิชาการนิช. (2557). *ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เล่ม 1*. กรุงเทพฯ.สำนักพิมพ์นิช.
- มณฑิรา ตาเมือง. (2554). *จุดร่วม จุดต่างของประเทศในกลุ่มอาเซียน*. กรุงเทพฯ. การพิมพ์ดอกทศอม.

- พนมพัทธ์ สมิตานนท์ และคณะ. (2557). *เรียนรู้อาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พรทิพย์ บุญนิพัทธ์. (2531). *องค์ประกอบของทัศนคติ*. กรุงเทพฯ: เทพนิมิตการพิมพ์.
- ยุพดี ลีติกุลเจริญ. (2537). *ทฤษฎีการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัช วัชร กิจ โภคา ทธ .(2 5 4 7) .*การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติกระทรวง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- วิทย์ บัณฑิตกุล. (2555). *รู้จักประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ.วีพริ้นท์.
- วิศรา ภาณุวัฒน์.(2556). *แนวทางการลงทุนใน AEC*. กรุงเทพฯ. แสงดาว.
- วิกานดา พรสกุลวานิช. (2550). *แรงจูงใจและพฤติกรรมการรับสื่ออินเทอร์เน็ตของเยาวชนไทย*.วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (พ.ค.-ส.ค. 2550). 29-41.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2540). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช.
- ศักดิ์ สุนทรเสถียร. (2531). *เจตคติ*. ดี.ดี.บุ๊คส์ไตร์. กรุงเทพมหานคร.
- สมพร เทพลีธา (2540).*จิตสำนึกขอชาวพุทธต่อพุทธศาสนา*.กรุงเทพฯ.มูลนิธิสมพร เทพลีธา.
- สมใจ กงเต็ม. (2555). *การศึกษาความพร้อมของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์*.http://research.pcru.ac.th/rdb/pro_data/files/5501056.pdf
- สิริพันธุ์ (2544). *การประเมินโครงการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชนโดยองค์กรชาวบ้านในกลุ่มน้ำแม่หมอก อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง*. เชียงใหม่.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสถียร เขยประทับ. (2525).*การสื่อสารและการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริพันธุ์ จุลรังคะ. (2542). *โภชนศาสตร์เบื้องต้น*.กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. (2533). *การสื่อสารเพื่อการจัดการในองค์การธุรกิจ*.กรุงเทพฯ.สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุชาจันทร์อม. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ.ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพจน์ หุตายน. (2556).*การเตรียมการเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. [Online] Available : <http://www.nida.ac.th/aseanyouthseminar2014/doc/aseanyouthseminar2014-project.pdf> [21 มิถุนายน 2556]
- เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต. 2528. *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- อัจฉรียา สายศิลป์. (2551). *สื่อเก่าและสื่อใหม่ในพม่า: จากกระดาษหนังสือพิมพ์ถึงโลกไซเบอร์*. เข้าถึงได้จาก <http://v1.midnightuniv.org/midnighttext/0009999862.html> (วันที่ค้นข้อมูล : 2 พฤษภาคม 2558).
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ.(2550). *สื่อและสิทธิการสื่อสารของประชาชนฟิลิปปินส์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณีประภา หอมเศรษฐี.(2530). *การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ*.มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรุณีวรรณ นาศิริ สิริวิธ กิมเจียง สุทธิ ดำคง. (2548). *การสื่อสารเพื่อการพัฒนาประชาคมตำบลเที่ยง*. กรุงเทพฯ.สภาการวิจัยแห่งชาติ.

ภาษาอังกฤษ

- Charles E. Osgood, *Method and Theory in Experimental Psychology*, Oxford University Press, 1956.
- Carter V. Good.(1959). Attude.Retrieved Oterber 25,2009,from URL:<http://www.novabizz.Ace/ Attitude.htm>.
- David K. Berlo, D. K. (1960). *The process of communication*. New York, New York: Holt, Rinehart, & Winston.
- Everett M. Roger. (1983). *Diffusion of innovations* (3rd ed.). New York: Free Press.
- Howard H. Kendler. (1963). *Attitude*. Retrieved October 13,2006, from URL: <http://sarawud. Wordpress.com>.
- George A. Miller, ed. (1973). *Communication, Language and Meaning (Perspectives in Psychology)*. Basic Books.
- Hughes, T. E (1992), *The Dynamics of Technological Change: Salients, Critical Problems, and Industrial Revolutions*. Clarendon Press: Oxford.
- Klapper, J. T. (1960). *The effects of mass communication*. New York: The Free Press.
- Lasswell, Harold (1948). *The Structure and Function of Communication in Society. The Communication of Ideas*. New York.
- Newcomb.(1854). *Attude*.Retrieved URL: <http://www.novabizz.Ace/ Attitude.htm>
- Norman L. Munn.(1971). *introduction to psychology*.Boston: Hougston Miffin Company.Boston.

Rosenberg, R.J. and Hovland, C. I. (1960). *Attitude Organization and Change: And Analysis of Consistency Among Attitude Components*. Westport: Greenwood Press

Schramm, W. (Ed.). (1960). *Mass communications* (2nd ed.). Urbana, IL: University of Illinois Press.

Todd Hunt Brent D. Ruben. (1993). *Mass Communication, : producer and customers*, New York: Harper College Publisher.

ภาคผนวก

โครงการวิจัย

การฝึกอบรมนักข่าวพลเมืองเยาวชนเศรษฐกิจอาเซียน

ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

ระบบโลกเสรีได้ส่งผลให้เกิดการแข่งขันระดับโลก องค์กรทั่วโลกต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้รูปแบบการดำเนินการขององค์กรต่าง ๆ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถอยู่รอดและประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงแบบพลวัต องค์กรที่กำลังมองหาหนทางอยู่รอดจะต้องมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ และในทำนองเดียวกันจะต้องสามารถรักษาตลาดในประเทศจากการเข้ามาของคู่แข่งต่างชาติที่นับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ด้วยผู้นำอาเซียนได้ตกลงร่วมกันที่จะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ (พ.ศ. ๒๕๕๘) เพื่อให้อาเซียนสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคต พัฒนาการที่สำคัญดังกล่าว ส่งผลให้ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศในอาเซียนรวมทั้งประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทำให้มีผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยว ดังนั้นองค์กรในประเทศไทยทั้งภาครัฐ และเอกชนต้องเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการภายใต้เศรษฐกิจโลกยุคใหม่ และภายใต้ประชาคมอาเซียนให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ประชาคมอาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN) เป็นองค์กรระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจุดเริ่มต้นโดยประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ได้ร่วมกันจัดตั้ง สมาคมอาสา (Association of South East Asia) เมื่อเดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ เพื่อความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม แต่ดำเนินการไปได้เพียง ๒ ปี ก็ต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากความผกผันทางการเมืองระหว่างประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย จนเมื่อมีการฟื้นฟูสัมพันธไมตรีทางการทูต ระหว่างสองประเทศ จึงได้มีการแสวงหาหนทางความร่วมมือกันอีกครั้ง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ หลังจากการลงนามในปฏิญญาสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Declaration of ASEAN Concord) หรือเป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า ปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) โดยสมาชิกผู้ก่อตั้ง มี ๕ ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในขณะนั้น

ประชาคมอาเซียน (Asian Community) ประกอบไปด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC ASEAN Political and Security Community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC ASEAN Economic Community) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASCC ASEAN Socio-culture Community) สำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป้าหมาย คือ การรวมตลาดของ ๑๐ ประเทศสมาชิกเป็นตลาดเดียวและร่วมฐานผลิต (Single Market and Production Base) ภายในปีพ.ศ. ๒๕๕๘ (ค.ศ. ๒๐๑๕) พิมพ์เขียว (Blue Print) ของการดำเนินการ ๔ ด้าน คือ การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (กระทรวงการต่างประเทศ ประชาคมอาเซียน, ๒๕๕๔) ด้วยความหวังที่กลุ่มประเทศอาเซียน จะมีความเข้มแข็งและมีอำนาจการต่อรองที่เข้มแข็งกลุ่มหนึ่งของโลก ในการก้าวไปเป็นประชาคมอาเซียน จำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมพร้อมในทุกด้าน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่สมบูรณ์ ในยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้กับสังคมธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาได้มีบทบาทสำคัญมากขึ้นต่อการพัฒนาประเทศ สังคมต้องการทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น เพื่อมารองรับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประเทศไทยมีแนวโน้มชัดเจนที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพลังส่งเสริมสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาเยาวชน และประชาชนที่เป็นทรัพยากรอันมีค่าของประเทศต่อไป

จะเห็นได้ว่าการเปิดประชาคมอาเซียนจึงมีผลกระทบอย่างยิ่งต่อระบบการจัดการศึกษา หากระบบการจัดการศึกษาไม่สามารถผลิตบุคลากร หรือบัณฑิตที่เป็นไปตามความต้องการของประชาคมอาเซียนแล้ว ความสามารถในการแข่งขันภาคธุรกิจของประเทศไทยก็ไม่สามารถที่จะประสบความสำเร็จเท่าเทียมกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนได้ ดังนั้นโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการนักข่าวพลเมืองประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อสร้างคุณลักษณะของนักเรียนและบัณฑิตให้พร้อมต่อการเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อันจะส่งผลให้ประเทศมีกำลังทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจก้าวสู่การเปิดประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อปลูกฝังและสนับสนุนให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ วัับรู้ และเข้าใจการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. เพื่อสร้างนักข่าวพลเมืองที่มีความรู้ทางด้านการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
ผู้เข้าอบรมในโครงการ

รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการและโรงเรียนที่สังกัด ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 35 คน จากโรงเรียน 7 โรงเรียน ในจังหวัดภาคตะวันออก 6 จังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อเยาวชนและโรงเรียนที่สังกัด

ลำดับที่	รายชื่อ	นามสกุล	โรงเรียน
1	เจนจิรา	บุญธรรม	ระยองวิทยาคมปากน้ำ
2	สาวิตรี	เหมือนขาว	ระยองวิทยาคมปากน้ำ
3	อวิศดา	โชติช่วง	ระยองวิทยาคมปากน้ำ
4	ชลธิชา	เทพมะณี	ระยองวิทยาคมปากน้ำ
5	ภานุเดช	แปงคำ	ระยองวิทยาคมปากน้ำ
6	ภัลลภ	สุริยนต์	สระแก้ว
7	บุญฤทธิ	บุญเย็น	สระแก้ว
8	จิราภรณ์	พรมศร	ชลบุรีราชดาภิเชก
9	ยุพดี	กันตวิรุฒ	ชลบุรีราชดาภิเชก
10	อรรถบุญย์	มั่งมี	ชลบุรีราชดาภิเชก
11	นลธวัช	วัฒนา	ชลบุรีราชดาภิเชก
12	ศราวุฒิ	แท้เตียง	ชลบุรีราชดาภิเชก
13	พงศธร	โพธิคำ	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร
14	ณัฐดนัย	ไชยลังกา	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร
15	เมธาสิทธิ์	ลีละสุนทรเลิศ	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร
16	เจตพล	พิมพ์วัน	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร
17	โชติกา	แซกรัมย์	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร
18	ชฎานิน	สีหา	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร
19	สิริพงษ์	ทัศพร	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร

20	วัชรภรณ์	เบญจมณีญญา	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร
21	สุภาพร	พิษหอม	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร
22	วรุฒม์	เนียมหอม	โพธิสัมพันธ์พิทยาคาร
23	ปรียานุช	ศาสนกิจ	เขาน้อยวิทยาคม
24	ขวัญตา	กรรณิกา	เขาน้อยวิทยาคม
25	ซิ่นสุดา	ศักดิ์อุดมเดช	เขาน้อยวิทยาคม
26	โสธญา	โรจน์ศิลป์	เขาน้อยวิทยาคม
27	นัทธมล	เครือปิ่นไทย	เขาน้อยวิทยาคม
28	ขวัญนภา	โสदारาม	ดัดดรุณี
29	ณัฐจิรา	อ่อนเจริญ	ดัดดรุณี
30	สุวลักษณ์	พรมกิจ	ดัดดรุณี
31	กมลรัตน์	อุ้นทอง	ดัดดรุณี
32	กมลวรรณ	กิมสอ	ดัดดรุณี
33	เรวัณ	ยอดหมวก	อรัญประเทศ
34	อภิมุข	โสภาค	อรัญประเทศ
35	วิสุทธิ	พานทอง	อรัญประเทศ

จากตารางที่ 1 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเพื่อเตรียมความพร้อมของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย 7 โรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 35 คน ดังนี้

1. โรงเรียนระยองวิทยาคมปากน้ำ	ระยอง	จำนวน 5 คน
2. โรงเรียนสระแก้ว	สระแก้ว	จำนวน 2 คน
3. โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก	จันทบุรี	จำนวน 5 คน
4. โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร	ชลบุรี	จำนวน 10 คน
5. โรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม	ตราด	จำนวน 5 คน
6. โรงเรียนดัดดรุณี	ฉะเชิงเทรา	จำนวน 5 คน
7. โรงเรียนอรัญประเทศ	สระแก้ว	จำนวน 3 คน

กำหนดการ

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการสร้างนักข่าวพลเมืองเพื่อเตรียมความพร้อมของ

เยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

กลุ่มนิสิตวารสารศาสตร์ ภาควิชานิเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

วันที่ 22-24 พฤษภาคม 2557

วันพฤหัสบดีที่ 22 พฤษภาคม 2557

- 12.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง
- 12.30 น. ลงทะเบียน ณ ห้องประชุม 102 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 13.00 น. พิธีต้อนรับผู้เข้าร่วมโครงการ แนะนำพี่เลี้ยง และกิจกรรมสันทนากการ
- 14.00 น. เยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้วิทยาศาสตร์ทางทะเลและพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 16.00 น. กิจกรรมสันทนากการ แนะนำตัว ละลายพฤติกรรม โดย นิสิตวารสารศาสตร์
- 17.00 น. รับประทานอาหารเย็น ณ ห้องประชุม 102 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 18.00 น. นัดหมายกิจกรรมวันถัดไป
- 18.30 น. เข้าที่พักเรือนรับรองและอาคารเสนาะ อุนากุล มหาวิทยาลัยบูรพา
- 19.30 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันศุกร์ที่ 23 พฤษภาคม 2557

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.30 น. ลงทะเบียน ณ ห้องพิบูลสงคราม
- 09.00 น. พิธีเปิดโครงการ คณะนิสิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- 09.30 น. การบรรยายเรื่อง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”
โดย อาจารย์ ดร. จักรี ไชยพิณี อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
- 10.20 น. อาหารว่าง
- 12.00 น. พัก - อาหารกลางวัน
- 13.00 น. การบรรยายเรื่อง “เรียนรู้การทำข่าวอย่างไรให้สนุก” โดย คณะวิทยากร

- 14.30 น. พัก – อาหารว่าง
- 14.30 น. เสวนาเรื่อง “ชุมชนกับการเข้าสู่ AEC” โดย ผศ.ดร.บุญเชิด หนูอ้อม
- 15.30 น. กิจกรรมสันตนาการ
- 17.00 น. กิจกรรมฐานฝึกปฏิบัติการ โดย คณะวิทยาการ
 กลุ่มที่ 1 การผลิตและเผยแพร่ข่าวสำหรับลงเฟซบุ๊ก
 กลุ่มที่ 2 การผลิตและเผยแพร่ข่าวสำหรับสื่อยูทูบ
 กลุ่มที่ 3 การผลิตและเผยแพร่ข่าวสำหรับสื่อหนังสือพิมพ์
- 18.00 น. รับประทานอาหารเย็น
- 19.00 น. ประชุมกลุ่มวางแผนการทำงาน
- 20.30 น. เข้าที่พัก

วันเสาร์ที่ 24 พฤษภาคม 2557

- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.30 น. นักข่าวพลเมืองเยาวชนนำเสนอผลงาน รับฟังข้อเสนอแนะจากวิทยากรและเพื่อน
 ผู้เข้าร่วมโครงการ
- 10.00 น. พัก – อาหารว่าง
- 10.15 น. นักข่าวพลเมืองเยาวชนนำเสนอผลงาน (ต่อ)
- 11.00 น. พิธีมอบประกาศนียบัตร
- 12.00 น. พัก - อาหารกลางวัน
- 13.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

.....
 วัน เวลา สถานที่การจัดโครงการ

วันพฤหัสบดีที่ 22-24 พฤษภาคม 2557 ณ. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

กิจกรรมโครงการ

- บรรยาย/อภิปราย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- ศึกษาดูงานนอกสถานที่
- ฝึกปฏิบัติการผลิตและเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ

- ประเมินผลโครงการ

- สถานที่ผลิตสื่อ

- 1. กลุ่มผลิตสื่อเฟซบุ๊ก ใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- 2. กลุ่มหนังสือพิมพ์ ใช้ห้องปฏิบัติการหนังสือพิมพ์ลานมะพร้าว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- 3. กลุ่มยูทูป ใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสำนักคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

- ช่องทางการเผยแพร่ผลงาน

- 1. เผยแพร่ลงหนังสือพิมพ์ลานมะพร้าว

- 2. เผยแพร่ลง www.coconews.in.th

- 3. เผยแพร่ทางสถานีวิทยุทางอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยบูรพา

- 4. เผยแพร่ลงสถานีโทรทัศน์แสตนดูวีสัน (SVTV)

- 5. เผยแพร่ลงเครือข่ายสถานีวิทยุชุมชนเพื่อเด็กและเยาวชนภาคตะวันออกเฉียง

- 6. เผยแพร่ลง CTV เคเบิลทีวีชลบุรี

- 7. เผยแพร่ลงสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ชลบุรี

- 8. เผยแพร่ลงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี

- 9. เผยแพร่ลง twitter @EconewsReporting และ #EconewsReporting

- ผลที่คาดว่าจะได้รับการจัดโครงการ

- 1. เยาวชนเกิดการเรียนรู้ รับผิดชอบและเข้าใจ ด้านการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- 2. เยาวชนสนใจในประเด็นการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- **4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ ความเข้าใจเศรษฐกิจอาเซียน**

การศึกษาผลการศึกษาในประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ ความเข้าใจเศรษฐกิจอาเซียน ของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียง ผู้วิจัยนำเสนอโดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเป็นตลาดฐานการผลิตเดียว โยกย้ายแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี 2) การมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การพัฒนาเทคโนโลยี การสื่อสารสารสนเทศและการพัฒนาพลังงาน 3) การมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการขยายตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้ความสำคัญ

ช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ (CLMV) เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนา 4) การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี ว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้